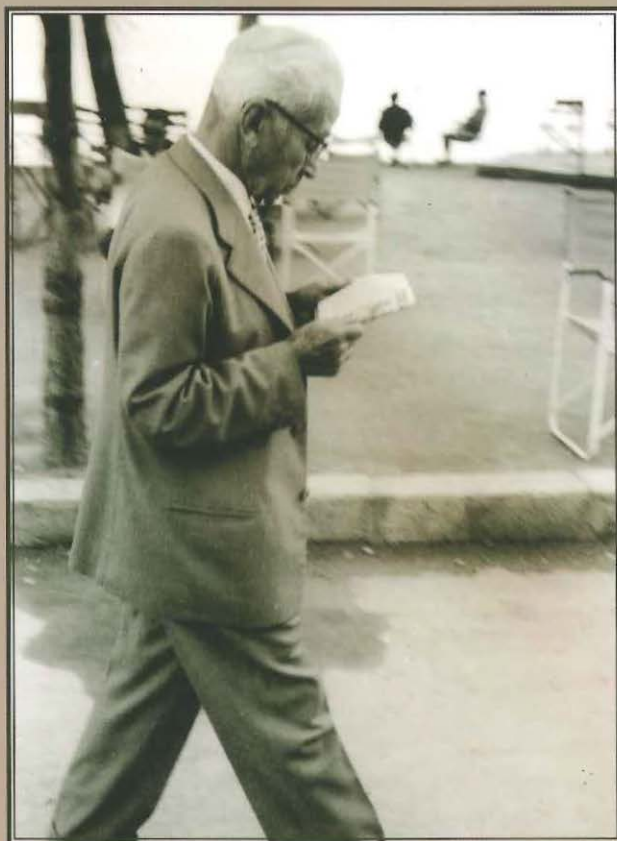

The New Griffon • II

ΑΘΗΝΑ 2010

ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

The New Griffon II

ΑΘΗΝΑ 2010

ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ
ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ

ΘΕΑΝΩ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ
ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

The New Griffon • II

Αρχείο Κώστα Βάρναλη. Το εργαστήρι του ποιητή και η ιστορία
Περιοδική έκδοση της Γενναδείου Βιβλιοθήκης
Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών
Σουηδίας 61, Αθήνα, 106 76
Τηλ.: + 30 – 210 – 72.10.536 / Fax: + 30 – 210 – 72.37.767
http://www.gennadius.gr

Ταξινόμηση - Επιμέλεια: Θεανώ Μιχαλίδου
Τυπογραφικές Διορθώσεις: Κατερίνα Γιανναδάκη
Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Σχεδιασμός, Παραγωγή και Κεντρική Διάθεση: Εκδόσεις Δημ. Ν. Παπαδήμα
Ιπποκράτους 8, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: + 30 – 210 – 36.27.318 & 36.42.692
Fax: + 30 – 210 – 36.10.271
http://www.papadimasbooks.gr

The New Griffon • II

Costas Varnalis's Papers. The Poet's Workshop and History
A Gennadius Library Publication
American School of Classical Studies at Athens
61 Soudias Street, Athens, GR 106 76
Tel.: + 30 – 210 – 72.10.536 / Fax: + 30 – 210 – 72.37.767
http://www.gennadius.gr

Classification - Editing: Theano Michailidou
Copyediting: Katerina Giannadaki
Layout: Panagiotis Vogiatzakis

Designed, produced and distributed by Papadimas Books
8 Ippokratous Street, Athens, GR 106 79
Tel.: + 30 – 210 – 36.27.318 & 36.42.692
Fax: + 30 – 210 – 36.10.271
http://www.papadimasbooks.gr

© The American School of Classical Studies at Athens

ISBN: 978-960-86960-9-9

ISSN: 1107-3136

Το εξώφυλλο βασίστηκε σε φωτογραφία από το Αρχείο Κώστα Βάρναλη, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη,
Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα.

Cover illustration based on a photograph from Costas Varnalis's Papers, The Gennadius Library,
The American School of Classical Studies at Athens.

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΒΑΡΝΑΛΗ ΣΤΗ ΓΕΝΝΑΔΕΙΟ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 5

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ 6

Θεανώ Ν. Μιχαλίδου

Εισαγωγή: «Εγώ το πουθενά, ποτές και τίποτα».

Το Αρχείο Βάρναλη και η κοροϊδία της αθανασίας 7

Αρχείο Κώστα Βάρναλη: Ο κατάλογος 21

Δώρα Μοάτσου

[...το βάρος της φήμης...] 148

Γιώργος Κοτζιούλας

Μια ώρα με τον κ. Κώστα Βάρναλη 149

L.D.

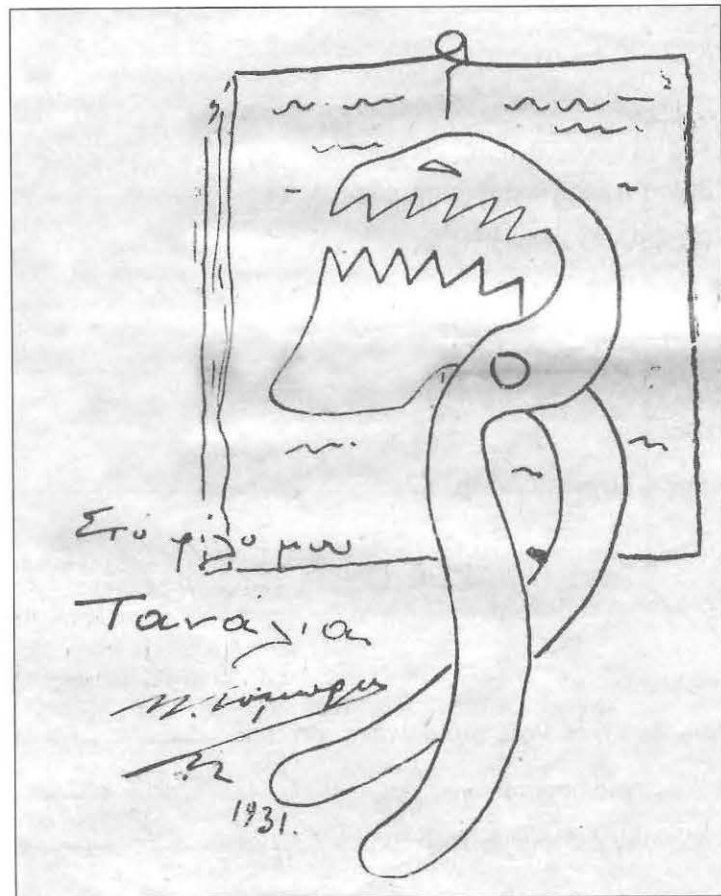
The Greek columnist writes... Kostas Varnalis 154

Theano Michailidou

Kostas Varnalis 1884-1974. Poet, prose writer, and critic 157

Αλληλογραφία: Ευρετήριο αποστολών 161

Αρχείο Κώστα Βάρναλη: Διάγραμμα Ταξινόμησης 167

Η Γεννάδειος Βιβλιοθήκη είναι ένας χώρος μελέτης και προβολής της ιστορίας του ελληνικού πνεύματος. Αν και ιδρύθηκε για να φιλοξενήσει την προσωπική συλλογή βιβλίων, αρχείων και έργων τέχνης του Ιωάννη Γεννάδιου (1844-1932), στα 84 χρόνια λειτουργίας της, η Γεννάδειος Βιβλιοθήκη έχει γίνει πόλος έλξης σημαντικών αρχαιολογικών συλλογών σπουδαίων ανδρών και γυναικών των γραμμάτων και των τεχνών του 19ου και 20ού αιώνα.

Μεταξύ των λογοτεχνικών αρχείων της Βιβλιοθήκης σπουδαία θέση κατέχει το αρχείο του ποιητή Κώστα Βάρναλη, ένα αρχείο που σηματοδοτεί την ιστορία του ελληνικού εικοστού αιώνα. Πεποίθησή μας στη Γεννάδειο είναι ότι οφείλουμε να αναδεικνύουμε τους θησαυρούς της Βιβλιοθήκης μέσω έγκυρων επιστημονικών δημοσιεύσεων. Ευχαριστούμε την εξαιρετική φιλόλογο Θεανώ Μιχαηλίδου για την αφοσίωσή της στη βιβλιοθήκη και για την εμπεριστατωμένη, πολυετή έρευνά της που έφερε σε πέρας την ταξινόμηση και την αναλυτική καταγραφή του αρχείου Βάρναλη.

Θεωρούμε ότι η δυνατότητα πρόσβασης στις συλλογές και τα αρχεία της Γενναδείου είναι ένας από τους βασικότερους σκοπούς μας. Είναι ιδιαίτερη χαρά για μας που η μελέτη αυτή για το αρχείο Βάρναλη δημοσιεύεται στο περιοδικό *New Griffon* της Γενναδείου Βιβλιοθήκης και αναδεικνύει με αυτό τον τρόπο μια από τις σημαντικότερες ιστορικές μας συλλογές. Ελπίζω ότι αυτή η δημοσίευση θα γίνει έναυσμα για την περαιτέρω μελέτη του αρχείου Βάρναλη και θα προσελκύσει ερευνητές να συμβουλευτούν αυτή την αστείρευτη πηγή ιστορικών πληροφοριών, η οποία είναι ανοικτή και προσβάσιμη στο κοινό.

ΜΑΡΙΑ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ
Διευθύντρια Γενναδείου Βιβλιοθήκης

Στον πλούτο των αρχειακών συλλογών της Γενναδείου Βιβλιοθήκης, ήρθε να προστεθεί το προσωπικό αρχείο του Κώστα Βάρναλη το 2001. Ευχαριστούμε και από εδώ την κόρη του ποιητή, Ευγενία Βάρναλη, για την απόφασή της να εμπιστευθεί το αρχείο του πατέρα της στο Τμήμα Αρχείων της Γενναδείου Βιβλιοθήκης. Η επιμελήτρια του αρχείου Θεανώ Μιχαηλίδου, διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Birmingham, η οποία είχε συμμετάσχει στην ομάδα των τριών φιολόγων που επεξεργάστηκαν τον μεγάλο όγκο του αρχείου Γιώργου Σεφέρη, γνώριζε από πρώτο χέρι ότι η πρόσκτηση των προσωπικών αρχείων των εκπροσώπων της «Γενιάς του '30» αποτελούσε σημαντικό πυρήνα στη συλλεκτική πολιτική των Αρχείων της Γενναδείου Βιβλιοθήκης. Την ίδια ακριβώς χρονιά με τη δωρεά Βάρναλη, ο μουσικολόγος Δημήτρης Τερζάκης δώρισε στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη το προσωπικό αρχείο του πατέρα του Άγγελου Τερζάκη. Μάλιστα τα συμφωνητικά των δύο δωρεών υπογράφηκαν με διαφορά λίγων ημερών. Είχε προηγηθεί η δωρεά της οικογενείας Μυριβήλη το 1999. Το δρόμο όμως είχε ανοίξει, πριν από χρόνια, ο πεφωτισμένος διευθυντής της Γενναδείου Βιβλιοθήκης Frank Walton, ο οποίος στη διάρκεια της θητείας του (1961-1976) «έφερε» στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη τα αρχεία των ποιητών Γιώργου Σεφέρη (1973), Οδυσσέα Ελύτη (1975) και Δημήτρη Καπετανάκη (1977). Χωρίς να ανήκει ιδεολογικά στη «Γενιά του '30», ο Κώστας Βάρναλης κινήθηκε παράλληλα με τους κύριους εκπροσώπους της αλλά και με αυτούς της προηγούμενης γενιάς, αυτής του Παλαμά, δημιουργώντας το δικό του στίγμα στα ελληνικά γράμματα του πρώτου μισού του 20ού αιώνα.

Τον παρόντα κατάλογο τον οφείλουμε αποκλειστικά και μόνο στην αφοσιωμένη και έμπειρη δουλειά της Θεανώς Μιχαηλίδου, η οποία αφιέρωσε χρόνο και κόπο στην ολοκλήρωσή του. Παράλληλα φρόντιζε για την προβολή του αρχείου και της Γενναδείου Βιβλιοθήκης σε κάθε έκδοση ή εκδήλωση που αφορούσε στον Κώστα Βάρναλη.

Αγαπητή Θεανώ, σου είμαστε ευγνώμονες.

ΝΑΤΑΛΙΑ ΒΟΓΚΕΪΚΩΦ-BROGAN

Υπεύθυνη Αρχείων Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών

ΤΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΟΙ ΗΜΕΡΕΣ

Λίγον έπιανε χώρο στον Απάνου.
Τα πολλά δεν τα χάρηκε. Τα λίγα
συχνά δεν τα 'χε. Κι από τα μεγάλα,
που θα μπορούσε, τα μικρά 'χει κάνει.
Τώρα στον Κάτου κόσμο όλα δικά του.
– «Εγώ το πουθενά, ποτές και τίποτα»!

Ο Κώστας Βάρναλης γεννήθηκε στον Πύργο της Ανατολικής Ρωμυλίας, σημερινής Βουλγαρίας, το 1884 και πέθανε τον Δεκέμβριο του 1974 στην Αθήνα.² Ήταν το στερνοπαίδι του Γιάννη Μπουμπούς ή Βάρναλη και της Ελισάβετ Μαυρομάτη. Ο πατέρας του, τσαγκάρης και έμπορος δερμάτων, πέθανε νέος, και την κηδεμονία τού τετράχρονου Κώστα την ανέλαβε ο μεγάλος του αδελφός Παναγιώτης, αργότερα επιτυχημένος έμπορος στη Σωζούπολη. Άριστος μαθητής στο σχολείο του Πύργου και έπειτα στα Ζαρίφεια Διδασκαλεία της Φιλιππούπολης, ο Βάρναλης ήρθε στην Αθήνα το 1902 με υποτροφία της Ελληνικής Θρησκευτικής Κοινότητας της Βάρνας για να σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο. Πρωτοετής ακόμη φοιτητής της κλασικής φιλολογίας, πήρε ενεργό μέρος στους αγώνες των δημοτικιστών. Μετά την αποφοίτησή του το 1908 υπηρέτησε ως ελληνοδιδάσκαλος και σχολάρχης για μία περίπου δεκαετία σε διάφορα σχολεία της ελληνικής περιφέρειας (Αμαλιάδα 1909-1910, Αργαλαστή 1910-1911, Μέγαρο 1911-1915, Κερατέα 1915-1917) και κατόπιν διορίστηκε καθηγητής στο Ιο Γυμνάσιο Πειραιώς (1917-1919).

Το 1919 ο Βάρναλης φεύγει στο Παρίσι με κρατική υποτροφία για μετεκπαίδευση στην Αισθητική και στη Νεοελληνική Φιλολογία· είχε ήδη αναγνωριστεί από τους ομοτέχνους του ως ένας από τους σημαντικότερους τεχνίτες του νεοελληνικού στίχου. Η πρώτη του ποιητική συλλογή, οι *Κηρήθρες*, είχε κυκλοφορήσει το 1905. Από τότε και ως τη συγγραφή του μεταίχμιακού *Προσκυνητή* το 1919, δημοσιεύει εκλεκτικά, ως επί το πλείστον αρχαιοέθεμα σονέτα, σε έγκυρα περιοδικά της εποχής (*Ηγησώ*, *Νέα Ζωή*, *Γράμματα*, *Λόγος*, *Πυρσός*, *Βωμός* κ.ά.). Η ποίησή του, επηρεασμένη από τις παρνασσικές και τις νιτσεϊκές ιδέες περί τέχνης, χαρακτηρίζεται από την ευρηματική

¹ Κώστας Βάρναλης, «Επιτάφιο». Από τη συλλογή «Ελεύθερος κόσμος», Κέδρος, Αθήνα 1964, σ. 92.

² Η ημερομηνία της γέννησής του δεν είναι απόλυτα εξακριβωμένη. Σύμφωνα πάντως με το πιστοποιητικό βαπτίσεως της εκκλησίας «Κοίμησις της Παναγίας» στον Πύργο, ο ποιητής γεννήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 1884 και βαπτίστηκε στις 13 Μαΐου (Βλ. Αρχείο Βάρναλη, Φάκ. 22, Υποφ. Ι).

επεξεργασία των κανονικών μετρικών και στιχουργικών σχημάτων και τη δοξαστική προβολή του διονυσιακού πνεύματος. Τα καλύτερα ποιήματα της περιόδου αυτής ανανεώνουν το ύφος του νεοελληνικού λυρισμού με την τραχιά, τολμηρή γλώσσα και τη ρεαλιστική εικονοποιία τους.

Στο Παρίσι, μέσα στις ιδεολογικές, καλλιτεχνικές και κοινωνικές ζυμώσεις του τέλους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, γίνεται η μετάβαση από τον αισθητικό/ηδονιστικό ελληνισμό της πρώτης περιόδου στον ιδεαλιστικό ελληνισμό του πολυστιχικού Προσκυνητή. Στο φως της παρισινής εμπειρίας και ενώ συνεχιζόταν η προέλαση των ελληνικών δυνάμεων στη Μ. Ασία, ο Βάρναλης υιοθετεί το πρότυπο του ποιητή ως πνευματικού οδηγητή της φυλής. Πολύ γρήγορα, όμως, «σαν έτοιμος από καιρό», αποχαιρετά τον μεγαλοϊδεατικό ιδανισμό, εγκαταλείπει τον ιδεαλιστικό ανθρωπισμό και μυείται στη διαλεκτική υλιστική θεώρηση της ιστορίας και του κόσμου. Στη μεταστροφή του αυτή συνέβαλαν σημαντικά το αντιπολεμικό έργο του Ρομαίν Ρολλάν και του Ανρί Μπαρμπύς, καθώς και η φιλία του με δύο επιφανείς «Γραμματιστές»,³ τον χαράκτη Γιάννη Κεφαλληνό και τον δημοσιογράφο Αποστόλη Αποστολόπουλο.

8 Το ήθος της λεγόμενης δεύτερης περιόδου του βάρναλικού έργου (1922-1974) μπορεί να συνοψιστεί σε μερικές φράσεις από ένα σημειωματάριο του ποιητή: «Η ζωή είναι γεμάτη ασκήμιες· η καρδιά μας είναι γεμάτη πληγές· η θέλησή μας είναι αδύνατη· το πνεύμα μας σκοτεινό [...] κάμνει έργο σωτήριο για τους ανθρώπους όποιος, είτε τεχνίτης είτε μαχητής [...] δείχνει αυτές τις πληγές με το δημιουργημά του, ξυπνά το πνεύμα, καθαρίζει την εκτίμηση της πραγματικότητας, ή ωθεί με τη δράση του στην ίδρυση ενός κόσμου καλύτερου...». Τα σημαντικότερα έργα αυτής της περιόδου, οι ποιητικές συνθέσεις *Το φως που καίει* (1922), *Σκλάβοι πολιορκημένοι* (1927) και το πεζογράφημα *Η αληθινή απολογία του Σωκράτη* (1931), χαρακτηρίζονται από τη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στη σάτιρα ως θέση και την ειρωνεία ως άρνηση, ανάμεσα στη γραμμική (εγελιανή) και την κυκλική (αρχαιοελληνική, νιτσεική) αντίληψη του χρόνου. Και στα τρία έργα συνυπάρχουν ο πικρός σκεπτικισμός για την ανθρώπινη κατάσταση και η ιστορική αναγκαιότητα μιας κοσμικής τάξης χωρίς εξουσιαστές και εξουσιαζόμενους. Αν σε αυτά προστεθεί και η μελέτη *Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική* (1925), πρωτοπόρα εφαρμογή της ιστορικής-αντικειμενικής μεθόδου στην ιστορία της νεοελληνικής κριτικής, τότε συμπληρώνεται η εικόνα της δημιουργικότερης δεκαετίας του Βάρναλη.⁴

Με την εκλογική ήττα του Βενιζέλου, η υποτροφία του Βάρναλη διακόπτεται στα τέλη του 1920. Το 1923, όταν η κυβέρνηση Πλαστήρα κάνει τον σχετικό επανορθωτικό νόμο, ο ποιητής φεύγει πάλι στο Παρίσι, όπου μένει ως το καλοκαίρι του 1924.⁵ Το

³ Γραμματιστές ονομάζονταν οι καλλιτέχνες και οι διανοούμενοι που ανήκαν στον κύκλο του περιοδικού *Γράμματα* της Αλεξάνδρειας.

⁴ Για μία οξυδερκή κριτική θεώρηση αυτής της περιόδου βλ. Γιάννης Δάλλας, *Η δημιουργική δεκαετία στην ποίηση του Βάρναλη*, Κέδρος, Αθήνα 1988.

⁵ Πρώτη διαμονή του ποιητή στη Γαλλία: 1919-τέλος του 1920 ή αρχές του 1921. Δεύτερη διαμονή: 1923-1924.

φθινόπωρο του ίδιου χρόνου αναλαμβάνει τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Φιλολογίας στην Παιδαγωγική Ακαδημία που διευθύνει ο Δημήτρης Γληνός. Το *Φως που καίει* και η συλλογή διηγημάτων *Ο λαός των Μουνούχων* (1923), μολοντί είχαν εκδοθεί ψευδωνύμως, ως έργα του Δήμου Τανάλια, πυροδοτούν μια σειρά πολιτικοϊδεολογικών διώξεων. Ο Βάρναλης τιμωρείται με εξάμηνη παύση, που προσιώνίζεται τη γενική επίθεση κατά του Μαρσάλειου Διδασκαλείου και της Παιδαγωγικής Ακαδημίας. Πολλοί λόγιοι και λογοτέχνες υποβάλλουν έγγραφη δημόσια διαμαρτυρία για τη δίωξη του Βάρναλη. Ανάμεσά τους ο Παλαμάς, ο Καβάφης, ο Βενέζης και ο Μυριβήλης. Μετά το τέλος της εξάμηνης παύσης του, ο Βάρναλης παίρνει δυσμενή μετάθεση στο 2ο Γυμνάσιο Χανίων, δεν παρουσιάζεται και απολύεται οριστικά τον Φεβρουάριο του 1926. Πηγαίνει πάλι στη Γαλλία, όπου φιλοξενείται για ένα διάστημα από τον Κεφαλληνό στο Cinq-Mars-la-Pile, και επιστρέφει στην Ελλάδα το 1927. Το 1929 νυμφεύεται την ποιήτρια Δώρα Μοάτσου (1895-1979), με την οποία είχε γνωριστεί στο Παρίσι όταν εκείνη σπούδαζε γαλλική φιλολογία στη Σορβόνη. Κύρια πηγή βιοπορισμού του ως το τέλος της ζωής του γίνεται πλέον η συμμετοχή του στη σύνταξη εγκυκλοπαιδικών λεξικών (Ελευθερουδάκη, Πρωίας, Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια του Πυρσού) και η τακτική συνεργασία του με περιοδικά (*Αναγέννηση*, *Πρωτοπορία*, *Νέα Εστία* κ.ά.) και εφημερίδες (*Πρόοδος*, *Ελεύθερος Άνθρωπος*, *Ανεξάρτητος*, *Ριζοσπάστης*, *Πρωία*, *Προοδευτικός Φιλελεύθερος*, *Αυγή* κ.ά.).

Μείζων ποιητής για πολλούς, «απολωλός πρόβατο» για άλλους, ο Βάρναλης κυριαρχεί στην ελληνική πνευματική ζωή του Μεσοπολέμου και το έργο του προκαλεί έντονο θαυμασμό αλλά και σφοδρές επιθέσεις. Όταν το 1934 πηγαίνει στη Μόσχα για να εκπροσωπήσει την Ελλάδα, μαζί με τον Γληνό, στο Α΄ Συνέδριο Σοβιετικών Συγγραφέων, ο απόηχος από την υποδοχή της Αληθινής απολογίας του Σωκράτη και της δεύτερης, αναθεωρημένης έκδοσης του *Φωτός που καίει* (1933) δεν έχει ακόμη σβήσει. Τον Οκτώβριο του 1935 ο Βάρναλης και ο Γληνός συνταξιδεύουν πάλι, αυτή τη φορά όμως ως πολιτικοί εξόριστοι στον Άη Στράτη, όπου το καθεστώς Κονδύλη τούς εκτόπισε μαζί με άλλους αντιφρονούντες. Ύστερα από διαμαρτυρίες Ελλήνων και ξένων διανοουμένων, αφήνονται ελεύθεροι τα Χριστούγεννα του ίδιου έτους. Ακολουθούν τα δύσκολα χρόνια της Μεταξικής δικτατορίας και του πολέμου. Στη διάρκεια της Κατοχής ο Βάρναλης αναζωογονεί τον δημοσιογραφικό λόγο και το λαϊκό φρόνημα με τα εμπνευσμένα πνευματώδη χρονογραφήματά του στην *Πρωία*.

Μετά την Απελευθέρωση, η αμιγώς λογοτεχνική του παραγωγή είναι μικρή. Γράφει όλο και λιγότερο, όλο και πιο δύσκολα. Εκτός από τη σατιρική μυθιστορία *Το ημερολόγιο της Πηνελόπης* (1947) και την ποιητική συλλογή «*Ελεύθερος κόσμος*» (1965), δουλεύει πάνω από είκοσι χρόνια το μοναδικό θεατρικό του έργο, το *Άτταλος ο Τρίτος* (1972), στο οποίο πραγματεύεται το θέμα του αμοραλισμού της εξουσίας και της χαμένης επανάστασης. Η δικτατορία του 1967 τον ταραίζει βαθιά. Καταφεύγει και πάλι στην

Τρίτη διαμονή: 1925-1927 (ενδιάμεσο ταξίδι στην Ελλάδα: τέλη 1925-αρχές 1926). Υπάρχουν τεκμήρια και για μια τέταρτη σύντομη διαμονή: Φεβρουάριος-Απρίλιος 1928.

ποίηση. Γράφει με διάθεση πικρόχολη, σαρκαστική και αυτοσαρκαστική τα ποιήματα που θα συγκεντρωθούν μετά τον θάνατό του στη συλλογή *Οργή λαού* (1975).

Άλλα σημαντικά έργα του είναι τα: *Ζωντανοί άνθρωποι* (1939), σκιαγραφίες ομοτέχνων του (επανεκδόθηκε με προσθήκες το 1958 ως *Άνθρωποι: Ζωντανοί-Αληθινοί*), *Διχτάτορες* (1956), πορτρέτα Ρωμαίων αυτοκρατόρων, *Σολωμικά* (1957), *Αισθητικά-Κριτικά* (1958), δύο τόμοι με μελέτες για τη θεωρία και την κριτική της λογοτεχνίας. Μετέφρασε Αριστοφάνη, Ευριπίδη, Σοφοκλή, Ξενοφώντα, Κορνήιγ, Μολιέρο, Ρακίνα, Φλωμπέρ κ.ά., ενώ ποιήματα και πεζά του μεταφράστηκαν σε πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες. Το 1959 τιμήθηκε με το Βραβείο Λένιν για την Ειρήνη. Η κηδεία του, πέντε μήνες μετά την πτώση της στρατιωτικής δικτατορίας, πήρε διαστάσεις λαϊκού προσκυνήματος.

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ

Κι μια πίκρα σου γεμίζει την ψυχή μονάχα η σκέψη πως θα ξεχαστείς, πως θα ξαγαπηθείς, πως άλλοι θα πάρουν τη θέση σου. Κι ό'αυτά γίνονται... μοιραία.⁶

Τα αρχεία των συγγραφέων και γενικώς τα προσωπικά αρχεία συγκροτούνται ως επί το πλείστον με το εσωτερικό βλέμμα των δημιουργών τους στραμμένο, ενσυνείδητα ή ανεπίγνωστα, προς την αιωνιότητα. Ο Βάρναλης αντιμετώπιζε το ζήτημα της υστεροφημίας, όπως και τη συγγραφική πράξη, με αμφιθυμία. Οι χίμαιρες της αθανασίας και της τελειότητας τον γοήτευαν, ταυτόχρονα όμως η πικρή επίγνωση της ματαιότητας δεν άφηνε περιθώρια για αυταπάτες. Σε μια αποστροφή προς την ποίηση, που χρονολογείται μάλλον στις αρχές του 1920, γράφει: «Τραγούδι [...] σ' αγαπώ όταν παλεύω για τη δημιουργία σου, για να σε μισήσω, μόλις λάβεις μια μορφή: ω! εσύ πηγή όλων μου των ευτυχιών και κάθε μου δυστυχίας, εσύ επιθυμία άσβηστη του θανάτου».⁷ Η αμφίθυμη αυτή στάση διαγράφεται με σαφήνεια και σε μια συνέντευξή του στον Γιώργο Κοτζιούλα το 1932:⁸

[...]Και στίχους δεν ξανάγραφα πεια ύστερ' απ' τους «Σκλάβους πολιορκημένους». Γιατί να τους γράψω; Για να λέγωμαι από άλλους μέγας, από άλλους ελάχιστος, καλύτερος από τον έναν, χειρότερος από τον άλλον; [...] Αλλά και πάλι, αν υποθεθεί πως διακρίνεσαι, έρχεται άλλος και σε σκεπάζει. Και στο τέλος ο θάνατος...

– Κάποτε είχατε κάνει στον «Παρνασσό» μια ομιλία για το Βιζυηνό. Τι απόγινε;

⁶ Περικοπή από σημείωμα της Δώρας Μοάτσου για την τυραννία και τη ματαιότητα της δόξας, που παρατίθεται ολόκληρο στην παρούσα έκδοση. (Βλ. Αρχείο Δώρας Μοάτσου-Βάρναλη, Φάκελος 2. Το αρχείο απόκειται στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη και δεν έχει ακόμη καταλογογραφηθεί.) Σύμφωνα με προφορική μαρτυρία της Ελένης Ιατρού, το σύντομο αυτό κείμενο γράφτηκε μάλλον γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1960, αλλά η συγκεκριμένη αφορμή του παραμένει προς το παρόν άγνωστη.

⁷ Βλ. Σημειωματάριο Θ', Φάκελος 20.

⁸ «Μία ώρα με τον κ. Κώστα Βάρναλη», *Μπουκέτο* (Μάρτης 1932), σ. 384, βλ. Φάκ. 29, Υποφ. 2. Η συνέντευξη αυτή αναδημοσιεύεται ολόκληρη στο παρόν τεύχος γιατί αναδεικνύει όψεις της προσωπικότητας του ποιητή που έχουν καλυφθεί από τις προσχώσεις του χρόνου και τις ιδεολογικές χρήσεις του έργου του.

– Την έκανα κομμάτια. Ήταν όλο ενθουσιασμούς και ρομαντισμούς. Το ίδιο κάνω για όλα μου τα παλιά. Τρέμω μήπως βρεθεί στα χαρτιά μου κανένα απ' τα υπολειπόμενα που να με ρεζιλέψει...

– Ωστε λογαριάζετε, βλέπω, την υστεροφημία...

– Όχι σαν μέλλον, σαν τμήμα του παρόντος.

Η αντίληψη αυτή της υστεροφημίας είναι πολύ διαφορετική από την αντίληψη του Καβάφη και του Σεφέρη. Με πλήρη συνείδηση της αξίας τους οι δύο μεγάλοι ποιητές φρόντισαν να προστατεύσουν την ιστορική τους εικόνα από ανεπιθύμητες παρεμβάσεις και να κατευθύνουν τις τύχες του έργου τους.⁹ Αντίθετα, ο Βάρναλης, έχοντας διαφορετικές κοινωνικές και αισθητικές αξίες, ενδιαφερόταν περισσότερο για το παρόν του έργου του, κάτι που αποτυπώνεται, εμμέσως αλλά σαφώς, στην κατάσταση των καταλοίπων του. Θα μπορούσε κανείς να την παρομοιάσει με την κατάσταση ενός παλιού ψηφιδωτού, που πολλές ψηφίδες του έχουν χαθεί ενώ οι υπόλοιπες τοποθετήθηκαν ακατάστατα έτσι ώστε είναι αδύνατο να ανασυντεθεί ή να αποκατασταθεί το αρχικό του σχέδιο –εάν βεβαίως υποθεθεί ότι υπήρχε τέτοιο σχέδιο. Έτσι, η ευαίσθητη παρατήρηση του Ulrich Baer ότι μία αδιόρατη μελαγχολία περιβάλλει κάθε αρχείο, όπως και κάθε φωτογραφία, γιατί το περιεχόμενό του παραπέμπει στα ανυπολόγιστα τεκμήρια που έχουν χαθεί, ισχύει ιδιαίτερος για το αρχείο Βάρναλη.¹⁰ Καμιά μεθοδική κατάταξη δεν διακρίνεται στα χαρτιά του ποιητή, ούτε ο ίδιος μας έδωσε κατευθύνσεις για τη διάσωση, τη συντήρηση και τη χρησιμοποίησή τους. Το αντίθετο μάλιστα. Σε ένα χρονογράφημα του 1942 αναφερόταν δεικτικά σε όσους ερευνούν και δημοσιεύουν τα κατάλοιπα των συγγραφέων:

Τα έργα, που αφήνουν οι ποιητές μετά το θάνατον –έργα ή ατέλειωτα ή ανέκδοτα ή τυπωμένα μεν κάπου και κάποτε, αλλ' όχι και στις οριστικές συλλογές των δημιουργών τους– κατά κανόνα δεν προσθέτουνε τίποτα στη δόξα τους [...] Οι «καταλοιποθήραι» όμως τυμβωρύχοι του πνεύματος (αν όχι έμποροι του πνεύματος) τρέχουνε και ψάχνουνε τα... οστεοφυλάκια των ποιητών για να βρουνε ό,τι να 'ναι για να το δημοσιεύουνε. Κι αντίς να προσθέσουνε τίποτε στην υπόληψη των ποιητών, τους αφαιρούνε. Πρέπει να γίνεται αυτό; Δυστυχώς είναι αναπόφευκτο, αλλά μονάχα για λόγους «ιστορικούς».¹¹

⁹ Για τα κατάλοιπα του Καβάφη, ο Γ.Π. Σαββίδης έγραφε το 1963 ότι, παρά τις περιπέτειες τριάντα χρόνων, «η αρχική τάξη του Αρχείου εξακολουθεί να διακρίνεται καθαρά [...] μια τάξη φιλολογική, σύμμετρη προς τις ανάγκες των προσδοκώμενων μελετητών του» («Το Αρχείο Κ.Π. Καβάφη», Αθήνα 1964, σ. 15. Ανάπτυπο, με διορθώσεις και προσθήκες, από τη *Νέα Εστία*, τόμ. 74, σ. 1539-1547). Ακόμα πιο προσεκτική και συστηματική είναι η οργάνωση των καταλοίπων του Σεφέρη. Ο ποιητής άρχισε να ασχολείται με την τύχη των χαρτιών του αρκετά νωρίς, συγκεντρώνοντάς τα και τακτοποιώντας τα με υποδειγματική επιμέλεια.

¹⁰ Βλ. Ulrich Baer, «Deep in the archive», *Aperture*, αρ. 193 (Χειμώνας 2008), σ. 54-59.

¹¹ «Καταλοιποθήραι», *Η Πρωία*, 19.7.1942. Αναδημοσιεύτηκε στα *Αισθητικά-Κριτικά*, Β', Κέδρος, Αθήνα 1958, σ. 301-302.

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι ο Βάρναλης δεν επεδίωξε ποτέ συνειδητά τη συγκρότηση αρχείου για τους μελετητές του μέλλοντος, και μάλλον από αμέλεια ή αδιαφορία δεν είχε καταστρέψει τα περισσότερα από τα χαρτιά του. Φαίνεται πως είτε δεν πίστευε στην προοπτική μελλοντικής έρευνας και μελέτης των καταλοίπων του είτε –το πιθανότερο– του ήταν αδιάφορη. Βέβαια, υπάρχουν ίχνη ηθελημένης συλλεκτικής μάλλον παρά ταξινομικής προσπάθειας από μέρους της Δώρας Μοάτσου, όσον αφορά κυρίως τις επιστολές και τα αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών, αλλά δύσκολα μπορεί να γίνει λόγος για συστηματική συγκέντρωση και μεθοδική ταξινόμηση.

Η αρχική ακαταστασία του αρχειακού υλικού επιδεινώθηκε στις αρχές του 1977, όταν άρχισε η συστηματική φωτοτυπική εκτύπωσή του με πρωτοβουλία της εκδότριας του Βάρναλη Αθηνάς Καλλιανέση.¹² Σκοπός ήταν η προώθηση μιας φιλολογικά επιμελημένης έκδοσης των Απάντων του ποιητή από τις εκδόσεις «Κέδρος». Στο ήδη διαταραγμένο υλικό προστέθηκαν τότε κουτιά με διάφορα χειρόγραφα και έντυπα από την αποθήκη του διαμερίσματος της οδού Σπύρου Μερκούρη 27, όπου κατοικούσε ο Βάρναλης τις τελευταίες δεκαετίες της ζωής του. Το αρχείο έμεινε εκεί ως το 2000, οπότε η Ευγενία Βάρναλη αποφάσισε να το δωρίσει στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη (Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών). Τον Σεπτέμβριο του 2001 η δωρεά επισημοποιήθηκε, και σχεδόν αμέσως άρχισε η ταξινόμηση και η καταλογογράφηση των καταλοίπων του ποιητή.

Η έρευνα των καταλοίπων ενός συγγραφέα και η ανάγνωση των αρχειακών καταλόγων παρουσιάζουν συχνά αναλογίες με την πλοκή και την πρόσληψη ενός αστυνομικού μυθιστορήματος. Συγκεκριμένα, πολλές φορές ο ειδικός ερευνητής αναδιψά το αρχειακό υλικό αναζητώντας συνταρακτικές αποκαλύψεις που θα επαληθεύσουν το φιλολογικό-ερμηνευτικό (βλ. αστυνομικό) του δαιμόνιο. Παράλληλα, σαν τον αναγνώστη αστυνομικών μυστηρίων, προσδοκά την αποκάλυψη μυστικών που θα διαλευκάνουν οριστικά «το μυστήριο» ενός έργου και μιας ζωής.

Το αρχείο Βάρναλη ακυρώνει παρόμοιες προσδοκίες. Τα αυτόγραφα του δεν είναι η σπηλιά του Αλή Μπαμπά με τους κρυμμένους θησαυρούς, δεν περιλαμβάνουν θαμμένα ανέκδοτα αριστουργήματα ή συγκλονιστικά μυστικά. Η ειρωνική απομυθευτική δράση του Βάρναλη επεκτείνεται και στα χαρτιά του, «κοροϊδεύοντας» αυτή τη φορά τους «καταλοιποθήρες» και τις βλέψεις τους. Ωστόσο το αρχείο του, καθώς καλύπτει τη χρονική περίοδο 1884-1974, προσφέρει στους «ανιδιοτελείς» μελετητές κάτι πιο

¹² Εδώ πρέπει να τονιστεί ότι τόσο η Αθηνά Καλλιανέση όσο και η Ελένη και ο Κωνσταντίνος Ιατρού, φυσικοί γονείς και επίτροποι της τότε ανήλικης θετής κόρης του ποιητή Ευγενίας Βάρναλη, επέβλεψαν τη μετακίνηση των πρωτοτύπων από το σπίτι στο φωτοτυπείο και πάλι πίσω με άκρα φροντίδα και προσοχή. Ωστόσο, ευνόητο είναι ότι οποιαδήποτε μετακίνηση ενός ήδη ακατάστατου υλικού, όσο προσεκτικά και αν γίνει, συμβάλλει στην περαιτέρω διατάραξή του. Για την οργάνωση του φωτοτυπημένου αρχείου, βλ. «Το αρχείο Βάρναλη», *Ο Πολίτης*, αρ. 71 (Ιαν.-Μάρτ. 1986), σ. 32-35. Μέρη του δημοσιεύματος εκείνου αξιοποίησα στην παρούσα έκδοση.

καίρια σημαντικό από μια εντυπωσιακή ανακάλυψη. Κατ' αρχάς, στα λίγα ανέκδοτα ανολοκλήρωτα κείμενά του, στις προγενέστερες μορφές δημοσιευμένων έργων του, στα μισοτελειωμένα σχεδιάσματα, στις παρατηρήσεις αισθητικού και φιλολογικού περιεχομένου, στις σημειώσεις από τα ποικίλα διαβάσματά του, εγγράφονται ελλειπτικά οι αποσιωπημένες διαδικασίες παραγωγής των κειμένων του, ο αφανής μόχθος της πορείας προς το τελικό αποτέλεσμα. Τα αυτόγραφα του Βάρναλη μας επιτρέπουν να παρακολουθήσουμε από κοντά τα διάφορα στάδια των ιδεολογικών, πνευματικών και αισθητικών του αναζητήσεων, τη διαρκή αναμέτρησή του με την αλήθεια, την ιστορία και τον εαυτό του. Το αρχείο Βάρναλη όμως, όπως και κάθε προσωπικό λογοτεχνικό αρχείο, δεν είναι μόνο «η γλώσσα μιας φωνής που τώρα έχει σωπάσει».¹³ Είναι κυρίως ο *τόπος* στον οποίον ενδημούν, εκτός από την ατομική συνείδηση του δημιουργού, οι ιδέες και οι αξίες μιας συγκεκριμένης πολιτισμικής πραγματικότητας.

Ο Walter Methlagl, επισημαίνοντας τη σημασία των λογοτεχνικών αρχείων για το μέλλον της πολιτισμικής κληρονομιάς, τονίζει ότι κάθε αρχείο είναι κιβωτός πολύτιμων μαρτυριών σε έναν ολοένα πιο ανιστορικό και ανιστόρητο κόσμο, κυριαρχημένο από τη λογική της αγοράς και την εμμονή στα οικονομικά μεγέθη.¹⁴ Το αρχείο Βάρναλη πράγματι δεν ενδιαφέρει μόνο τους μελετητές του έργου του, αλλά και όσους ασχολούνται με τη θεωρία και την ιστορία του πολιτισμού, καθώς φωτίζει τους ιδεολογικούς και αισθητικούς προβληματισμούς στην Ελλάδα και την Ευρώπη του 20ού αιώνα. Επίσης, τόσο τα αυτόγραφα όσο και η υπόλοιπη ύλη του αρχείου (έντυπα, αποκόμματα, επιστολές, φωτογραφίες) παρέχουν πληθώρα στοιχείων και πληροφοριών για τη νεότερη πολιτική και κοινωνική ιστορία της Ελλάδας. Καιροί και ήθη έχουν αφήσει τα αποτυπώματά τους στο αρχειακό υλικό, που, αν μελετηθεί συγκριτικά με άλλες αρχειακές συλλογές θα συμβάλει στη μελέτη της κοινωνικής ιστορίας και ανθρωπολογίας του ελληνικού 20ού αιώνα.¹⁵

ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

Είναι αλήθεια ότι τα προσωπικά αρχεία, ειδικά τα αρχεία λογοτεχνών και καλλιτεχνών, αντιστέκονται περισσότερο στην αρχειονομική «βία» και την ταξινομική τυποποίηση. Το περιεχόμενο και η αρχική τους τάξη υπαγορεύουν εν πολλοίς τους εκάστοτε όρους της οργάνωσης και καταλογογράφησης τους. Αυτό ωστόσο δεν διευκολύνει τον αρχειοθέτη, αλλά εντείνει τον προβληματισμό του ως προς το ορθότερο και χρηστικότερο των επιμέρους επιλογών του, ειδικά όταν πρόκειται για περιπτώσεις όπου

¹³ Michel Foucault, *Η αρχαιολογία της γνώσης*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, Εξάντας, Αθήνα 1987, σ. 14.

¹⁴ Στο άρθρο του ο Methlagl, αναφερόμενος στα ερευνητικά προγράμματα των Αρχείων Brenner, θεωρεί ότι οι λογοτεχνικές αρχειακές συλλογές θα έπρεπε να έχουν τα δικά τους ερευνητικά κέντρα, στα οποία η έρευνα θα είναι διεπιστημονική και θα ανατίθεται σε μελετητές-ερευνητές που θα είναι ταυτόχρονα και αρχειονόμοι. Βλ. Walter Methlagl, «Literary Archives – Manuscript Librarians as Scholars», http://wab.aksis.uib.no/wab_contrib-mw.page, 1.1.2001.

¹⁵ Ενδεικτικά αναφέρω τα αρχεία Τερζάκη, Μυριβήλη, Βενέζη που απόκεινται στη Γεννάδειο, και τα αρχεία Στέφανου Πάργα και Μ.Μ. Παπαϊωάννου στο Ε.Λ.Ι.Α.

η αρχική τάξη έχει διασαλευτεί, όπως στο αρχείο Βάρναλη. Επιπλέον, στον βαθμό που αυτός οφείλει να λάβει υπόψη του την έντονη αντιπαράθεση μεταξύ αρχειακής θεωρίας και πρακτικής από το 1980 και εξής, βρίσκεται αντιμέτωπος με ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών θέσεων. Από τον πραγματισμό του John Roberts έως τη φροϋδική εννόηση του αρχείου από τον Ντερντ, ο αρχειοθέτης της ψηφιακής εποχής έχει τη δυνατότητα να αντλήσει από διαφορετικές αρχειακές παραδόσεις.¹⁶ Σύμφωνα με το παλαιό, «κλασικό» αρχειακό παράδειγμα, η ιερότητα της αρχικής τάξης και του τεκμηρίου, η αμεροληψία και η αντικειμενικότητα της ταξινομικής διαδικασίας καθώς και ο ρόλος του αρχειοθέτη ως άγρυπνου φύλακα γραπτών μνημείων αποτελούν *sine qua non* της αρχειονομίας. Από την άλλη, το μεταμοντέρνο αρχειακό παράδειγμα (*postcustodian*), που εστιάζει στη διερώτηση και στον αναστοχασμό των προϋποθέσεων της ταξινομικής εργασίας, μεταβάλλει τους αρχειοθέτες από παθητικούς φύλακες καταλοίπων σε ενεργούς διαμορφωτές της αρχειακής κληρονομίας, από δήθεν αμερόληπτους επιμελητές σε «ενεργούς οικοδόμους των δικών τους “σπιτιών της μνήμης”».¹⁷

14 Η ταξινόμηση-καταλογογράφηση του αρχείου Βάρναλη δεν ακολουθεί αποκλειστικά κανένα από τα δύο παραδείγματα. Αντλεί επιλεκτικά και από τα δύο. Προσεγγίζει το πρώτο ως προς το κριτήριο της μη παρεμβατικότητας και το δεύτερο ως προς τον έλεγχο της ταξινομικής αμεροληψίας. Έτσι, παρά την επίγνωση ότι η πριμοδότηση και η περιθωριοποίηση στοιχείων είναι αναπόφευκτες σε κάθε αρχειοθέτηση, βασική καθοδηγητική αρχή παρέμεινε ο κατά το δυνατόν μέγιστος περιορισμός του υποκειμενικού παράγοντα και των ιδιοποιήσεων του υλικού. Η αποκλειστικά χρονολογική μέθοδος κατάταξης αναμφισβήτητα αποτελούσε τον πιο ενδεδειγμένο τρόπο για κάτι τέτοιο, επιλογή που υπονομευόταν, όμως, από τη φύση και από την κατάσταση των καταλοίπων και, συν τοις άλλοις, δυσχέρανε τη χρηστικότητα του αρχείου. Τελικά το μεικτό σύστημα θεωρήθηκε καταλληλότερο. Έτσι η κατάταξη σε ενότητες και υποενότητες είναι ειδολογική, ενώ η εσωτερική ταξινόμηση μέσα στις ενότητες και υποενότητες είναι ως επί το πλείστον χρονολογική με βάση την πρώτη δημοσίευση ή την πρώτη αυτοτελή έκδοση. Ευνόητο είναι ότι, εφόσον δεν έχει ακόμη καταρτιστεί συστηματική εργογραφία και βιβλιογραφία Κώστα Βάρναλη, η ταξινομική αυτή αρχή παραβιάζεται όταν η χρονολόγηση του υλικού κρίνεται επισφαλής ή αδύνατη: στην ενότητα Ι, υποενότητα Δ', λ.κ., οι μεταφράσεις του ποιητή δεν ταξινομούνται χρονολογικά, αλλά κατ' αλφαβητική σειρά, με πρώτους τους Έλληνες κλασικούς και έπειτα τους ξένους συγγραφείς.

¹⁶ Ο Roberts υποβαθμίζει την αρχειακή θεωρία σε περιττή ανάπτυξη κοινοτοπιών, «προϊόν ενός τεράστιου επαγγελματικού πλέγματος κατωτερότητας» (βλ. John W. Roberts, "Archival Theory: Myth or Banality?", *American Archivist*, τόμ. 53 [Χειμώνας 1990], σ. 110-120), ενώ ο Ντερντ, με τη θεωρία του για το «άλγος του αρχείου», προσπαθεί να αναλύσει τη σχέση μνήμης και αρχείου, ισχυριζόμενος πως η πυρετική αναζήτηση της πρωταρχικής μνήμης από τον αρχειοθέτη ματαιώνεται διαρκώς από τις ρωγμές του αρχείου, τις απωθήσεις και τη λογοκρισία, δηλαδή από την εγγενή «αυτοκαταστροφικότητά» του (βλ. *Η έννοια του αρχείου*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, Εκκρεμές, Αθήνα 1995).

¹⁷ Terry Cook, «What is Past is Prologue: A History of Archival Ideas Since 1898, and the Future Paradigm Shift», *Archivaria*, 43 (Ανοιξη 1997), σ. 17-63, <http://www.mybestdocs.com/cook-t-pastprologue-ar43fml.htm>.

ΟΙ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Η Ενότητα Ι αφορά το σύνολο της δημιουργικής δραστηριότητας του Βάρναλη. Περιλαμβάνει αυτόγραφα και δακτυλόγραφα με προγενέστερες εκδοχές και τελικές μορφές του πρωτότυπου και του μεταφραστικού έργου του, καθώς και αποκόμματα με δημοσιογραφικές σειρές, επιφυλλίδες, ιστορικές βιογραφίες, χρονογραφήματα και άρθρα, προϊόν της συστηματικής συνεργασίας του με εφημερίδες και περιοδικά στο διάστημα 1934-1958.¹⁸ Οι διαγραφές, οι προσθήκες και οι διορθώσεις, οι στιχουργικές παραλλαγές, οι πολλαπλές επεξεργασίες των κειμένων υποδεικνύουν «τι αγωνία, τι συντριβή νιώθει ένας πραγματικός μάστορης, όταν μετρά το αποτέλεσμα των προσπαθειών του με τη συνείδηση της τελειότητας που έχει μέσα του και που ποτέ δεν ικανοποιείται!».¹⁹ Ειδικά τα αυτόγραφα των ατελών έργων τροφοδοτούν ανοιχτές αφηγήσεις με θέμα την ιστορία τους πριν και ύστερα από την ένταξή τους στο αρχείο. Γιατί ο Βάρναλης δεν ολοκλήρωσε τα ανέκδοτα πεζά (Υποφ. 6.3) και τη μελέτη για τη σοσιαλιστική ερμηνεία της τέχνης (Υποφ. 9.1) που έγραφε στη δεκαετία του 1920;²⁰ Γιατί εγκατέλειψε την ευρηματική μετάφραση του Ραμπλαί (Υποφ. 18.8) που δούλευε στα μέσα της ίδιας δεκαετίας; Σκόνταψε στην ανικανοποίητη «συνείδηση της τελειότητας», ναυάγησε στους υφάλους του σκεπτικισμού και της αυτοκριτικής, ή εξουθενώθηκε από το άγχος του βιοπορισμού; Τα ερωτήματα αυτά ωθούν τον αρχειοθέτη/ερευνητή να ασχοληθεί πιο ενεργητικά με την επεξεργασία του αρχειακού τεκμηρίου και εκθέτουν ευδιάκριτα τη σημασία της *απουσίας* στο αρχείο. Στο υλικό αυτής της ενότητας, καθώς και στο υλικό των Σημειωματορίων, εξεικονίζεται περισσότερο από κάθε άλλη αρχειακή κατηγορία ένας απαιτητικός τεχνίτης στο πρόσωπο του οποίου «συνδυάζονταν κατά τρόπο σπανιότατο στην ιστορία της νεοελληνικής γραμματείας και παιδείας οι ευαισθησίες και οι ιδιότητες [...] ενός δόκιμου μεταφραστή με τις γνώσεις και τις ικανότητες ενός άρτια καταρτισμένου κλασικού φιλόλογου και νεοελληνιστή, ενός γνώστη της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας κ' ενός ενήμερου και ικανού φιλοσόφου, ιστορικού, κοινωνιολόγου και αισθητικού [...]».²¹

Στα 32 σημειωματάρια της Ενότητας ΙΙ καταγράφονται αποσπασματικά οι διανοητικές περιπέτειες και οι συναισθηματικές τροπές μιας διαδρομής που αρχίζει από την Αθήνα του 1918, διασχίζει τη Γαλλία της δεκαετίας του 1920, περνά από τον Άη

¹⁸ Στην Ενότητα Ι, υποενότητα Γ' οι φάκελοι με τα χρονογραφήματα δυστυχώς δεν είναι πλήρεις. Λείπουν πολλά αποκόμματα από την Πρωία, τον Προοδευτικό Φιλελεύθερο και την Αυγή, ενώ βρέθηκαν μόνον τρία χρονογραφήματα από την Προοδευτική Αλλαγή.

¹⁹ Κώστας Βάρναλης, *Φιλολογικά απομνημονεύματα*, φιλ. επιμ. Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, Κέδρος, Αθήνα 1980, σ. 283.

²⁰ Σε αυτά μάλλον τα κείμενά του –και ίσως και στην Αληθινή απολογία του Σωκράτη– αναφέρεται ο Βάρναλης σε μια συνέντευξή του στο περιοδικό *Γλαύκα* του Πειραιά, αρ. 5-6 (1928): «...Ετοιμάζω ακόμη μια σειρά διηγημάτων και ένα μυθιστόρημα. Αυτά όμως είναι ακόμα σχέδια μες στα χαρτιά μου. Ακόμα κάτι ετοιμάζω, μια μελέτη αισθητική κοινωνιολογική, ματεριαλιστική. Τίποτε άλλο. Αυτή την εποχή δεν έχω όρεξη για τίποτε άλλο». Βλ. *Ο Πολίτης*, ό.π. (σημ. 12), σ. 31.

²¹ Βλ. Γιώργος Βελουδής, «Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική και η εποχή του», στο Κώστας Βάρναλης, *Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική*, φιλ. επιμ. Γιώργος Βελουδής, Κέδρος, Αθήνα 2000, σ. 165.

Στράτη το 1935 και καταλήγει πάλι στην Αθήνα παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Η διαρκής σύγκρουση του ποιητή με τις πραγματικότητες που διαμόρφωσαν τη συνείδησή του, η οδύνη της αυτοαπόρριψης, το άγχος της γραφής και η αγωνία της μορφής, η ευθύνη της ιστορικής αλήθειας, όπως εγγράφονται στις σελίδες των σημειωματαρίων, καθιστούν αυτήν την αρχειακή ενότητα εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, ειδικά στον βαθμό που φωτίζει όψεις της αριστερής διανόησης στον Μεσοπόλεμο.

Η κατάταξη και η περιγραφή των σημειωματαρίων παρουσιάζουν εγγενείς δυσκολίες. Συγκεκριμένα, δεν είναι πάντα δυνατόν να προσδιορίσουμε αν ορισμένα μέρη αποτελούν ιδιωτικά πεζά αυτοβιογραφικού χαρακτήρα (μνήμες, στοχασμούς, εντυπώσεις), προλογοτεχνική ύλη ή σημειώσεις από διαβάσματα που δεν κατονομάζονται. Επιπλέον η ακριβής χρονολόγηση δεν είναι εφικτή, μολονότι είναι εμφανές ότι τα περισσότερα (Σα'-Σκβ') ανήκουν στη δεκαετία 1918-1928 και, κυρίως, στις χρονικές περιόδους που ο ποιητής διέμενε στη Γαλλία.²² Ο Βάρναλης έγραφε συχνά και από τις δύο μεριές των σημειωματαρίων. Η ιδιομορφία αυτή, που παραπέμπει μάλλον σε αντίξοες οικονομικές συνθήκες (ανάγκη εξοικονόμησης χαρτιού), δυσχεραίνει τη χρονολόγηση περισσότερο, δεδομένου ότι δεν γνωρίζουμε εάν χρησιμοποιούσε και τις δύο μεριές συγχρόνως. Σοβαρό πρόσκομμα προκύπτει και από τη διαπίστωση ότι μερικά σημειωμάτια φαίνεται να χρησιμοποιήθηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, λ.χ. στο ίδιο σημειωμάτιο Σι' συνυπάρχουν κείμενα του 1921 και κείμενα της περιόδου 1925-1927.²³ Για όλους αυτούς τους λόγους η περιγραφή του περιεχομένου των σημειωματαρίων δεν είναι εξαντλητική και η χρονολογική τους κατάταξη είναι αναγκαστικά στοιχειώδης.

Αντίθετα, στην Ενότητα III η χρονολογική κατάταξη δεν παρουσίασε δυσκολίες. Εδώ τοποθετήθηκαν με αυστηρή χρονολογική σειρά επίσημα έγγραφα που αφορούν τη ζωή και το έργο του Βάρναλη από το 1884 έως το 1974: πιστοποιητικά δημόσιων φορέων και οργανισμών, ταυτότητες, ιδιωτικά συμφωνητικά, κλήσεις κατηγορουμένου, βεβαιώσεις, συμβόλαια κ.ά.

Η Ενότητα IV περιλαμβάνει επιστολές, επιστολικά δελτάρια, τηλεγραφήματα και σημειώματα που έστειλαν στον Βάρναλη συγγενείς και φίλοι, επιφανείς και αφανείς ομότεχνοι, καλλιτέχνες και λόγιοι, αναγνώστες και θαυμαστές του έργου του, μαθητές, φοιτητές, πολιτικοί κρατούμενοι, εργάτες, βιοπαλαιστές. Επίσης εδώ κατατάχθηκαν επιστολές από εκδοτικούς οίκους, πολιτιστικούς συλλόγους και πρεσβείες. Ατυχώς

²² Μόνον 5 από τα 32 σημειωμάτια φέρουν συγκεκριμένη χρονολογική ένδειξη: Σβ', Σγ', Ση', Σιγ', Σιζ'.

²³ Συγκεκριμένα στο Σι' συνυπάρχουν προγενέστερες μορφές των ποιημάτων «Η μάνα του Χριστού», «Η Μαγδαληνή», «Τ' αηδόνι», «Πρόλογος» και προσχέδιο πολεμικής μελέτης για τον Παλαμά και τον Σικελιανό των χρόνων 1921-1922 μαζί με ένα σύντομο σχεδιάσμα για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη της περιόδου 1925 κ.ε. (βλ. Κώστας Βάρναλης, *Φιλολογικά Απομνημονεύματα*, ό.π. [σημ. 19], σ. 303-304). Επίσης, στο Σθ' συνυπάρχουν προλογοτεχνική ύλη και δοκιμιακά σχεδιάσματα για τους *Ελεύθερους πολιορκημένους* με εμφανώς ιδεαλιστικό περιεχόμενο, μάλλον των χρόνων 1919-1920, μαζί με προγενέστερες μορφές των ποιημάτων «Σεραφείμ», «Η μάνα Γης», «Ωκεανίδες», τα οποία γράφτηκαν το καλοκαίρι του 1921 (βλ. *Φιλολογικά Απομνημονεύματα*, σ. 283).

υπάρχουν ελάχιστες επιστολές και σχέδια επιστολών του ίδιου του ποιητή. Φαίνεται ότι μέσα στο πλαίσιο της αντίληψής του περί υστεροφημίας, το να κρατήσει αντίγραφα των επιστολών του όχι μόνον υπερέβαινε τα επιστολικά ήθη της εποχής του, αλλά ήταν και αδιανόητος σχολαστικισμός.

Η χρονολογική κατάταξη του υλικού αποτελεί μάλλον ανορθόδοξη ταξινομική επιλογή.²⁴ Κατά κανόνα, για τις αλληλογραφίες προκρίνεται η αλφαβητική κατάταξη ώστε να ξεχωρίσει η ήρα από το στάρι ή αλλιώς οι «σημαντικοί» από τους «ασήμαντους». Για όσους προσεγγίσουν την αλληλογραφία με αυτή τη λογική, παρατίθεται αλφαβητικό ευρετήριο αποστολών. Ωστόσο η χρονολογική κατάταξη δίνει μια πιο απροκατάληπτη εικόνα των σχέσεων του ποιητή. Αποδίδει πιστότερα τις βιωματικές διακυμάνσεις της καθημερινότητας και ευνοεί κοινωνικές και ανθρωπολογικές παρατηρήσεις. Έτσι, λ.χ. τον Σεπτέμβριο του 1941 θα λάβει μέσα σε λιγότερο από είκοσι μέρες μία ανώνυμη υβριστική επιστολή, ένα σημείωμα από τον ποιητή Πότη Ψαλτήρα, που του στέλνει το νέο του βιβλίο, θα μάθει από τον Ν. Γιοκαρίνη ότι έγινε μέλος της Κριτικής Καλλιτεχνικής Επιτροπής του Εθνικού Θεάτρου και θα ενημερωθεί από τον Νικόλαο Ποριώτη σχετικά με τον τονισμό της λέξης «φλαμουράριος».

Ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αλληλογραφία του Βάρναλη με τη Δώρα Μοάτσου την εποχή του εκτοπισμού του στον Άη Στράτη (Οκτ.-Δεκ. 1935), και η αλληλογραφία με τους δύο φίλους του στη Γαλλία, τον χαρακτή Γιάννη Κεφαλληνό και τον λόγιο δημοσιογράφο Αποστόλη Αποστολόπουλο (ca 1920-1927). Πάνω από 70 επιστολές και κάρτες τους σώζονται στο αρχείο, ενώ δυστυχώς έχουν χαθεί όλα τα γράμματα του ποιητή.²⁵ Οι επιστολές αυτές αποτελούν πολύτιμη μαρτυρία για την πνευματική και συναισθηματική ατμόσφαιρα μέσα στην οποία ζούσαν και εργάζονταν οι τρεις φίλοι, για τις διανοητικές και αισθητικές τους εμπειρίες, για τους φιλοσοφικούς και κοινωνικούς τους προβληματισμούς. Για μια ακόμη φορά διαπιστώνουμε πόσο σημαντικά ήταν τα χρόνια της Γαλλίας για τον Βάρναλη και, αντίθετα, πόσο τραυματική και ανασταλτική για το έργο του ήταν η πραγματικότητα της καθυστερημένης ελληνικής κοινωνίας. Το κλίμα της ξέφρενης ελευθερίας και της πνευματικής ευφορίας μέσα στο οποίο ο ποιητής συνέλαβε και σχεδίασε τα τέσσερα μεγάλα έργα του (*Το φως που καίει*, *Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική*, *Σκλάβοι πολιορκημένοι*, *Η αληθινή απολογία του Σωκράτη*) αποτυπώνεται ανάγλυφα στις κρίσεις, στα σχόλια και τις εντυπώσεις των δύο Αλεξανδρινών φίλων του, ενώ η νεοελληνική υπανάπτυξη ζωγραφίζεται με τα μελανότερα χρώματα.

Σε ξεχωριστό υποφάκελο (25.6) τοποθετήθηκαν οι επιστολές και τα συγχαρητή-

²⁴ Από τη χρονολογική κατάταξη εξαιρούνται μόνο οι λίγες επιστολές και κάρτες των συγγενών, οι επιστολές από Ελληνίδες και ξένες φίλες του, προσωπικού ενδιαφέροντος ως επί το πλείστον, και τέλος οι σταυτίστες ή/και αχρονολόγητες επιστολές. Ιδιαίτερη μνεία αξίζει στις επιστολές της Marthe Sauvage, που απαθανάτιστηκε στην πρώτη μορφή του ποιήματος «Πρόλογος», βλ. Κώστας Βάρναλης, *Σκλάβοι πολιορκημένοι*, φιλ. επιμ. Γιάννης Δάλλας, Κέδρος, Αθήνα 1990, σ. 105-106.

²⁵ Πέντε επιστολές και πέντε εικονογραφημένα δελτάρια του Κεφαλληνού στον Βάρναλη περιλαμβάνονται στον δεύτερο τόμο της μονογραφίας του Ε.Χ. Κάσδαγλη *Γιάννης Κεφαλληνός ο χαράκτης*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1991.

ρια τηλεγραφήματα για την απονομή του Βραβείου Λένιν. Σε ιδιαίτερο υποφάκελο (29.8) βρίσκονται και τα δημοσιεύματα που αφορούν την απονομή, στην Ενότητα V. Η ενότητα αυτή στεγάζει βιβλιοκρισίες και άρθρα για το βαρναλικό έργο, συνεντεύξεις του ποιητή, ειδησεογραφία και σύντομες αναφορές στον ίδιο και το έργο του, που δημοσιεύτηκαν στον ελληνικό και τον ξένο ημερήσιο και περιοδικό Τύπο από το 1905 ως τον θάνατό του. Περιλαμβάνει επίσης στιχουργήματα που του αφιερώνουν ομότεχνοι, φίλοι και θαυμαστές, κείμενα ραδιοφωνικών αφιερωμάτων, χαιρετισμούς κ.ά. Τα δημοσιεύματα για τον εορτασμό των Πενηντάχρονων και των Ογδοντάχρονων του Βάρναλη αποτελούν τις εκτενέστερες θεματικές κατηγορίες.

Η Ενότητα VI συνιστά ταξινομική κατηγορία με υβριδικό χαρακτήρα γιατί, ενώ συμπληρώνει το υλικό των Ενότητων I και V, τυπικά αποτελεί τμήμα της βιβλιοθήκης Βάρναλη και όχι του κυρίως αρχείου. Είναι πάγια αρχειονομική τακτική τα δημοσιεύματα στα τεύχη των περιοδικών ή στα φύλλα των εφημερίδων τα οποία διακρίνονται από την υπόλοιπη ύλη του εντύπου με χειρόγραφες ενδείξεις να θεωρούνται αποκόμματα και να τοποθετούνται στην οικεία σειρά. Στην προκειμένη περίπτωση τα τεύχη και τα φύλλα με δημοσιεύματα του Βάρναλη ή για τον Βάρναλη δεν καταχωρίστηκαν στις ενότητες I και V, αλλά εντάχθηκαν σε έναν ενιαίο αλφαβητικό κατάλογο περιοδικών και εφημερίδων στον οποίον προτάσσονται τα ελληνικά έντυπα και έπονται τα ξενόγλωσσα, ενώ γίνεται μνεία του δημοσιεύματος, όπου υπάρχει. Ο λόγος της συγκεκριμένης επιλογής είναι ευνόητος: αφενός παρουσιάζονται με πιο εύληπτο τρόπο οι αναγνωστικές συνθήκες και τα ενδιαφέροντα του ζεύγους Βάρναλη, αφετέρου η ενότητα γίνεται πιο χρηστική για ένα ευρύ πεδίο ερευνητών, όπως για τους μελετητές άλλων αρχείων ή τους ιστορικούς του ελληνικού Τύπου.

Στην Ενότητα VII συγκεντρώθηκε το υλικό που λόγω του ετερόκλητου χαρακτήρα του δεν ήταν δυνατόν να ενταχθεί σε καμιά από τις άλλες ταξινομικές κατηγορίες. Εδώ συγκεντρώθηκαν αποκόμματα ποικίλου περιεχομένου (φιλολογικού, ιστορικού, κοινωνικού, πολιτικού) που ενδιέφεραν τον Βάρναλη και τη Δώρα Μοάτσου, μονόφυλλα και φυλλάδια, έργα άλλων (ποιήματα, πεζά, μελέτες, μεταφράσεις), παρτιτούρες κ.ά.

Τέλος, η Ενότητα VIII περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό φωτογραφιών που καλύπτουν την περίοδο 1900-1974 και ανακαλούν όχι μόνον στιγμές του ιδιωτικού και του δημόσιου βίου του Βάρναλη, αλλά και, γενικότερα, του «σύντομου εικοστού αιώνα». Ο τόπος, η κατάσταση και ορισμένα πρόσωπα παραμένουν σε πολλές φωτογραφίες σταύτιστα, ενώ η χρονολόγηση έγινε κατά προσέγγισιν και υπόκειται σε αναθεώρηση. Επιπλέον, οι αυτόγραφες ενδείξεις του Κ.Β. ή της Δ.Μ. ελέγχονται ενίοτε ως ανακριβείς. Παρά τα ελλείποντα στοιχεία, οι φωτογραφίες ανοίγουν παράθυρα στην αισθητική και τη νοοτροπία ενός κόσμου που χάθηκε.

* * *

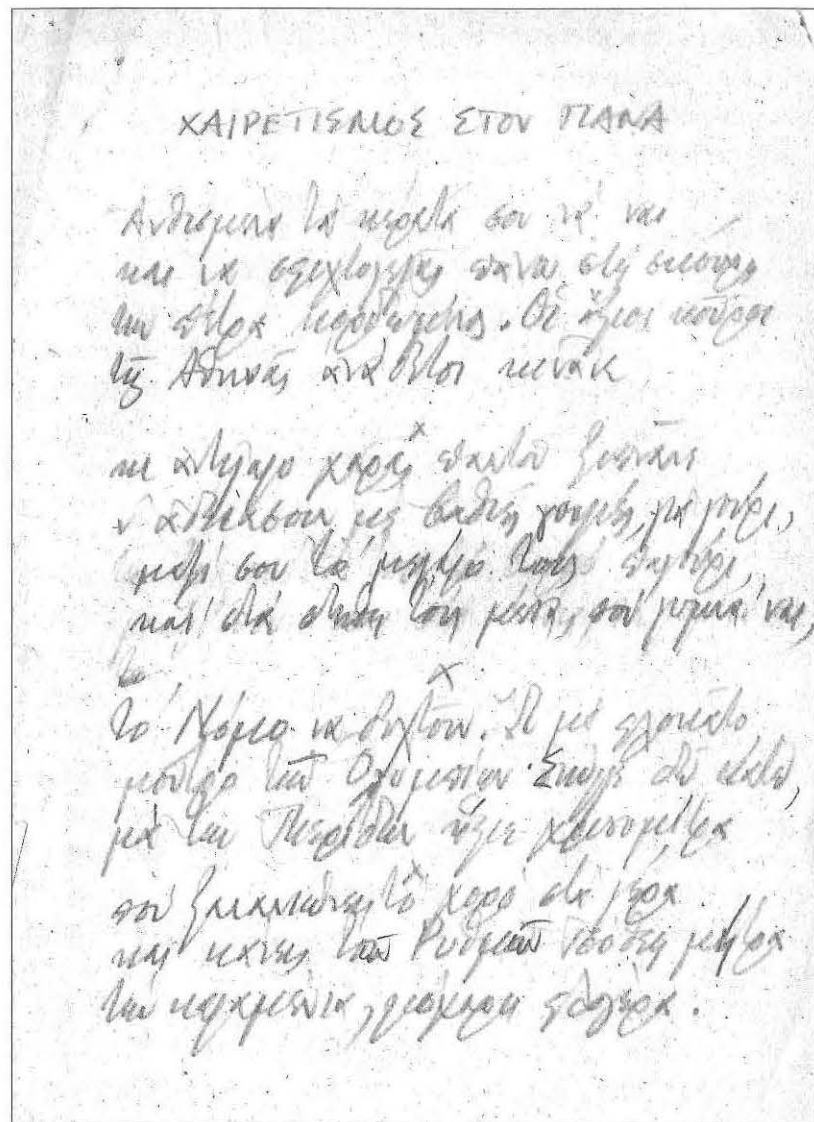
Το αρχείο και η φωτογραφία ζουν από τον 19ο αιώνα βίους παράλληλους. Λειτουργούν ως μεταφορά για το παρελθόν και τη μνήμη, θεωρούνται «αδιάψευστοι»

μάρτυρες ατομικών και συλλογικών ιστοριών, μιλούν συγγενείς γλώσσες. Κάθε κοινωνικοπολιτικό σύστημα συσσωρεύει, συντηρεί και διαχειρίζεται τα αρχειακά και τα φωτογραφικά του κεφάλαια έτσι ώστε να αναπαράγει την πολιτιστική του ηγεμονία. Στην εποχή της νεωτερικότητας, όπου πάσης φύσεως κατάλογοι, ευρετήρια, ταξινομήσεις χρησιμοποιήθηκαν ως μέθοδοι παραγωγής και ελέγχου της γνώσης, η σχέση των φωτογραφιών και των αρχειακών τεκμηρίων με την αλήθεια του παρελθόντος θεωρήθηκε οργανική. Σήμερα γνωρίζουμε ότι η σχέση αυτή δεν είναι «φυσική». Αποτελεί εκδοχή της προβληματικής σχέσης ανάμεσα στο γεγονός και το νόημά του, ανάμεσα στην πραγματικότητα και την αναπαράσταση. Αν κάθε αρχείο, όπως και κάθε φωτογραφία, δεν προσεγγιστεί κριτικά ως δυναμικό προϊόν ποικίλων διαμεσολαβήσεων, τότε οι πιθανότητες να υποπέσει ο ερευνητής στο αδίκημα της «καταλοιοποίησης»-«τυμβωρυχίας του πνεύματος» είναι πολλές. Πίσω από αυτούς τους δριμείς χαρακτηρισμούς του Βάρναλη υπάρχει η απέχθεια για την άκριτη χρήση των αρχειακών τεκμηρίων και η διάθεση να την προκαταλάβει.

Ο αναλυτικός αρχειακός κατάλογος θα δώσει σαφέστερη εικόνα για τη σημασία των καταλοίπων του Βάρναλη. Αρκεί κανείς να πλησιάσει το αρχείο του τόσο για αυτά που περιέχει όσο και για αυτά που έχει «απωθήσει», για όσα αποκαλύπτει και για όσα αποσιωπά, για τα ερωτήματα που απαντά και για τα καινούρια που θέτει.

* * *

Η ενασχόληση με τα αρχεία είναι υπόθεση επίπονη και *αχάριστη*. Ο αρχειοθέτης παραμένει αόρατος στον βαθμό που ο μόχθος του αποτελεί αναγκαία συνθήκη της ακαδημαϊκής έρευνας και γίνεται ως διά μαγείας ορατός εάν τυχόν περιπέσει σε παραδρομές, λάθη ή ταξινομικές ασυνέπειες. Ο μακροχρόνιος μόχθος ανήκει απλώς στην κατηγορία των «μη όντων», ενώ το λάθος υπάρχει ως κραυγαλέο «ον». Η μοίρα του «αδύναμου κρίκου», χωρίς αμφιβολία. Γι' αυτό ακριβώς, η αναγνώριση της βοήθειας των άλλων αποκτά εδώ βαρύνουσα σημασία. Πρώτα θα ήθελα να ευχαριστήσω το Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου, χωρίς την ενίσχυση του οποίου η ταξινόμηση και η καταλογογράφηση του αρχείου Βάρναλη δεν θα είχαν ολοκληρωθεί. Υπόχρεη είμαι ακόμη στη διευθύντρια της Γενναδείου Βιβλιοθήκης (ΑΣΚΣΑ) Μαρία Γεωργοπούλου, που είχε την πρωτοβουλία για την παρούσα έκδοση, καθώς και στην υπεύθυνη των αρχείων Ναταλία Βογκέικωφ-Brogan. Ιδιαίτερες ευχαριστίες χρωστώ στην Κατερίνα Γιανναδάκη, που ανέλαβε το απαιτητικό έργο της τυπογραφικής επιμέλειας και τη σύνταξη του ευρετηρίου των αποστολών, στις αρχειονόμους Ελευθερία Δαλέζιου και Λήδα Κωστάκη για την ηθική και έμπρακτη συμπαράστασή τους, και, τέλος, στον Βασίλη Σπανό για την πρόθυμη συνδρομή του σε ζητήματα ψηφιακής τεχνολογίας. Χωρίς αυτούς οι αδυναμίες της εργασίας μου θα ήταν σαφώς περισσότερες.

Ι. ΤΟ ΕΡΓΟ

Α΄. ΠΟΙΗΣΗ – ΠΕΖΟΣ ΛΟΓΟΣ – ΘΕΑΤΡΟ

ΦΑΚΕΛΟΣ Ι

Υποφ. Ι.1 • Ποιήματα 1910-1950

«Νιάτα», 1912: 1 αυτόγραφο και 2 δακτυλόγραφα.

«Αφροδίτη», «Θύμηση», «Χαιρετισμός στον Πάνα», 1914: 3 αυτόγραφα.

«Άνοιξη», 1915: αυτόγραφο.

«Πιερροτίνα», «Σερενάτα», «Φαντασία», 1917: 3 δακτυλόγραφα.

Με των πευκών τα μπάλασμα, τ' ασίγητα τζιτζίκια, 1917: χειρόγραφο τρίτου.

«Αλητεία», 1921: 1 αυτόγραφο και 2 δακτυλόγραφα.

«Σ. Ι.», x.x.: 1 δακτυλόγραφο.

«Εξαγνισμός» (= «Καθαρμός», 1928: 2 αυτόγραφα και 3 δακτυλόγραφα.

«Πρωτοχρονιάτικο» (= «Μπουναμάς»), 1931: 1 αυτόγραφο και 2 χειρόγραφα.

«Η προσευχή του ταπεινού», 1932: 1 αυτόγραφο και 1 χειρόγραφο της Δώρας Μο-
άτσου [στο εξής Δ.Μ.].

«Η ώρα φτάνει» (= «Οχτώβρης», «Άη Στράτης 1935»), 1934: 3 αυτόγραφα, 3 χειρό-
γραφα (τα 2 της Δ.Μ.) και 2 δακτυλόγραφα.

«Δεν είναι παίξε γέλασε», 1939: 1 χειρόγραφο και 2 δακτυλόγραφα.

Τρία (3) φύλλα με σχεδιάσματα στίχων και ποιημάτων.

Εδώ τοποθετήθηκαν επίσης μεταφράσεις ποιημάτων του Κ.Β. (χειρόγραφες, δακτυ-
λόγραφες, έντυπες, ως επί το πλείστον στα γαλλικά): «Ορέστης», «Οι μοιραίοι», «Η
Μαγδαληνή», «Η μάνα του Χριστού», «Το αιδόνι», «Ο χορός των Σεραφείμ», «Ο
οδηγητής», «Πρόλογος» (Σκλ. Πολ.) κ.ά.

Υποφ. Ι.2 • Το Φως, που καίει

Αυτόγραφο της δεύτερης αναθεωρημένης μορφής του έργου, που πρωτοεκδόθηκε
στην Αλεξάνδρεια το 1922. Γράφτηκε το 1930 και περιλαμβάνεται σε δύο σημειωμα-
τάρια με μπεζ εξώφυλλο (ένθετα 3 λυτά φύλλα, 2 στο πρώτο σημειωματάριο και 1
στο δεύτερο). Δημοσιεύτηκε με αλλαγές το 1933. Μαζί και δακτυλόγραφο φύλλο με
την τελευταία στροφή από το ποίημα «Ο χορός των Σεραφείμ». Φέρει αυτόγραφες
διαγραφές και προσθήκες του Κ.Β.

Υποφ. Ι.3 • Σκλάβοι Πολιορκημένοι

Εδώ τοποθετήθηκαν τα ελάχιστα κατάλοιπα του έργου:

- Σημειωματάριο 21,5 x 13,5, όπου η πρώτη μορφή του «Προλόγου». Στο εξώφυλλο χειρόγραφη ένδειξη της Δ.Μ.: *Σκλάβοι Πολιορκημένοι*.
- Οκτώ αυτόγραφα με το ποίημα «Η φωνή της καμπάνας» (1927).

Υποφ. 1.4 • Ο λαός των Μουνούκων

Λυτά φύλλα με αυτόγραφη μεταγενέστερη εκδοχή του πρώτου διηγήματος της ομότιτλης συλλογής (Αλεξάνδρεια 1923).

Υποφ. 1.5 • Η αληθινή απολογία του Σωκράτη

Γαλάζιο σημειωματάριο με λυτά αυτόγραφα φύλλα. Περιλαμβάνει ανέκδοτη προγενέστερη εκδοχή του έργου με τίτλο *Δεφτερολογία του Σωκράτη*.

Εδώ τοποθετήθηκαν επίσης 10 φύλλα με απόσπασμα του έργου στα γαλλικά και με αυτόγραφες διευκρινίσεις του Βάρναλη. Το μεταφραστικό δείγμα συνοδεύεται από κατατοπιστικό σημείωμα του Τάσου Βουρνά, χωρίς ωστόσο να κατονομάζεται ο μεταφραστής.

ΦΑΚΕΛΟΣ 2

Υποφ. 2.1 • Ποιήματα για παιδιά

Σχεδιάσματα, προγενέστερες εκδοχές και τελική μορφή ποιημάτων του Κ.Β. που συμπεριλήφθηκαν μαζί με ποιήματα του Νώντα Έλατου (ψευδ. του Επαμεινώνδα Παπαμιχαήλ) στην ποιητική συλλογή για παιδιά *Ο Κορυδαλλός* (1937). Μαζί και αυτόγραφα των ποιημάτων του Ν.Ε. Κατόπιν κοινής συμφωνίας, ως συγγραφέας της συλλογής φέρεται μόνον ο Ν.Ε. Επίσης, 9 επιστολές του ίδιου προς τον Κ.Β. καθώς και μία προς τον Μιχάλη [Σαρδέλη] (του Βιβλιοπωλείου της «Εστίας»), σχετικά με ζητήματα της έκδοσης (1937-1938).

Υποφ. 2.2 – 2.3 • Το ημερολόγιο της Πηνελόπης

Λυτά αριθμημένα φύλλα με αυτόγραφη μορφή του έργου που δημοσιεύτηκε πρώτα σε συνέχειες στην εφ. *Ριζοσπάστης* (4/8-12/9/1946) και έπειτα, το 1947, αυτοτελώς (λείπουν οι σ. 273-282). Μαζί και 5 λυτά αυτόγραφα.

Βλ. και Φάκ. 21 (Σημειωματάρια λ', λα' και λβ').

ΦΑΚΕΛΟΣ 3

Υποφ. 3.1 • Σκόρπια ποιήματα (δεκαετίες 1950, 1960)

Τέσσερα ποιήματα και σχεδιάσματα στίχων με χειρόγραφη ένδειξη της Δ.Μ.: «Ποιήματα που έγραψε στο νοσοκομείο "Ευαγγελισμός" το 1958». Πρόκειται για τα: «Βάστα, καρδιά...»: αυτόγραφο, «Στην Ελεύθερη Κίνα»: 1 αυτόγραφο και 1 χειρόγραφο της Δ.Μ., «Χινόπωρος»: 1 αυτόγραφο και 1 χειρόγραφο της Δ.Μ., «Απ' τον άλλον κόσμο!»: (2 εκδοχές).

Μαζί και 10 ποιήματα: «Αλαμπάμα» (μαζί και απόκομμα), «Θάλασσα»: 2 αυτόγραφα, «Σάπια πολιτεία»: δακτυλόγραφο (παραλλαγή του ποιήματος «Θάλασσα»), [«Το

“όχι” του λαού»]: αυτόγραφο, «Στην Καλυψώ του Α. Κόμη»: 1 αυτόγραφο και 2 δακτυλόγραφα, «“Μεγάλη Ελλάδα”»: 1 αυτόγραφο και 2 δακτυλόγραφα, «Παρίας»: αυτόγραφο, «Προσόντα»: δακτυλόγραφο, «Το μυστικό του»: αυτόγραφο, «Του Τέλη Σιδέρη»: αυτόγραφο.

Επίσης 7 φύλλα με σχεδιάσματα στίχων και ποιημάτων.

Υποφ. 3.2 – 3.3 • «Ελεύθερος κόσμος»

Αυτόγραφα και δακτυλόγραφα ποιήματα της συλλογής «Ελεύθερος κόσμος» (1965). Πρόκειται για προγενέστερες εκδοχές ή/και τελική μορφή των ποιημάτων.

Ο Υποφ. 3.2 περιλαμβάνει κατάλογο 15 τίτλων, που πιθανόν να αντιστοιχεί σε προγενέστερο σχεδιασμό της συλλογής. Από τα ποιήματα του καταλόγου, 13 περιλήφθηκαν στη συλλογή (τα 6 με άλλους τίτλους). Για το ποίημα «Νιάτα», βλ. Υποφ. 1.1, ενώ για το ποίημα «Παρίας», βλ. Υποφ. 3.3., το «Στους παρίες».

Στον Υποφ. 3.3 συνημμένα στο ποίημα «Στην εξορία» και δύο αντίγραφα, διά χειρός Βάρναλη, του ομότιτλου ποιήματος του Γ. Τσουκαλά. Μαζί με το «Ο χειρότερος οχτρός» τοποθετήθηκαν καταχρηστικά και 5 αυτόγραφα φύλλα με άλλα ποιήματα, δύο εκ των οποίων ανήκουν στη συλλογή *Οργή Λαού*: πρόκειται για μία προγενέστερη εκδοχή του ποιήματος «Δούλος υγιών φρονημάτων» με τίτλο «Στους παρίες» και για το ποίημα «Τα λoίσθια». Τόσο οι εξωτερικές ενδείξεις όσο και η παρουσία του «Ο χειρότερος οχτρός» στα 5 αυτόγραφα, τα τοποθετούν χρονικά περισσότερο στην περίοδο του «Ελεύθερου κόσμου». Πβ. επίσης τη χρήση των επιγραφών: Πάρεργα («Ελεύθερος κόσμος»), Μικροδουλείς (Υποφ. 6.1), Επιγράμματα (*Οργή Λαού*).

Υποφ. 3.4 • Αποκόμματα με ποιήματα, πεζά και μεταφράσεις (Βλ. και Ενότητα VI: Περιοδικά και Εφημερίδες)

Είκοσι ποιήματα και δύο πεζά, δημοσιευμένα στον ημερήσιο και τον περιοδικό Τύπο. Τα πεζά είναι ο «Κιουλάμπης» και τα «Χριστούγεννα του Παπαδιαμάντη», ενώ τα περισσότερα ποιήματα ανήκουν στα έργα *Το Φως που καίει* και «Ελεύθερος κόσμος». Πολλά φέρουν αυτόγραφες σημειώσεις και διορθώσεις.

Εδώ τοποθετήθηκαν επίσης δύο αποκόμματα και ένα δακτυλόγραφο με μεταφράσεις ποιημάτων των Φ. Βιγιόν, Γκυ Μερσιέ και Πούσκιν από τον Βάρναλη.

ΦΑΚΕΛΟΣ 4

Υποφ. 4.1 – 4.4 • Άτταλος ο Τρίτος

Προγενέστερα στάδια επεξεργασίας του θεατρικού έργου *Άτταλος ο Τρίτος*: Αυτόγραφες προγενέστερες μορφές των διαφόρων μερών του έργου και διάσπαρτες σημειώσεις γραμματολογικού και ιστορικού περιεχομένου.

Υποφ. 4.5 • Άτταλος ο Τρίτος

Αυτόγραφη ολοκληρωμένη γραφή με χρονολογική ένδειξη 10/9/67. Το τελικό κείμενο της πρώτης έκδοσης (1972) φέρει ημερομηνία γραφής 10/9/68.

ΦΑΚΕΛΟΣ 5

Υποφ. 5.1 – 5.3 • Άτταλος ο Τρίτος

Προγενέστερα στάδια επεξεργασίας του θεατρικού έργου Άτταλος ο Τρίτος: Δακτυλόγραφα αντίγραφα του έργου με διορθώσεις και προσθήκες του Κ.Β. (μερικές διά χειρός Δ.Μ.).

Στον Υποφ. 5.3, ανάμεσα στις σ. 42-43, ένθετα τρία αυτόγραφα φύλλα.

Υποφ. 5.4 • Άτταλος ο Τρίτος

Δακτυλόγραφο αντίγραφο του έργου με ιδιόγραφες διορθώσεις και προσθήκες του Κ.Β. Μαζί και δύο αντίγραφα της πρώτης πράξης. Το υλικό ήταν αρχικά τοποθετημένο σε λευκό φάκελο που έφερε την αυτόγραφη ένδειξη «Άτταλος ο Γος. (Αυτός ο φάκελλος έχει το τελειωτικό(:) κείμενο του δράματος.)».

ΦΑΚΕΛΟΣ 6

Υποφ. 6.1 • Οργή Λαού

Αυτόγραφα ποιήματα (τελική μορφή ή/και παραλλαγές) που συμπεριλήφθηκαν στη συλλογή Οργή Λαού. Μαζί και λευκός φάκελος με την αυτόγραφη ένδειξη «Οργή Λαού. "Παν το εναντιούμενον τω δυναστεύοντι δήμος ωνόμασται" (Θουκ.)». Βλ. και Υποφ. 3.3.

Υποφ. 6.2 • Οργή Λαού

Δακτυλόγραφα ποιήματα (μερικά μάλλον αντίγραφα των αυτογράφων) που συμπεριλήφθηκαν στη συλλογή Οργή Λαού. Ορισμένα με ιδιόγραφες διορθώσεις και προσθήκες του Κ.Β.

Υποφ. 6.3 • Ανέκδοτα πεζά

Δύο ανολοκλήρωτα ανέκδοτα πεζά:

- Σχεδιάσμα άτιτλου πεζού: γαλάζιο σημειωματάριο με λυτά φύλλα.
- Τέσσεροι φανταστικοί θάνατοι (Ιστορίες ενός γεροντοπαλλήκαρου): λυτά αυτόγραφα φύλλα.

Μαζί και δύο αυτόγραφα φύλλα με απόσπασμα από άλλο ατελές πεζό.

Β'. ΜΕΛΕΤΕΣ – ΔΟΚΙΜΙΑ – ΑΡΘΡΑ

(Βλ. και Ενότητα VI: Περιοδικά και Εφημερίδες)

ΦΑΚΕΛΟΣ 7

Υποφ. 7.1 • «Το διηγηματικό έργο του Γ. Βιζυηνού»

Ελλιπές αυτόγραφο της διάλεξης που έδωσε ο Κ.Β. στον «Παρνασσό» στις 8/5/1917. Το κείμενο της διάλεξης επρόκειτο να εκδοθεί στη σειρά «Διαλέξεις περί Ελλήνων διηγηματογράφων. Διαλέξεις Φιλολογικού Συλλόγου "Παρνασσού"» (Εκδόσεις Μ.Σ. Ζηκάκη). Η έκδοση αναγγέλθηκε το 1921, αλλά τελικώς δεν πραγματοποιήθηκε.

Υποφ. 7.2 • Μία διάλεξη

Αυτόγραφο κείμενο με θέμα το περιεχόμενο και τα επιστημολογικά προβλήματα της Νεοελληνικής Φιλολογίας. Πρόκειται μάλλον για την εναρκτήρια διάλεξη του Κ.Β. στην Παιδαγωγική Ακαδημία το 1924.

ΦΑΚΕΛΟΣ 8

Υποφ. 8.1 – 8.3 • Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική

Αυτόγραφη προγενέστερη μορφή της μελέτης του 1925 με τίτλο Ο Σολωμός κ' η ζωή μας. Τρία σημειωματάρια με αριθμημένα λυτά φύλλα:

Υποφ. 8.1: Γαλάζιο σημειωματάριο, 1-154 φύλλα.

Υποφ. 8.2: Γαλάζιο σημειωματάριο, 155-237 φύλλα.

Υποφ. 8.3: Πράσινο σημειωματάριο, 238-368 φύλλα. Επίσης, 2 φύλλα ανάρητά.

ΦΑΚΕΛΟΣ 9

Υποφ. 9.1 • Δύο κριτικά κείμενα της δεκαετίας του 1920

– «Αγνείας πείρα. Κριτικοί αφορισμοί»: ανέκδοτο(:) πολεμικό κείμενο του 1927, εναντίον των ιδεαλιστικών απόψεων του Α. Δελμούζου και του Γ. Αποστολάκη, με αναφορές στη διάσπαση του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Απάντηση του ποιητή σε άρθρο εναντίον του με τον τίτλο «Λαχανιασμένη φευγάλα ή ο ελληνικός αρχοντοχωριατισμός», που δημοσιεύτηκε ανυπόγραφα στο περ. Ελληνικά Γράμματα (1927), τχ. 2, σ. 51-57. Αυτόγραφα αριθμημένα λυτά φύλλα (1-48). Μαζί και ανάρητο φύλλο με σημειώσεις.

– Εκτενή αποσπάσματα από ανέκδοτη μελέτη με θέμα τη σοσιαλιστική ερμηνεία της τέχνης. Αφορμή το δημοσίευμα του Ν. Γιαννιού στη Νέα Εστία, στο οποίο κατακρίνονται ορισμένες θέσεις του Κ.Β. για το σολωμικό έργο.¹ Γαλάζιο σημειωματάριο με αυτόγραφα λυτά φύλλα. Μαζί και αριθμημένα φύλλα (40-62), που ανήκουν προφανώς σε μεταγενέστερο στάδιο επεξεργασίας του κειμένου (πβ. φύλλα [α]-[στ]).

Υποφ. 9.2 • Διάφορα Σολωμικά

– «Φαντασία και πάθος»: Αυτόγραφη μορφή του άρθρου για τον γνωστό σολωμικό αφορισμό (λυτά φύλλα αριθμημένα 1-16). Μαζί και έντυπη εκδοχή του κειμένου, δημοσιευμένη στη Νέα Εστία με τίτλο «Το "νόημα της τέχνης"», που φέρει ιδιόγραφες σημειώσεις του Κ.Β. Πβ. επίσης τα άρθρα «Φαντασία και πάθος» στην εφ. Η Πρόοδος, 25/7/1926, και «Το "νόημα της τέχνης"» στα Αισθητικά-Κριτικά, Α'.

– «Σολωμού ανέκδοτα έργα»: Γαλάζιο σημειωματάριο με αυτόγραφα λυτά φύλλα, αριθμημένα 1-57 [=56], λείπουν οι σ. 26-28. Πβ. με το «Η αξία του σολωμικού έργου» που δημοσιεύτηκε στη Νέα Εστία.² Συνημμένα το πρώτο και το τελευταίο μέρος του δημοσιεύματος της Νέας Εστίας, με διορθώσεις του Κ.Β., καθώς επίσης σημειώσεις και αποσπάσματα από διάφορα στάδια επεξεργασίας της μελέτης.

¹ Τόμ. 3, αρ. 8(32), 1928, σ. 372-373.

² Τόμ. 3, αρ. 3(27), 4(28), 5(29), 1928, σ. 102-107, 167-173, 212-217.

– «Ποιητική ανδραγαθία»: αυτόγραφη εκδοχή του ομότιτλου άρθρου που δημοσιεύτηκε στη στήλη «Τέχνη και Ζωή» της *Πρωίας* και αργότερα περιλήφθηκε στον τόμο *Σολωμικά* (1957), παρά την αυτόγραφη ένδειξη «Άχρηστο». Μαζί και αυτόγραφο άτιτλο κείμενο για τον ιδεαλισμό των *Ελεύθερων πολιορκημένων*, και αυτό με την αυτόγραφη ένδειξη «Άχρηστο».

Επίσης, 5 λυτά αυτόγραφα με σημειώσεις για τα έργα του Σολωμού καθώς και 13 αποκόμματα από τις εφ. *Η Πρωία* και *Η Αυγή* με κείμενα του Κ.Β. –τα περισσότερα για τον ποιητή και το έργο του.

Υποφ. 9.3 • Για τον Παλαμά – «Για τι και για ποιους;»

– Κείμενο του 1934 για τα πενήντάχρονα της πνευματικής δράσης του Παλαμά. Χειρόγραφο τρίτου, μάλλον της Δ.Μ., με την ένδειξη «Άρθρο Κ.Β. που απήγγειλε ο Φωτήλας στην Πάτρα».

– «Για τι και για ποιους;»: Ημιτελές αυτόγραφο άρθρο με θέμα τον σκοπό της τέχνης.

Υποφ. 9.4 • Δημοσιευμένα κείμενα, 1940-1960

Άρθρα, επιφυλλίδες, βιβλιοκρισίες κ.ά. της περιόδου 1940-1960: όλα αποκόμματα από εφημερίδες, εκτός από ένα 16σέλιδο τυπογραφικό δοκίμιο με «Προλεγόμενα» του Κ.Β. (σ. 3-6) στη μετάφραση της *Λυσιστράτης* από τον Νίκο Σφυρόερα.

ΦΑΚΕΛΟΣ 10

Υποφ. 10.1 • «Με τους εξορίστους εις τα νησιά του θανάτου»

Τα δύο πρώτα μέρη από μία σειρά κειμένων που δημοσιεύτηκαν στην εφ. *Ανεξάρτητος* μεταξύ 29/12/1935 και 10/1/1936 υπό τον γενικό τίτλο «Με τους εξορίστους εις τα νησιά του θανάτου. Μία ζωή φρίκης και ηρωϊσμού». Πρόκειται για την καταγραφή των εμπειριών του Κ.Β. από τον δίμηνο εκτοπισμό του στον Άη-Στράτη (Οκτ.-Δεκ. 1935). Με ιδιόγραφες διορθώσεις και προσθήκες του ποιητή.

Υποφ. 10.2 • «Ο αυτοκράτωρ Νέρων»

Μυθιστορηματική βιογραφία σε 129 συνέχειες. Δημοσιεύτηκε ανωνύμως στην εφ. *Η Πρωία* από 19/3/1939 έως 6/8/1939.

Υποφ. 10.3 • «Κλεοπάτρα, η εστεμμένη Αφροδίτη»

Μυθιστορηματική βιογραφία σε 134 συνέχειες (λείπει η τελευταία). Δημοσιεύτηκε ανωνύμως στην εφ. *Η Πρωία* το 1939. Πβ. την ομότιτλη βιογραφία που δημοσιεύτηκε επωνύμως στην εφ. *Προοδευτικός Φιλελεύθερος* το 1951, Υποφ. 11.1.

Υποφ. 10.4 • Πορτρέτα Ρωμαίων αυτοκρατόρων

Σύντομες βιογραφίες Ρωμαίων αυτοκρατόρων που δημοσιεύτηκαν επωνύμως στην εφ. *Η Πρωία* το 1941 με τον γενικό τίτλο «Από τις σκοτεινές σελίδες της Ρώμης».³ Τα απο-

³ Από τις 30/3/1941 ο τίτλος έγινε «Από τις σκοτεινές σελίδες της Ιταλίας». Πβ. τη σειρά «Αίμα και όργιο

κόμματα φέρουν χειρόγραφη αρίθμηση και αυτόγραφες διορθώσεις και προσθήκες.

ΦΑΚΕΛΟΣ 11

Υποφ. 11.1 • «Κλεοπάτρα. Η εστεμμένη Αφροδίτη»

Μυθιστορηματική βιογραφία σε 112 (=116) συνέχειες. Δημοσιεύτηκε στον *Προοδευτικό Φιλελεύθερο* από 25/5/1951-8/10/1951. Βλ. και Υποφ. 10.3.

Υποφ. 11.2 • «Από τ' αστέρια στη λάσπη κι από τη λάσπη στ' αστέρια»

Μυθιστορηματική βιογραφία του Αλκιβιάδη σε 79 (=77) συνέχειες. Δημοσιεύτηκε στον *Προοδευτικό Φιλελεύθερο* από 24/3/1952-26/6/1952.⁴

Υποφ. 11.3 • «Σαπφώ, η δέκατη μούσα»

Μυθιστορηματική βιογραφία σε 90 (=89) συνέχειες. Δημοσιεύτηκε στον *Προοδευτικό Φιλελεύθερο* από 15/9/1952-9/1/1953.

Υποφ. 11.4 • «Μάστιγες του Θεού. Αττίλας»

Μυθιστορηματική βιογραφία σε 21 συνέχειες. Δημοσιεύτηκε στον *Προοδευτικό Φιλελεύθερο* από 9/3/1953-2/4/1953.

Υποφ. 11.5 • «Ηρώδης ο Μέγας»

Μυθιστορηματική βιογραφία σε 54(=55) συνέχειες. Δημοσιεύτηκε στην εφ. *Προοδευτική Αλλαγή* το 1953.

Μαζί και 3 από τα χρονογραφήματα του Κ.Β. στην *Προοδευτική Αλλαγή* με τον γενικό τίτλο «Πρωινά Λόγια».

ΦΑΚΕΛΟΣ 12

Υποφ. 12.1 – 12.8 • «Τέχνη και Ζωή»

Χρονογραφήματα με τον γενικό τίτλο «Τέχνη και Ζωή». Δημοσιεύτηκαν στην εφ. *Η Πρωία* κατά την περίοδο 1939-1944. Μερικά φέρουν χειρόγραφες διορθώσεις. Τα αποκόμματα δεν φέρουν χρονολογική ένδειξη.⁵

ΦΑΚΕΛΟΣ 13

Υποφ. 13.1 – 13.9 • «Από μέρα σε μέρα», 1950-1953

Χρονογραφήματα με τον γενικό τίτλο «Από μέρα σε μέρα». Δημοσιεύτηκαν στην

στις όχθες του Τίβερι» που ο Κ.Β. δημοσίευσε στον *Προοδευτικό Φιλελεύθερο* από 18/10/1951-15/3/1952, καθώς και το έργο *Οι δικτάτορες* (1956).

⁴ Οι μυθιστορηματικές βιογραφίες που περιλαμβάνονται στους Υποφ. 11.2 – 11.5 αποτελούν μάλλον ελεύθερες αποδόσεις των εξής βιβλίων της βιβλιοθήκης του Κ.Β.: Jean Babelon, *Alcibiade*, 450-404 av. J.-C. (1935), Arthur Weigall, *Sappho de Lesbos* (1932), Franz Altheim, *Attila et les Huns* (1952), René Grousset, *L'Empire des steppes* (1948) και Jakob S. Minkin, *Hérode, Roi des Juifs* (1937).

⁵ Σε ξεχωριστό φάκελο (Φάκ. 12α) έχουν τοποθετηθεί προσωρινά φωτοτυπίες των χρονογραφημάτων της *Πρωίας* με χρονολογική ένδειξη.

εφ. Προοδευτικός Φιλελεύθερος κατά την περίοδο 1950-1953. Τα περισσότερα έχουν χειρόγραφη χρονολογική ένδειξη της Δ.Μ.:

Υποφ. 13.1 – 13.2: «Από μέρα σε μέρα», Απρ.-Δεκ. 1950

Υποφ. 13.3 – 13.5: «Από μέρα σε μέρα», Ιαν.-Αύγ. 1951

Υποφ. 13.6 – 13.8: «Από μέρα σε μέρα», Ιαν.-Δεκ. 1952

Υποφ. 13.9: «Από μέρα σε μέρα», Ιαν., Μάιος, Ιούν.-Αύγ. 1953

Υποφ. 13.10 • «Από μέρα σε μέρα». Αχρονολόγητα

Αποκόμματα χωρίς χρονολογική ένδειξη (τα περισσότερα μάλλον του 1952 και του 1953).

ΦΑΚΕΛΟΣ 14

Υποφ. 14.1 – 14.7 • «Λόγια που καίνε», 1954-1958

Χρονογραφήματα με τον γενικό τίτλο «Λόγια που καίνε». Δημοσιεύτηκαν στην εφ. *Η Αυγή* κατά την περίοδο 1954-1958. Τα περισσότερα έχουν χειρόγραφη χρονολογική ένδειξη της Δ.Μ.:

Υποφ. 14.1 – 14.3: «Λόγια που καίνε», Ιαν.-Οκτ. 1954. Μαζί και 3 χρονογραφήματα του 1955.

Υποφ. 14.4: «Λόγια που καίνε», Απρ., Αύγ.-Δεκ. 1956.

Υποφ. 14.5 – 14.6: «Λόγια που καίνε», Ιαν.-Δεκ. 1957.

Υποφ. 14.7: «Λόγια που καίνε», Ιαν.-Απρ. 1958. Μαζί και αποκόμματα χωρίς χρονολογική ένδειξη.

Υποφ. 14.8 Υλικό για χρονογραφήματα κ.ά.

– Υλικό για τη συγγραφή χρονογραφημάτων: Σημειώσεις του Κ.Β., ως επί το πλείστον γλωσσικού και γλωσσολογικού ενδιαφέροντος, και διάφορα αποκόμματα. Επίσης, 8 χρονογραφήματα: «Λόγια που καίνε» (5) και «Τέχνη και ζωή» (3).

– Τρία χρονογραφήματα για τη σειρά «Από μέρα σε μέρα» με θέμα τα γλωσσικά λάθη που συνεπάγεται η εσφαλμένη χρήση της καθαρεύουσας. Δακτυλόγραφο αντίγραφο του χρονογραφήματος «Ιστορική μνήμη» και δακτυλόγραφο σημείωμα του Κ.Β. στο οποίο υπερασπίζεται το χρονογράφημά του απέναντι στις κατηγορίες περί εθνικής προδοσίας. Αυτόγραφο κείμενο στο οποίο ο ποιητής αρνείται τον χαρακτηρισμό του «αντεθνικού» που αποδόθηκε σε χρονογράφημά του. Μαζί και 4 επιστολές αναγνωστών.

– Χρονογράφημα με τίτλο «Μακκαρθική “ελευθερία”». Συνημμένα διάφορα αποκόμματα περί μακκαρθισμού.

Δ'. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ 15

Υποφ. 15.1 – 15.3 • Αριστοφάνους *Ειρήνη*

Υποφ. 15.1: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση των στ. 601 ως το τέλος. Επίσης, μεταφραστικές παραλλαγές διαφόρων στίχων.

Υποφ. 15.2: Δακτυλόγραφο αντίγραφο της μετάφρασης με χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.
Υποφ. 15.3: Χαρτόδετο πολυγραφημένο αντίγραφο της μετάφρασης. Μαζί και λυτά πολυγραφημένα φύλλα (σ. 8-31, 48-69).

Υποφ. 15.4 – 15.6 • Αριστοφάνους *Εκκλησιάζουσες*

Υποφ. 15.4: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση των στ. 1-(:), 285-310, 504-580, 693 ως το τέλος. Μαζί και αποσπάσματα προγενέστερης(;) επεξεργασίας.

Υποφ. 15.5: Δακτυλόγραφο αντίγραφο της μετάφρασης (ορισμένες σελίδες διπλές ή/και με χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.).

Υποφ. 15.6: Δακτυλόγραφα αντίγραφα της μετάφρασης από τον στ. 281 ως το τέλος.

Υποφ. 15.7 – 15.8 • Αριστοφάνους *Ιππής*

Αυτόγραφα λυτά φύλλα (σ. 22-60, μαζί και δύο διαφορετικές εκδοχές των στ. 575-594). Επίσης, δακτυλόγραφα αντίγραφα της μετάφρασης, όλα ελλιπή. Μερικά διπλά, με αυτόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.

Μαζί και το εξώφυλλο του φακέλου στον οποίον ήταν τοποθετημένα, με αυτόγραφη επιγραφή του Κ.Β.: «*Ιππής* χειρόγραφα ελλιπή, με διορθώματα», και χειρόγραφη επεξήγηση τρίτου: «Χειρόγραφον (είναι δακτυλογραφημένον) της μεταφράσεως του κ. Κώστα Βάρναλη [...]».

ΦΑΚΕΛΟΣ 16

Υποφ. 16.1 – 16.3 • Αριστοφάνους *Λυσιστράτη*

Υποφ. 16.1: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση διαφόρων στίχων, μάλλον από προγενέστερη μορφή της μετάφρασης.

Υποφ. 16.2: Ελλιπές δακτυλόγραφο αντίγραφο της μετάφρασης με χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.

Υποφ. 16.3: Χαρτόδετο πολυγραφημένο αντίτυπο με διορθώσεις του Κ.Β. Επίσης, αυτόγραφο σημείωμα του ποιητή με «διορθώματα».

Υποφ. 16.4 – 16.7 • Αριστοφάνους *Νεφέλαι*

Υποφ. 16.4: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση των στίχων 1-1.170.

Υποφ. 16.5: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με τη μετάφραση της κωμωδίας (λείπουν οι σ. 1-2). Μαζί και αυτόγραφος Πρόλογος του Κ.Β.

Υποφ. 16.6: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση των στίχων 1-398. Μαζί και μεταφραστικές δοκιμές διαφόρων στίχων, παραλλαγές και σημειώσεις, καθώς και σκόρπια φύλλα από δακτυλόγραφο αντίγραφο της μετάφρασης.

Υποφ. 16.7: «Οι *Νεφέλες* του Αριστοφάνη»: αυτόγραφα λυτά φύλλα με το κείμενο που δημοσιεύτηκε σε 4 συνέχειες στην εφ. *Η Πρωία*, 28/8-1/9/1939 (βλ. Φάκ. 58). «Εισαγωγή στις *Νεφέλες*»: αυτόγραφα λυτά φύλλα με εκτενές άρθρο για την κωμωδία του Αριστοφάνη. Πβ. «Οι *Νεφέλες*», εφ. Προοδευτικός Φιλελεύθερος, 26/10-30/10/1951 (Φάκ. 58) και «Οι *Νεφέλες* του Αριστοφάνη», *Αισθητικά-Κριτικά*, Β'.

Υποφ. 16.8 • Αριστοφάνους *Πλούτος*

Αυτόγραφα λυτά φύλλα με ολοκληρωμένη μεταφραστική εκδοχή του έργου.

ΦΑΚΕΛΟΣ 17

Υποφ. 17.1 • Ευριπίδου *Βάκχαι*

Ελλιπές πολυγραφημένο αντίγραφο της μετάφρασης, σε ραδιοφωνική διασκευή Νίκου Προεστόπουλου.

Επίσης, 4 αυτόγραφα λυτά φύλλα με απόδοση στίχων της τραγωδίας, μάλλον από μεταγενέστερη μορφή της μετάφρασης.

Υποφ. 17.2 – 17.3 • Ευριπίδου *Ιππόλυτος*

Υποφ. 17.2: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση διαφόρων στίχων, μάλλον από προγενέστερη μορφή της μετάφρασης. Μαζί και 6 αυτόγραφα με απόδοση στίχων από τις *Ικέτιδες*.

Υποφ. 17.3: Δακτυλόγραφο αντίγραφο της μετάφρασης με χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.

Υποφ. 17.4 • Ευριπίδου *Τρωάδες*

Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση διαφόρων στίχων, μάλλον από προγενέστερη μορφή της μετάφρασης. Μαζί και αποσπάσματα από δακτυλόγραφο αντίγραφο με χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.

ΦΑΚΕΛΟΣ 18

Υποφ. 18.1 – 18.2 • Βούλγαροι ποιητές: Μπότεφ, Σμύρνεσκι, Βαπτσάροφ

Υποφ. 18.1: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με μεταφραστικές δοκιμές 11 ποιημάτων του Κρίστο Μπότεφ (1848-1876), 2 του Κρίστο Σμύρνεσκι (1898-1923) και 1 του Νικόλα Βαπτσάροφ (1909-1942).⁶

Υποφ. 18.2: Δακτυλόγραφα αντίγραφα των μεταφρασμένων ποιημάτων με χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β. Μαζί και αυτόγραφος κατάλογος με τους τίτλους των ποιημάτων, καθώς και 2 δακτυλόγραφα με κείμενο του Κ.Β. Στο verso του 2ου φύλλου, αυτόγραφη σημείωση: «Απάντηση σε κάποιο Βούλγαρο ποιητή (Ντασκάλωφ;)».

Επίσης, δακτυλόγραφα λυτά φύλλα με γαλλική μετάφραση 3 ποιημάτων και ελληνική μετάφραση 12 ποιημάτων από άλλον μεταφραστή.

Υποφ. 18.3 – 18.4 • Π. Κορνηλίου *Ο Σιδ* (Pierre Corneille, *Le Cid*)

Υποφ. 18.3: Αυτόγραφα λυτά φύλλα με τη μετάφραση της τραγωδίας (λείπουν οι στ. 1.691-1.802). Η σελίδα τίτλου φέρει χρονολογική ένδειξη 1932.⁷ Συνημμένα 2 μονόφυλλα και ένα δίφυλλο με αυτόγραφες παρατηρήσεις της Δ.Μ.

Υποφ. 18.4: Δακτυλόγραφο αντίγραφο της μετάφρασης.

⁶ Πιθανή χρονολογία γραφής ca 1960-1963.

⁷ Η μετάφραση δημοσιεύτηκε στο περ. *Θέατρο*, αρ. 12 (Νοέ.-Δεκ. 1963), σ. 50-70.

Υποφ. 18.5 • Μολιέρου *Οι ξιπασμένες* (Molière, *Les Précieuses ridicules*)

Δακτυλόγραφα λυτά φύλλα (35) με την απόδοση της μονόπρακτης κωμωδίας. Φέρουν χειρόγραφες διορθώσεις του Κ.Β.⁸

Υποφ. 18.6 • Μολιέρου *Το σχολείο των γυναικών* (Molière, *L'École des femmes*)

Αυτόγραφα λυτά φύλλα με την απόδοση των δύο πρώτων πράξεων της κωμωδίας. Η σελίδα τίτλου φέρει χρονολογική ένδειξη 1939 (α' έκδοση Κέδρος 1966).

Υποφ. 18.7 • Ι. Ρακίνα *Εσθήρ* (Jean Racine, *Esther*)

Αυτόγραφα λυτά φύλλα με τη μετάφραση της τραγωδίας.⁹ Λείπουν οι δύο τελευταίες σκηνές (Η' και Θ') από την Τρίτη Πράξη καθώς και τα χορικά.

Μαζί και 5 δακτυλόγραφα με χορικά από την Πρώτη Πράξη.

Υποφ. 18.8 • Ραμπελαί *Η τρομερώτατη ζωή του Μεγάλου Γαργαντούα* (François Rabelais, *La vie très horrificque du grand Gargantua père de Pantagruel jadis composée par M. Alcofribas...*)

Γαλάζιο σημειωματάριο με λυτά αυτόγραφα φύλλα. Περιλαμβάνει μεταφραστική δοκιμή των Κεφ. I-VIII από το πρώτο βιβλίο του έργου. Πιθανή χρονολογία γραφής ca 1925-26.

Ε'. ΠΟΙΚΙΛΑ (ΟΜΙΛΙΕΣ, ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ κ.ά.)

ΦΑΚΕΛΟΣ 19

Υποφ. 19.1 • Επικαιρικά

Αυτόγραφα λυτά φύλλα με επετειακούς χαιρετισμούς και ομιλίες (μεταξύ άλλων κείμενα για τους Αυγέρη, Έρενμπουργκ, Κάλβο, Καρβούνη, Κορνάρο, για την Οκτωβριανή Επανάσταση, την Κουβανέζικη Επανάσταση, τον αφοπλισμό και την ειρήνη, τη «Μεγάλη Πορεία» κ.ά.). Επίσης, απαντήσεις σε έρευνες, δηλώσεις, κτλ.

Εδώ τοποθετήθηκε και το αυτοβιογραφικό σημείωμα που συνέταξε ο Κ.Β. (6 λυτά αυτόγραφα φύλλα) ανταποκρινόμενος σε αίτημα του Γ. Βαλέτα.¹⁰

Υποφ. 19.2 – 19.5 • Σημειώσεις

Αυτόγραφα λυτά φύλλα με σημειώσεις ποικίλου περιεχομένου:

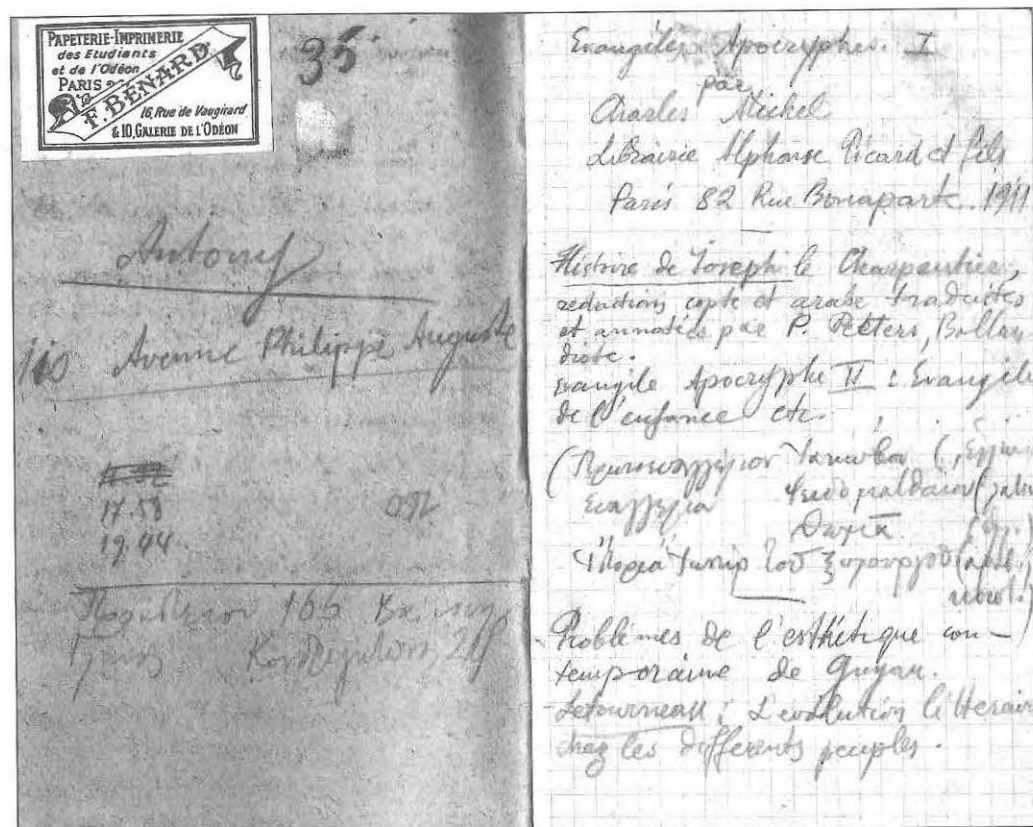
– σημειώσεις εκπαιδευτικού χαρακτήρα (περί χαρτογράφησης και χαρτών, κείμενο για τη διδασκαλία της Ιστορίας στην Α' και Β' Γυμνασίου και χειρόγραφο διάγραμμα των περιόδων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, πραγματολογικά για τον *Ερωτόκριτο*, σχέδια μαθημάτων),

– σημειώσεις και παραθέματα από διάφορες αναγνώσεις, σημειώσεις φιλολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος (πιθανόν υλικό για το συγγραφικό του έργο), αισθητικός και φιλοσοφικός προβληματισμός, κοινωνικοπολιτικά σχόλια, σκέψεις και ιδέες κτλ.

⁸ Το έργο ανέβηκε στο Εθνικό Θέατρο στις 9/2/1938 με τον τίτλο *Οι Ψευτοσπουδαίες* και με την ένδειξη «Μετάφρασις Β'». Στην ίδια παράσταση και *Οι πανουργίες του Σκαπέν* σε μετάφραση Φ. Κόντογλου.

⁹ Πιθανή χρονολογία γραφής ca 1967-1968.

¹⁰ Πβ. δημοσιευμένη μορφή στα *Αιολικά Γράμματα*, αρ. 25 (1975), σ. 14-15.

II. ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΑ

ΦΑΚΕΛΟΣ 20

Περιλαμβάνει 17 σημειωμάτάρια του Κ.Β. της περιόδου 1918-1926. Μαζί και ένα νεανικό σημειωμάτριο της Έλλης Αλεξίου.

- Σημειωμάτριο α'. Χαρτόδετο 15 x 10 εκ.
Σχεδιάσμα ανέκδοτου ερωτικού ποιήματος — Σημειώσεις για τον Ρομαντισμό (ορισμός, γενικά χαρακτηριστικά) — Σημειώσεις προσωπικού περιεχομένου στα γαλλικά από άλλο χέρι.
Ανάμεσα στα φύλλα του σημειωματαρίου βρέθηκαν 6 χειρόγραφα σονέτα του Λευτέρη Αλεξίου, που αποσπάστηκαν και τοποθετήθηκαν στον Φάκελο 71, Υποφ. 4.
- Σημειωμάτριο β'. Χαρτόδετο 12,5 x 8 εκ.
Φέρει 3 χρονολογικές ενδείξεις από άλλο χέρι: στο verso του εξωφύλλου «23 Ιουνίου '18» και σε εσωτερικά φύλλα «26-10-918» και «31-10-918».
Σχεδιάσματα πεζά και έμμετρα ανέκδοτων ποιημάτων — Καταγραφές ιδεών, στοχασμών: μάλλον προλογοτεχνική ύλη — Σημειώσεις και σχόλια ιστορικού, φιλολογικού και αισθητικού περιεχομένου με έμφαση σε θέματα της ελληνικής γραμματείας, αρχαίας, μεσαιωνικής και νέας — Παραθέματα από έργα Ελλήνων και ξένων — Αταύτιστα σχεδιάσματα στίχων (ίσως της Γαλάτειας Καζαντζάκη) — Συνομιλητικά σημειώματα προσωπικού περιεχομένου (ελληνικά και γαλλικά).
- Σημειωμάτριο γ'. Χαρτόδετο, με σκληρό εξώφυλλο, 17,3 x 11 εκ.
Φέρει 2 χρονολογικές ενδείξεις, μία στο verso του οπισθόφυλλου από άλλο χέρι, μάλλον της Δώρας Μοάτσου: «Costia. Του Βάρναλη. Παρίσι. Μάρτης 1919» και μία αυτόγραφη: «Pernot 17-III-19».
Σημειώσεις από αναγνώσεις κειμένων θεολογικού περιεχομένου: *Le Livre des mystères du ciel et de la terre*· *Les apocryphes Coptes*· *Les Versions grecques des actes des martyres persans sous Sapor II*. Μεταξύ άλλων σημειώσεις για το Ευαγγέλιο του Βαρθολομαίου και τον Βίο του Αγίου Παχωμίου — Σημειώσεις για την έννοια του ωραίου, της τέχνης και, ειδικότερα, της ποίησης, από αναγνώσεις: [Λογγίνος, *Περί ύψους*]· [Αριστοτέλης, *Ποιητική*]· Πλάτων, *Συμπόσιον*· Πλ[ούταρχος], *Ηθικά*· Πλωτίνος, *Εννεάδος Α*, *Λόγος Ε'*. Επίσης σημειώσεις για την αισθητική του Καντ — Εκτεταμένες σημειώσεις από αναγνώσεις έργων που δεν κατονομάζονται [Schiller, *Esthétique*· Hegel, *Cours d'Esthétique*], σχόλια και στοχασμοί για τη φύση του ωραίου, για τον σκοπό της τέχνης και για τη σχέση τέχνης και φύσης, με συχνές

αναφορές στο έργο του Σολωμού — Σημειώσεις από έργο του Charles Lalo [*L'Art et la Vie sociale*, ch. IV] και από το *Histoire de l'habillement et de la parure* του Louis Bourdeau — Διάσπαρτες βιβλιογραφικές σημειώσεις — Γλωσσικές σημειώσεις — Αντίγραφα περικοπών από διάφορα κείμενα, ελληνικά και ξένα.

• Σημειωματάριο δ'. Χαρτόδετο 14,7 x 9 εκ.

Στο recto των δύο εξωφύλλων επαναλαμβάνεται η χειρόγραφη ένδειξη «Για το Ποίημα/λ».

Σημειώσεις με την επιγραφή: «Spencer. (Analyse de son système d'après Burdeau)». Αφορούν το φιλοσοφικό και αισθητικό σύστημα του Herbert Spencer όπως το ερμήνευσε ο μελετητής και μεταφραστής του στα γαλλικά Auguste Burdeau (από τον πρόλογο του μεταφραστή, σ. V-XXXII) — Σημειώσεις αισθητικού περιεχομένου, ίσως από πανεπιστημιακές παραδόσεις — Σημειώσεις από το *Περί ύψους* του Λογγίνου — Σημειώσεις για την αρχαιοελληνική και τη χριστιανική παράδοση, για τη βυζαντινή τέχνη και εθιμοτυπία, καταγραφή στοχασμών, ιδεών κ.ά. (μάλλον προλογοτεχνική ύλη) — Σημειώσεις και παρατηρήσεις για το ύφος και τη μετρική της σολωμικής ποίησης, για τη θέση της στη νεοελληνική γραμματεία, για τον εθνικό και πανανθρώπινο χαρακτήρα της, κ.ο.κ. — Διάσπαρτα παραθέματα και βιβλιογραφικές σημειώσεις.

• Σημειωματάριο ε'. Χαρτόδετο 15,8 x 10,4 εκ.¹

Στο recto του εξωφύλλου υπάρχει χειρόγραφη ένδειξη, μάλλον της Δώρας Μοάτσου: «Για το Π[οίημα]».

Σημειώσεις για τους μεγάλους μύστες (Ραμα, Κρίσνα, Ερμής) [από το έργο του Édouard Schuré *Les grands initiés: Esquisse de l'histoire secrète des religions* (1889)] — Σ[ολωμός;]: σημειώσεις και στοχασμοί περί τέχνης, ενδεχομένως αναφορικά με το έργο του Σολωμού — Σημειώσεις ιστορικού και φιλολογικού περιεχομένου, στοχασμοί, ιδέες, παρατηρήσεις, αντίγραφα περικοπών από κείμενα, κυρίως της αρχαίας και μεσαιωνικής ελληνικής γραμματείας. Πρόκειται μάλλον για υλικό προς επεξεργασία και πιθανή ενσωμάτωση στο ποίημα *Προσκυνητής* (1919) — Π[οίημα]: πεζά σχεδιάσματα του *Προσκυνητή* — Σημειώσεις για τη βυζαντινή τέχνη από βιβλίο που δεν κατονομάζεται — Σημειώσεις από τον βίο του Αγίου Παχωμίου — Γλωσσικές σημειώσεις.

• Σημειωματάριο στ'. Χαρτόδετο, με σκληρό εξώφυλλο, 15,5 x 10,5 εκ.

Σημειώσεις από αναγνώσεις: E. Grosse [*Les débuts de l'art*]. J.-M. Guyau, *L'Art au point de vue sociologique*. C.R.C. Herckenrath, *Problèmes d'esthétique et de morale*. H. Fierens-Gevaert [*Nouveaux*], *Essais sur l'art contemporain*. Γιάννης Ψυχάρης, *Στον ίσκιο του πλάτωνα*. Σπ. Τρικούπη [*Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*] — Εκτενείς κριτικές παρατηρήσεις για το έργο του Παλαμά και του Σικελιανού, σημειώσεις για τον «ελληνισμό», για τη νεοελληνική ηθική και πνευματική ζωή και για θεωρητικά αισθητικά ζητήματα: προσχέδια της ανολοκλήρωτης μελέτης με τίτλο *Θεωρητική*

¹ Το σημειωματάριο αυτό δεν βρισκόταν ανάμεσα στα χαρτιά που μεταφέρθηκαν στη Γεννάδειο. Ευτυχώς υπάρχει φωτοτυπικό αντίγραφό του.

εισήγηση στη μελέτη της νεοελληνικής φιλολογίας: Κ. Παλαμάς, Α. Σικελιανός, της οποίας η έκδοση είχε αναγγελθεί στα 1922-1923 — Βιβλιογραφικά κ.ά.

• Σημειωματάριο ζ'. Χαρτόδετο 15,7 x 10,2 εκ.

Βιβλιογραφικές σημειώσεις. Σημειώσεις από αναγνώσεις: *Πρωτοευαγγέλιον Ιακώβου*. *Ευαγγέλιον Ψευδοματθαίου*. Th. Ribot, «Le sentiment esthétique» [10ο Κεφ. του *La psychologie des sentiments*]. Πορφυρίου *Περί Πλωτίνου βίου* — Στοχασμοί, ιδέες, παραθέματα, στίχοι: συγκέντρωση και καταγραφή υλικού προς επεξεργασία (πβ. Σδ', Σε') — Κριτικά σχόλια για τον Α. Σ[ικελιανό] (πβ. Σστ') — Σκέψεις για τη νεοελληνική πνευματική και καλλιτεχνική ζωή με αφετηρία μία θέση του Καζαντζάκη — Σημειώσεις για το έργο του Σολωμού και ειδικότερα για τους *Ελεύθερους πολιορκημένους*. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε θεωρητικά προβλήματα, όπως οι έννοιες της ηθικότητας, του υψηλού και της σκοπιμότητας στην τέχνη, η σχέση τέχνης και θρησκείας κ.ά. (πβ. Σδ', Σθ') — Σημειώσεις για το έργο του Jean-Marie Guyau — Αντίγραφα περικοπών από κείμενα ελληνικά και ξένα. Αταύτιστοι γαλλικοί στίχοι κ.ά.

• Σημειωματάριο η'. Πανόδετο 17,8 x 12,5 εκ.

Στη λευκή σελίδα βιβλιοδεσίας υπάρχει η χρονολογική ένδειξη: «32707 από 15 Ιουλίου 1920».

Σημειώσεις από το έργο του Romain Rolland *Le théâtre du Peuple* — Έμμετρα και πεζά σχεδιάσματα του *Φωτός που καίει* (Α' Μέρος) — Εκτενή προσχέδια της ανολοκλήρωτης μελέτης *Θεωρητική εισήγηση στη μελέτη της νεοελληνικής φιλολογίας*: Κ. Παλαμάς, Α. Σικελιανός. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση τέχνης και λαού στη νεοελληνική κοινωνία (βλ. και Σστ') — Αντίγραφα περικοπών από έργα ξένων συγγραφέων, κυρίως Γάλλων.

• Σημειωματάριο θ'. Πανόδετο 16 x 10 εκ.

Σημειώσεις για τον Λεονάρντο ντα Βίντσι από ανάγνωση έργου που δεν κατονομάζεται [*Léonard de Vinci, Textes choisis*, μετάφραση και εισαγωγή Péladan] — Σημειώσεις από αισθητικά δοκίμια του Schiller: *De la cause du plaisir que nous prenons aux objets tragiques, De la grâce et de la dignité, De l'art tragique* — Σκέψεις, παρατηρήσεις, παραθέματα και παραπομπές στη σολωμική κριτικογραφία: μάλλον υλικό για τη συγγραφή μελέτης με θέμα το έργο του Σολωμού (πβ. Σγ', Σδ', Σζ') — Προγενέστερη μορφή των ποιημάτων «Ο χορός των Σεραφείμ», «Η μάνα Γης» και «Ωκεανίδες» — Σχεδιάσματα ανέκδοτων άτιπλων ποιημάτων — Σημειώσεις επιγραφόμενες Π[οίημα]: ενδεχομένως προλογοτεχνική ύλη (πβ. Σδ', Σε', Σζ') — Σημειώσεις από το «Προοίμιον του συγγραφέως. Ραγκαβή *Διάφορα Ποιήματα*» — Διάσπαρτα αντίγραφα περικοπών από έργα Ελλήνων και ξένων — Βιβλιογραφικές και γλωσσικές σημειώσεις.

• Σημειωματάριο ι'. Πανόδετο 14,5 x 10 εκ.

Πολεμικές κρίσεις και σχόλια για τον Κ. Παλαμά: από την ανολοκλήρωτη μελέτη *Θεωρητική εισήγηση στη μελέτη της νεοελληνικής φιλολογίας*: Κ. Παλαμάς, Α. Σικελιανός (βλ. και Σστ', Ση') — Σημειώσεις για την εγελιανή αντίληψη του ηθικού σκοπού της τέχνης — Προγενέστερη μορφή των ποιημάτων: «Η μάνα του Χριστού», Η

Μαγδαληνή», «Τ' αηδόνι» — Επίσης άτίτλο σχεδιάσμα του ποιήματος «Πρόλογος» — Σημειώσεις αυτοβιογραφικού και εξομολογητικού χαρακτήρα, ορισμένες επιγραφόμενες Μ[émoires]; — Σύντομο σχεδιάσμα με την ένδειξη Απολ[ογία] Σωκρ[άτη]· βλ. και Φάκ. Ι, Υποφ. 4 — Σημειώσεις από αναγνώσεις: [Hans] Larsson, *La logique de la poésie*· A. de Gramont-Lespare, *Essai sur le sentiment esthétique*· Charles Lalo, *L'esthétique expérimentale [contemporaine]* — Διάσπαρτες παρατηρήσεις, κυρίως για αισθητικά ζητήματα — Αντίγραφα περικοπών.

• Σημειωματάριο ια'. Χαρτόδετο 13,5 x 7 εκ.

Σημειώσεις από το έργο *Les principes de l'architecture* του John Belcher — Κρίσεις και παρατηρήσεις για τη σχέση ανάμεσα σε τέχνη, θρησκεία και ηθική — Πεζά σχεδιάσματα: υλικό για τα τρία διηγήματα της συλλογής *Ο λαός των μουνούχων* (1923) — Λογαριασμοί.

• Σημειωματάριο ιβ'. Μπλοκ 18,5 x 11,5 εκ.

Παρατηρήσεις, κρίσεις, σημειώσεις για τα ήθη, τον χαρακτήρα και την ψυχολογία των νεότερων Ελλήνων, για το δημοτικό τραγούδι, τις παραδόσεις, τη ζωή και τη δράση των κλεφτών, παραθέματα από δημοτικά τραγούδια και λαϊκές αφηγήσεις — Σημειώσεις για τη φύση του καλαισθητικού συναισθήματος από ανάγνωση έργου που δεν κατονομάζεται [Charles Lalo, *Les sentiments esthétiques*] — Προσχέδιο (ανέκδοτης;) πολεμικής μελέτης με αφετηρία τη διάλεξη του Δ. Γληνού «Η κρίση του δημοτικισμού» (1922) — Σημειώσεις για τη μεσαιωνική γραμματεία, ρωσική και ελληνική.

• Σημειωματάριο ιγ'. Δερματόδετο 14,7 x 10 εκ.

Στο τελευταίο φύλλο υπάρχουν τρεις διαφορετικές χρονολογικές ενδείξεις: «Paris le 19 Novembre 1923», «18 Μαΐου 1922», «5 Απριλίου 1926».

Σκέψεις, παρατηρήσεις, σχόλια με αφετηρία το βιβλίο του Γ. Αποστολάκη *Η ποίηση στη ζωή μας* (1923) — Σημειώσεις από αναγνώσεις: François Benoit, *L'architecture. L'orient médiéval et moderne*· Gaston Migeon, *L'art musulman*, τόμ. II· Louis Hourticq, *La peinture, des origines jusqu'au XVIe siècle*· François Mentré, *Espèces et variétés d'intelligences*· [Καρλ] Κάουτσκι, *Ηθική και υλιστική αντίληψις της Ιστορίας*· L[ouis] Bréhier, *L'Art Byzantin*· E[mile] Vandervelde, «Le socialisme et les artistes» [πρόκειται για το τρίτο μέρος του *Essais socialistes. L'alcoolisme, la religion, l'art*]· Adriano Tilcher, «Le déclin de l' historicisme» (*Clarté*, 15 Avril 1924)· C. Bouglé, *Leçons de sociologie sur l'évolution des valeurs* — Διάσπαρτα σύντομα σχεδιάσματα ανέκδοτων πεζών — Αντίγραφο περικοπής από τον *Δεύτερο Φάουστ* — Βιβλιογραφικά, διευθύνσεις κ.ά.

• Σημειωματάριο ιδ'. Χαρτόδετο με σκληρά εξώφυλλα 15 x 10,5 εκ.

Σκέψεις και κρίσεις για τον Σολωμό και το έργο του, παρατηρήσεις και σημειώσεις εναντίον της ιδεαλιστικής ερμηνείας της ζωής και της τέχνης με αφορμή τη μελέτη του Γ. Αποστολάκη *Η ποίηση στη ζωή μας*, προσχέδια του *Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική*.

• Σημειωματάριο ιε'. Μπλοκ με έντυπη ένδειξη: Υπουργείον Επιστισμού. Γραφείον υπουργού, 21 x 14,8 εκ.

Σχεδιάσμα του σατιρικού πεζού *Επιστολή Μαϊμούς* — Προγενέστερη μορφή των άρθρων «Ό,τι ωνόμασαν επανάστασιν (Η ζωντανή τέχνη)» και «Η έκθεσις του κ. Πρωτοπάτση (Πώς μας βλέπει ένας νέος ζωγράφος)».²

• Σημειωματάριο ιστ'. Χαρτόδετο με σκληρά εξώφυλλα 16 x 10 εκ.

Σύντομα πεζά σχεδιάσματα (μερικά αυτοβιογραφικού χαρακτήρα, μερικά για τον 'Ιδα κ.ά.) (βλ. και Σι') — Σημειώσεις από το έργο του Charles Lalo *L'art et la vie sociale* — Δύο σύντομα σχεδιάσματα και σκόρπιες σημειώσεις για την *Αληθινή απολογία του Σωκράτη* — Βιβλιογραφικές σημειώσεις.

• Σημειωματάριο ιζ'. Χαρτόδετο με σκληρά εξώφυλλα 17,8 x 12 εκ.

Στην αρχή υπάρχει η χειρόγραφη ένδειξη: «Tours le 1 Décembre 1926».

Ανάμεσα στα φύλλα του σημειωματαρίου επισκεπτήριο του Κ.Β. με αυτόγραφες βιβλιογραφικές σημειώσεις.

Σκέψεις και κριτικές παρατηρήσεις για τη σχέση τέχνης και ηθικότητας, για τον κοινωνικό χαρακτήρα και τη διαχρονικότητα της καλλιτεχνικής δημιουργίας — Σημειώσεις από την ανάγνωση των έργων: Gaston Richard, *La sociologie générale et les lois sociologiques*· Le Corbusier, *L'art décoratif [d'aujourd'hui]*· Georges Renard, *Histoire du travail à Florence*· Léon Moussinac, *Naissance du cinéma* — Σημειώσεις για τον Ούγο Φώσκολο από την έκδοση «Οι Χάριτες», μτφρ. Μαρία Μινώτου. Πβ. το άρθρο του Βάρναλη «Ο αισθητικός ωφελιμισμός του Φώσκολου», *Πανηγυρικών Λεύκωμα Ζακύνθου* (1927) — Σημειώσεις για την ιστορία της κριτικής — Σύντομο σχεδιάσμα πεζού και σημειώσεις — Σημειώσεις από το *Observations sur le sentiment du beau et du sublime* του Καντ — Ρήσεις ξένων στοχαστών.

ΦΑΚΕΛΟΣ 21

Περιλαμβάνει 15 σημειωματάρια του Κ.Β. της περιόδου 1924(:)-1938

• Σημειωματάριο ιη'. Πανόδετο με σκληρά εξώφυλλα 21 x 14 εκ.

Σημειώσεις από το έργο του Jules Sageret *Philosophie de la Guerre et de la Paix* — Προγενέστερη μορφή του ποιήματος «Ιδεαλιστής».

Ανάμεσα στις σελίδες του σημειωματαρίου ένθετα δύο λυτά φύλλα και ένα επιστολόχαρτο («Ιωάννης Δ. Γιαννέλης / Αίγινα») με σημειώσεις αισθητικού περιεχομένου.

• Σημειωματάριο ιθ'. Μπλοκ με έντυπη ένδειξη: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ, 21 x 15,5 εκ.

Για το έπος του Διγενή Ακρίτα: γραμματολογικές σημειώσεις, αντίγραφα περικοπών.

• Σημειωματάριο κ'. Πανόδετο με σκληρά εξώφυλλα 16 x 10,5 εκ.

Σημειώσεις από αναγνώσεις: Eugène Véron, *L' Esthétique*· «Περί της χρήσεως

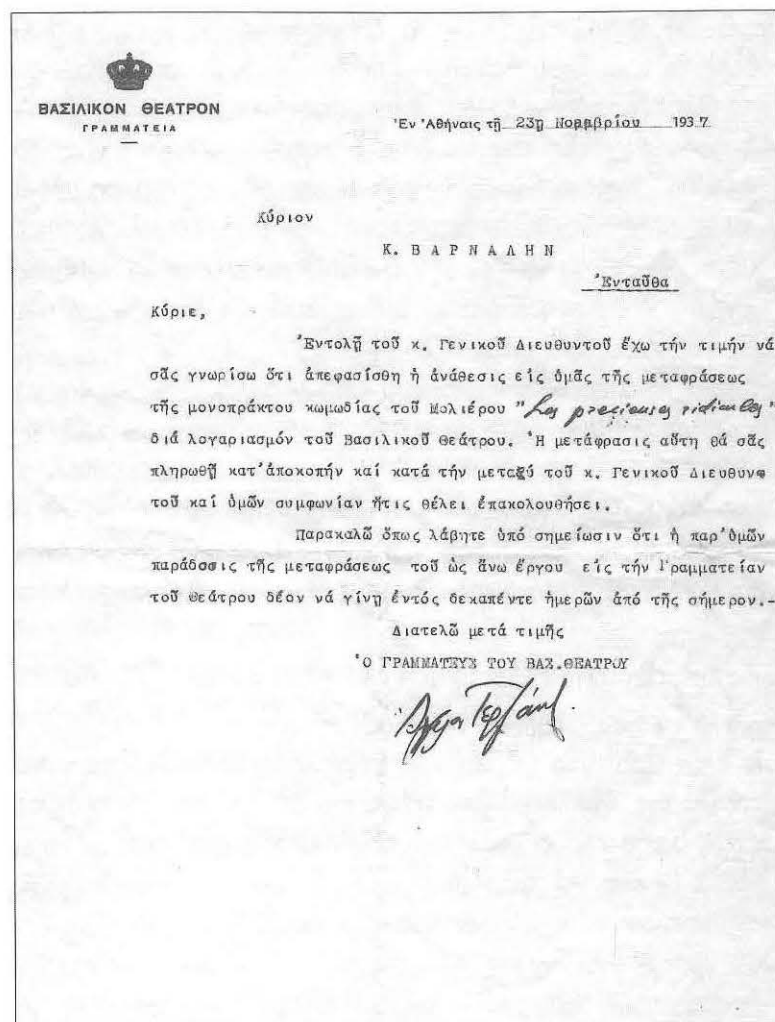
² Δημοσιεύτηκαν στην εφ. *Ελεύθερος Τύπος*, στις 9/11/1924 και 19/12/1924 αντίστοιχα.

του χορού στην τραγωδία (Πρόλογος στη *Fiancée de Messine* [του Schiller])» — Σημειώσεις για την ιστορία της γερμανικής σκέψης και φιλολογίας από έργο που δεν κατονομάζεται — Σημειώσεις από αναγνώσεις: Fr. Round-Despieres, *L'idéal esthétique*· Paul Souriau, *La beauté rationnelle* — Σημειώσεις για τη φύση και τη λειτουργία του ηθικού συναισθήματος από βιβλίο που δεν κατονομάζεται [*La morale, l'art, et la religion d'après Guyau* του Alfred Fouillée, κεφ. 5 και 6] — Σημειώσεις από το άρθρο του Jean Psichari «Le poète Denys Solomos».

- Σημειωματάριο κα'. Χαρτόδετο 15,3 x 11 εκ.
Σύντομες σκέψεις και παρατηρήσεις για την «επαγγελματοποίηση» της τέχνης και τη φύση της καλλιτεχνικής δημιουργίας (διάσπαρτες αναφορές στους Τολστόι, Έγκελ, Σπένσερ, Ράσκιν, Σολωμό, Σικελιανό κ.ά.) — Σημειώσεις από αναγνώσεις: Joséphin Péladan, *La philosophie de Léonard de Vinci d'après ses manuscrits*· Johannes Jørgensen, *Le Néant et la Vie*· Joseph Milsand, *L'Esthétique anglaise: étude sur M. John Ruskin*· Frédéric Paulhan, *Le mensonge de l'art* — Βιβλιογραφικές σημειώσεις στο verso του εξωφύλλου και σε ένθετο μικρό χαρτί.
- Σημειωματάριο κβ'. Χαρτόδετο 16 x 10,5 εκ.
Βιβλιογραφικές σημειώσεις — «Η ταβερνιάρισα, ο Ηρακλής της Foire και αδύν. άντρας»: σύντομες παρατηρήσεις για την ασύμβατη σχέση μεταξύ επιστήμης και μυστικισμού της «ομαδικής ψυχής» — A. de Gramont-Lesparre, *Essai sur le sentiment esthétique*· Charles Lalo, *Esthétique sociologique*· Louis Weber, *Le Rythme du progrès*· Albert Dauzat, *Le sentiment de la nature et son expression artistique* — Σύντομο (ιδιωτικό;) πεζό — Σύντομος στοχασμός για την αίσθηση και την κατανόηση του ωραίου.
- Σημειωματάριο κγ'. Πανόδετο 15,5 x 10,5 εκ.
Στο τέλος υπάρχει η ένδειξη: «17-8-34. Συνέδριο».
- Σημειωματάριο κδ'. Πανόδετο 15,2 x 10,5 εκ.
Στο 4ο φύλλο υπάρχει η ένδειξη «20 Αυγούστου 1934».
- Σημειωτάριο κε'. Πανόδετο 16 x 11,5 εκ.
Στην αρχή υπάρχει η ένδειξη «Κώστας Βάρναλης. Μόσχα 27-8-34».
Τρία σημειωματάρια με περιγραφές, πληροφορίες και εντυπώσεις για το Α' Συνέδριο Σοβιετικών Συγγραφέων (Μόσχα 1934) και για τη σοβιετική κοινωνία γενικότερα. Πβ. σειρά άρθρων στην εφ. *Ελεύθερος Άνθρωπος* με τον γενικό τίτλο «Τι είδα εις την Ρωσσίαν των Σοβιέτ» (Φάκ. 57).
- Σημειωτάριο κστ'. Πανόδετο 16 x 11,5 εκ.
Σημειώσεις για το ελληνικό σχολείο της Οδησσού — Μία σελίδα με (αυτο)βιογραφικές σημειώσεις — Σημειώσεις από τη μελέτη του Σπ. Δε Βιάζη «Από τον βίον και τα έργα του Σολωμού».
- Σημειωτάριο κζ'. Χαρτόδετο μπλοκ 16 x 10 εκ.
Σημειώσεις από την περίοδο του εκτοπισμού στον Άη Στράτη και τη Μυτιλήνη (1935). Πβ. σειρά άρθρων στην εφ. *Ανεξάρτητος* με τον γενικό τίτλο «Με τους

ρίστους εις τα νησιά του θανάτου. Μία ζωή φρίκης και ηρωϊσμού» (Φάκ. 10, Υποφ. Ι) — Σημειώσεις για τον ιστορικό υλισμό με παραθέματα από κείμενα των Μαρξ, Ένγκελς, Λουντσάρσκι και Jean Baby.

- Σημειωματάριο κη'. Χαρτόδετο μπλοκ 23,2 x 11,6 εκ.
Στο verso του εξωφύλλου η σημείωση «Μυτιλήνη 20-25 Οκτ. 1935 | "Ποιος έχ' καμό στην ξενητειά, τη θάλασσα κοιτάζει" | Κώστας Βάρναλης».
Σημειώσεις από την περίοδο του εκτοπισμού στον Άη Στράτη και τη Μυτιλήνη (1935). Πβ. σειρά άρθρων στην εφ. *Ανεξάρτητος* με τον γενικό τίτλο «Με τους εξορίστους εις τα νησιά του θανάτου. Μία ζωή φρίκης και ηρωϊσμού» (Φάκ. 10, Υποφ. Ι) — «Πλεχάνοφ. Εισαγωγή»: σημειώσεις για τη διαλεκτική και την κλασική γερμανική φιλοσοφία — Σημειώσεις για την ιστορία της λογοτεχνίας του 19ου και του 20ού αιώνα — Σχέδιο διάλεξης περί λογοτεχνίας σε 11 μέρη (Α'-ΙΑ') — *La mécanique et la technique*: σημειώσεις από το έργο του Henri Mineur — Σημειώσεις γενικά περί τέχνης και σχέδιο δύο εισηγητικών ομιλιών με θέμα την τέχνη σε 4 μέρη (Α'-Δ').
- Σημειωματάριο κθ'. Χαρτόδετο μπλοκ 23,2 x 16 εκ.
Σημειώσεις από την περίοδο του εκτοπισμού στον Άη Στράτη και τη Μυτιλήνη (1935). Πβ. σειρά άρθρων στην εφ. *Ανεξάρτητος* με τον γενικό τίτλο «Με τους εξορίστους εις τα νησιά του θανάτου. Μία ζωή φρίκης και ηρωϊσμού» (Φάκ. 10, Υποφ. Ι) — «Λόγος του Στάλιν για το κίνημα Σταχάνοφτς. Ρίζος 5 Δεκ. 1935»: Σημειώσεις.
- Σημειωματάριο λ'. Agenda 1938 της ασφαλιστικής εταιρείας Lloyd Continental Français 11,5 x 8 εκ.
- Σημειωματάριο λα'. Πανόδετο 13,5 x 10 εκ.
- Σημειωματάριο λβ'. Χαρτόδετο μπλοκ 14 x 9 εκ.
Και στα τρία σημειωματάρια (λ', λα', λβ') πρόχειρα σχεδιάσματα και σημειώσεις για το *Ημερολόγιο της Πηνελόπης*. Στο τέλος του Σλ', ένθετα δύο αποκόμματα. Στα τελευταία 6 φύλλα του Σλβ' σημειώσεις ποικίλου περιεχομένου.

Ανάθεση μετάφρασης έργου του Μολιέρου. Υπογράφει ο Άγγελος Τερζάκης. Φάκελος 22, Υποφ. 4.

III. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΦΑΚΕΛΟΣ 22

Υποφ. 22.1 • 1884-1915

1884 13 Μαΐου: «Ελληνική Ορθόδοξος Εκκλησία Κοίμησις της Παναγίας (Εν Πύργω).
Βαπτιστικόν».

1909 8 Ιαν.: Πιστοποιητικό του Δήμου Αθηναίων «προς χρήσιν εκλογικήν».

1914 10 Ιαν.: Πιστοποιητικό του Δήμου Αθηναίων.

1915 27 Οκτ.: Παράρτημα ΦΕΚ (αρ. 247), όπου δημοσιεύονται τα αποτελέσματα
των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις επί πτυχίω παιδαγωγικές εξετάσεις του
σχολικού έτους 1914-1915. Ο βαθμός του Κ.Β. 9 και 3/8.

1915 8 Δεκ.: Έγγραφο του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαι-
δεύσεως με το οποίο γνωστοποιείται μισθολογική αναπροσαρμογή.

χ.χ.: Φοιτητική ταυτότητα Πανεπιστημίου Αθηνών.

Υποφ. 22.2 • 1918-1924

1918 12 Οκτ.: Πράξις του Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία εγκρίνεται η αναστολή
της επιστράτευσης του Κ.Β.

10 και 13 Νοε.: Δύο έγγραφα του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας
Εκπαιδεύσεως σχετικά με την αναστολή επιστράτευσης του Κ.Β. και τη χορήγηση
διετούς εκπαιδευτικής άδειας για μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι.

1918-1919 Φοιτητική ταυτότητα Πανεπιστημίου των Παρισίων.

1920 7 Αυγ.: Έγγραφο του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαι-
δεύσεως με το οποίο γνωστοποιείται μισθολογική αναπροσαρμογή.

1923 22 Ιουν.: Έγγραφο του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκ-
παιδεύσεως με το οποίο γνωστοποιείται μισθολογική αναπροσαρμογή.

1924 15 Ιαν.: Πανεπιστημιακό Βιβλιάριο Πανεπιστημίου των Παρισίων.

8 Ιουλ.: Απόδειξη πληρωμής του μισθού του Κ.Β. στον πληρεξούσιο του Γ. Βασιλείου.

3 Οκτ.: Έγγραφο του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαι-
δεύσεως με το οποίο γνωστοποιείται μισθολογική αναπροσαρμογή. Αυτόγραφο
αντίγραφο της γνωστοποίησης.

- 1925 20 Ιαν.: Ακριβές αντίγραφο της πράξεως 774 με την οποία το εκπαιδευτικό συμβούλιο του Διδασκαλείου της Μέσης Εκπαιδευσεως καλεί σε απολογία τον Κ.Β.
30 Μαρτ.: «Διαμαρτυρία λογίων και καλλιτεχνών». Διαμαρτυρία για την εξάμηνη παύση του Κ.Β. με τις υπογραφές των διανοουμένων.
4 Απρ.: «Μία διαμαρτυρία πολιτευτών, λογίων και καλλιτεχνών». Χειρόγραφο με την ένδειξη «6 αντίτυπα». Ακόμη, 2 αυτόγραφοι κατάλογοι (x.x.) με τα ονόματα των διανοουμένων που υπέγραψαν κατά της παύσης του Κ.Β.
18 Απρ.: Χειρόγραφη διαμαρτυρία για την εξάμηνη παύση του Κ.Β. με υπογραφές διανοουμένων και σφραγίδες εντύπων και συλλόγων της Μυτιλήνης.
4 Ιουν.: Βεβαίωση του Διευθυντή της εφ. *Δημοκρατία* Δ. Πουρνάρα με την οποία πιστοποιείται ότι ο Κ.Β. πρόκειται να μεταβεί στη Γαλλία ως ανταποκριτής της εφημερίδας.
1926 20 Ιαν.: Έγγραφο του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδευσεως προς τον Κ.Β. με το οποίο καλείται να απολογηθεί γιατί δεν ανέλαβε υπηρεσία στο 2ο Γυμνάσιο Χανίων. Μαζί και έγγραφο του διευθυντή του Γυμνασίου προς το Υπουργείο με ημερομηνία 29 Ιαν.
16 Φεβρ.: Απόσπασμα φύλλου ΦΕΚ (αρ. 34) όπου δημοσιεύεται η απόλυση του Κ.Β. και της Ρόζας Ιμβριώτη. Μαζί και χειρόγραφο αντίγραφο της σχετικής περι-
κοπής.
5 Απρ.: Πιστοποιητικό του Στρατολογικού Γραφείου Αθηνών για τη στρατολογική κατάσταση του Κ.Β.
17 Σεπτ.: Έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων με συνημμένο αντίγραφο πράξεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 19ης Αυγούστου. Αφορά την απόρριψη της αίτησης του Κ.Β. «περί κανονισμού συντάξεως».

Υποφ. 22.4 • 1934-1947

- 1934 Δημοσιογραφική ταυτότητα με ημερομηνία έκδοσης 15 Ιουνίου. Ο Κ.Β. μέλος της Αθηναϊκής Ενώσεως Συντακτών και Ανταποκριτών.
Διαβατήριο με ημερομηνία έκδοσης 2 Αυγούστου.
1935 19 Οκτ.: Η απόφαση της εκτόπισης στον Άη Στράτη.
25 Δεκ. Σημείωμα στο οποίο δηλώνεται η λήξη της εκτόπισης.
1936 3 Ιουλ.: Πιστοποιητικό του υπουργείου Θρησκευμάτων και Παιδείας.
1937 27 Φεβρ.: Πρόσκληση της Ελληνικής Βασιλικής Χωροφυλακής με την οποία καλείται ο Κ.Β. να εξεταστεί «επί τινος Αστυνομικής υποθέσεως».
23 Νοε.: Ανάθεση στον Κ.Β. της μετάφρασης της κωμωδίας του Μολιέρου *Les Précieuses ridicules* για λογαριασμό του Βασιλικού Θεάτρου.
1940 28 Μαΐου: Βεβαίωση σχετικά με τις συνεργασίες του Κ.Β. στα λεξικά και την εφημερίδα της *Πρωίας*.
26 Νοε.: Βεβαίωση ταυτότητας του Γ' Αστυνομικού Τμήματος Αθηνών.

1941 8 Νοε.: Ιδιωτικό συμφωνητικό μεταξύ Ε.Σ.Η.Ε.Α. και Κ.Β. Η Ένωση Συντακτών παρέχει δάνειο στον ποιητή «όπως δι' αυτού προβή εις αγοράν ειδών διατροφής και σχηματισμόν μικρού αποθέματος τροφίμων».

1943 25 Ιουν.: Συμφωνητικό σχετικά με τη μετάφραση του *Πλούτου* του Αριστοφάνη που έκανε ο Κ.Β. κατά παραγγελία του Εθνικού Θεάτρου.

1945 7 Φεβρ.: Απόδειξη παραλαβής του προλόγου που έγραψε ο Κ.Β. για τα Άπαντα του Λ. Πορφύρα. Μαζί και χειρόγραφο αντίγραφο άρθρου για τις συμβάσεις «περί εκδόσεως έργων λογοτεχνικών ή επιστημονικών ή καλλιτεχνικών», που έγιναν έως τις 12/10/1944.

11 Μαΐου: Συμφωνητικό σχετικά με τη μετάφραση των *Νεφελών* του Αριστοφάνη που έκανε ο Κ.Β. κατά παραγγελία του Εθνικού Θεάτρου.

19 Δεκ.: Ιδιωτικό συμφωνητικό για την τρίτη έκδοση της *Αληθινής απολογίας του Σωκράτη* από τον εκδοτικό οίκο «Τα Νέα Βιβλία».

[1946:] Ιδιωτικό συμφωνητικό για την έκδοση του βιβλίου *Το ημερολόγιο της Πηνελόπης* από τον εκδοτικό οίκο «Κορυδαλός».

1947 21 Νοε.: Κλήσις κατηγορουμένου από τον Ειδικό Προανακριτή του 3ου Τμήματος Δοσιλόγων.

1948 31 Δεκ.: Μετοχή του Προμηθευτικού και Καταναλωτικού Συνεταιρισμού Συντακτών Αθηναϊκών Εφημερίδων.

Υποφ. 22.5 • 1951-1967

- 1951 30 Ιουλ.: Συμφωνητικό για τη χρήση της μετάφρασης των *Νεφελών* από το Εθνικό Θέατρο.
1952 31 Δεκ.: Κλήσις Κατηγορουμένου. Ο πταισματοδίκης Αθηνών καλεί τον Κ.Β. σε απολογία.
1953 8 Απρ.: Σημείωμα του Ταμείου Συντάξεων Προσωπικού Αθηναϊκών Εφημερίδων.
1954 23 Αυγ.: Απολογία των Βασιλείου Ευφραιμίδη, Κ.Β. και Αντωνίου Τσούλου που κατηγορήθηκαν ότι άρθρο του Κ.Β. στην εφ. *Αυγή* (31.3.1954) προέτρεπε σε ανατρεπτική δράση κατά του πολιτεύματος.
1955 Υπολογισμός συντάξεως. Χειρόγραφο τρίτου.
27 Σεπτ.: Ιδιωτικό συμφωνητικό για την έκδοση του έργου *Οι δικτάτορες*.
1956 3 Ιουλ.: Ιδιωτικό συμφωνητικό για την επιμέλεια της περιοδικής έκδοσης *Ιστορία της Ρωσικής Επανάστασεως*. Ο Κ.Β. αναλαμβάνει την επιμέλεια ύλης των εβδομαδιαίων τευχών.
1959 27 Απρ.: Δίπλωμα του Διεθνούς Βραβείου Λένιν «διά την παγίωσιν της ειρήνης μεταξύ των λαών». Φωτοτυπημένο αντίγραφο.
4 Ιουλ.: Βεβαίωση της Νευρολογικής Κλινικής του Ευαγγελισμού ότι ο Κ.Β. νοσηλεύτηκε από 21/7 έως 8/11/1959. (Αντίγραφο με το χέρι της Δ.Μ.)
[1959:] Επιστολή του Κ.Β. προς τον Κρατικό Εκδοτικό Οίκο της Πολωνίας με την οποία

εξουσιοδοτεί τον Λ. Μωραΐτη σχετικά με την πολωνική έκδοση της *Αληθινής απολογίας του Σωκράτη* και άλλων έργων του. Μαζί και επιστολή του Λ.Μ. προς τον Κ.Β. (1.10.1959).

1964 24 Μαρτ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης του *Ιππόλυτου* στο Κ.Θ.Β.Ε.

29 Μαΐου: Οι εκδόσεις Ευρόρα της Ουγγαρίας ζητούν να συμπεριλάβουν ποιήματα από το *Φως που καίει* σε ανθολογία της νεοελληνικής ποίησης.

30 Μαΐου: Συμφωνητικό για την παραχώρηση στην Εταιρία Γενικών Εκδόσεων του αποκλειστικού δικαιώματος εγγραφής ποιημάτων του Κ.Β. σε δίσκους.

Δύο αποδείξεις της δισκογραφικής εταιρείας «Κολούμπια» με τα συνθετικά δικαιώματα του Κ.Β. για την περίοδο Ιουν.-Νοε.

1965 1 Μαρτ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης της κωμωδίας *Λυσιστράτη* στο Κ.Θ.Β.Ε.

15 Μαρτ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης του *Πλούτου* στο Εθνικό Θέατρο.

20 Δεκ.: Αυτόγραφο συμφωνητικό του Κ.Β. για την εγγραφή σε δίσκο του ποιήματός του «Ο τρελός», μελοποιημένου από τη Μαρία Καλογρίδου.

1966 15 Νοε.: Δελτίο μέλους της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών. Μαζί και ταυτότητα μέλους της *Comunità Europea degli Scrittori* (x.x.).

1967 10 Φεβρ.: Μήνυση κατά πέντε ατόμων, μεταξύ των οποίων και ο Κ.Β., επειδή επέτρεψαν την προβολή της ταινίας *Ματωμένη πατρίδα* άνευ περικοπών.

31 Μαΐου: Ο Δανός Όλε Βαλ Όλσεν ζητεί την άδεια έκδοσης και τα συγγραφικά δικαιώματα των έργων *Η αληθινή απολογία του Σωκράτη*, «Ιστορία του Άγιου Παχωμίου» και «Οι φυλακές».

20 Σεπτ.: Ο Βούλγαρος συνθέτης Σ. Πιρόνκοφ (Siméon Pironkoff) ζητεί την άδεια να ηχογραφήσει σε δίσκο τη σύνθεσή του *Η αληθινή απολογία του Σωκράτη*, την οποία εμπνεύστηκε από το ομότιτλο έργο του Κ.Β.

1968 6 Φεβρ., 23 Νοε.: Δύο συμβόλαια με εκδοτικούς οίκους της Βουλγαρίας.

24 Δεκ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης της κωμωδίας *Λυσιστράτη* στο Θέατρο Τέχνης.

1969 13 Σεπτ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης του *Μισάνθρωπου* στο Κ.Θ.Β.Ε.

Υποφ. 22.6 • 1971-1974

1971 9 Φεβρ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης του *Μισάνθρωπου* στο Κ.Θ.Β.Ε.

9 Ιουλ.: Δίπλωμα Επίτιμου Εταίρου του Ελληνικού Ινστιτούτου για την προώθηση των Νεοελληνικών Σπουδών (The Greek Institute for the Promotion of Modern Greek Studies).

25 Αυγ.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης *Τρωαδίτισσες* στους ηθοποιούς Ε. Καρπέτα και Θ. Παπαγεωργίου.

1972 8 Μαΐου: Απόδειξη παραλαβής της μετάφρασης *Νεφέλες* από το Εθνικό Θέατρο.

26 Μαΐου: Έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών που κρίνει τον Κ.Β. δικαιούχο συντάξεως. Μαζί και 3 έγγραφα του 1974 αναφερόμενα στη συνταξιοδότηση του Κ.Β. (20/4, 29/5, 13/9).

16 Νοε.: Έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών με το οποίο γνωστοποιείται ότι η μετάφραση των *Νεφελών* δεν κρίθηκε από την καλλιτεχνική επιτροπή του Κ.Θ.Β.Ε. λόγω αλλαγής δραματολογίου.

27 Σεπτ.: Εκκαθαριστικό της δισκογραφικής εταιρείας «Κολούμπια» με τα συνθετικά δικαιώματα του Κ.Β. για την περίοδο Σεπτ. 1971-Μαρτ. 1972. Συνημμένες 5 αναλυτικές καταστάσεις.

1973 16 Ιαν.: Συμφωνητικό για την παραχώρηση της μετάφρασης της τραγωδίας *Ιππόλυτος* στο Εθνικό Θέατρο.

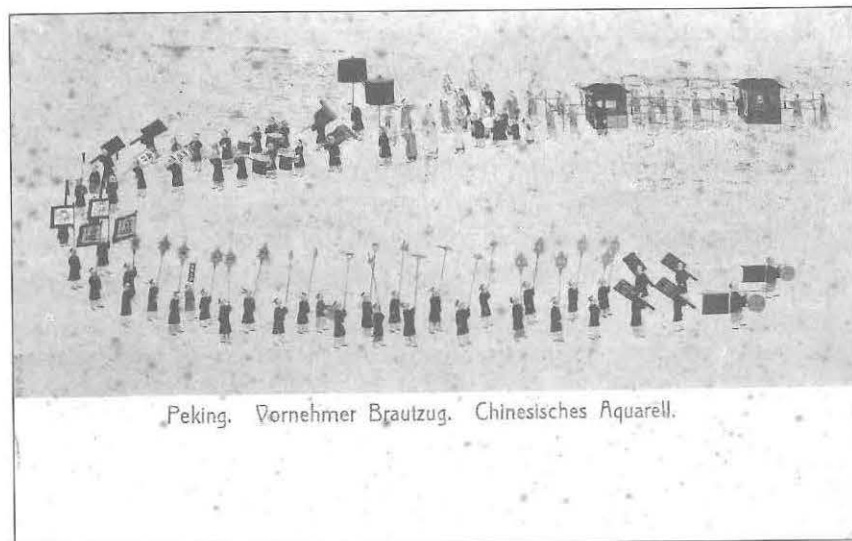
16 Απρ.: Έγγραφο του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών με το οποίο γνωστοποιείται ότι η μετάφραση του *Ιππόλυτου* κρίθηκε «κατάλληλος προς διδασκαλίαν».

8 Οκτ.: Επιστολή του Jürgen Gruner, διευθυντή των εκδόσεων Volk und Welt, με τους όρους του συμβολαίου για την έκδοση του *Ημερολογίου της Πηνελόπης*.

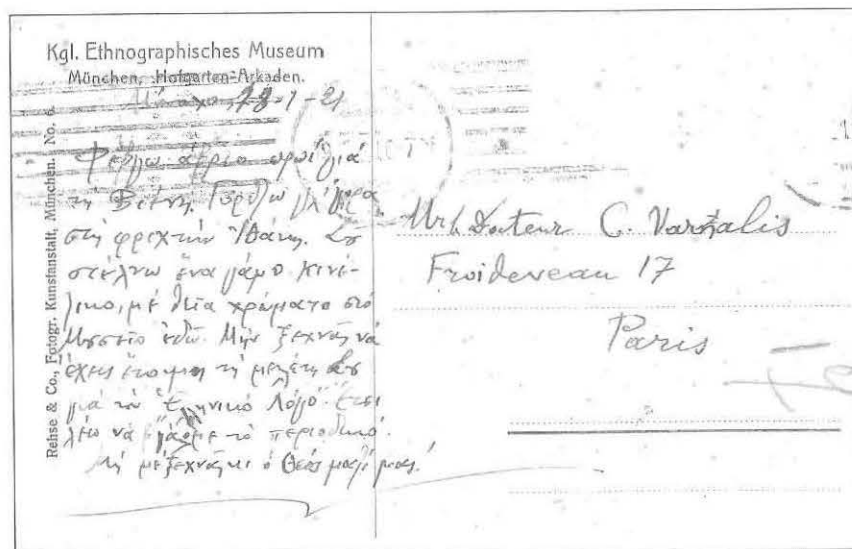
1974 29 Αυγ.: Ιδιωτικό συμφωνητικό για τη μελοποίηση ποιημάτων του Κ.Β. από τον Μ. Θεοδωράκη καθώς και για την ηχογράφηση και διάδοσή τους.

Υποφ. 22.7 • Φορολογικά

Τριπλότυπα εισπράξεως και εκκαθαριστικά σημειώματα των ετών 1957, 1968, 1969, 1970, 1971 και 1973.

Peking. Vornehmer Brautzug. Chinesisches Aquarell.

Κάρτα του Νίκου Καζαντζάκη από το Μόναχο. Φάκελος 23, Υποφ. 2.

IV. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ¹

ΦΑΚΕΛΟΣ 23

Υποφ. 23.1 • Επιστολές 1900-1919

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1902, 22 Φεβρ., Philipporoli Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Cons[;], Cathina	Χωρίς κείμενο.
1902, 1 Οκτ., Βάρνα Φωτογραφικό αντί- γραφο	Νικολάου Ευστάθιος, αρ- χιερατικός επίτροπος, οι Δημογέροντες της Ελληνικής Θρησκευτικής Κοινότητας Βάρνης	Συνοδευτική επιστολή «αυστα- τηρίου γράμματος» για τον Κ.Β., υπότροφο του κληροδοτήματος Π. Νικολάου, προς την Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Αθηνών.
1904, 21 Ιουν., Κων/πολη Εικονογραφημένο δελτάριο	Κοβάτσεβιτς Α.	Σχόλια για ποιήματα του Κ.Β.
1905, 8/21 Ιαν., Κων/πολη Εικονογραφημένο δελτάριο	Κοβάτσεβιτς Α.	Συγχαρητήρια για τις Κηρήθρες.
<1905, Σεπτ.> Εικονογραφημένο δελτάριο	Marguerite	Αποχαιρετιστήριο (γαλλικά).
x.x., [Πύργος;] Εικονογραφημένο δελτάριο	Marguerite	Αποχαιρετιστήριο (γαλλικά).

¹ Μέσα σε γωνιώδεις αγκύλες τοποθετήθηκαν στοιχεία που μεταφέρονται από ταχυδρομικές σφραγίδες ή εξάγονται από το περιεχόμενο των επιστολών και των δελταρίων. Διατηρούνται οι διπλογραφές στα ονόματα των αποστολέων.

χ.χ., Πύργος (Bourgas) Εικονογραφημένο δελτάριο	Ζοέ	Ευχές (γαλλικά).
1906, 25 Δεκ. Εικονογραφημένο δελτάριο	Κοβάτσεβιτς Α.	Φιλικόι χαιρετισμοί και ευχές.
1907, 16/29 Μαΐου, Πύργος Εικονογραφημένο δελτάριο	Μαρίκα	Περί συνδρομής στην <i>Ηγησώ</i> .
1908, 9 Οκτ., Πύργος Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Ανυπόγραφο	Χαιρετισμοί και ευχαριστίες για τη φιλοξενία στην Αθήνα.
1909, 17 Φεβρ., Jena Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Πολίτης Φώτος	Συγχαρητήρια για τις εξετάσεις και τον διορισμό.
1909, 12 Μαΐου, Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Assimaquis	Θέλει να μάθει νέα από την εκ- δρομή του Κ.Β. στην Ολυμπία (γαλλικά).
1909, 21 Μαΐου, Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Assimaquis	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β. (γαλλικά).
<1909> Εικονογραφημένο δελ- τάριο	[Πολίτης:] Γιώργος	Απάντηση σε επιστολή του Κ.Β.
1910, 3 Μαΐου, Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Βουναουρίσ Α.	Προσωπικά (γαλλικά).
1910, 6 Νοε., Αμαλίας Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Assimakis	Παράπονα (γαλλικά).
1911, 20 Μαΐου, Σπάρτη Εικονογραφημένο δελ- τάριο	[Ευαγγέλου Δ.:]	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1911, 21 Μαΐου, Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Αγιάδης (ι)	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
[1911, 21 Μαΐου, Αμα- λίας:] Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Σταυρόπουλος Γεώργιος	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.

1911, 9 Ιουλ.	Δραγούμης Ίων προς Σα- ρίπολον	Συστατική επιστολή για τον Κ.Β.
1912, 10 Μαΐου, Νέα Αγχίαλος	«Αστήρ», Σύλλογος	Περί δωρεάς βιβλίων στη βιβλιοθή- κη του Συλλόγου.
<1912, 22 Μαΐου, Μέ- γαρα> Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Μαργαρίτα	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1912, 22 Μαΐου, Νέα Αγχίαλος	Καλιαντζόγλους Δ.	Παράκληση να συνδράμει ο Κ.Β. τον Σύλλογο της Ν. Αγχιάλου.
[1912:], Μέγαρα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Τριανταφύλλου Ιωάννα	Προσωπικό.
1914, 24 Οκτ., Τρίπολη	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Νέα του επιστολογράφου (η ζωή στην επαρχία). Εκτενής αναφορά στον <i>Θεό Βάνια</i> .
1916 [=1915], 15 Ιουλ., Πάρνηθα Φωτογραφικό αντί- γραφο	Σικελιανός Άγγελος	Για τη χαρά που του έδωσε το ποί- ημα του Κ.Β. «Ο χορός του Πανός και της Οπώρας».
1917, 13 Ιαν., Αθήνα	«Παρνασσός» Φιλολογι- κός σύλλογος προς Ν.Γ. Πολίτη. Στο verso του 2ου φύλλου σημείωμα του Πολίτη προς τον Κ.Β.	Ορίστηκε η ημερομηνία της διάλε- ξης του Κ.Β. για τον Γ. Βιζυηνό.
1918, 2 Αυγ., Αίγιον Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Υπογραφή δυσανάγνω- στη	Χαιρετισμοί και ευχαριστίες.
1919, 6 Απρ. Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Γ.	Πασχαλινές ευχές (ο Κ.Β. στο Παρίσι).
1919, 19 Απρ./2 Μαΐου, Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Μίλια	Πασχαλινές ευχές (ο Κ.Β. στο Παρίσι).
1919, 21 Ιουν./4 Ιουλ., Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	[Πολίτης:] Γιώργος	Ευχές και φιλικόι χαιρετισμοί (ο Κ.Β. στο Παρίσι).

Στον Υποφ. 23.1 τοποθετήθηκε επίσης ένα εικονογραφημένο δελτάριο του Κ.Β. προς τον Γυμνασιάρχη Γ. Γρηγοράκη (23/4/1918).

Υποφ. 23.2 • Επιστολές 1920-1922

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1920, 3 Μαρτ. [Παρίσι] Φωτογραφικό αντίγραφο	Ψυχάρης Γιάννης	Για την τιμητική σημασία που δίνει στη λέξη «Ρωμιός». Απάντηση σε διαμαρτυρία του Κ.Β.
<1920, 17 Αυγ.> Εικονογραφημένο δελτάριο	Chaussereau(;) Mado	Χαιρετισμοί (γαλλικά).
[1921;], Αθήνα δακτυλόγραφο	«Καλλιτεχνική Συντροφιά»	Πρόσκληση συμμετοχής στην έκδοση της ανθολογίας <i>Οι Νέοι</i> .
1921, 18 Ιαν., Μόναχο Εικονογραφημένο δελτάριο	Καζαντζάκης Νίκος	Προτρέπει τον Κ.Β. να ετοιμάσει τη μελέτη για το περιοδικό που σχεδιάζουν.
1921, 22 Ιαν., Βιέννη Φωτογραφικό αντίγραφο	Καζαντζάκης Νίκος	Σχετικά με την επιστροφή του στην Ελλάδα και την επιθυμία του να αφοσιωθεί στη συγγραφική δουλειά.
[1921, Ιαν.]; 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Κεφαλληνός Γιάννης	Χαιρετισμοί από την Αίγυπτο.
χ.χ. [1921;], 28 Φεβρ., Παρίσι	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Για ένα επεισόδιο με τη Σουζάνα Γκαμέζ.
χ.χ. [1921;], 18 Μαρτ., Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Διαμαρτυρία για τα όσα του έγραψε ο Κ.Β. σχετικά με το επεισόδιο με τη Σ. Γκαμέζ.
[1921;], Saint-Cloud «Ευρώπης Πάσχα»	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Σκέψεις με αφορμή την αγανάκτηση που προκαλεί στον Κ.Β. η ζωή στην Ελλάδα.
[1921;], Απρ., Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Περί Ηρακλείτου και νεοελληνικής πραγματικότητας.
[1921;], 15 Απρ., Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Το επεισόδιο με τη Σ. Γκαμέζ θεωρείται λήξαν. Ειδήσεις για κοινούς γνωστούς και για την καλλιτεχνική κίνηση στο Παρίσι.

[1921;], Saint-Cloud «20 επάνω από το μηδέν»	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Περί αναγνωστικών, μουσικών και θεατρικών εμπειριών.
[1921;], 7 Μαΐου, Saint-Cloud Πβ. επιστολή χ.χ. [1921;] (σ. 53)	Αποστολόπουλος Αποστόλης, Κεφαλληνός Γιάννης	Αρνητικές κρίσεις για τη νεοελληνική κοινωνία και θαυμαστικές για τον Τσέχοφ.
1921, Μάιος Εικονογραφημένο δελτάριο	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις (Chateau de Blois).
[1921], Μάιος, Chartres 5 εικονογραφημένα δελτάρια	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις (Καθεδρικός της Σαρτρ).
[1921], 20 Μαΐου, Chartres Εικονογραφημένο δελτάριο	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Έκφραση φιλικών συναισθημάτων (ο Κ.Β. στην Ελλάδα).
[1921], 24 Μαΐου, Mans 3 εικονογραφημένα δελτάρια	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
[1921, 24 Μαΐου, Mans] 3 εικονογραφημένα δελτάρια	Κεφαλληνός Γιάννης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
1921, 30 Μαΐου, Saint-Cloud	Κεφαλληνός Γιάννης	Σχέδια για ένα «μποέμικο κατάστημα» στην Αθήνα.
[1921], 16 Ιουν., Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Διάφορες ειδήσεις και σχόλια (αρνητικές κρίσεις για την κατάσταση στην Ελλάδα).
<1921, 20 Ιουν.> Εικονογραφημένο δελτάριο	Κεφαλληνός Γιάννης	Εντυπώσεις από τη Βρετάνη.
<1921, 23 Ιουν.> 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Chaussereau(;) Mado	Χαιρετισμοί (γαλλικά).
<1921, 24 Ιουν.> 3 εικονογραφημένα δελτάρια	Κεφαλληνός Γιάννης	Εντυπώσεις από τη Βρετάνη.
[1921, Ιούν.] Ελλιπής επιστολή. Λείπουν οι σ. 1-3.	Αποστολόπουλος Αποστόλης, Κεφαλληνός Γιάννης, Rivière Joseph.	Εντυπώσεις από τη Βρετάνη.

1921, Ιούλ., Saint-Cloud Ελληνής επιστολή. Λεί- πουν οι σ. 3-5.	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Περί της ελληνικής κοινότητας στο Καφρ Ζαγιάτ (μικρογραφία της ελληνικής αθληότητας) και του ευ- τυχισμένου ταξιδιού στη Βρετάνη. Επίσης, περί επικείμενης συνεργασί- ας με τα Γράμματα.
[1921:], Αύγ., Saint- Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης, Κεφαλληνός Γιάννης	Σκέψεις και κριτική για τη σύγχρονή του Ελλάδα με αφορμή μία Ελληνί- δα μαθητευόμενη σοιδό.
[1921], Σεπτ., Saint- Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Περί των κοινών φίλων Φ. Δρα- γούμη και Χαριτάκη. Ζητεί να τους στείλει ο Κ.Β. το χειρόγραφο του.
1921, <15 Σεπτ.>, Jura Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
<1921, 15 Σεπτ., Jura> 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Κεφαλληνός Γιάννης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
1921, Σεπτ., Dijon 3 εικονογραφημένα δελτάρια	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
1921, Σεπτ., Dijon 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	
<1921, 19 Σεπτ.>, Dijon Το πρώτο από 2 εικο- νογραφημένα δελτάρια. (Το δεύτερο στάλθηκε στον Μιχάλη Περίδη.)	Κεφαλληνός Γιάννης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
1921, Οκτ., Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Σκέψεις και κριτική για τη σύγχρονή του Ελλάδα. Ρωτά για τα χειρόγρα- φα του Κ.Β.
1921, Νοέ., Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Μοναξιά και ανησυχία λόγω της σιωπής του απόντος Κ.Β.
[1921], «Τέλη Νοεμ- βρίου», Saint-Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης, Κεφαλληνός Γιάννης	Για την έκκληση των διανοουμένων (υπέρ του Γκόρκι) και τα σχόλια των εφημερίδων.
[1921], 24 Δεκ., Saint- Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Επικριτικά σχόλια για τη σύγχρονή του Ελλάδα και ενθουσιώδη για το χειρόγραφο του Φωτός που καίει.

χ.χ. [1921:] Ακέφαλη επιστολή. Πβ. επιστολή [1921:] 7 Μαΐου (σ. 51)	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Η διανοητικά γόνιμη εβδομάδα στο Λονδίνο. Εντυπώσεις από θεατρική παράσταση στο Παρίσι.
1922, 2 Ιαν., Βόλος Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Κώστας, Γ.(:)	Ευχές για το νέο έτος.
[1922, Μάρτ., Λονδίνο] 2 από 3 εικονογραφη- μένα δελτάρια. (Λείπει το πρώτο.)	Κεφαλληνός Γιάννης	Περί τέχνης και εκθεμάτων της National Gallery.
<1922, 7 Ιουν.>, Orleans Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Μνεία του κοινού ταξιδιού στην Ορλεάνη το 1920.
1922, Ιούν., Rouen 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Ταξιδιωτικές εντυπώσεις.
1922, Ιούν., Rouen Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Αποστολόπουλος Απο- στόλης, Κεφαλληνός Γιάννης, Στεφανόπουλος Δ.Η.(:)	Χαιρετισμοί.
[1922], 19 Ιουν., Saint- Cloud	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Κατά της «διανοούμενης Ελλάδας», με αφορμή άρθρο-απάντηση του Φ. Πολίτη στον Κ.Β.
<1922, 23 Ιουλ.>, Belle- Ile en Mer Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	Πνευματώδες σχόλιο.
[1922:] Ιούλ., Bretagne Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Αποστολόπουλος Απο- στόλης, Κεφαλληνός Γιάννης	Χαιρετισμοί.
χ.χ., 23 Ιαν., Παρίσι	Αποστολόπουλος Απο- στόλης, Κεφαλληνός Γιάννης	Διαμαρτυρία για τη σιωπή του Κ.Β.
χ.χ. Σώζονται μόνον οι σ. 9-10	Αποστολόπουλος Απο- στόλης	

Στον Υποφ. 23.2 τοποθετήθηκαν επίσης μία κάρτα x.x. του Κ.Β. προς τον Δημοσθένη Μπιτσάνη καθώς και δύο ημιτελή σχέδια επιστολών του ποιητή προς τον Στέφανο Πάργα (Αθήνα 23/5/1921) και ενδεχομένως προς τους Γ. Κεφαλληνό και Μ. Περίδη (Αθήνα 24/10/1921).² Τέλος, εδώ και μία επιστολή x.x. της Mado Chaussereau.

Υποφ. 23.3 • Επιστολές 1923-1929

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
<1923, 20 Μαρτ., Amiens> Εικονογραφημένο δελτάριο	Κεφαλληνός Γιάννης	Αδελφικοί χαιρετισμοί.
1923, 2 Μαΐου, [Αλεξάνδρεια]	Πάργας Στέφανος	Ο Λαός των Μουνούχων στο τυπογραφείο. Για το Φως που καίει: ποιες κριτικές διάβασε, ποιες πρόκειται να εκδοθούν.
1923, 20 Μαΐου Εικονογραφημένο δελτάριο	«αι μαθήτριάς σας...»	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1923, 3 Ιουν., Κυπαρίσσι Εικονογραφημένο δελτάριο	[:] Πάνος	Του εύχεται χρόνια πολλά.
<1923, 4 Ιουν.>, Rochereau Εικονογραφημένο δελτάριο	Αποστολόπουλος Αποστόλης, Mado	Χαιρετισμοί (γαλλικά).
1923, 5 Οκτ., Αίγινα Εικονογραφημένο δελτάριο	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Απάντηση σε κάρτα του Κ.Β.
x.x. [1923, Οκτ.-1924, Ιαν.], Cinq-Mars [-la-Pile], Mardi	Κεφαλληνός, Γιάννης	Νέα από το Cinq-Mars. Ο Κ.Β. ξανά στο Παρίσι.
<1924, 11 Ιαν., Παρίσι> Εικονογραφημένο δελτάριο	Legrand Mercedes	Χαιρετισμοί από την πόλη και πρόσκληση. Ο Κ.Β. στο Cinq-Mars.

1924, 1 Φεβρ., Anvers
Εικονογραφημένο δελτάριο

Legrand Mercedes

1924, 12 Μαρτ., Aigina
2 εικονογραφημένα δελτάρια

Dauna D.(;)

Ευχές και φιλικοί χαιρετισμοί (γαλλικά).

1924, 14 Μαρτ., Cinq-Mars

Κεφαλληνός Γιάννης

Νέα από το Cinq-Mars.

[1924, 9 Απρ.], Cinq-Mars, Mercredi

Κεφαλληνός Γιάννης

Διάφορα προσωπικά. Επίσης, νέα από το Cinq-Mars.

[1924, Απρ.], Cinq-Mars, Τρίτη

Κεφαλληνός Γιάννης

Η ζωή στο Cinq-Mars. «Τα χρονικά του σπιτιού».

[1924, 1 Μαΐου], Cinq-Mars, Jeudi

Κεφαλληνός Γιάννης

Διάφορα μικρά νέα από το Cinq-Mars.

[1924, 2 Μαΐου], Cinq-Mars, Παρασκευή

Κεφαλληνός Γιάννης

Σχετικά με την έκδοση ενός πιστοποιητικού. Επίσης, για την ανοιξιάτικη φύση.

[1924, 7 Μαΐου], Cinq-Mars, Mercredi

Κεφαλληνός Γιάννης

Η ζωή στο Cinq-Mars. Ο κήπος του σπιτιού.

[1924, Μάιος], Cinq-Mars, Dimanche

Κεφαλληνός Γιάννης

Προσωπικά.

[1924], 19 Μαΐου

Suzannaki [= Σουζάνα Γκαμέζ]

Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β. (γαλλικά).

[1924, 20 Μαΐου], Cinq-Mars, Τρίτη βράδυ

Κεφαλληνός Γιάννης

Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.

1924, 21 Μαΐου
Εικονογραφημένο δελτάριο

[Λούντζης(:)] Αλέκος

Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.

[1924, 24 Μαΐου], Cinq-Mars, Σάββατο

Κεφαλληνός Γιάννης

Εργασίες στο σπίτι, περιμένοντας την άφιξη του Κ.Β. από το Παρίσι.

[1924, 2 Ιουλ.], Cinq-Mars, Mercredi

Κεφαλληνός Γιάννης, Suzannaki [= Σ.Γκ.]

Χαιρετισμοί από το χωριό. Μνεία του πορτρέτου του Κ.Β.

<1924, 7 Ιουλ.>, Κυριακή
2 εικονογραφημένα δελτάρια
(το ένα απευθύνεται στον Γουναρόπουλο).

Λούντζης Ερμάνος

Χαιρετισμοί από το Chantilly.

² Στο verso του δεύτερου αυτογράφου διακρίνονται: αντίγραφο της «Πόλης» του Καβάφη, ονόματα και διευθύνσεις, τίτλοι ποιημάτων του Βάρναλη και ένα τετράστιχο.

[1924, Ιούλ.], Cinq-Mars, Dimanche	Κεφαλληνός Γιάννης	Διάφορα νέα.
<1924, 10 Σεπτ., Bruxelles Εικονογραφημένο δελτάριο	Suzannaki [= Σουζάνα Γκαμέζ]	Χαιρετίσματα από το Βέλγιο (γαλλικά). Ο Κ.Β. στην Ελλάδα.
<1924, 20 Σεπτ., 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Κεφαλληνός Γιάννης, Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Χαιρετίσματα από τις Άλπεις.
1924, 2 Οκτ., Σαρακίνα (Ζάκυνθος) Εικονογραφημένο δελτάριο	Λούντζης Ερμάνος	Νέα και χαιρετίσματα.
<1924, 23 Οκτ., Saint-Jean-de-Luz> Εικονογραφημένο δελτάριο	Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Χαιρετίσματα από το παραθαλάσσιο θέρετρο (γαλλικά).
[1924, Οκτ.], Cinq-Mars	Κεφαλληνός Γιάννης	Ο Γ.Κ. αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στον επικείμενο γάμο του και στην έκδοση του βιβλίου του.
<1924, 28 Νοε., Napoli> Εικονογραφημένο δελτάριο	Κεφαλληνός Γιάννης	Εντυπώσεις από τη Νάπολη.
<1924, Δεκ., 26, Πάτρα Εικονογραφημένο δελτάριο	Λούντζης Ερμάνος	Στο πλοίο για το Βρίντζι.
x.x. [1924, Μάιος:] Εικονογραφημένο δελτάριο	Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Χαιρετίσματα (γαλλικά).
x.x. [1924:] Εικονογραφημένο δελτάριο	Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Χαιρετίσματα από τη Γένοβα (γαλλικά).
<1925, Ιαν.> Εικονογραφημένο δελτάριο	Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Πρωτοχρονιάτικες ευχές από την Αίγυπτο (γαλλικά).
x.x. [1925, Ιαν.-Μάρτ.] Εικονογραφημένο δελτάριο	Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Χαιρετίσματα από την Αίγυπτο (γαλλικά).

[1925, Μάρτ.], Κάιρο Ακέφαλη επιστολή, σε χαρτί του Shepherds Hotel	Κεφαλληνός Γιάννης	Εντυπώσεις από το Μουσείο.
1925, Ιούν., [Αθήνα]	Καραμάνζης(ι), Χρύσανθος	Απόρριψη του θεατρικού του έργου από τον Π. Χορν. Παρακαλεί τον Κ.Β. να το διαβάσει και να το κρίνει.
1925, 29 Δεκ., Cinq-Mars	Κεφαλληνός Γιάννης	Μνεία του πορτρέτου του Κ.Β. Εκτενής αναφορά στα χαρακτηριστικά που ετοιμάζει για τους Σκλάβους Πολιορκημένους.
1926, 10 Φεβρ., Cinq-Mars	Κεφαλληνός Γιάννης	Προβλήματα και εργασίες στο σπίτι του Cinq-Mars. Για τους Σκλάβους Πολιορκημένους και την παύση του Κ.Β.
1926, 16 Ιουλ., Παρίσι	Vernochet Léon, Internationale des Travailleurs de l'Enseignement	Λυπούνται που ο Κ.Β. δεν θα πάει στο Συνέδριο της Διεθνούς στη Βιέννη και του ζητούν καθοδήγηση (γαλλικά).
1927, 14 Φεβρ., Mit-Bira	Κεφαλληνός Γιάννης	Για την επικείμενη εκτύπωση των Σκλάβων Πολιορκημένων και για τον σχεδιασμό της συλλεκτικής έκδοσης του Σολωμού, των Σκλάβων Πολιορκημένων και του Corbière.
1927, 14 Φεβρ., Mit-Bira	Suzannaki [= Σουζάνα Γκαμέζ]	Διάφορα νέα (γαλλικά).
1927, 23 Ιουν., Παρίσι	Michel Jean N.	Σχετικά με μετάφραση ποιημάτων του Κ.Β. Συνημμένη και χειρόγραφη μετάφραση των «Μοιραίων».
1927, 21 Ιουλ., Cinq-Mars	Suzannaki [= Σ.Γκ.]	Διάφορα νέα (γαλλικά).
1927, 7 Οκτ., Ζάκυνθος	Μινώτου Μαριέττα	Πρόσκληση για συνεργασία σε λεύκωμα για τον Ούγκο Φόσκολο.
1927, 8 Δεκ., Αθήνα	Πασαγιάννης Κ.	Λόγια φιλίας και συμπαραστάσης. (Απάντηση σε επιστολή του Κ.Β., που βρίσκεται στο Cinq-Mars-la-Pile.)
1928, 10 Φεβρ., Σάο Πάολο	D' Annas Dante	Παράπονα για τη συμπεριφορά ενός Έλληνα, προφανώς κοινού τους γνωστού (γαλλικά).

1929, 9 Φεβρ., Παρίσι	Ψυχάρης Γιάννης	Θερμή προσωπική επιστολή.
1929, 16 Φεβρ., Μυτιλήνη	Μυριβήλης Στρατής	Παράκληση να γράψει ο Κ.Β. κριτική για τα <i>Διηγήματα</i> .
1929, 27 Μαρτ., Μυτιλήνη	Βενέζης Ηλίας	Ευχαριστίες για την κριτική του Κ.Β. στην <i>Πρωτοπορία</i> .
1929, Αθήνα	Κόντογλους Φώτης	Απολογείται για την αμέλειά του να ευχαριστήσει τον Κ.Β.
χ.χ., Montigny[-sur-Loing] Εικονογραφημένο δελτάριο	Γουναρόπουλος Γιώργος	Προσωπικό.
χ.χ., Δευτέρα, Port Manech Εικονογραφημένο δελτάριο	Κεφαλληνός Γιάννης, Suzannaki [= Σουζάνα Γκαμέζ]	Χαιρετίσματα από το θέρετρο της Βρετάνης.
χ.χ., 3 Ιουλ., Montigny-sur-Loing Εικονογραφημένο δελτάριο	Χατζηκυριάκος-Γκίκας Νίκος	Του ανακοινώνει ότι το γράμμα για τον Μαυρουδή είναι έτοιμο.
58 χ.χ. Εικονογραφημένο δελτάριο	Alice	Χαιρετισμός (γαλλικά).

ΦΑΚΕΛΟΣ 24

Υποφ. 24.1 • Επιστολές 1930-1935

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1930, 29 Μαρτ., Αθήνα The American School	Edwards John B.	Σχετικά με μια ανθολογία νεοελληνικής ποίησης που ετοιμάζει ο ίδιος (αγγλικά).
1930, 11 Απρ., [Αθήνα]	Λάκων Κ., Καρανικολός Γ.	Χιουμοριστικό σημείωμα.
1930, 1 Ιουν., Αθήνα	Στεφανόπουλος Δ.Η., Αλεξανδρίδης-Στεφανοπώλης Χαρ.	Πρόσκληση από τη διεθνή Επιτροπή Ρούπερτ Μπρουκ. Συνημμένο το γαλλικό πρωτότυπο.
1930, 17 Ιουν., Παρίσι	Michel Jean N.	Ζητεί τη συγκατάθεση του Κ.Β. δεδομένου ότι επίκειται η έκδοση της ανθολογίας Νεοελλήνων ποιητών (γαλλικά).

1930, 12, 18 και 25 Σεπτ. Wasta [Άνω Αίγυπτος]	Πιερίδης Θοδόσης	Εξομολογητικό, θαυμαστικό γράμμα. Η λυτρωτική επίδραση της ποίησης του Κ.Β.
1930, 25 Νοε., Παρίσι Εικονογραφημένο δελτάριο	Πρεβελάκης Παντελής	Νέα του επιστολογράφου και αποστολή βιβλίου.
1930, 5 Δεκ., Μυτιλήνη	Μυριβήλης Στράτης προς Αντώνη Ραλλίδη	Παραπονιέται που ο Κ.Β. δεν έγραψε κριτική για το βιβλίο του (<i>Η ζωή εν τάφω</i>).
1930, 24 Δεκ., Minet El-Gamh	Πιερίδης Θοδόσης	Για «ένα τραγούδι εμπνευσμένο» από τα ποιήματα του Κ.Β.
χ.χ. [1930;], Minet El-Gamh	Πιερίδης Θοδόσης	Για την ενασχόλησή του με την ποίηση.
<1931, 2 Ιαν., Παρίσι> Εικονογραφημένο δελτάριο	Ελευθεριάδης Ε. (Tériade)	Ευχές για τη νέα χρονιά.
1931, 21 Μαΐου, Παρίσι Εικονογραφημένο δελτάριο	Πρεβελάκης Παντελής	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1931, 28 Ιουλ., Μόσχα	Glückmann Timothée	Παρακαλεί τον Κ.Β. και τη Δ.Μ. να του στείλουν βιβλία τους (γαλλικά).
1932, 5 Ιαν. Λονδίνο Φωτογραφικό αντίγραφο	Σεφέρης Γιώργος	Κριτικό σχόλιο για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη.
1932, 8 Ιαν., Παρίσι	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Ενθουσιώδη σχόλια για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη.
1932, 9 Ιαν., Montpellier	Roussel Louis	Θαυμαστική κρίση για την Αληθινή Απολογία, για την οποία θα γράψει σε προσεχές τεύχος του <i>Libre</i> .
1932, 11 Ιαν., Χανιά	Καλογεράς Α.(:)	Κριτική του στον χανιώτικο Τύπο για την Αληθινή Απολογία.
1932, 5 Φεβρ., Παρίσι	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Και πάλι σχόλια για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη. Επίσης, σχόλια για τη ρήξη με τον Κεφαλληνό.
1932, 18 Μαρτ., Σπέτσες Εικονογραφημένο δελτάριο	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Χαιρετισμοί από το νησί.

1932, 24 Μαρτ. Φωτογραφικό αντίγραφο	Παλαμάς Κωστής	Έπαινοι και θαυμασμός για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη.
1932, 11 Απρ., Μυτιλήνη	Βενέζης Ηλίας	Θαυμαστικά σχόλια για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη.
1932, 18 Αυγ., Μόσχα	Glückmann Timothée	Γύρω από την πρόθεσή του να μεταφράσει την Αληθινή Απολογία του Σωκράτη (γαλλικά).
1933, 7 Ιαν., Μόσχα	Glückmann Timothée	Σχετικά με τη μετάφραση της Αληθινής Απολογίας του Σωκράτη (γερμανικά).
1933, 16 Ιαν., Αίγιο	Βαλσαμίδης Αντώνης	Ευχαριστεί για το αντίτυπο του Φωτός που καίει που του έστειλε ο Κ.Β.
1933, 3 Φεβρ., Σέρρες	Δρόσιος Θωμάς	Ζητεί αντίτυπο του Φωτός που καίει.
1933, 9 Αυγ., Δρέσδη Εικονογραφημένο δελτάριο	Νταϊφάς Κ.	Χαιρετισμοί.
1933, 14 Αυγ., Γιάννενα Εικονογραφημένο δελτάριο	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Χαιρετισμοί.
1933, 19 Οκτ., Βαρσοβία Εικονογραφημένο δελτάριο	Pazurkiewicz Stanislaw	Πληροφορίες για το έργο του Κ.Β. (γαλλικά).
1933, 20 Δεκ., Χαμουζά Εικονογραφημένο δελτάριο	Λούντζης Ερμάνος	Ευχές.
<1933, 23 Δεκ., Παρίσι> Εικονογραφημένο δελτάριο	Καστανάκης Θράσος και Ελπίδα	Ευχές για τον καινούριο χρόνο.
1934, 20 Μαΐου, [Αθήνα] Εικονογραφημένο δελτάριο	Γαρίδη Ελένη	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1934, 21 Μαΐου, Κάρυστος Εικονογραφημένο δελτάριο	Χρίστος, Ιουλία	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1934, 26 Ιουλ., Λουτράκι Εικονογραφημένο δελτάριο	Λούντζης Ερμάνος	Χαιρετισμοί.

1934, 3 Αυγ.	Μπεζάνοφ, Επιτετραμμένος της Σοβιετικής Πρεσβείας στην Ελλάδα	Πιστοποιείται ότι ο Κ.Β. θα μεταβεί στην ΕΣΣΔ για το Συνέδριο των Σοβιετικών Συγγραφέων (ρωσικά).
1934, 6 Οκτ., Παρίσι	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Ενδιαφέρον για τα άρθρα του Κ.Β. στον Ελεύθερο Άνθρωπο.
1935, 21 Ιαν., Μόσχα	Νακοριάκοφ Ν., Διευθυντής του Maison d'Edition	Του στέλνει συντομευμένη μορφή των πρακτικών του Συνεδρίου (γαλλικά).
1935, 5 Φεβρ., Châlons-sur-Marne	Vendel Henri	Προσωπικά νέα (γαλλικά).
1935, 21 Μαΐου, Αίγινα Εικονογραφημένο δελτάριο	Βουτέρης Γ.Μ.	
1935, 22 Μαΐου, Βόλος	Σαράτσης Δημήτρης	Του στέλνει επιστολή σχετική με τα «Αθεικά» για να τη δημοσιεύσει στην εφ. Ανεξάρτητος.
1935, 22 [Μαΐου]	Βενέζης Ηλίας	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1935, 19 Ιουν., Αθήνα	Μαλακάσης Μιλτ.	Παράπονα σχετικά με μια αναφορά του Κ.Β. στα άρθρα του Ανεξάρτητου.
<1935, 23 Ιουλ.>, St-Malo Εικονογραφημένο δελτάριο	Γεώργης, Marika, Kiki	Νέα των αποστολών.
1935, 6 Αυγ., Παρίσι	Γενική Γραμματεία, Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture	Για τη λειτουργία του Διεθνούς Συνδέσμου Συγγραφέων σε εθνική βάση.
1935, 9 Αυγ., Παρίσι	Bloch J.-R., Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture	Σχετικά με τον εορτασμό των 70 χρόνων του Ρομαίν Ρολλάν τον Ιανουάριο του 1936.
1935, 10 Σεπτ., Παρίσι	Γενική Γραμματεία, Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture	Ενημέρωση για αλλαγή διεύθυνσης της γραμματείας του Συνδέσμου.
1935, 16 Σεπτ., Μόσχα	Κολτζόφ Μ. (Koltzov Michel)	Πρόταση για μία έκδοση με αφιερώματα ιδέα του Μαξίμ Γκόρκι (γαλλικά).
1935, 17 Σεπτ., Παρίσι	Γενική Γραμματεία, Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture	Ταξίδι στην Ελλάδα 4-5 μελών του Συνδέσμου.

Στον Υποφ. 24.1 τοποθετήθηκε επίσης επιστολικό δελτάριο του Κ.Β. (Μόσχα, 22/8/1933) προς την Έλλη Ιωαννίδου.

Υποφ. 24.2 • Επιστολές 1935-1936

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1935, 20 Οκτ., Χίος	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Νέα και παραινέσεις από το καράβι της εξορίας.
1935, 21 Οκτ., Αθήνα	Δ.Μ. προς Κ.Β.	Η ζωή στο σπίτι.
1935, 21 Οκτ., Μυτιλήνη (δύο επιστολές)	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Περί προσφυγής. Προσοχή στη λογοκρισία και άλλες συμβουλές.
1935, 22 Οκτ., Αθήνα	Δ.Μ. προς Κ.Β.	Νέα από το σπίτι. Εσώκλειστο σημείωμα από την Ελευθερία.
1935, 24 Οκτ., Μυτιλήνη	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Νέα από το νησί: το ηθικό των συγκρατούμενων, οι επισκέψεις των φίλων.
1935, 24 Οκτ., Αλεξάνδρεια	Περίδης Μιχάλης προς Δ.Μ.	Έκφραση συμπάραστασης και προσφορά βοήθειας.
1935, 25 Οκτ., Μυτιλήνη	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Διάφορα περί διατροφής και οικονομικών ζητημάτων.
1935, 26 Οκτ., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Πρώτες ειδήσεις από το νησί. Σημείωμα για την Ελευθερία.
1935, 29 Οκτ., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Οι συνθήκες διαμονής στο νησί. Ζητά να του στείλουν ορισμένα βιβλία.
1935, 2 Νοε., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Η ζωή στο νησί.
1935, 5 Νοε., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Με αιτία την επίσκεψη ενός αγνώστου, συμβουλεύει ιδιαίτερη προσοχή σε παρόμοια περιστατικά.
1935, 6 Νοε.	Ανυπόγραφο	Λόγια παρηγοριάς και συμπάθειας.
1935, 6-11 Νοε., Αθήνα	Δ.Μ. προς Κ.Β.	Νέα από την αθηναϊκή καθημερινότητα: ρουτίνα και μοναξιά, η στάση των φίλων κ.ά.
1935, 9 Νοε., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Λόγια παρηγοριάς και συμπάραστασης. Για το κατάλυμά του στο νησί.
1935, 15 Οκτ. [= 15 Νοε.], Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Η ζωή στην «κολλητίβα». Διευθέτηση πρακτικών και οικονομικών θεμάτων.

1935, 17 Νοε., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Συμβουλές για ψυχραιμία και αυτοσυγκράτηση. Διευκρινίσεις για τα βιβλία που ζήτησε.
[1935:], 17 Νοε., Αθήνα	Λιλίκα [= Έλλη Αλεξίου]	Επιστολή αλληλεγγύης και συμπάραστασης.
1935, 17 Νοε., Παρίσι	Καστανάκης Θράσος	Νέα και ειδήσεις από το Παρίσι.
1935, 20 Νοε., Αθήνα	Ταζεδάκης Νικόλαος προς Δ.Μ.	Έκφραση παραπόνων. Συνημμένο: «Σημείωμα επί της εκτοπίσεως Κ. Βάρναλη».
1935, 22 Νοε., Άη Στράτης	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Σχετικά με τη βρογχίτιδά του, τη διατροφή στο νησί και τη διευθέτηση οικονομικών θεμάτων. Η είδηση της αμνηστίας.
1935, 28 Νοε., Παρίσι	Bour Jacques και Jacqueline, Maury André και Clea(:)	Έκφραση αλληλεγγύης (γαλλικά).
1935, 30 Νοε., Άη Στράτης Τηλεγράφημα	Κ.Β. προς Δ.Μ.	Επείγουσα προειδοποίηση. [Βλ. και επιστολή 1935, 5 Νοε. προς τη Δ.Μ.]
1935, 24 Δεκ., Αθήνα	Σταύρου Γερ. προς Δ.Μ.	Να σταλεί τηλεγράφημα στους εξόριστους ότι ανεστάλη η εκτόπισή τους. Μαζί και απόκομμα από τα Αθηναϊκά Νέα.
[1935], Αθήνα Εικονογραφημένο δελτάριο	Serveau Clement	Χάριν ενθυμίου.
1936, 3 Ιαν., Châlons-sur-Marne	Vendel Henri	Χαρά για την απελευθέρωση του Κ.Β. Νέα για τους κοινούς φίλους στη Γαλλία.
1936, 5 Ιαν., Παρίσι	Καστανάκης Θράσος	Χαρά για την απελευθέρωση του Κ.Β. Νέα από τους φίλους του Παρισιού. Μαζί και απόκομμα από την εφ. Le Temps.

Στον Υποφ. 24.2 τοποθετήθηκαν επίσης δύο αυτόγραφα σημειώματα του Κ.Β. της ίδιας εποχής, καθώς και: 1) "Plebiscite à la Condylis", απόκομμα από το *Les Hommes Du Jour* (21/11/1935), 2) δακτυλόγραφο αντίγραφο της Διαμαρτυρίας των Γάλλων διανοουμένων προς τον Γεώργιο Β' (30/12/1935), 3) πρόγραμμα του ετήσιου χορού της Επιτροπής Προστασίας Πολιτικών Εξορίστων και Φυλακισμένων (21/2/1936), 4) Διαμαρτυρία της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Υποφ. 24.3 • Επιστολές 1936-1939

64

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1936, 16 Ιαν., Παρίσι	Painlevé Jean, Fonds Universel de la Paix (Fonds Henri Barbusse)	Παρουσίαση των σκοπών του Ιδρύματος. Συνημμένη έκκληση συμμετοχής (γαλλικά).
1936, 16 Φεβρ., Αλεξάνδρεια Δελτάριο με πορτρέτο του αποστολέα.	Αλιθέρης Γλαύκος	Θερμοί φιλικοί χαιρετισμοί.
1936, 26 Φεβρ., Μυτιλήνη	Σάκκης Ευστράτιος	Ευχαριστίες και αγωνιστικοί χαιρετισμοί.
1936, 12 Απρ., Παρίσι Εικονογραφημένο δελτάριο	Καστανάκης Θράσος	
1936, 22 Απρ., Παρίσι	Manuel-Lelis Fotios	Περί δημοσίευσης έργου του Κ.Β. στο περ. <i>Commune</i> . Ο αποστολέας ζητά τη συνδρομή του στη μετάφραση (γαλλικά).
1936, 30 Απρ., Αθήνα	Ραλλίδης [Antoine]	Περί προμήθειας 2% από ενδεχόμενη συναλλαγή των επιχειρήσεων Ραλλίδη με την Εμπορική Υπηρεσία της ΕΣΣΔ.
1936, 7 Ιουλ., Παρίσι	Malraux André, Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture	Περίεκδοτικών ανταλλαγών ανάμεσα στις εθνικές γραμματείες της Association. Συνημμένος κατάλογος διευθύνσεων των γραμματειών (γαλλικά).
1936, 29 Ιουλ., Παρίσι	Γενική Γραμματεία, Association Internationale des Ecrivains pour la Défense de la Culture	Στο πλαίσιο των εκδοτικών ανταλλαγών η ελληνική γραμματεία της Ένωσης θα λαμβάνει το εβδομαδιαίο έντυπο <i>Combat</i> (γαλλικά).
<1937, 15 Ιαν.>, Παρίσι	Γιώργος	Ευχές για τον νέο χρόνο.
1937, 17 Ιαν., Lévy-Saint-Nom Εικονογραφημένο δελτάριο	Καστανάκης Θ. και Ε., Bour J. και J., Maury A. και C.	Θερμοί χαιρετισμοί (ελληνικά και γαλλικά).
1937, 20 Ιαν., Παρίσι	Καστανάκης Θράσος	Σχετικά με μια μετάφραση του Κ.Β. Νέα και χαιρετισμοί από και προς κοινούς φίλους.

1939, 12 Ιουν., Λουτρά Υπάτης	Λορεντζάτος Παναγής	Ευχαριστίες και συγχαρητήρια για το <i>Άνθρωποι ζωντανοί</i> .
1939, 14 Ιουν., Αλεξάνδρεια	Αλιθέρης Γλαύκος	Ευχαριστίες για το <i>Άνθρωποι ζωντανοί</i> . Έπαινος για το περιεκτικό ύφος του Κ.Β.
1939, 30 Σεπτ.	Χατζηδάκη Φούλα	Για την επιθυμία της να μεταφράσει την <i>Αληθινή Απολογία του Σωκράτη</i> .
1939, 11 Οκτ.	Γιανίδης Ελισαίος	Γλωσσική παρατήρηση για τη χρήση του συνδέσμου «μα» στα κείμενα του Κ.Β.

Υποφ. 24.4 • Επιστολές 1940-1949

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1940, 28 Μαΐου	Λαμπρόπουλος Ανδρέας, Διοικητής της Αγροτικής Τραπεζής	Ευχαριστίες για το βιβλίο του [<i>Άνθρωποι ζωντανοί</i>].
1941, 19 Ιουν., Φυλακιά Πειραιώς	Γραικός Ρένος, κρατούμενος	Τα χρονογραφήματα του Κ.Β. πνευματική τροφή στη φυλακή.
1941, 23 Ιουν., Αθήνα	Καράντζας Γεώργιος	Πρόσληψη του Κ.Β. στην εφ. <i>Πρωία</i> .
1941, 31 Ιουλ.	Δάφνης Στέφανος	Για τον θάνατο της Αιμ. Δάφνης.
1941, 7 Σεπτ., Αθήνα	Ανυπόγραφο	Υβριστική επιστολή κατά των χρονογραφημάτων του Κ.Β.
1941, 8 Σεπτ., Καλαμάτα	Ψαλτήρας Πότης	Του στέλνει το βιβλίο του.
1941, 15 Σεπτ., Αθήνα	Γιοκαρίνης Ν.	Ανακοινώνει στον Κ.Β. ότι έγινε μέλος της Κριτικής Καλλιτεχνικής Επιτροπής του Εθνικού Θεάτρου.
1941, 21 Σεπτ., Αθήνα	Ποριώτης Νικόλαος	Παρατήρηση για τον τονισμό μιας λέξης («φλαμουράριος»).
1941, 20 Οκτ., [Αθήνα]	Ανυπόγραφο προς την <i>Πρωία</i>	Διαμαρτύρεται για τη συνεργασία της εφημερίδας με τον Κ.Β.
1942, 21 Ιαν., Αθήνα	Βλασοπούλου-Σάθα, αναγνώστρια	Ζητά πληροφορίες για κείμενα που δημοσιεύτηκαν στην <i>Πρωία</i> .
[1942;] 27 Οκτ., Αθήνα	Παπατζώνης Τάκης	Μία διευκρίνιση. Έκφραση εκτίμησης και σεβασμού.

65

1943, 3 Μαρτ., Αθήνα	Μπρεδήμας Ηλίας	Έκφραση θαυμασμού για το χρονογράφημα της 3/3 στην <i>Πρωία</i> .
1943, 5 Απρ., Αθήνα	Τωμαδάκης Ν.Β.	Διόρθωση αναφορικά με το σωλμικό «Κλείσε μέσα...».
1943, 7 Απρ., Αθήνα	«Φιλόθεος Νικοδήμου»	Συντροφικός θαυμασμός και συγκίνηση.
1943, 18 Ιουν., Αθήνα	Υπογραφή δυσανάγνωστη (Προς τη διεύθυνση της <i>Πρωίας</i>)	Διαμαρτυρία για τα χρονογραφήματα του Κ.Β. («ακρότητες και θεματική μονοτονία»).
1943, 14 Ιουλ., Αθήνα	Ανυπόγραφο	Διόρθωση αναφορικά με το ρητό «Ο βίος βραχύς, η δε τέχνη...».
1943, 31 Αυγ., Αθήνα	Καραγάτσης Μ.	Επανόρθωση λανθασμένων πληροφοριών σχετικά με τη χρήση ορισμένων λέξεων.
1944, 2 Απρ., Αθήνα Κάρτα επισκεπτηρίου.	Αναπλιώτης Α. [= Αντώνιος Κ. Λεκόπουλος]	Ευχαριστίες.
1944, 11 Απρ., Αθήνα	Μπίρης Κώστας Η.	Σχετικά με λαϊκά ήθη και έθιμα.
1944, 4 Μαΐου, Αθήνα	Milliex Roger	Ευχαριστίες για την αφοσίωση του Κ.Β. στη γαλλική κουλτούρα.
1944, 18 Οκτ., Αθήνα	Milliex Roger	Πρόσκληση σε φιλολογικό απόγευμα (γαλλικά).
1946, 7 Αυγ., Φυλακές Ακροναυπλίας	Καπερώνης Βασίλης, Καπετανέας Βασίλης (Εκπρόσωποι των νέων της Ακροναυπλίας)	Έκφραση συντροφικού θαυμασμού. Παρακαλούν να τους στείλει βιβλία.
1946, 27 Αυγ., Παρίσι Εικονογραφημένο δελτάριο	Μιράντα	Χαιρετισμοί.
1946, 15 Σεπτ., Θεσσαλονίκη	Τσάρας Γιάννης	Γλωσσικές παρατηρήσεις για το <i>Ημερολόγιο της Πηνελόπης</i> .
1946, 4 Δεκ., Μυτιλήνη	Σωτήρχου Π.Μ.	Η στερημένη ζωή του αποστολέα. Βοήθεια για την έκδοση του ποιητικού του πρωτόλειου.
1946, 31 Δεκ., Αθήνα	Ροδάς Μ.	Θαυμασμός για το άρθρο του Κ.Β. «Πολτεία ηρώων» στον <i>Ρίζο της Δευτέρας</i> (23 ή 30/12).
1947, 31 Ιαν., Π. Φάληρο	Δανιηλίδης Δ.	Η διεύθυνση του Σουηδού νεοελληνιστή Börje Knös.

1947, 28 Φεβρ., Στοκχόλμη	Knös Börje	Ευχαριστίες για την αποστολή βιβλίων.
1947, 24 Ιουλ., Αθήνα	Φριλίγγος	Έπαινος για την «Μπαλάντα του κυρ Μέντιου».
1948, 17 Ιαν., Ν. Υόρκη	Dalven Rae	Ζητεί ποιήματα και βιογραφικά στοιχεία του Κ.Β. για την ανθολογία της. Συνημμένο σημείωμα με τη διεύθυνσή της και τους τίτλους των ποιημάτων.
1948, 25 Ιαν., Παρίσι	Κρανάκη Μιμικά	Ευχαριστίες για τα καλά λόγια του Κ.Β. Επίσης, σχετικά με το έλλειμμα κοινωνικού προβληματισμού στο βιβλίο της (<i>Contre-temps</i>).
1948, 31 Ιαν., Ν. Υόρκη	Dalven Rae	Και πάλι για την ανθολογία: εκκρεμότητες και προδημοσιεύσεις (αγγλικά).
1948, 2 Σεπτ., Αθήνα	Μαγκάκης Πέτρος	Λίγα λόγια για τον Ξερόπουλο στη <i>Φιλολογική Πρωτοχρονιά</i> .
1949, 4 Απρ., Αθήνα	Βέης Νίκος Α.	Πρόσκληση.
1949, 3 Σεπτ., Αλεξάνδρεια	Πασχαλίδης Λάμπης	Σκέψεις και εντυπώσεις από τις συναντήσεις του με τον Κ.Β. στην Αθήνα.
x.x.	Παπαδόπουλος Σάββας	Για τα επίθετα «τσατμακλίδικος» και «αγροίκτης».

Οι επιστολές 19/6/1941, 7/9/1941, 20/10/1941 και 21/1/1942 ήταν μέσα σε φάκελο του «Βασιλικού Θεάτρου» με αυτόγραφη ένδειξη της Δ.Μ.: «Επιστολαί υβριστικάί και μη!».

ΦΑΚΕΛΟΣ 25

Υποφ. 25.1 • Επιστολές 1950-1952

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1950, 30 Ιαν., Πόρος	Ρώτας Βασίλης	Τον προτρέπει να εκδράμει στο νησί.
1951, 30 Ιαν., Αλεξάνδρεια	Ορφανίδης Νικήτας	Συγχαρητήρια για τα χρονογραφήματα του Κ.Β. και μία διόρθωση.

1951, 1 Μαρτ., Μόσχα	Αρώνης Θόδωρος	Νέα του επιστολογράφου. Ζητά τη γνώμη του Κ.Β. για το βιβλίο του.
1951, 5 Μαρτ.	Κωνσταντινίδης Σπ. Κ.	Έπαινος για τα χρονογραφήματα του Κ.Β.
1951, 23 Απρ., Χανιά	Μαθιουδάκης Αντώνης	Ζητά βιβλία του Κ.Β. και τη συμβουλή του για έργα και μεταφράσεις.
1951, 4 Ιουν., Αθήνα Μαζί και 2 επιστολές x.x.	Βουτυράς Δημοσθένης	Ευχαριστίες. Οι δύο αχρονολόγητες επιστολές μάλλον της δεκαετίας του 1950: στη μία διαμαρτύρεται για απλήρωτο άρθρο σε περιοδικό και στην άλλη προσκαλεί τον Κ.Β. σπίτι του.
1951, 29 Ιουν., Αργοστόλι	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Αφηγείται πώς πέρασε στην Ιθάκη.
1951, 3 Ιουλ., Χανιά	Μαθιουδάκης Αντώνης	Ευχαριστεί για τα βιβλία που του έστειλε.
1951, 3 Ιουλ., Χανιά	Μαθιουδάκης Αντώνης	Εκτενές σχόλιο σε χρονογράφημα του Κ.Β. περί ακρεωφαγίας.
1951, 24 Αυγ., Χανιά	Μαθιουδάκης Αντώνης προς Δ.Μ.	Και πάλι ευχαριστίες και συγχαρητήρια για τα χρονογραφήματα του Κ.Β. Επαινεί το ενδιαφέρον του για την υγιεινή διαβίωση.
1951, 22 Σεπτ., Δρομοκαΐτειον	Υπογραφή δυσανάγνωστη [Βλ. επιστολή 1951, 29 Ιουν.]	«Υπόμνησις».
1951, 20 Οκτ., Καλλιθέα	Τερζοπούλου Τζίνα	Εκφράζει την επιθυμία να γνωρίσει τον «άνθρωπο και άνδρα».
1952, 15 Μαρτ., Αλεξάνδρεια	Αλιθέρης Γλαύκος	Νέα του επιστολογράφου.
1952, 15 Απρ., Αθήνα	Περικλής	Έμμετρη ανάμνηση.
1952, 15 Απρ., Πάτρα	Κατσιγιάννης Γιάννης	Βιβλιογραφικές πληροφορίες.
1952, 17 Απρ., Αθήνα	Νικολαΐδης Ρήγας	Ζητά τη γνώμη του Κ.Β. για τα ποιήματά του.
1952, 23 Απρ.	Α[νδρέας] Κ., εργάτης	Προβληματισμός γύρω από την ανατροφή των παιδιών του.
1952, 25 Μαΐου, Αθήνα	Βλαχάκης Ευθύμης, μαθητής	Θαυμαστικό σχόλιο για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη.

1952, 26 Μαΐου, Θεσσαλονίκη	Δημητσάκης Δημ.	Ζητά αναδημοσίευση παλαιότερου κειμένου του Κ.Β. για την Άλωση της Πόλης.
1952, 10 Ιουν., Λονδίνο	Ανθίας Τεύκρος	Έκφραση συναδελφικής εκτίμησης. Του στέλνει την ελληνική έκδοση του <i>Τραγουδιού της Γης</i> .
1952, 10 Ιουν., Αθήνα	Κατραμάτος Γερ.	Κατά της «ψευτοφυσιολατρίας».
1952, 27 Ιουν., Θεσσαλονίκη	Ανυπόγραφο, φοιτητής της Νομικής Θεσ/νίκης	Θαυμασμός για χρονογράφημα του Κ.Β.
1952, 30 Ιουλ., Πάτρα	Τσασούσης Κ.	Διαφωνία με τις απόψεις του Κ.Β. για την εκκλησία στο χρονογράφημά του «Αφορισμοί».
1952, 12 Αυγ., Θεσσαλονίκη	Γρηγοριάδης Παναγιώτης	Ευχαριστίες για την προθυμία του Κ.Β. να κρίνει τα ποιήματά του.
1952, 28 Αυγ., Αργοστόλι	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Έκφραση ευγνωμοσύνης.
1952, 12 Σεπτ., Λονδίνο	Ανθίας Τεύκρος	Σημείωμα που συνοδεύει την αποστολή του βιβλίου του <i>S.O.S.</i>
1952, 30 Σεπτ.	Ανυπόγραφο, αναγνώστης	Για τον ρόλο του διανοούμενου στην κοινωνία.
1952, 29 Νοε., Αθήνα	Κάππας Δημήτριος	Ζητά οδηγίες και συμβουλές για την ανάμειξή του με τον καλλιτεχνικό κόσμο.
1952, 30 Νοε., Νάξος	Γλέζος Δ.Φ.	Για το ενδεχόμενο ενός ποιήματος με θέμα τον Μανώλη Γλέζο.
1952, 8 Δεκ., Πειραιάς	Χριστοδούλου Οδυσσέας	Πρόταση για τη συγγραφή μυθιστορηματικής βιογραφίας της Ζηνοβίας.
1952, 27 Δεκ., Αλεξάνδρεια	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Παράπονα για τη σιωπή του Κ.Β. στα «αιγυπτιώτικα αιτήματα».

Υποφ. 25.2 • Επιστολές 1953-1955

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1953, Πρωτοχρονιά	Βουρνάς Τάσος	Ευχές. Παράκληση να γράψει για το <i>Ελληνικό 1948</i> .

1953, 9 Ιαν., Αθήνα	Μαυραντζάς Βασίλης	Συγχαρητήρια για το χρονογράφημα της 8/1 και σκέψεις για τον κοινωνικό ρόλο των διανοουμένων.
1953, 17 Ιαν., Παρίσι	Αδάμ Πέτρος Β.	Η ηθική ακεραιότητα του Κ.Β. και ο «δουλικός συμβιβασμός» των πολλών. Ιδέες για την 500ή επέτειο της Άλωσης.
[1953, 12 Φεβρ.], Ηράκλειο Κρήτης	Κωνιός Εμμανουήλ	Παράκληση να διαβάσει τα ποιήματα του Μανώλη Ζουλίνου. Συνημμένα τα ποιήματα με συνοδευτικό σημείωμα του Μ.Ζ.
1953, 18 Μαρτ., Πράγα	Laffite Jean	Πρόσκληση στο Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ειρήνη στη Βουδαπέστη (γαλλικά).
1953, 28 Μαρτ., Αθήνα	Κοτζιούλας Γ.	Περί της έννοιας του ρήματος κυβερνώ.
1953, 30 Μαρτ., Ιερουσαλήμ Εικονογραφημένο δελτάριο	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Νέα του επιστολογράφου.
1953, 3 Απρ., Αθήνα	Σάντας Ευστάθιος Σ.	Αγανάκτηση για την κρατική αδιαφορία και παράκληση να βοηθήσει ο Κ.Β. μέσω της στήλης του τις επισκευές του σχολείου στο Πινακοχώρι Λευκάδας. Εσώκλειστη η έκκληση της κοινότητας.
1953, 13 Απρ., Αθήνα	Μουζενίδης Παναγιώτης	Ανθρωπολογική ερμηνεία μιας ποντιακής δεισιδαιμονίας.
1953, 20 Απρ., Μυτιλήνη (Σανατόριον Αγιάσσο)	Νόου Νίκος	Παρακαλεί να διαβάσει ο Κ.Β. ένα διήγημά του.
1953, 28 Απρ., Πειραιάς	Υπογραφή δυσανάγνωστη, αναγνώστης	Γυρεύει συμβουλές και πνευματική καθοδήγηση για τον οχτάχρονο γιο του.
1953, 28 Απρ., Χίος	Ανυπόγραφο	Κατά του Μητροπολίτη Χίου (ένοχος κατάχρησης εξουσίας).
1953, 1 Μαΐου, Αθήνα	Ανυπόγραφο	Αγανάκτηση για την πλημμελή δημοσίευση του ποιήματος «Ρόδου μοσκοβόλημα» στον Φιλελεύθερο.

1953, 20 Μαΐου, Αθήνα (Νοσ. Σωτηρία)	Αθανασίου Δημήτριος	Παρακαλεί τον Κ.Β. να διαβάσει τα ποιήματά του. Συνημμένα 4 φύλλα με ποιήματα.
1953, 20 Ιουνίου, Αθήνα (= Πειραιάς)	Σαχτούρης Κώστας	Έκφραση θερμού θαυμασμού.
1953, 17 Αυγ., Αθήνα (εφ. Η Αυγή)	Εφραιμίδης Βασίλης	Ζήτημα που απαιτεί επείγουσα λύση.
1953, 27 Αυγ., Λονδίνο	Κυκώτης Ιερόθεος, Εκδ. Οίκος "Zeno"	Για τη μετάφραση της Αληθινής Απολογίας στα αγγλικά.
1953, 31 Οκτ., Λάρισα	Αβατάγγελος Γιώργος	Ο αποστολέας αναφέρεται στο όνειρό του να γίνει συγγραφέας. Συνημμένο το διήγημά του «Η πόρνη».
1953, 1 Νοε., [Αθήνα;]	Αργυρός Πέτρος	Περί θρησκοληψίας στην ύπαιθρο, στον αστικό χώρο και στα σχολεία.
1953, 19 Δεκ., Χανιά	Ζαχαρίου Πάνος	Προτρέπει τον Κ.Β. να αναθεωρήσει τη ζωή του με οδηγό το «Ευαγγέλιον του Χριστού».
1954, 1 Φεβρ., Αλεξάνδρεια	Ρουσιιά Μαρία	Ευχαριστίες για τον τόμο Ποιήματα.
1954, 19 Μαρτ., Αλεξάνδρεια	Παπουτσάκης Γιώργος	Ευχαριστίες για τον τόμο Ποιήματα.
1954, 12 Ιουλ., Ξάνθη	Σαριβασίλης Δημήτρης	Έκφραση λατρείας και θαυμασμού.
[1954, Παρίσι] Εικονογραφημένο δελτάριο	Αποστολόπουλος Αποστόλης	Ζητεί να του στείλει αντίτυπο των Ποιημάτων.
1955, 10 Φεβρ., Ν. Υόρκη	Νικολόπουλος Χρίστος	Ανακοινώνει την τακτική αποστολή εφημερίδας στον Κ.Β.
1955, 10 Απρ.	Ανυπόγραφο	Έπαινος για το χρονογράφημα της 9/4.
<1955, 20 Σεπτ.>, Αθήνα	Πατρινέλης Νικόλαος	Ζητά από τον Κ.Β. να «του κάνει μια καλή δημοσίευση» και δίνει σχετικές οδηγίες. Συνημμένα: μία φωτογραφία του επιστολογράφου και 6 δακτυλόγραφα φύλλα με επιστολή και αποσπάσματα από ποίημά του.
1955, 24 Δεκ., Σόφια Τηλεγράφημα	Djagarov Gheorghe, Πρόεδρος Ένωσης Βούλγαρων Συγγραφέων	Ευχές για τον καινούριο χρόνο (γαλλικά).

x.x. [1955-56:], Βουδα-
πέστη

Χατζηδάκη Φούλα

Έκφραση χαράς και νοσταλγίας
με αφορμή το νέο βιβλίο του Κ.Β.
[Ποιήματα].

Υποφ. 25.3 • Επιστολές 1956-1957

72

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
<1956, 12 Ιαν.>	Καρθαίου Ρένα	Ευχαριστεί τον Κ.Β. για τη συμμετοχή του στο οικογενειακό πένθος (θάνατος Κ. Καρθαίου).
1956, 15 Ιουν., Αθήνα	Δημακόπουλος Νικ. Π., τελειόφοιτος Φιλολογίας	Ζητεί τη βοήθεια του Κ.Β. για να βρει αντίτυπο του έργου <i>Ζωντανοί άνθρωποι</i> .
1956, 24 Νοε., Αθήνα	Παπασταύρου Ντίνα	Ευχαριστίες.
1956, 8 Δεκ., Περιστερί	Καρέλλας Δημήτρης, φοιτητής Παντείου	Ευτυχής που ήταν παρών στον εορτασμό των 50χρονων της συγγραφικής πορείας του Κ.Β. Ζητεί αυτόγραφο.
1956, 9 Δεκ., Αθήνα	Παπαχριστοδούλου Πολύδ., Αρχεὶον Θρακικοῦ Λαο- γραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ	Ευχές για τα 50χρονα.
1956, 16 Δεκ., Αθήνα	Λίτσης Γεώργιος Ευθ.	Οι προσπάθειές του να αφυπνίσει τους άλλους προλετάριους.
1956, 17 Δεκ., Σόφια	Μητρόπουλος Αργύρης	Η σημασία των 50χρονων του Κ.Β. για τους ξενιτεμένους αγωνιστές.
1956, 18 Δεκ., [Αλεξάνδρεια:]	Ανυπόγραφο, προς τη Δ.Μ.	Ο επιστολογράφος επισημαίνει τις ανακρίβειες του αποκόμματος που έχει κολλήσει στην επιστολή του σχετικά με τα 50χρονα του Κ.Β.
1956, 19 Δεκ.	Παπά Κατίνα	Ευχές για τα 50χρονα.
1956, 27 Δεκ., «Από κάποια χώρα της Λαϊκής Δημοκρατίας»	Πιερίδης Θεοδόσης	Ευχές για τα 50χρονα. Συγκινημένη περιγραφή της 30χρονης μαθητείας του στο έργο του Κ.Β.
1956, 31 Δεκ., Άη Στράτης	Μυλωνάς Σπύρος, πολιτικός εξόριστος	Πρωτοχρονιάτικες ευχές.

1957, 13 Φεβρ., Βερολίνο

Irmscher Johannes, Prof.
Deutsche Akademie Der
Wissenschaften Zu Berlin

Ευχαριστεί τον Κ.Β. για τα βιβλία *Δικτάτορες* και *Ποιητικά*, και τον προσκαλεί στο Συνέδριο της Ακαδημίας. Συνημμένο δακτυλόγραφο κείμενο στα γερμανικά με πρακτικές λεπτομέρειες για τους συνέδρους.

1957, 10 Μαρτ., Παρίσι

[Αποστολόπουλος] Απο-
στόλης

Σκέψεις και συναισθήματα με αιτία τον θάνατο του Γιάννη Κεφαλληνού.

1957, 16 Μαρτ., Γιούρα

Ζαμάνος Στέλιος

Η ζωή στο στρατόπεδο, ευχαριστίες για όσα έγραψε ο Κ.Β. για τους Γιουρίτες και δύο βασικά αιτήματα. Μαζί και 4 κείμενα εξορίστων (3/2, 16/2, 27/2 και 9/3/1957).

1957, 3 Απρ., Αγρίνιο

Παπαδημητρίου Ι.,
Πρόεδρος Πρωτοδικών

Αναμνήσεις και νέα του επιστολογράφου, που υπήρξε μαθητής του Κ.Β. στην Αμαλιάδα.

1957, 12 Απρ.

Παναγιώτης

Υβριστική επιστολή. Σώζεται μόνο το 1ο φύλλο.

1957, 18 Απρ., Ηράκλειον
Φυλακές Αλικαρνασσού
Εικονογραφημένο δελ-
τάριο

Παναγιώτης

Πασχαλινές ευχές.

[1957, Ιαν.-Απρ., Μόσχα]

Πάρνης Αλέξης

Για το ζήτημα της αμνηστίας. Επίσης, σχετικά με τα συγγραφικά δικαιώματα του Κ.Β. στη Ρωσία.

1957, 15 Μαΐου, Αθήνα

Ράλλης Μιλτ.,
Καράκογλου Άγγ.
(Σωματεῖον Τυπογράφων
Αθηνών)

Δακτυλόγραφο υπόμνημα με το οποίο ζητούν βοήθεια για την αντιμετώπιση της ανεργίας του κλάδου.

1957, 23 Μαΐου, Αλεξάνδρεια

Μαλάνος Τίμος

Θερμή έκφραση χαράς για τα 50χρονα του Κ.Β. και ευχαριστίες για τα βιβλία που του έστειλε.

1957, 17 Ιουλ., Σίντνεϋ

Νικολαΐδης Γιώργος

Προσπάθεια να ελαφρύνει τον πόνο και την απογοήτευση που διακρίνει σε επιστολή του Κ.Β.

1957, 12 Σεπτ., Μόσχα

Πάρνης Αλέξης

Νέα του επιστολογράφου. Απόψεις περί νεωτερικής και παραδοσιακής τέχνης.

73

1957, 5 Νοε., Στοκχόλμη	Knös Börje	Για το ενδεχόμενο μετάφρασης της Αληθινής απολογίας στα σουηδικά.
1957, 17 Νοε.	Πιερίδης Θοδόσης	Ευχαριστεί για τα βιβλία που του έστειλε ο Κ.Β.
1957, 3 Δεκ., Πράγα	Dilia (Czechoslovak Theatrical and Literary Agency)	Σχετικά με τη μετάφραση της Αληθινής απολογίας στα τσέχικα (αγγλικά).
1957, 18 Δεκ., Σόφια	Μποζίλωφ Μποζιτάρ	Σχετικά με την Ανθολογία της Νεοελληνικής Ποίησης που αποφάσισε να εκδώσει η Ένωση Συγγραφέων της Λ.Δ. Βουλγαρίας. Συνημμένο το προσχέδιο των περιεχομένων.

Υποφ. 25.4 • Επιστολές 1958

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
74 1958, 11 Ιαν.	Πιερίδης Θοδόσης	Σύντομη επιστολή συνοδευτική του ποιήματος «Νόστος» (9 δακτυλόγραφα).
1958, 17 Ιαν., Αθήνα	Δημητρίου Χρήστος	Δηλώνει αφοσιωμένος αναγνώστης και ζητά χειρόγραφη αφιέρωση.
1958, Ιαν., Άη-Στράτης	«Ένας από τους όμηρους-πολιτικούς εξόριστους...»	Η ζωή των πολιτικών εξορίστων, οι στερήσεις και οι κακουχίες, οι δηλώσεις μετανοίας, το αίτημα της αμνηστίας.
1958, 6 Φεβρ., Αθήνα	Δημητριάδης Γεώργιος	Προτείνει στον Κ.Β. να γράψει μελέτη για τον αδελφό του [= Ρήγα Γκόλφη].
1958, 20 Φεβρ., Φυλακές Γιούρας	Μπαρμπαγιάννης Θωμάς	Παρακαλεί τον Κ.Β. να στείλει στη Γυάρο τα βιβλία του και βιβλία ομοτέκνων του.
1958, 23 Φεβρ., Φυλακές Γιούρας Επισκεπτήριο κάρτα	Ζαργανίτης Παναγ.	Ζητεί να του στείλει τα Ποιητικά και τους Διχτάτορες.
1958, 3 Μαρτ., Αθήνα	Κωσταβάρας Θανάσης	Του στέλνει το έργο του Κοντσέρτο για κυκλάμινα και ορχήστρα ωρών.

1958, 5 Μαρτ., Βόλος	Κατσαούνης Κων. Ν.	Του ζητά ιδιόχειρο χαιρετισμό για την εφ. Ελευθερία του Βόλου.
1958, 15 Μαρτ., Berne	Alfred Scherz Éditions	Ενδιαφέρον για τη μετάφραση της Αληθινής απολογίας και του Ημερολογίου της Πηνελόπης (γαλλικά).
1958, 26 Μαρτ., Αθήνα	Μαυρικάκης Νίκος	Στέλνει στον Κ.Β. δύο ποιήματά του προς κρίσιν.
1958, Μάρτ., Αθήνα	Καλλές Μήτσιος Σπύρου	Ο αλληλογράφος επιθυμεί την προβολή του στην Αυγή. Μαζί και το ποίημά του «Στο γεροβάρναλη».
1958, 2 Απρ., [Πράγα]	Légation de la République Tchécoslovaque	Πρόσκληση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Τσεχοσλοβακίας για επίσκεψη δύο εβδομάδων (γαλλικά).
1958, 14 Απρ.	Σ. Ζάθας;	Εύχεται στον Κ.Β. περαστικά για την περιπέτεια της υγείας του. Του ζητά επίσης να δημοσιοποιήσει την περίπτωση του.
1958, 23 Απρ., Θεσσαλονίκη	Κωνσταντουδάκης Γιάννης, φοιτητής	Εύχεται περαστικά.
1958, 23 Απρ., Αθήνα Επισκεπτήριο κάρτα	Καλλίας Ευστράτιος	Εύχεται περαστικά. [Βλ. παρακάτω: [1958] Ν. Υόρκη.]
1958, 24 Απρ., Αθήνα	Γελαδόπουλος Δ., εκπρόσωπος 14 εργατών μετάλλου	Εύχονται περαστικά.
1958, 25 Απρ., Άγ. Κήρυκος Τηλεγράφημα	Σαφός Β.	Εύχεται περαστικά. [Βλ. παρακάτω: [1958] Ν. Υόρκη.]
1958, 1 Μαΐου, Ν. Υόρκη	Νικολόπουλος Χρίστος	Περαστικά και ευχαριστίες για τον χαιρετισμό του Κ.Β. για την 17η επέτειο της εφ. Βήμα.
1958, 12 Μαΐου, Αθήνα	Κουνούσος Δ.	Αναγγελία της έκδοσης του περ. Φωνή της Ειρήνης και πρόταση συνεργασίας. Συνημμένα 2 δακτυλόγραφα φύλλα με τον σκοπό της έκδοσης.
1958, 21 Μαΐου, Θεσσαλονίκη	Τσιρακίδης Κων/νος	Ευχές και ενδιαφέρον για ένα παλαιό ποίημα του Κ.Β.

1958, 23 Μαΐου, Δοξάτο	Μαδεμτζόγλου Ι. Χρ.	Ευχές για ταχεία ανάρρωση και για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1958, 24 Μαΐου	Παπακόγκου Βάγια	Διπλωματική εργασία για το έργο του Κ.Β. Ζητά διασαφήσεις σχετικά με ορισμένα σημεία της Αληθινής απολογίας.
1958, 25 Μαΐου	Πιερίδης Θοδόσης	Ευχαριστεί τον Κ.Β. για το βιβλίο και τη θερμή του αφιέρωση. Του εύχεται περαστικά.
1958, 24 Ιουν., Βέρνη	Alfred Scherz Éditions	Ματαιώνεται η γερμανική έκδοση του Ημερολογίου της Πηνελόπης (γαλλικά).
1958, 25 Ιουν., [Αθήνα]	Μιχαλακέας Λάμπης	Αδυναμία να ανταποκριθεί στο αίτημα του Κ.Β. για οικονομική βοήθεια.
[1958], Ν. Υόρκη Εικονογραφημένο δελτάριο	Γιάννης Γιώργης	Εύχεται περαστικά. [Βρέθηκε μαζί με την κάρτα της 23ης Απρ. και το τηλεγράφημα της 25ης Απρ. σε φάκελο με αυτόγραφο ένδειξη: «Όταν είμουν άρρωστος (και τότε δεν είμαι!)»].
1958, Lakewood	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Το ταξίδι προς την Καλιφόρνια.
1958, 9 Ιουλ., Lakewood	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Χαιρετισμοί από την Αμερική. Νέα του επιστολογράφου.
1958, 12 Ιουλ., Βουδαπέστη	Szentiványi, Dr., Bureau hongrois pour la Protection des Droits d' Auteurs	Ενδιαφέρον για έκδοση της Αληθινής απολογίας στην Ουγγαρία: οι οικονομικοί όροι και τα πνευματικά δικαιώματα (γαλλικά).
1958, 12 Ιουλ., Αθήνα	Λαζαρίδης Τάσος	Υποβάλλει δύο ποιήματα στην κρίση του Κ.Β.
1958, 28 Ιουλ., Αθήνα	Γρηγοριάδης Νεόκοσμος	Εύχεται περαστικά.
1958, 10 Αυγ., <Orasul Dej>	Πιερίδης Θοδόσης	Ζητεί από τον Κ.Β. να του στείλει τα 4 καινούρια ποιήματά του.
1958, 12 Αυγ., Βουδαπέστη	Karig Sára, εκδ. οίκος Európa Könyvkiadó	Ζητούν βιογραφικό σημείωμα του Κ.Β. λόγω της επικείμενης έκδοσης της Αληθινής απολογίας (αγγλικά).
1958, 21 Αυγ., Αγιά Λαρίσης	Μπόκοτας Δημήτρης, μαθητής	Ζητά την ηθική και υλική βοήθεια του Κ.Β. για την έκδοση του βιβλίου του.

1958, 22 Αυγ., Μόσχα	Πούζις Γένριχ Μπορίσοβιτς	Ερωτήσεις σχετικά με τη μαρξιστική αντίληψη της αισθητικής (ρωσικά). Συνημμένη απόδοση της επιστολής στα ελληνικά.
1958, 6 Σεπτ., Αγιά Λαρίσης	Μπόκοτας Δημήτρης, μαθητής, προς Δ.Μ.	Ευχαριστεί τη Δ.Μ. για τις συμβουλές της και εύχεται ταχεία ανάρρωση στον ποιητή.
1958, 15 Σεπτ., Θεσ/νίκη	Τσιρακίδης Κων/νος, προς Δ.Μ.	Ευχαριστεί τη Δ.Μ. για την απάντησή της και εύχεται περαστικά στον ποιητή.
1958, 16 Σεπτ., Αθήνα	Μαρκέτης Χρήστος	Εύχεται περαστικά. Συνημμένο το ποίημα «Στο μεγάλο μας ποιητή Κώστα Βάρναλη».
1958, 21 Σεπτ., Πράγα	Παπαδόπουλος Λυσίμαχος, M. Papadopolu	Γύρω από την τσέχικη μετάφραση της Αληθινής απολογίας. Ευχές για ταχεία ανάρρωση.
1958, 24 Σεπτ., Πειραιάς	Χατζηιωάννου Χαρίκλεια, μαθήτρια	Ευχαριστίες και περαστικά.
1958, 26 Σεπτ., Βουδαπέστη	Szentiványi, Dr., εκδ. οίκος Európa Könyvkiadó	Επιστολή συνοδευτική του συμβολαίου για την ουγγρική μετάφραση της Αληθινής απολογίας (γαλλικά). Συνημμένο το συμβόλαιο.
1958, 26 Σεπτ., Αθήνα	Σωκράτης [Καραντινός;]	Απολογείται που δεν επισκέφτηκε τον Κ.Β. Αναφέρεται σε εργασιακά προβλήματα.
1958, 27 Σεπτ., Νέα Υόρκη	Λεοντίδης Αντώνιος	Με αφορμή τα Αισθητικά-Κριτικά, ευχαριστίες για τη συνολική προσφορά του Κ.Β.
1958, 2 Οκτ., Αθήνα	MIM ΠΕΤ προς τον Ειρηνικό [= Νίκος Παπαπερικλής]	Συγκίνηση για τον άρρωστο ποιητή. Συνημμένο το ποίημα «Στο[ν] Βάρναλη».
1958, 2 Οκτ., Αμύνταιον	Χατζής Τάκης	Θερμοί χαιρετισμοί και ευχές.
1958, 11 Οκτ., Πειραιάς	Ανδρεάκου Έφη	Έκφραση θαυμασμού και ευχές για ανάρρωση.
1958, 13 Οκτ., Βουδαπέστη	Szentiványi, Dr., εκδ. οίκος Európa Könyvkiadó	Σχετικά με την προκαταβολή για την ουγγρική έκδοση της Αληθινής απολογίας.

1958, 20 Οκτ., Πειραιάς	Πισπιρίγκου Φούλα	Έκφραση θαυμασμού και αγάπης. Ευχές και περαστικά. Συνημμένο το ποίημα «Συνάντησις».
1958, 23 Οκτ., Αθήνα Επισκεπτήρια κάρτα	Gavora Joan, Légation de la République Tchécoslovaque	Εύχεται περαστικά.
1958, 28 Οκτ., Αθήνα	[Φίλοι από το Περιστέρι]	Έκφραση συμπράστασης και ευχές στον άρρωστο Κ.Β.
1958, Οκτ. [Αθήνα]	Σ.Π., σιδηροδρομικός Ε.Η.Σ., προς τον Ειρηνικό [= Νίκος Παπαπερικλής]	Περαστικά και στίχοι αφιερωμένοι στον άρρωστο Κ.Β.
<1958, 4 Νοε., Θεσσαλονίκη>	Μαλικέντζου Έρση	Προσωπική επιστολή.
1958, 18 Νοε., Αθήνα	Lavagnini Bruno, Prof.	Ευχαριστίες και έπαινοι για τέσσερα έργα του Κ.Β. (ιταλικά).
1958, 22 Δεκ., Σόφια	Ιωαννίδης Αριστείδης	Με αφορμή το νέον έτος ευχές για ταχεία ανάρρωση. Συνημμένο το ποίημα «Λαρού και σουκ άσο κρεβάτ» και η απόδοσή του στην κοινή νεοελληνική.
1958, 30 Δεκ., Καλαμάτα Εικονογραφημένο δελτάριο	Γιαννοπούλου Μαρία	Πρωτοχρονιάτικες ευχές στον «θείο Βάρναλη» και ανησυχία για την υγεία του.
1958, Θεσσαλονίκη	Λαμψίδης Γαβριήλ	Προσωπική επιστολή.
[1958;, Πειραιάς] Επισκεπτήρια κάρτα	Ολλανδέζου Σόνια	Τιμή η συμμετοχή του Κ.Β. στην ανθολογία του περιοδικού "Πρωτότυπη" Φιλολογική Επιθεώρηση.
[1958, Μόσχα]	[Κακούρινα] Τατιάνα	Εύχεται περαστικά.
[1958], Σπερχειάδα	Γιώργος, αγρότης	Εύχεται περαστικά.
[1958;, Αθήνα]	Η σπουδάζουσα και εργαζόμενη νεολαία	Εύχεται περαστικά.
[1958;, Αθήνα] 2 επισκεπτήριες κάρτες	Οι συντάκτες και το προσωπικό της Αυγής, Φοιτητές της Ιατρικής	Ευχές για γρήγορη ανάρρωση.
[1958;, Αθήνα] Επισκεπτήρια κάρτα	Μαρίνος Μενέλαος	Εύχεται περαστικά.

[1958;], Θέρμαι Ικαρίας | Σαφός Β.

Εύχεται «καλή υγεία» και «τελεία αποθεραπεία».

Υποφ. 25.5 • Επιστολές 1959

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1959, Πρωτοχρονιά, Φυλακές Αίγινας Εικονογραφημένο δελτάριο	Στάθης	Ευχές για τον καινούριο χρόνο.
1959, 10 Ιαν., Βουκουρέστι	Λιλίκα [= Έλλη Αλεξίου]	Στέλνει την αγάπη της.
1959, 14 Ιαν., Σέρρες	Μυρσίνης Νίκος	Έκφραση θαυμασμού και αγάπης. Ευχές για «παντοτινή υγεία».
1959, 15 Ιαν., <Irvington II>	Τζίβας Παναγιώτης	Έκφραση θαυμασμού και αγάπης από την ξενιτιά.
1959, 17 Ιαν., Bankstown	Νικολαΐδης Γιώργος	Σκέψεις με αφορμή τη χριστουγεννιάτικη κάρτα του Κ.Β. και περαστικά.
1959, 29 Ιαν., [Αθήνα]	Ιβανούδης Σωτήρης, πολιτικός κρατούμενος	Ευχές για γρήγορη ανάρρωση και παράκληση να του στείλει ο ποιητής μερικά βιβλία του.
1959, 29 Ιαν., Πελόπιο (Ηλείας)	Ολύμπιος Τάκης	Πρωτοχρονιάτικες ευχές. Νέα του αποστολέα και απολογία για τη συμπεριφορά του.
1959 [Ιαν.]; Εικονογραφημένο δελτάριο	Νικολαΐδης Γιώργος	Ευχές για μακροήμερευση.
1959, 9 Φεβρ., Πύργος	Ολυμπιακόν Φως, περ.	Πρόσκληση σε συνεργασία.
1959, 10 Φεβρ., Αθήνα	Τασιόπουλος Βαγγέλης, πλασιέ	Σκέψεις για την Ακρόπολη ως σύμβολο της ελληνικής ιστορίας και της παγκόσμιας ειρήνης.
1959, 4 Μαρτ., Σόφια	Μητρόπουλος Αργύρης	Έκφραση νοσταλγίας για την Ελλάδα. Επιστολή συνοδευτική του ποιήματος «Στην αγαπημένη μου».
1959, 17 Μαρτ., Αθήνα	Κουκούλας Λέων, Δούκας Στρατής	Του ανακοινώνουν την εκλογή του ως Επίτιμου Προέδρου της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών.

1959, 9 Απρ., Αθήνα	Μαρουδής Γ.	Ο αποστολέας επισημαίνει ενδιαφέρουσες αναλογίες ανάμεσα στον Κ.Β. και τον Ονορέ Ντωμιέ.
1959, 12 Απρ., Σόφια	Μητρόπουλος Αργύρης	Λόγια αγάπης και θαυμασμού. Ζητεί τη γνώμη του Κ.Β. για τα ποιήματά του.
1959, 2 Μαΐου, Αθήνα	Καλλίας Ευστράτιος	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 2 Μαΐου, Πειραιάς	Μπελαβίλας Γιώργος	Χαρά και συγκίνηση για την απονομή του Βραβείου Λένιν.
1959, 3 Μαΐου		Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 3 Μαΐου	Μαρίνος Μανώλης (Ορνιθοδόδωρος)	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 5 Μαΐου	Ματζιορίνη Τρ. Κ., φοιτήτρια Νομικής	Το βραβείο Λένιν στον Κ.Β. αποτελεί ένδειξη ότι η Ελλάδα δεν πέθανε.
1959, 5 Μαΐου	[Μαλικέντζου] Έρση	Η απονομή του Βραβείου Λένιν εμπνέει ενθουσιασμό και ορμή για ζωή.
1959, 5 Μαΐου, Αθήνα	Μουσούρης Σπύρος	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 5 Μαΐου, Αθήνα	Νικηφορίδου Ευγενία	Υπερηφάνεια για την απονομή του βραβείου της ειρήνης στον Κ.Β.
1959, 5 Μαΐου, Θέρμαι Ικαρίας	Σαφός Β.	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 5 Μαΐου, Βουκουρέστι	[Χατζηδάκη] Φούλα	Χαρά και συγκίνηση για το Βραβείο Λένιν. Ελπίζει να τον δει από κοντά.
1959, 6(:) Μαΐου, Prostějov-Vrahovice	Sturik Frantisek, Dr	Επίκειται η δημοσίευση δύο μεταφρασμένων ποιημάτων του Κ.Β. σε λογοτεχνικό περιοδικό της Μοραβίας.
1959, 6 Μαΐου, Αθήνα	Εργατικών Κέντρον Αθηνών	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 6 Μαΐου, Αλεξάνδρεια	Παλαιολόγου-Πετρώνδα Ευγενία	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.

1959, 6 Μαΐου, Ν. Μάκρη	Ρώτας Βασίλης	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 7 Μαΐου	Καζαντζάκης (:)	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 8 Μαΐου, Πελόπιο	Ολύμπιος Τάκης	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 9 Μαΐου, Οράντια (Ρουμανία)	Ματσούκας Ελευθέριος	Με αφορμή την απονομή του Βραβείου Λένιν, ο συνεξόριστος του Κ.Β. στον Άη Στράτη καταγράφει τις αναμνήσεις του από τον ποιητή.
1959, 9 Μαΐου, Βουκουρέστι	Μπενιούκ Μιχάτ, ακαδημαϊκός	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν εκ μέρους της Ένωσης Συγγραφέων της Λ.Δ. Ρουμανίας.
1959, 11 Μαΐου, Τασκένδη	Καραδήμας Θανάσης	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 13 Μαΐου, Τηλεγράφημα		Ανεπίδοτο το τηλεγράφημα Κ.Β. προς την Έλλη Αλεξίου.
1959, 15 Μαΐου, Ν. Μάκρη	Δαμιανάκου Βούλα	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 17 Μαΐου, Αθήνα	Κουκούλας Λέων, Δούκας Στρατής, Εταιρία Ελλήνων Λογοτεχνών	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 20 Μαΐου, Αθήνα	Μπάσκε, Αντιπροσωπεία του Επιμελητηρίου Εξ. Εμπορίου της Γερμανικής Δημοκρατίας	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β. και συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 21 Μαΐου, Άη Στράτης Εικονογραφημένο δελτάριο	Κομφόπουλος Γιάννης, πολιτικός εξόριστος	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1959, 25 Μαΐου, Ν. Σμύρνη	Βέλλης Στρατής και Φροσύνη	Συγκίνηση και χαρά για την απονομή του Βραβείου Λένιν.
1959, 26 Μαΐου, Prostějov-Vrahovice	Sturik Frantisek, Dr	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν. Του στέλνει το τεύχος του περιοδικού με τις μεταφράσεις των δύο ποιημάτων (βλ. παραπάνω 1959, 6(:) Μαΐου).

1959, 17 Ιουν.	Χατζηδάκη Φούλα	Απάντηση σε επιστολή του Κ.Β. Του στέλνει άρθρο της και ζητά την επιείκειά του.
1959, 3 Ιουλ., Αθήνα	Γρηγοριάδης Νεόκοσμος	Στέλνει 4 έργα του.
1959, 15 Ιουλ., Βουδαπέστη	Szentiványi, Dr., Bureau hongrois pour la Protection des Droits d' Auteurs	Αποστέλλει στον ποιητή ποσό για την πρώτη ουγγρική έκδοση της <i>Αληθινής απολογίας</i> . Συνημμένη η σχετική οικονομική ανάλυση (γαλλικά).
1959, 3 Αυγ., [Ολυμπία] Εικονογραφημένο δελτάριο	Ολύμπιος, Τάκης	Καλωσορίζει τον Κ.Β.
1959, 10 Αυγ., Βουδαπέστη	Görög E., Bureau hongrois pour la Protection des Droits d' Auteurs	Κατάθεση ποσού για τη δημοσίευση ποιήματος σε ουγγρικό περιοδικό (γαλλικά).
<1959, Αυγ., Μυτιλήνη Εικονογραφημένο δελτάριο	Tériade [= Στρατής Ελευθεριάδης]	Επιθυμεί να συναντηθούν «εξάπαντος» στην Αθήνα.
1959, 1 Σεπτ., Ελευσίνα	Τσακουλέρης Θ., Μιτυληναίος Π., Ένωσις Χαλυβουργών Βαρειάς Βιομηχανίας	Συγχαρητήρια για το Βραβείο Λένιν.
1959, 14 Σεπτ., Ν. Μάρκη	[Ρώτας] Βασίλης και [Δαμιανάκου] Βούλα	Πρόσκληση για διήμερη φιλοξενία στο σπίτι τους.
1959, 20 Σεπτ., Πειραιάς	Μανδρέκος Παναγιώτης	Συγχαίρει τον Κ.Β. για το Βραβείο Λένιν και τον παρακαλεί να πληρώσει την εγγραφή του στο νυκτερινό Γυμνάσιο.
1959, 21 Σεπτ., Μόσχα	[Κακούρινα] Τατιάνα	Διαβάζει τα άρθρα του Κ.Β. στην <i>Αυγή</i> και περιμένει να της στείλουν τα <i>Αισθητικά-Κριτικά</i> .
1959, [Σεπτ.], Αθήνα Ο Κ.Β. απάντησε 24/9/1959	Γραμμένος Θ.	Φιλοσοφικά ερωτήματα και υπαρξιακές απορίες.
1959, 29 Σεπτ., Μόσχα Τηλεγράφημα	Πολεβόι Μπορίς	Περαστικά εκ μέρους των φίλων Σοβιετικών συγγραφέων.
1959, 13 Οκτ., Μόσχα Τηλεγράφημα	Prudkov	Το περ. <i>Literary Gazette</i> ζητεί άρθρο με τις εντυπώσεις του Κ.Β. από την ΕΣΣΔ (αγγλικά).

1959, 28 Οκτ., [Μόσχα]	[Κακούρινα] Τατιάνα	Μεταφράζει τα <i>Αισθητικά-Κριτικά</i> και θέτει ερωτήματα γραμματολογικής φύσεως.
1959, 3 Νοε., Βουκουρέστι	Λιλίκα [= Έλλη Αλεξίου]	Τον παρακαλεί να γράψει πρόλογο για την ελληνική έκδοση ποιημάτων του στη Ρουμανία.
1959, 9 Νοε., [Βουκουρέστι]	Πιερίδης Θοδόσης	Παράκληση να του γράψει ο Κ.Β. «έναν προλογίσκο» για μια ποιητική του συλλογή σε ρουμάνικη μετάφραση.
1959, 25 Νοε., Πράγα	Svetova literatura	Οι συντάκτες του περιοδικού ζητούν συνεργασία του Κ.Β. (τσέχικα). Συνημμένη η απάντηση διά χειρός Δ.Μ. (γαλλικά).
1959, Νοέ., Φυλακές Αίγινας	Στάθης	Χαρά και περηφάνια για τη βράβευση του Κ.Β. Τον παρακαλεί να κρίνει τα ποιήματα που του στέλνει. (Μαζί και δακτυλόγραφο αντίγραφο της επιστολής.)
1959, 11 Δεκ., Άη Στράτης	Κομψόπουλος Γιάννης, πολιτικός εξόριστος	Τον παρακαλεί να κρίνει τη νουβέλα του φίλου του Λευτέρη Σκλάβου.
1959, 17 Δεκ., Μόσχα	[Κακούρινα] Τατιάνα	Νέα της επιστολογράφου.
1959, 22 Δεκ., [Κάιρο] Εικονογραφημένο δελτάριο	Χαλβατζάκης Μανώλης	Ευχές για το 1960.
1959, 23 Δεκ., Βουκουρέστι	Λιλίκα [= Έλλη Αλεξίου]	Ζητεί αποσπάσματα «αντιδραστικών» κριτικών για το έργο του Κ.Β. Επίσης βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία για την Αντιστασιακή Ανθολογία που ετοιμάζει.
1959, 23 Δεκ., Άη Στράτης Εικονογραφημένο δελτάριο	Κομψόπουλος Γιάννης, πολιτικός εξόριστος	Ευχές για το 1960.
1959, 26 Δεκ., Βουδαπέστη	Kopp Eva	Μετά την <i>Αληθινή απολογία</i> μεταφράζει το <i>Φως που καίει</i> . Αρχίζει διδακτορική διατριβή με θέμα το έργο του Βάρναλη και υποβάλλει σχετικές ερωτήσεις.

1959, 31 Δεκ., Αίγινα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Οι 400 πολιτικοί κρατούμε- νοι των Φυλακών Αίγινας	Ευχές για το 1960.
1959, Δεκ., Άη Στράτης Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Μακρής Π., εκπροσωπεί τους 350 πολι- τικούς εξορίστους	Ευχές για τον καινούριο χρόνο.
[1959, Δεκ.:] Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Ε.Δ.Α. Μαγνησίας	Ευχές για τον καινούριο χρόνο 1960.
[1959, Δεκ.:] Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Κωνσταντόπουλος Τάκης(:), Κωνσταντοπούλου Αθηνά	Ευχές για το 1960.

Υποφ. 25.6 • Βραβείο Λένιν: συγχαρητήρια τηλεγραφήματα

Τριάντα τρία (33) τηλεγραφήματα, έξι (6) επισκεπτήριες κάρτες και δύο (2) εικονο-
γραφημένα δελτάρια με συγχαρητήρια από φίλους, γνωστούς, εταιρείες συγγραφέων,
επιτροπές κ.ά. Επίσης, ένα ειδοποιητήριο για ανεπίδοτο τηλεγράφημα.

Μαζί και:

- «Απόφαση της Επιτροπής επί των Διεθνών Βραβείων Λένιν "Για τη στερέωση της
Ειρήνης μεταξύ των λαών"», Μόσχα, Κρεμλίνο, 27/4/1959.
- Το τηλεγράφημα με το οποίο ανακοινώνεται στον Κ.Β. η απονομή του Βραβείου
Λένιν από τον Δ. Σκομπέλτσιν, Πρόεδρο της Επιτροπής του Βραβείου Λένιν. Συνημ-
μένο αντίγραφο του τηλεγραφήματος.
- Αυτόγραφο σχέδιο απάντησης του Κ.Β. στον Δ. Σκομπέλτσιν.
- Μάλλον, απόσπασμα λόγου που εκφωνήθηκε στην τελετή απονομής (ρωσικά).
- Δελτίο Τύπου (ρωσικά).

ΦΑΚΕΛΟΣ 26

Υποφ. 26.1 • Επιστολές 1960-1961

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1960, 10 Ιαν., Αθήνα	Μιχαλακάς Λάμπης(:), Εκδόσεις «Διανόηση και Τέχνη»	Βεβαιώνει ότι ο Κ.Β. τού ανέθεσε τη γενική εποπτεία της <i>Παγκοσμίου Ανθολογίας</i> <i>Διηγήματος</i> χωρίς αμοιβή.
1960, 10 Ιαν., Ρώμη	Martelloti Guido, Istituto Della Enciclopedia Italiana	Ζητεί την ημερομηνία γέννησης του Κ.Β. για το σχετικό λήμμα στην Ιταλική Εγκυκλοπαιδεία.

[1960, Ιαν., Αθήνα]	Βαλμάς Κρίτων	Του ζητεί να κρίνει δύο ποιήματά του.
1960, 28 Ιαν., [Μόσχα]	Sourovntseva Klavdia	Ευχαριστεί για τις πρωτοχρονιά- τικες ευχές του ζεύγους Βάρναλη και αντεύχεται (γαλλικά).
1960, 7 Φεβρ., Βουκου- ρέστι	Αλεξίου Έλλη	Σχετικά με την έκδοση ποιημά- των του Κ.Β. και της Δ.Μ. στη Ρουμανία.
1960, 15 Φεβρ., Πράγα	Svetova literatura	Η διεύθυνση τον ευχαριστεί για τη ανταπόκρισή του στην έρευνα του περιοδικού (γαλλικά).
1960, 16 Φεβρ., Βουδα- πέστη	Κοππ Εύα	Ευχαριστεί τον Κ.Β. για τα βιβλία του και τις απαντήσεις του. Περί του Α' Διεθνούς Συνεδρίου Νεο- ελληνιστών. Εσώκλειστη επιστολή του συζύγου της Απόστολου (12/2).
1960, 22 Φεβρ. [Βαρ- σοβία]	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Για την πολωνική έκδοση της <i>Αληθινής Απολογίας</i> . Επίσης για ενδεχόμενη μετάφραση των <i>Δι- χτατόρων</i> στα πολωνικά.
1960, 22 Φεβρ., Σόφια	Ο Διευθυντής του Ραδιοφωνικού Σταθμού Σόφιας	Απευθύνει πρόσκληση στον ποι- ητή να συμμετάσχει σε έρευνα της βουλγαρικής ραδιοφωνίας περί σχέσεων καλής γειτονίας στα Βαλκάνια.
1960, 26 Φεβρ., Γιούρα	Μπαρμπαγιάννης Θωμάς, πολιτικός κρατούμενος	Παράκληση να τους στείλει βι- βλία.
1960, 23 Μαρτ., Αθήνα	Τζώνης Κ., Πρόεδρος του Ελληνο- σοβιετικού Συνδέσμου	Ο Κ.Β. μέλος του Δ.Σ. του Ελλη- νοσοβιετικού Συνδέσμου. Συνημ- μένος κατάλογος των εκλεγμέ- νων μελών του Δ.Σ.
1960, 1 Απρ., Βουκου- ρέστι	[Στρατηγόπουλος] Αντώνης	Έκφραση αγάπης και θαυμασμού.
1960, 6 Απρ., Sydney Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Νικολαΐδης, Γιώργος	Πασχαλινές ευχές.
1960, 17 Απρ., Πλατα- νιάς Κυδωνίας Χανίων Κρήτης και 1960, 19 Απρ., Χανιά	Αρβανίτης Νικόλαος, Καλλιγάκη(:) Θάλεια	Ο Ν.Α. παρακαλεί τον ποιητή να βαπτίσει το τετράχρονο κορίτσι του και η Θ.Κ. γράφει για τη δια- μονή της στην Κρήτη.

1960, 21 Απρ., Βουκ[ουρέστι]	Χατζηδάκη Φούλα	Για τον «εκλεκτισμό» και τα αυστηρά αξιολογικά της κριτήρια.
1960, 23 Απρ., Βουκουρέστι	Αλεξίου Έλλη	Εκφράζει τη χαρά της για ενδεχόμενη επίσκεψη του ζεύγους Βάρναλη στο Βουκουρέστι.
1960, 25 Απρ., Βουκουρέστι	Αλεξίου Έλλη, Στρατηγόπουλος Αντώνης και Constance	Γύρω από μία εκπομπή-αφιέρωμα στον Κ.Β. στη ρουμανική ραδιοφωνία.
1960, 9 Μαΐου	Μαρουδής Γ.	Επισυνάπτει πρόσκληση για την έκθεση της αδελφής του Άννας Κινδύνη στο Παρίσι.
1960, 21 Μαΐου, Αθήνα Επισκεπτήριο	Γιαγκίνης Μάκος	Ευχές.
1960, 12 Ιουν., Μόσχα		(ρωσικά)
1960, 24 Ιουν., Καρλόβασι Σάμου	Τριανταφύλλου Μαρία Δ.	Έκφραση αγάπης και θαυμασμού.
1960, 24 Ιουν., Κιάτο	Χαλκιάς, Κώστας Δ.	Ζητεί τη γνώμη του Κ.Β. για ποίημα φίλου του. Συνημμένο απόκομμα της εφ. <i>Κορινθία</i> .
1960, Ιούν. Εικονογραφημένο δελτάριο		(ουγγρικά)
1960, Ιουλ., Βουδαπέστη	Tyroler Gyula	Προσκαλεί τον Κ.Β. να λάβει μέρος σε επετειακό λεύκωμα για τον Τολστόι.
1960, 3 Αυγ., Huy	Pire Dominique, Prix Nobel de la Paix	Προσκαλεί τον Κ.Β. να συμμετάσχει στην κοινή συνάντηση των βραβευμένων με Νομπέλ και Λένιν για την Ειρήνη. Συνημμένα 3 αντίγραφα επιστολών και η ομιλία του στο Σικάγο. Μαζί και σχέδιο απάντησης του Κ.Β. με το χέρι της Δ.Μ. (γαλλικά).
1960, 24 Αυγ., Χαλκίδα	Σκαρίμπας Γιάννης	Έκφραση αγάπης.
1960, 9 Σεπτ., Χαλκίδα	Σκαρίμπας Γιάννης	Προτρέπει τον Κ.Β. να επισκέπτεται συχνότερα τη Χαλκίδα. Εδώ και 2 αχρονολόγητα σημειώματα του Γ.Σ.

1960, 3 Νοε., Σόφια	Μητρόπουλος Αργύρης	Εκδοτική επιτυχία της Αληθινής απολογίας στη Βουλγαρία. Λόγος περί πιθανής θεατρικής διασκευής.
1960, 15 Νοε., Βαρσοβία	Μωραΐτης Λ.	Περί συγγραφικών δικαιωμάτων σε ζλότυ.
1960, 25 Νοε., Prostejov-Vrahovice	Sturik Frantisek, Dr	Επιθυμεί να διαβάσει τον <i>Λαό των Μουνούχων</i> και να το προτείνει για μετάφραση.
[1960, Δεκ.] Αθήνα Εικονογραφημένο δελτάριο	Καρατζόγλου Δήμος	Ευχές για τη νέα χρονιά.
1961, 26 Ιαν., Βερολίνο	Czollek W., Διευθυντής των εκδόσεων Volk und Welt	Ο εκδοτικός οίκος τού στέλνει 2 αντίτυπα της <i>Ανθολογίας</i> , όπου συμπεριλαμβάνεται και δικό του κείμενο (γαλλικά).
1961, 18 Φεβρ., Πράγα	Παπαδόπουλος Λυσίμαχος	Ο εκδ. οίκος Krasná literatura αποφάσισε να εκδώσει συλλογή έργων του Κ.Β. στα τσέχικα.
1961, 11 Απρ.	[Αποστόλου] Απόστολος	Για την ψυχολογία των εκπαιδευμένων και την πιθανότητα έκδοσης του μυθιστορηματός του.
1961, 25 Απρ., Καβάλα	Βασιανός Γεώργιος, μαθητής Γυμνασίου	Έκφραση θαυμασμού.
1961, 25 Απρ., Βαρσοβία	Μωραΐτης Λ.	Η πολωνική έκδοση των <i>Δικτατόρων</i> σε καλό δρόμο. Ενημέρωση για τους οικονομικούς όρους.
1961, 9 Μαΐου	[Αποστόλου] Αποστόλης	Ελπίζει σε δημοσίευση αποσπάσματος του μυθιστορηματός του στην <i>Επιθεώρηση Τέχνης</i> .
1961, 10 Μαΐου, Έδεσσα	Σταυρούσης Θανάσης	Του ζητεί να διαβάσει το μυθιστορημά του και να του βρει εκδότη.
1961, 10 Μαΐου, Καβάλα	Βασιανός Γεώργιος, μαθητής Γυμνασίου	Ευχαριστεί για την επιστολή του Κ.Β. και τονίζει την ανάγκη να γίνει γνωστό το έργο του.
1961, 11 Μαΐου, Αλεξάνδρεια Εικονογραφημένο δελτάριο	Χαλβατζάκης Μανώλης	Περί ανακρίβειας Βαξεβανάκη.

1961, 16 Μαΐου, Καρλό- βασι Σάμου	Τριανταφύλλου Δημήτρης και Μαρία	Ευχές για τη γιορτή του Κ.Β. τη συνοδεία σαμιώτικου μοσχαίου.
1961, 11 Ιουν., Ουτρέχτη	Σιδέρης Νίκος και Δήμητρα	Στέλνουν το βιβλίο του Αποστό- λη Αποστόλου και εκφράζουν τον θαυμασμό τους.
1961, 30 Ιουλ., Βουδα- πέστη	[Αποστόλου] Αποστόλης	Σχετικά με την ευνοϊκή υποδοχή της ουγγρικής μετάφρασης του Φωτός που καίει από τη γυναίκα του Εύα Κοππ. Επίσης, νέα του αποστολέα.
1961, 7 Σεπτ., Αθήνα	Παπαδημητροπούλου Σάσσα	Επιζητεί πνευματική καθοδήγηση.
1961, 15 Δεκ.	Embajada de Cuba (Πρεσβεία της Κούβας)	Πρόσκληση στην Αβάνα για τον επετειακό εορτασμό της κουβα- νικής επανάστασης (ισπανικά). Συνημμένη ελληνική μετάφραση του εγγράφου.

1962, Πάσχα [Απρ.], Φυλακές Αίγινας Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Γλέζος Μανώλης	Πασχαλινές ευχές.
1962, 15 Μαΐου, Μόσχα	[Κακούρινα] Τατιάνα	Επιτυχία της εκδήλωσης για τον Βάρναλη στον Σύνδεσμο Φιλίας ΕΣΣΔ-Ελλάς. Εσώκλειστη η έντυ- πη πρόσκληση.
1962, 23 Μαΐου, Αθήνα	Παπαδημητροπούλου Σάσσα	Έκφραση μοναξιάς και απομό- νωσης.
1962, 28 Μαΐου, Βιέννη	Cholier Yves, Institut International de la Paix	Ευχαριστίες για τη συνδρομή του Κ.Β. στο Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ειρήνη (Γαλλικά). Συνημμένα 2 έγγραφα της Τραπεζής Ελλά- δος και σχέδιο επιστολής του Κ.Β. στα γαλλικά διά χειρός Δ.Μ.
1962, 19 Ιουλ.	Χατζηευθυμίου Θ.	Του ζητεί να γίνει νονός του παι- διού του.

1962, 16 Αυγ., [Bankstown, Αυστρα- λία]	Νικολαΐδης Γιώργος	Έμμετρη έκφραση αγάπης. Συ- νημμένο σχέδιο απάντησης διά χειρός Δ.Μ.
1962, 12 Σεπτ., Dresden Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Κοππ Εύα, Ρίτσος Γιάννης	Θερμοί χαιρετισμοί.
1962, 9 Οκτ., [Κύπρος]	Πιερίδης Θοδόσης	Χαιρετίσματα από τη Μεγαλό- νησο.
1962, 24 Νοε., Άργος	Δωρικός Γιώργος	Ευχαριστίες και ευχές.
1962, 21 Δεκ., Μέγαρο	Έξι Μεγαρείς πρώην μαθητές του Κ.Β.	Επ' ευκαιρία των εορτών, ευχές και πρόσκληση στα Μέγαρο.
[1962, Δεκ. ή 1963, Ιαν.]	Οι πολιτικές κρατούμενες των Φυλακών Αβέρωφ	Πολυγραφημένη έκκληση για απελευθέρωση των πολιτικών κρατούμενων επ' ευκαιρία του νέου χρόνου 1963.
1963, 14 Φεβρ., Λονδίνο	Ανθίας Τεύκρος	Περί του κοινού τους χρέους προς τον Άνθρωπο. Τον καλεί στο Λονδίνο.
1963, 5 Μαρτ., Ρώμη	Comunità Europea Degli Scrittori	Ευχαριστίες για τη συνδρομή των ετών 1962 και 1963 (γαλλικά). Στο verso δύο ελληνικά αποκόμματα για τον θάνατο του Σικελιανού (1951).

Υποφ. 26.2 • Επιστολές 1962-1963

88

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1962, 30 Ιαν., Ρώμη	Vigorelli Giancarlo, Comunità Europea Degli Scrittori	Πληροφορίες σχετικά με τη Γενι- κή Συνέλευση της Ένωσης Ευρω- παίων Συγγραφέων στη Φλωρε- ντία τον Μάρτιο (γαλλικά).
1962, 16(;) Μαρτ., [Μό- σχα] Εικονογραφημένο δελ- τάριο	[Κακούρινα] Τατιάνα	Ευχές επί τη ευκαιρία της 25ης Μαρτίου.
1962, 25 Απρ., Βιέννη	Petrov L., International Institute for Peace	Άδεια να δημοσιευτούν το όνομα και η δωρεά του Κ.Β. στο Δελτίο του Παγκόσμιου Συνεδρίου για την Ειρήνη. Συνημμένα: Επιστο- λή του Συνεδρίου (αγγλικά) και σχέδιο απάντησης του Κ.Β. διά χειρός Δ.Μ. (γαλλικά).
1962, 28 Απρ., Ρώμη	RAI – Radiotelevisione Italiana	Σχετικά με ραδιοφωνική ανάγνω- ση ποιημάτων του Κ.Β. (ιταλικά).

89

1963, 4 Μαΐου, Βουκουρέστι	Μαρινέσκου-Χύμου Μαρίκα	Ζητεί πληροφορίες για τους «Μοιραίους».
1963, 19 Μαΐου, Μαδρίτη Εικονογραφημένο δελτάριο	Παπαθανασίου Ασπασία	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1963, 22 Μαΐου, Αθήνα Τηλεγράφημα	Πετσόπουλος Γιώργος και Ματίνα	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1963, Ιούλ., Αγία Μαρίνα, Αίγινα	Ζαφειριάδη Άννυ	Έμμετρη επιστολή με στιγμιότυπα από την παραμονή του ζεύγους Βάρναλη στην Αίγινα.
1963, 8 Σεπτ., Καματερό	Δεμερτζής Ε., Θερμός Β., Σύλλογος Φίλων Σαλαμινομάχων	Πρόσκληση στη γιορτή του Συλλόγου. Στο verso χειρόγραφο σημείωμα (υπογραφή: Ακριβή).
1963, 3 Νοε., Λεμεσός	Αλιθέρης Γλαύκος	Εύχεται «απολεφτέρωση» [εκλογική νίκη Ένωσης Κέντρου] και στέλνει χαιρετισμούς.
1963, 18 Δεκ., Οράντια (Ρουμανία) Οικογενειακή φωτογραφία	Ματσούκας Ε.	Ευχές για τον καινούριο χρόνο.
1962, 28 Δεκ., Άμφισσα Εικονογραφημένο δελτάριο	Φυματικοί πολιτικοί κρατούμενοι	Πρωτοχρονιάτικοι χαιρετισμοί.
[1963, Κύπρος]	Πιερίδης Θοδόσης	Έκφραση θαυμασμού για τον Βάρναλη. Του ζητεί τον Β' τόμο των Αισθητικών-Κριτικών και μία φωτογραφία.

Υποφ. 26.3 • Επιστολές 1964-1965

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1964, 24 Ιαν.	Χατζηδάκη Φούλα	Εξηγήσεις σχετικά με την παρατήρηση του Βάρναλη περί «φιλολογικότητας».
1964, 28 Ιαν., Αθήνα	Κάσης Κούλης	Έκφραση θαυμασμού. Αναφορά στην επικείμενη συνεργασία με το περ. Πνευματικός Φάρος.

1964, 13 Φεβρ., Βερολίνο	Ίρμσερ, Δρ.	Αιτήματα σχετικά με γερμανικές δημοσιεύσεις που αφορούν τον Κ.Β.
1964, 27 Φεβρ., Θεσσαλονίκη	Κωνσταντουδάκης Γιάννης, φοιτητής	Ευχές για τα 80χρονά του. Έκφραση ευγνωμοσύνης και θαυμασμού.
1964, 28 Φεβρ., Μόσχα Εικονογραφημένο δελτάριο	[Κακούρινα] Τατιάνα	Ευχές για τα 80χρονά του.
1964, 28 Φεβρ., Αθήνα Τηλεγράφημα	Ανυπόγραφο	Ευχές για τα 80χρονά του.
1964, 28 Φεβρ., Μόσχα Τηλεγράφημα	Popova Nina, Gorchkov Victor, Ribakov Boris	Ευχές για τα 80χρονά του (γαλλικά).
1964, 29 Φεβρ., Σόφια Τηλεγράφημα	Kaltchev Kamen, Εταιρεία Βούλγαρων Συγγραφέων	Ευχές για τα 80χρονά του (γαλλικά).
1964, 29 Φεβρ., Μόσχα Τηλεγράφημα		Ευχές για τα 80χρονά του (ρωσικά).
1964, 29 Φεβρ., Αθήνα	Σταματίου Θεμιστοκλής	Έμμετρες ευχές για τα 80χρονά του.
1964, 29 Φεβρ., Μόσχα	Ομαδική επιστολή	Ενημέρωση σχετικά με την καμπάνια «Ειρήνη και ευτυχία σε όλα τα παιδιά». Παράκληση να συμμετάσχει στο Μουσείο Ειρήνης και ευχές για τα 80χρονά του (ρωσικά). Μαζί και χειρόγραφη ελληνική απόδοση της επιστολής.
1964, 3 Μαρτ., Αθήνα	Κάμος Γ.	Έκφραση θαυμασμού για την ακεραιότητα του χαρακτήρα του.
1964, 6 Μαρτ., Θεσσαλονίκη	Σύλλογος Σπουδαστών Σχολής Θεάτρου και Κινηματογράφου «Αριστοτέλης»	Ευχές για τα 80χρονά του.
1964, <7 Μαρτ.> Φωτογραφία από την τελετή Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας.	Ψυρρή Φιλάνθη Δ.	Ευχές.
1964, 9 Μαρτ., Αθήνα	Πανσέληνος Ασημάκης	Ζητεί άδεια να βάλει βιβλιοκρισία του Κ.Β. ως πρόλογο στα ποιήματά του. Συνημμένες 2 βιβλιοκρισίες του Κ.Β.

1964, 10 Μαρτ., Βουκουρέστι	Ιβάνοβιτς Βίκτωρ	Έκφραση θαυμασμού. Στο verso του 2ου φύλλου αυτόγραφο της Φούλας Χατζηδάκη. Συνημμένα 3 ποιήματα του Β.Ι.
1964, 9 Απρ., Πειραιάς	Σόφιος Ηλίας	Τον παρακαλεί να κρίνει τα ποιήματά του.
1964, 16 Απρ., Θεσ/νίκη	Κακριδής Ι.	Για τα μέτρα του <i>Ιππόλυτου</i> .
1964, 24 Απρ., Βουκουρέστι	Beniuc Mihai, Πρόεδρος της Ένωσης Συγγραφέων της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ρουμανίας	Πρόσκληση για τον εορτασμό των 75 χρόνων από τον θάνατο του ποιητή Mihail Eminescu στο Βουκουρέστι (γαλλικά).
1964, 27 Απρ., Βουδαπέστη Εικονογραφημένο δελτάριο	Korpp Eva	Πασχαλινές ευχές
1964, Απρ. Εικονογραφημένο δελτάριο	Οι οικογένειες των πολιτικών κρατουμένων	Ευχές για το Πάσχα.
1964, 21 Μαΐου, Ικαρία Εικονογραφημένο δελτάριο	Σαφός Β.	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1964, 21 Μαΐου Εικονογραφημένο δελτάριο	Ψυρρή Φιλάνθη	Ευχές για τη γιορτή του Κ.Β. και πρόσκληση στην Ολυμπία.
1964, 25 Μαΐου, Prostejov-Vrahovice	Sturik Frantisek, Dr	Επιτυχία της τσέχικης έκδοσης των <i>Δικτατόρων</i> . Επιθυμεί να μεταφράσει τη συλλογή <i>Ο λαός των μονούχων</i> .
1964, 1 Ιουν., Αργαλαστή Εικονογραφημένο δελτάριο	Ομαδική επιστολή	Ευχές από παιδιά μαθητών του και ενός συναδέλφου του.
1964, 4 Ιουν.	Γαρίδη Ελένη	Ευχές για τα 80χρονά του.
1964, 5 Ιουν., Λάρισα	Βουλγαράκης Γ.Δ., μαθητής	Επιζητεί την κρίση του και τις συμβουλές του.

1964, 7 Ιουν., Λονδίνο	Ανθίας Τεύκρος	Νέα του επιστολογράφου. Περί της συμμετοχής του στον εορτασμό των 80χρονων του Κ.Β. Συνημμένο ποίημα για την επέτειο του ποιητή.
1964, 7 Ιουν., Κέρκυρα <1964, 11 Ιουν., Κέρκυρα> Εικονογραφημένο δελτάριο	Δενδρινού Ειρήνη Α. Κόμης Α.	Ευχές για τα 80χρονά του. Ευχές για τα 80χρονα του.
1964, 17 Ιουν., Νίκαια Εικονογραφημένο δελτάριο	Νίκος (i)	Χαιρετισμοί από την Κυανή Ακτή.
1964, 8 Αυγ., Καβάλα	Λαζαρίδης Δημ., Σύνδεσμος Φίλων Γραμμάτων και Τεχνών Καβάλας	Πρόσκληση σε δείπνο με την ευκαιρία της παράστασης του <i>Ιππόλυτου</i> στους Φιλίππους και στη Θάσο.
1964, 3 Σεπτ. [Toultcha]	Ιβάνοβιτς Βίκτωρ	Έκφραση αγάπης για την Ελλάδα.
1964, 24 Σεπτ., Βορόνεζ	Βελλάς Γιώργος	Τον ευχαριστεί για το δώρο του, εκφράζει την αγάπη του για εκείνον και την Ελλάδα. (βουλγαρικά)
1964, 21 Νοε.		Ζητεί υλικό για τη συλλογή του.
1965, 28 Ιαν., Αθήνα	Χαριτάτος Μάνος	
1965, 9 Μαρτ., Βουδαπέστη	Μωραϊτή Έλλη	Θαυμάζει τη νεοελληνική λογοτεχνία και κάνει εργασία για την <i>Αληθινή απολογία</i> . (ισπανικά)
1965, Απρ., Montevideo	Ruglio Elena, Casartelli Victorio, Comité Nacional Coordinador del Apoyo a la Revolución Cubana	
1965, 16 Μαΐου, Αθήνα [1965], 30 Μαΐου	Γιοφύλλης Φώτος Προκοπίου Σταύρος	Ευχαριστήριο. Αναμνήσεις από το κοινό παρισινό παρελθόν, θαυμασμός για την <i>Αληθινή απολογία</i> , το ημιτελές ορατόριο κ.ά.

1965, 25 Ιουν., Mugnano di Napoli	Cipolletta Bonaventura	Τον παρακαλεί να της στείλει αυτόγραφο για τη συλλογή της (γαλλικά).
1965, 8 Σεπτ., Καβάλα	Σαμακοβίδου-Κρεκ Β.	Ευχαριστήριο.
1965, 23 Οκτ., Λάρισα	Καραγιάννης Βάγιος	Έκφραση θαυμασμού και εξομολογητική διάθεση. Τον παρακαλεί να διαβάσει τα ποιήματά του.
1965, 25 Νοε., Νέα Πεντέλη	Φειδοπιάστης Χρ., Γεωργιάδης Μικ., Εξωραϊστικός & Τουριστικός Σύλλογος Ν. Πεντέλης	Ζητούν τη συνδρομή του για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης του Συλλόγου τους.
1965, 15 Δεκ., Βορόνεζ Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Βελλάς Γιώργος	Ευχές.
1965, 15 Δεκ., [Καρα- βάς, Κυρήνεια]	Καρασάββα Σωτηρούλα	Εντυπώσεις από τα βιβλία που της έστειλε ο Κ.Β. Επαναστατικός ενθουσιασμός.
1965, 20 Δεκ., Αιγάλεω Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Μπεναρδής Παναγ.	Θερμές χριστουγεννιάτικες ευχές από έναν παλαιό μαθητή του στο Σχολαρχείο Μεγάρων.
1965, 21 Δεκ., Ρουμανία Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Ματσούκας Ε.	Ευχές από συνεξόριστό του επί Δικτατορίας Κονδύλη.
1965, 22 Δεκ., Μόσχα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	[Κακούρινα] Τατιάνα	Πρωτοχρονιάτικες ευχές.
1965, 28 Δεκ.	Σκάλκου Κάτια	Του ζητεί συνέντευξη περί Διονύ- σου και διονυσιασμού.
[1965, Δεκ.] Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Παπαθανασίου Ασπασία, Μαυρομάτης Κώστας	Πρωτοχρονιάτικες ευχές.
x.x. [μύλλον του 1965]	Καρασάββα Σωτηρούλα	Θαυμαστική επιστολή (μάλ- λον προγενέστερη εκείνης της 15/12/1965).
x.x. [1965]	Ομαδική επιστολή (Ουλάνοβα, Γκαγκάριν κ.ά.)	Ζητούν τη συμβολή του στον αγώνα υπέρ της παγκόσμιας ειρήνης (συμμετοχή στον τόμο <i>Livre bleu de la paix</i>) (γαλλικά).

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1966, 1 Ιαν., [Καστοριά] Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Τριανταφύλλου Δημήτρης και Μαρία	Πρωτοχρονιάτικες ευχές.
1966, 13 Ιαν., Αθήνα	Λιόκης Γιώργος Κ.	Επιστολή συνοδευτική του χρι- στουγεννιάτικου φύλλου της εφ. <i>Ελπίδα της Θήβας</i> (για τον γλωσ- σικό αγώνα της εφημερίδας).
1966, 14 Ιαν., Θεσ/νίκη	Παπαδοπούλου Αγγελική	Χαιρετισμοί.
1966, 24 Ιαν., Καραβάς, Κυρήνεια, Κύπρος	Καρασάββα Σωτηρούλα	Εντυπώσεις από την ανάγνωση έργων του Βάρναλη.
1966, 9 Φεβρ., Αθήνα	Λαμπέτη Έλλη, Παπαδούκα Ολυμπία	Ζητούν τη συμβολή του στην έκδοση αφιερώματος για τη Μα- ρίκα Κοτοπούλη.
1966, 3 Μαρτ., Ν. Σμύρνη	Θρακιώτης Κώστας	Θαυμασμός για τον « <i>Ελεύθερο κό- σμο</i> » και κριτικές παρατηρήσεις σε ορισμένους στίχους της συλλογής.
1966, 26 Μαρτ., Σόφια	Σάββας	Ενημέρωση σχετικά με τις βουλ- γαρικές μεταφράσεις έργων του Κ.Β., της Δ.Μ. και της Ιουλίας Περσάκη.
1966, 29 Μαρτ., Αθήνα	Παπαπερικλής Νίκος	Για την επαινετική παρουσίαση που έκανε στο βιβλίο του Κ.Β.
1966, 2 Απρ., Σόφια Τηλεγράφημα	Ράδιο Σόφια	Εκπομπή αφιερωμένη στο έργο του Κ.Β. (γαλλικά).
1966, 5 Απρ., Καραβάς, Κυρήνεια, Κύπρος	Καρασάββα Σωτηρούλα	Εντυπώσεις από το <i>Φως που καίει</i> , τους <i>Σκλάβους Πολιορκημένους</i> κ.ά.
1966, 1 Μαΐου, Birmingham	Thomson George	Ευχαριστήριο.
1966, 19 Μαΐου, Ρόδος	Μαρία	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1966, 20 Μαΐου 2 τηλεγραφήματα	Μπούρης Μιχαήλ, Πετσόπουλου Ματίνα, Γιώργος	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1966, 20 Μαΐου, Ρόδος Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Πάνος, Main	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.

1966, 20 Μαΐου, Αθήνα Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Πετράς Σπύρος	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1966, 21 Μαΐου 2 τηλεγραφήματα	Πασαλίδης Ιωάννης, Πολίτης Γιώργος και Λιλή	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1966, 23 Μαΐου, Αθήνα Επισκεπτήριο	Ρουσόπουλος Α.	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1966, 26 Μαΐου, Αθήνα Επισκεπτήριο	Τσιριμώκος Ηλίας	Ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1966, 4 Ιουν., Καβάλα	Τσολάκης Κων/νος, Δημοτική Βιβλιοθήκη	Ευχαριστήριο (παραλαβή «Ελεύ- θερου κόσμου»).
1966, 7 Ιουν.	Άγρυπνος	Έκφραση σεβασμού.
1966, 26 Ιουν., Καλα- μάκι	Πετράκη Στέλλα	Ευχαριστεί για το αντίτυπο της μετάφρασης <i>Τρωαδίτισσες</i> . Μαζί και ευχαριστήρια επιστολή για τη <i>Λυσιστράτη</i> .
1966, 25 Ιουλ., Ψυχικό	Δέλφης Φοίβος	Τεύχος του <i>Realismo Lirico</i> με ποιήμα του Κ.Β. Του ζητεί φωτο- γραφία και χαιρετισμό για το περ. <i>Δελφικά Τετράδια</i> . Μαζί και ποιή- ματα του ιδίου.
1966, 31 Ιουλ.	Δέλφης Φοίβος	Ενδιαφέρεται για τα νέα του και τη γνώμη του. Μαζί και ποιήματα του ιδίου.
1966, 15 Αυγ., Βουκου- ρέστι	Αδάμος Τάκης	Επιστολή συνοδευτική αντίτυπου της Αληθινής απολογίας του Σωκρά- τη στα αρβανίτικα.
1966, 18 Αυγ., Ρόδος	Μαρία	Ευχαριστεί για τις ευχές του.
1966, 22 Αυγ., Ψυχικό	Δέλφης Φοίβος	Ο επιστολογράφος μιλά για το ποιητικό του έργο και για τους Δελφούς. Παραθέτει λόγια του Μάριο Κόντι για τον Κ.Β. Συνημ- μένο ποίημα.
1966, 4 Σεπτ., [Καρα- βάς, Κυρήνεια]	Καρασάββα Σωτηρούλα	Προσωπικά.
1966, 18 Οκτ., [Καρα- βάς, Κυρήνεια]	Καρασάββα Σωτηρούλα	Περί ανθρωπίνων σχέσεων. Μαζί και δύο πρωτοχρονιάτικες κάρτες της ιδίας x.x.
1967, 4 Ιαν., Καλαμάκι	Πετράκη Στέλλα	Ευχές και ευχαριστίες.

1967, 6 Ιαν., Αβάνα	Dorticós Torrado Osvaldo	(ισπανικά)
1967, 19 Φεβρ., Birmingham	Thomson George	Ευχαριστεί για την άδεια να χρη- σιμοποιήσει τους «Μοιραίους» για διδακτικούς σκοπούς κ.ά.
1967, 7 Μαρτ., Αθήνα	Ξανθάκης Ι. κ.ά., Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία	Ευχαριστίες για την προσφορά των βιβλίων του.
1967, 11 Μαρτ., Αθήνα	Δέλφης Φοίβος	Σχετικά με τη μετάφραση ποιη- μάτων του Βάρναλη. Του στέλνει τεύχος του <i>Realismo Lirico</i> .
1967, 18 Μαρτ., Αθήνα	Δέλφης Φοίβος	Θέλει να μάθει αν έλαβε το τεύ- χος του <i>Realismo Lirico</i> .
1967, 20 Μαρτ., Birmingham	Thomson George	Ευχαριστίες και έπαινος για την αξία του έργου του Κ.Β., που δι- δάσκεται στο πανεπιστήμιο του Birmingham.
1967, 17 Απρ., Πειραιάς	Λεβάντας Χρήστος	Σημείωμα συνοδευτικό της ομιλί- ας του για τον Κ.Β.
1967, 20 Απρ., Bankstown (Αυστραλία) Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Νικολαΐδης Γιώργος	Πασχαλινές ευχές.
1968, 9 Μαΐου, Αθήνα	Λιλίκα [= Έλλη Αλεξίου]	Παρακαλεί να της δώσει αυτό- γραφο του «Ένας, όλοι».
1969, 18 Σεπτ., Folonica	Seckendorff Brigitte v.	Με την ευκαιρία της άφιξής της στην Ελλάδα προτίθεται να γνω- ρίσει το ζεύγος Βάρναλη.
1969, 9 Δεκ., Μάνχαϊμ	Seckendorff Brigitte v.	Τον παρακαλεί να της ξαναστεί- λει ένα βιογραφικό και τα βιβλία που δεν έλαβε.
x.x., Βρυξέλλες	Maeyer Edward A. de, Who's Who in Europe	Παράκληση να θεωρήσει το βιο- γραφικό του για την γ' έκδοση (1968-1969) του <i>Who's Who</i> (γαλ- λικά).

Υποφ. 26.5 • Επιστολές 1970-1972

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1970, 19 Ιαν., Μάνχαϊμ	Seckendorff Brigitte v.	Έλαβε τα βιβλία που της έστειλε μέσω Ρώμης.

1970, 23 Αυγ., Αργοστόλι Εικονογραφημένο δελτάριο	Σπανός Σ.	Χαιρετίσματα.
1970, 18 Δεκ., Σόφια Εικονογραφημένο δελτάριο	Lambrev Kosta και Natalia	Ευχές για καλή χρονιά (γαλλικά).
1971, 9 Μαρτ., Βουκουρέστι	Ιβάνοβιτς Βίκτωρ	Του ζητεί: Εργοβιογραφικά στοιχεία για ρουμανική έκδοση ανθολογίας της νεοελληνικής ποίησης. Επίσης, συνεργασία σε επετειακό τεύχος του περ. <i>Secolul 20</i> .
1971, 11 Μαρτ., Κοπεγχάγη	Wahl Olsen Ole	Ζητεί βιβλιογραφικά στοιχεία για τη δανέζικη έκδοση της «Ιστορίας του Αγίου Παχωμίου».
1971, 27 Μαρτ., Κοπεγχάγη	Wahl Olsen Ole	Εκφράζει την επιθυμία να μεταφράσει και άλλα πεζά του Κ.Β.
1971, 17 Ιουν., Αθήνα	Αλεξίου Έλλη	Σχετικά με τη συμμετοχή του Κ.Β. σε μία έκδοση με συνεντεύξεις πνευματικών ανθρώπων. Εδώ τοποθετήθηκαν και 2 σημειώματα κ.κ. της ιδίας.
1971, 2 Οκτ., Λονδίνο	Παπαθανασίου Ασπασία	Έπαινος για τις <i>Τρωαδίτισσες</i> του Κ.Β. Η μετάφρασή του πολύτιμη για τη μελέτη του ρόλου της Εκάβης.
1971, 10 Δεκ., Mansfield, Ohio	Γουγουτάς Ζάνος, αιδεσιμώτατος	Έκφραση θαυμασμού και εκτίμησης.
1971, Δεκ., Λονδίνο Εικονογραφημένο δελτάριο	Παπαθανασίου Ασπασία, Μαυρομμάτης Κώστας	Ευχές για τον καινούριο χρόνο. Εδώ και το 2ο φύλλο κάρτας με πρωτοχρονιάτικες ευχές της Α.Π. και του Κ.Μ.
1971 [Ιαν. ή Δεκ.], Παρίσι Εικονογραφημένο δελτάριο	Βεζύρογλου Δημήτρης	Ευχές για τον νέο χρόνο και οικογενειακά νέα.
[1971, Δεκ.], Βάρνα Εικονογραφημένο δελτάριο	Λάμπρεβ Κώστα και Ναταλία	Ευχές για το 1972.
1972, Ιαν., Αθήνα	Καραντινός Σωκράτης	Πρωτοχρονιάτικες ευχές.

1972, Ιαν., Αθήνα	Παπαδούκα Ολυμπία	Τον παρακαλεί να καταγράψει τις αναμνήσεις του από τη Μαρίκα Κοτοπούλη.
1972, 20 Ιαν., Αθήνα	Κουράγιος Κώστας	Σημείωμα συνοδευτικό των ποιημάτων που του στέλνει.
1972, 21 Ιαν., Αθήνα	Αθανασιάδης Τάσος, Οργανισμός Κ.Θ.Ε.	Ευχαριστεί «για την αποστολή του έργου» του Κ.Β.
1972, 24 Ιαν.	Φωτιάδης Δημήτρης	Ευχαριστίες και έπαινος για τον <i>Άτταλο τον Τρίτο</i> .
1972, 25 Ιαν., Αθήνα	Σαββίδης Γιώργος	Ευχαριστίες και έπαινος για τον <i>Άτταλο τον Τρίτο</i> .
1972, 5 Φεβρ., Ν. Μάκρη	Ρώτας Βασίλης, Δαμιανάκου Βούλα	Ευχαριστίες για το «ακριβό πρωτοχρονιάτικο δώρο» του, τον <i>Άτταλο</i> .
1972, Φεβρ., Μόσχα Εικονογραφημένο δελτάριο	[Κακούρινα] Τατιάνα	Ευχές για τα γενέθλιά του.
1972, 14 Φεβρ., Λονδίνο	Παπαθανασίου Ασπασία, Μαυρομμάτης Κώστας	Ευχαριστίες για το βιβλίο που τους έστειλε [<i>Άτταλος ο Τρίτος</i>]. Εκφράζουν τη συγκίνησή τους.
1972, 15 Φεβρ., Βορόνεζ	Βελλάς Γιώργος, Τατιάνα, Γιαννάκης	Ευχαριστεί για τις ευχές του Κ.Β. και του στέλνει άρθρα του. Μαζί και 3 ποιήματά του.
1972, 17 Φεβρ., Θεσσαλονίκη	Καψωμένος Στ., Μητσάκης Κ., Σαχίνης Απ.	Ζητούν τη συμμετοχή του σε δραστηριότητες του Σπουδαστηρίου Ν.Ε. Φιλολογίας (Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης).
1972, 25 Φεβρ., Mansfield, Ohio	Γουγουτάς Ζάνος, αιδεσιμώτατος	Σκέψεις και συναισθήματα με αφορμή την ανάγνωση του <i>Άτταλου του Τρίτου</i> . Συνημμένο απόκομμα.
1972, 28 Φεβρ., Birmingham	Thomson George	Ευχαριστίες για την αποστολή του <i>Άτταλου</i> .
1972, 5 Μαρτ., Κηφισιά	Πανσέληνος Ασημάκης	Έκφραση αγάπης και εκτίμησης. Περί βαρναλικού λυρισμού.
1972, 5 Μαρτ., Μόσχα	[Κακούρινα] Τατιάνα	Παρακαλεί να της στείλουν τον <i>Άτταλο τον Τρίτο</i> .
1972, 16 Μαρτ., Αθήνα	Σαββίδης Γιώργος	Σχόλιο στο ποίημα και ευχαριστίες.
1972, 18 Μαρτ., Κοπεγχάγη	Wahl Olsen Ole	Τον ενημερώνει για τις μεταφράσεις του έργου του που έκανε και προτίθεται να κάνει.

1972, 20 Μαρτ., Ν. Μάκρη	Ρώτας Βασίλης	Άδεια να συμπεριληφθεί ο Άτταλος σε ανθολογία του Μέμου Παναγιωτόπουλου.
1972, 22 Μαρτ., Mansfield, Ohio	Γουγουτάς Ζάνος, αιδεσιμώτατος	Ευχαριστεί τον ποιητή για το γράμμα του και τον καλεί να επισκεφθούν τη Μ. Ασία.
1972, 25 Μαρτ., Birmingham	Thomson George	Ευχαριστεί τον Κ.Β. για την απόφαση να του αφιερώσει την <i>Οργή</i> Λαού.
1972, 27 Απρ., Παρίσι	Βεζύρογλου Δημήτρης	Έπαινος για τον Άτταλο. Νέα του επιστολογράφου.
1972, 27 Απρ., Αθήνα	Μενεστρέλ Πωλ	Σημείωμα.
1972, 8 Μαΐου, Παρίσι	Ιωαννίδη Ελένη	Ζητεί άδεια να δημοσιεύσει μετάφραση του «Ορέστη» σε γαλλικό περιοδικό και κάνει διευκρινιστικές ερωτήσεις.
1972, 3 Ιουν.	Παπανούτσος Ε.Π.	Έκφραση θαυμασμού και συγκίνησης για τον Άτταλο.
1972, 23 Ιουν., Κηφισιά	Πανσέληνος Ασημάκης	Τον ενημερώνει για τις συγγραφικές του δραστηριότητες.
1972, 26 Ιουλ., Παρίσι 2 εικονογραφημένα δελτάρια	Βεζύρογλου Δημήτρης	Έκφραση νοσταλγίας.
1972, Αύγ., Αιδηψός	Νέγρη Νέλλη-Εσθήρ	Του αφιερώνει το ποίημά της «Μεγάλη Παρασκευή».
1972, 15 Σεπτ.	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Ζητεί την κρίση του Κ.Β. για 6 πρωτόλειά του.
1972, 28 Νοε.	Γκάτη Αφροδίτη	Έκφραση θαυμασμού και ευγνωμοσύνης.
1972, 21 Δεκ., Κόλν Εικονογραφημένο δελτάριο	Helga	(γερμανικά)
1972, 22 Δεκ., Παρίσι Εικονογραφημένο δελτάριο	Βεζύρογλου Δημήτρης	Πρωτοχρονιάτικες ευχές.
1972, 27 Δεκ. Εικονογραφημένο δελτάριο	Lambrev Kosta και Natalia	Γιορτινές ευχές.

[1972, Δεκ.]:
Εικονογραφημένο δελτάριο

[1972]

[Βελλάς] Γιώργος, Τατιάνα, Γιαννάκης

Ευχές για το 1973.

Πολυγραφημένη επιστολή με θέμα τη δημιουργία νεοελληνικής βιβλιοθήκης στο πανεπιστήμιο της Τζένοβας. Στο recto ιδιόχειρος χαιρετισμός του Roger Millieux.

Στον Υποφ. 25.5 τοποθετήθηκε επίσης μία δακτυλόγραφη αγγλική επιστολή από την επανιδρυθείσα Εταιρεία Βύρωνος ("The Byron Society"). Η επιστολή χρονολογείται μάλλον στα έτη 1971-1972 και καλεί τον Κ.Β. να γίνει μέλος της Εταιρείας.

Υποφ. 26.6 • Επιστολές 1973-1974

Χρονολογία-Τόπος	Αποστολέας	Περιεχόμενο
1973, 10 Ιαν., Αθήνα	Τζοάνου Θάλεια Χ.	Ευχές για τα 90χρονα του.
1973, 19 Ιαν., Καλαμάκι	Πετράκη Στέλλα	Εύχεται περαστικά.
1973, 24 Φεβρ., Αθήνα	Τζοάνου Θάλεια Χ.	Ευχαριστίες και ευχές για ταχεία ανάρρωση.
1973, 21 Μαΐου, Αθήνα	Τζοάνου Θάλεια Χ.	Έκφραση αγάπης και ευχές για την ονομαστική εορτή του Κ.Β.
1973, 30 Μαΐου	[Διαμαντής:]	Έπαινος για την ιδεολογική του συνέπεια.
1973, Μάιος, Καλαμάκι	Αδάμα Αργυρώ Γ.	Λόγια αγάπης και θαυμασμού.
1973, 13 Οκτ., Αθήνα	Ντόκας Χρίστος	Περί «διαλόγου» μετά την ανάγνωση του Άτταλου.
1973, 15 Οκτ., Cape Town	Βαλσαμάκης Διονύσιος	Του θυμίζει τη γνωριμία τους και τον ευχαριστεί καθυστερημένα για το βιβλίο που του έστειλε.
1973, 14 Νοε.	Κανελλόπουλος Παναγιώτης	Εκφράζει τη συγκίνησή του που του έστειλε τον Άτταλο.
1973, 14 Δεκ., Birmingham	Αλεξίου Χρίστος	Σχετικά με λήμμα για τον Κ.Β. στο <i>Columbia Dictionary of Modern European Literature</i> .

1973, 25 Δεκ., Τασκένδη Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Πανάκης Δημήτρης [= Πάνος Σουλιώτης]	Ευχές.
1974, 4 Φεβρ., Μασ- σαλία	Βάρναλης Βίκτωρ	Ζητεί να μάθει αν ο Κ.Β. είναι το γειτονόπουλο των παιδικών του χρόνων.
1974, 19 Φεβρ., Κοπεγ- χάγη	Βαλ Όλσεν Όλε	Ενδιαφέρεται να μεταφράσει τα <i>Δώδεκα [διαλεκτά] παραμύθια</i> .
1974, 21 Φεβρ., Τα- σκένδη	Πανάκης Μήτσος [= Πάνος Σουλιώτης]	Χαιρετισμοί και ευχές. Σύντομο βιογραφικό του αποστολέα.
1974, 30 Μαρτ., Παρίσι	Βεζύρογλου Δημήτρης	Για τις άτυχες καλοκαιρινές του διακοπές στην Ελλάδα τον προη- γούμενο χρόνο.
1974, 18 Μαΐου Τηλεγράφημα	Τσιριμώκος Ηλίας	Ευχές.
1974, 20 Μαΐου	Χελιώτης Νίκος	Ποίημα εν είδει ευχών (για τα γενέθλια του ποιητή).
1974, 27 Ιουν., Κηφισιά	Πανσέληνος Ασημάκης	Τον παρακαλεί να γράψει κάτι για το εξώφυλλο μιας νέας έκδοσης του βιβλίου του [<i>Τότε που ζούσα- με...</i>].
1974, 30 Ιουλ., Ουάσι- γκτον Εικονογραφημένο δελ- τάριο	Χαρατσίδης Γιάννης και Τώνια	Χαιρετίσματα από την αμερικανι- κή πρωτεύουσα.
1974, 21 Οκτ., Αιδηψός	Σταράντζης Γεώργιος	Λυπάται που δεν συναντήθηκαν και εύχεται να το κατορθώσουν στις εκλογές.
1974, 7 Νοε. [Γερμα- νία]	Θεοχαρίδης Γιάννης Μυρσίνης	Του ανακοινώνει ότι μελοποίησε την «Μπαλάντα του κυρ Μέντιου».
1974, 22 Νοε. [Αθήνα]	Βαϊάνος Μάριος	Ζητά αναμνηστικές αφιερώσεις και ένα αυτόγραφο του Κ.Β. Μαζί και δύο αχρονολόγητα (προγε- νέστερα) σημειώματα προς τον ποιητή.
1974, Νοέ., Αθήνα	Καρρέρ Άρης	Ζητεί βιβλία του Κ.Β. προς επι- μόρφωσιν των μελών της «Δημο- κρατικής Νεολαίας».

1974, 8 Δεκ., Güterslott	Υπογραφή δυσανάγνωστη	Πεζό με τίτλο «Μια μέρα του εργάτη». Συνοδεύεται από ευχές για ταχεία ανάρρωση.
1974, 9 Δεκ., Καμένα Βούρλα Τηλεγράφημα	Ανυπόγραφο	Ευχές για ταχεία ανάρρωση.

ΦΑΚΕΛΟΣ 27

Υποφ. 27.1 • Αλληλογραφία οικογενειακή (1906-1972)

Τέσσερις επιστολές και είκοσι εικονογραφημένα δελτάρια από αδέρφια και ανίψια.

Υποφ. 27.2 • Αλληλογραφία προσωπική (1908-1924)

Τριάντα εννέα επιστολές από Ελληνίδες και ξένες φίλες του ποιητή (μεταξύ αυτών η Elsa Sörbom και η Lucienne Pérotchenko-Sauer).

Υποφ. 27.3 • Αλληλογραφία προσωπική (1924, 1927, 1928)

Τριάντα πέντε επιστολές και πέντε εικονογραφημένα δελτάρια της Marthe Sauvage. Επίσης δύο επιστολές και δύο εικονογραφημένα δελτάρια από τη Micheline S. Cauvel καθώς και τέσσερις επιστολές από Ελληνίδες φίλες του.

ΦΑΚΕΛΟΣ 28

Υποφ. 28.1 • Επιστολές x.x.

Σαράντα επτά επιστολές (μερικές αταύτιστες) και πέντε τηλεγραφήματα (με δυσανάγνωστη χρονολογία).

Υποφ. 28.2 • Επιστολές x.x.

Δεκαπέντε εικονογραφημένα δελτάρια και δεκαεννέα επισκεπτήρια. Μεταξύ αυτών και ένα χειρόγραφο επισκεπτήριο του Κ.Π. Καβάφη με την ένδειξη «Κον Βάρναλην».

Κυριακή, 8 Δεκεμβρίου 1935

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Οι άνθρωποι των πολιτικών κομμάτων είνε άπαρηγόρητοι από τας έν γενεί ένεργείας του ύπουργού της Κρατικής Αντιλήψεως κ. Δεκάζου, ό όποιος κλείει την πόρτα των ύποσχέσεων και των έκδηλώσεων του «πόνου και της στοργής προς τους πρόσφυγας» των όποιων τόση έγινετο κατάχρησις εις τας παραμονάς των έκλογών. Ούτω ό κ. ύπουργός, κατόπιν συνεργασίας μετά των άρμοδίων ύπηρεσιών καθώρισε τας γενικάς γραμμάς της ένεργείας του προς έπίσπευσιν της στεγάσεως των άστών προσφύγων έκ των διαμενόντων υπό σκηνάς, παραπήγματα, καλύβας, οΐτινες και θα προτιμώνται κατά την στέγασιν πάντων των άλλων. Επίσης μελετάται ή σύναψις δανείου προς άποπεράτωσιν της στεγάσεως έντός τό πολύ τριετίας. Εάν ή νύν κυβέρνησις κατορθώση διά των ένεργειών της νά έπιλύση ώρισμένα ζωτικά ζητήματα των προσφύγων, ή τάξις του παραγωγικού κόσμου, ή μη δουλεύουσα εις τά κόμματα θα την εύγνωμονή όχι τόσον διότι έρρυθμίσθησαν τά ζητήματά της, αλλά κυρίως διότι θα την απαλλάξη από την κηδεμονίαν των διαφόρων καπλών της δυστυχίας της.

ΤΟ ΔΙΣΧΟΣ ΤΩΝ ΕΚΤΟΠΙΣΕΩΝ

Κύριε Διευθυντά, *Ανεξάρτητος - 8.12.35*
Γιά νά «ένεργηθῇ» τό δημολήψιμα έκρίθη άναγκαΐον νά έκτοπισθούν μερικά πρόσωπα που έχαρακτηρίσθησαν «έπικίνδυνοι κομμουνισταί». Έτσι έπιασαν χωρίς καμμιά διαδικασία και άνθρωπους των γραμμάτων, μεταξύ των όποιων και δύο κορυφαίους, τόν ποιητή Κώστα Βάρναλη και τόν παιδαγωγόν Δημ. Γλυνό. Αφού τούς περιποιήθηκαν σάν τούς χειροτέρους κακούργους στο τμήμα μεταγωγών, τούς μπαρκάρισαν και τούς στείλανε σ' ένα άπομερο νησί του Αιγαίου. Τώρα έδω γίνανε όλα μέλι - γάλα, όλοι, έχθροί και φίλοι, νομιμόφρονες και έπαναστάται, ένοχοι κι άθωοι χαίρονται έλεύθεροι την ίδια χακά και μόνον οι φοβεροί έκείνοι κακούργοι εξακολουθούν νά είνε ΟΙ ΑΙΡΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ και νά ταλαιπωρούνται στην έξορία. Γι' αυτούς δέν ύπάρχει άμνηστεία, γιατί αυτοί κάμανε τις ζημιές όλες. Μόνον γι' αυτούς θα γίνουν τώρα, ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ, οι νόμιμες διαδικασίες. Κρύβω τό πρόσωπο από ντροπή. Διαμαρτύρομαι σάν άνθρωπος, όσο κι' αν τό νιώθω πώς ή φωνή μου είνε «φωνή βοώντος έν τη έρήμω».

Β. ΡΩΤΑΣ

ΑΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΕΠΙ ΤΕΛΟΥΣ !

V. ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΑΡΝΑΛΗ: ΕΠΙΚΑΙΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

ΦΑΚΕΛΟΣ 29

Υποφ. 29.1 • 1904-1929

Ένα απόκομμα με βιβλιοκρισία του Α. Πρωτοπάτη για το Ο Σολωμός χωρίς μεταφυσική, ένα απόκομμα γαλλικής εφημερίδας και ένα ανάτυπο της μελέτης του Κ. Παράσχου «Ο νέος ελληνικός λυρισμός».

Υποφ. 29.2 • 1930-1939

Αποκόμματα με συνεντεύξεις, βιβλιοκρισίες (Το Φως που καίει και Ζωντανοί άνθρωποι), ειδήσεις για τον εκτοπισμό του Κ.Β. στον Άη Στράτη κ.ά.

Υποφ. 29.3 • 1940-1949

Αποκόμματα με βιβλιοκρισίες (Το ημερολόγιο της Πηνελόπης), απόκομμα με επιστολή του Π. Λεκατσά για τις ελληνικές υποψηφιότητες και το Βραβείο Νομπέλ, σπάραγμα από το περ. Αλεξανδρινή Λογοτεχνία κ.ά.

Υποφ. 29.4 • 1950-1955

Αποκόμματα με ειδήσεις, ανεκδοτολογικό υλικό, άρθρα, βιβλιοκρισίες (Ποιήματα, Η αληθινή απολογία του Σωκράτη) κ.ά.

Υποφ. 29.5 • 1956

Αποκόμματα με ειδήσεις για τον εορτασμό των πενήντα χρόνων της πνευματικής δράσης του Κ.Β. σε Αθήνα και Πειραιά, επετειακά άρθρα κ.ά.

Υποφ. 29.6 • 1956-1957

Αποκόμματα με στιγμιότυπα από τη δίκη του Μ. Λουντέμη, όπου ο Κ.Β. ήταν μάρτυρας υπεράσπισης, βιβλιοπαρουσίαση (Διχτάτορες), χρονογράφημα του Δ. Ψαθά κ.ά.

Υποφ. 29.7 • 1958

Αποκόμματα με συνεντεύξεις, βιβλιοκρισίες (Αισθητικά-Κριτικά), ειδήσεις, δακτυλόγραφο αντίγραφο της επιστολής του Αλκ. Αργυρόπουλου που δημοσιεύτηκε στην Αυγή («Δύο μεγάλοι δάσκαλοι εγκαταλειμμένοι» = Βάρναλης και Βέης) κ.ά.

Υποφ. 29.8 • 1959

Δημοσιεύματα σχετικά με την απονομή του Βραβείου Λένιν, αποκόμματα με σχόλια του Βάρναλη για τον Καβάφη (αφορμή η μελέτη του Τσίρκα *Ο Καβάφης και η εποχή του*), βιβλιοκρισία (*Άνθρωποι: Ζωντανοί-Αληθινοί*) κ.ά.

ΦΑΚΕΛΟΣ 30

Υποφ. 30.1 • 1960-1961

Άρθρα, ειδήσεις, σύντομες αναφορές, παρωδίες ποιημάτων του Κ.Β., μία συνέντευξη κ.ά.

Υποφ. 30.2 • 1962

Άρθρο για τις αισθητικές αντιλήψεις του Κ.Β., σχόλια για άρνηση διαβατηρίου (προορισμός: Βουλγαρία), ειδήσεις, σύντομες αναφορές κ.ά.

Υποφ. 30.3 • 1963

Δημοσιεύματα για τα 80χρονα του Βάρναλη (και του Αυγέρη), για τις επετείους Παλαμά και Καβάφη με αναφορές στη συμμετοχή του ποιητή, ειδήσεις, συγκριτική μελέτη της Maria Marinescu-Himn για τον Βάρναλη και τον Mihai Eminescu (2 ανάτυπα) κ.ά.

Υποφ. 30.4 • 1964

Δημοσιεύματα για τα 80χρονα του Βάρναλη, ειδήσεις, σύντομες αναφορές κ.ά.

Υποφ. 30.5 • 1965

Αποκόμματα με ειδήσεις, θεατρικές κριτικές (για την παράσταση *Λυσιστράτη* σε μετάφραση Κ.Β.), μία συνέντευξη, μία βιβλιοκρισία (*Οι δικτάτορες*), δύο επιστολές σχετικά με το ενδεχόμενο εκλογής του Κ.Β. στην Ακαδημία κ.ά.

Υποφ. 30.6 • 1966-1968

Αποκόμματα με ειδήσεις, σύντομες αναφορές, μία βιβλιοπαρουσίαση («Ελεύθερος κόσμος»), παρωδία του ποιήματος «Ο τρελός» κ.ά.

Υποφ. 30.7 • 1971-1972

Αποκόμματα με ειδήσεις, αναφορές, βιβλιοκρισίες (*Άτταλος ο Γ΄*) κ.ά.

Υποφ. 30.8 • 1973

Αποκόμματα με ειδήσεις, συνεντεύξεις, σύντομες αναφορές κ.ά.

Υποφ. 30.9 • 1974

Αποκόμματα με άρθρα, ειδήσεις, αναφορές, σχόλια, μία συνέντευξη, κ.ά.

Υποφ. 30.10 • Αχρονολόγητα

Αποκόμματα κ.κ.: τα περισσότερα μάλλον των δεκαετιών 1960 και 1970.

ΦΑΚΕΛΟΣ 31

Υποφ. 31.1 • Επικολλημένα αποκόμματα

Λυτά φύλλα με επικολλημένα αποκόμματα χωρίς συστηματική χρονολογική ή/και θεματική κατάταξη. Εκτός από λίγα της περιόδου 1930-1940, τα περισσότερα είναι της δεκαετίας του 1960 και περιλαμβάνουν ποικίλες αναφορές και ειδήσεις για τον ποιητή. Οι διάσπαρτες χειρόγραφες ενδείξεις είναι, ως επί το πλείστον, του Κ.Β. και της Δ.Μ.

Υποφ. 31.2 • Έμμετρες αφιερώσεις

Ποιήματα, στιχουργήματα και παρωδίες που αφιερώνουν στον Κ.Β. ομότεχνοι, φίλοι και θαυμαστές. Μεταξύ αυτών αυτόγραφα ποιήματα και στιχουργήματα των: Μ. Βαϊάνου, Ρ. Γκόλφη, Ευ. Ελευθεριάδη, Κ. Καρθαίου, Ρ. Κράους, Μ. Μαλακάση, Π. Μενεστρέλ, Β. Ρώτα, Γ. Τσουκαλά.

Υποφ. 31.3 • Χαιρετισμοί, κείμενα εκπομπών κ.ά.

Ομιλίες, άρθρα κ.ά. για τον Κ.Β. Μεταξύ αυτών χειρόγραφο σημείωμα του Κ.Θ. Δημαρά(ς), δακτυλόγραφα κείμενα του Α. Αποστολόπουλου, του Θ. Πιερρίδη (βλ. και Φάκ. 43), του Χρ. Λεβάντα και του Γ. Φτέρη. Επίσης, χειρόγραφα αντίγραφα των άρθρων του Φ. Πολίτη και του Τ.Κ. Παπατσώνη για την Αληθινή απολογία του Σωκράτη (αυτόγραφα του Κ.Β. και της Δ.Μ. αντίστοιχα).

Υποφ. 31.4 • Εκπομπές της σοβιετικής ραδιοφωνίας

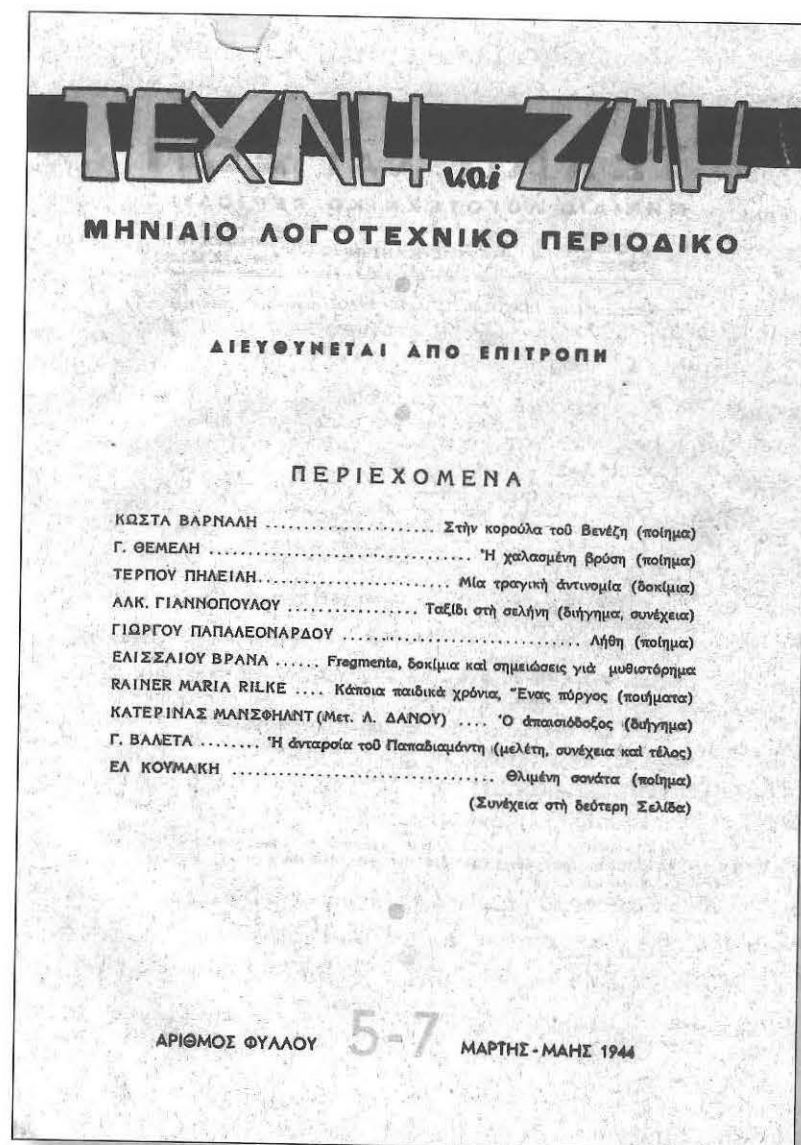
Κείμενα εκπομπών στον ραδιοσταθμό της Μόσχας (ελληνικά και ρωσικά, 1956-1959). Δυό από αυτά δημοσιεύτηκαν και στη Λογοτεχνική Εφημερίδα της Μόσχας.

Υποφ. 31.5 • Συνέδριο για την Ειρήνη και τον Αφοπλισμό

Μπροσούρα για τον Αφοπλισμό (Έκδοσις Ελληνικής Επιτροπής διά την Διεθνή Ύφεσιν και την Ειρήνην), έγγραφα σχετικά με το Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ειρήνη και τον Αφοπλισμό (Μόσχα, 9-14 Ιουλίου 1962) στο οποίο συμμετείχαν ο Κ.Β. και η Δ.Μ., διάφορα ενθυμήματα από το ταξίδι κ.ά. Βλ. και Φάκ. 67 (Επίπεδη φύλαξη).

Υποφ. 31.6

Λεύκωμα με αποκόμματα για την κηδεία του Κ.Β.

VI. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ 32

Αγγλοελληνική Επιθεώρηση

Τέχνη-Λογοτεχνία-Επιστήμη-Καθημερινή ζωή

1945 τόμ. Ι, αρ. 4 ■ 1946 τόμ. 2, αρ. 7-10 ■ 1947 τόμ. 2, αρ. 11, 12, τόμ. 3, αρ. 1 ■ 1948 τόμ. 3, αρ. 11 ■ 1949 τόμ. 4, αρ. 1-5, 7 ■ 1950 τόμ. 4, αρ. 8, 9, 11 ■ 1951 τόμ. 5, αρ. 8 ■ 1954 τόμ. 6, αρ. 4

Αγωγή

Επιστημονικών και Παιδαγωγικών Περιοδικών

1915 τόμ. Α', αρ. 1

Αιολικά Γράμματα

Δίμηνη Επιθεώρηση της Λεσβιακής Τέχνης

1972 Χρόνος Β', αρ. 7 ■ 1973 Χρόνος Γ', αρ. 17

Ακτίνες

Επιστήμη-Φιλοσοφία-Κοινωνικά ζητήματα-Γράμματα-Τέχνη

1946 Χρόνος Θ', αρ. 53 ■ 1948 Χρόνος ΙΑ', αρ. 76

ΦΑΚΕΛΟΣ 33

Αλεξανδρινή Λογοτεχνία

1948 ■ 1949 ■ 1953

Αλεξανδρινή Τέχνη

Μηνιαίο Λογοτεχνικό και Καλλιτεχνικό Περιοδικό

1927 Χρόνος Α', αρ. 7, 12. Βλ. αρ. 12: Κ.Β. «Οι σκλάβοι πολιορκημένοι: Ο καλός λαός (απόσπασμα)». ■ 1928 Χρόνος Β', αρ. 7, 8, 10, 11, 12 ■ 1929 Χρόνος Γ', αρ. 3, 4, 5, 8-9, 10-11, 12. Βλ. αρ. 8-9: Ρ[ίκα] Σ[εγκοπούλου], «Η Τριλογία του πνεύματος και η νεοελληνική κριτική». Απάντηση στη βιβλιοκρισία του Κ.Β. για το έργο του Ε. Π. Παπανούτσου (βλ. και Αναγέννηση, αρ. 11-12). ■ 1930 Χρόνος Δ', αρ. 1, 2, 3-4, 5, 6-7, 8, 11, 12 ■ 1931 Χρόνος Ε', αρ. 1, 2, 3, 4-5, 6, 7-8, 9-10

Αναγέννηση

Μηνιαίο Περιοδικό. Φιλοσοφία-Επιστήμη-Τέχνη-Παιδεία

1926-1927 Χρόνος Α', αρ. 1-10. Μαζί και τα τεύχη 1-8 της Σχολικής Πράξης, παραρτήματος της Αναγέννησης. Βλ. αρ. 3: Κ.Β. «Αλ. Κίβι, Τα εφτά αδέρφια», αρ. 6: Κ.Β. «Πόλεμος και Τέχνη», αρ. 7: Κ.Β. «Νεοελληνική πραγματικότητα και μαγεία». ■ 1927-1928 Χρόνος Β', αρ. 2-12. Μαζί και τα τεύχη 2-12 της Σχολικής Πράξης, παραρτήματος της Αναγέννησης. Βλ. αρ. 4: Κ. Παράσχου «Σύγχρονοι Έλληνες λογοτέχνες. Κώστας Βάρναλης», αρ. 8: Κ.Β. «Τέχνη και κοινωνικές συνθήκες», αρ. 11-12: Κ.Β. «Τρία βιβλία. Α'. Παπανούτσου: Η τριλογία του πνεύματος. Β'. Άλκη Θρύλου: Στοιχασμοί για το δημοτικό τραγούδι. Γ'. Νίκου Καζαντζάκη: Χριστός».

Άνθρωπος, Ο Βλ. ΦΑΚ. 57**Ανταίος**

Δεκαπενθήμερο Περιοδικό για τη Μελέτη των Προβλημάτων της Ανοικοδόμησης
1945 Χρόνος Α', αρ. 6 ■ 1948 Χρόνος Δ', αρ. 5-6

Αντιφασίστας

Μηνιαίο Εικονογραφημένο Περιοδικό
1934 τεύχη Πρωτομαγιάς, Ιουνίου

110

ΑΟΔΟ [= Απ' Όλα Δι' Όλους] Βλ. ΦΑΚ. 53**Ατλαντίς** Βλ. ΦΑΚ. 57**Ατομική Ψυχολογία**

[...] Όργανο της Εταιρείας προς Καλλιέργειαν της Ατομικής Ψυχολογίας
1938 Χρόνος Ζ', αρ. 5

Αυγή, Η Βλ. ΦΑΚ. 57**Βήμα, Το** Βλ. ΦΑΚ. 57**Βήμα της Κυριακής, Το** Βλ. ΦΑΚ. 57**Βίας**

Μηνιαίο Όργανο της Ενώσεως Εκπαιδευτικών Αλεξανδρείας και Κάτω Αιγύπτου
1952 Χρόνος Ζ', αρ. 31, 32-33 ■ 1953 Χρόνος Ζ', αρ. 34

Βουνίσια Χαμπέρια Βλ. ΦΑΚ. 59**Γενιά μας, Η** Βλ. ΦΑΚ. 53**Γράμματα (Αλεξάνδρεια)**

1919 αρ. 41 ■ 1920 αρ. 3

Γράμματα

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1944 τόμ. 5, αρ. 1, 2, 3, 4, 5-6, τόμ. 6, αρ. 7, 9-10. Βλ. σχόλιο με την επιγραφή «Χρονικά».

Γυναίκα, Η

Δεκαπενθήμερη Εικονογραφημένη Επιθεώρησης

1958 Χρόνος Θ', αρ. 229. Βλ. Νέστορας Μάτσας, «Έχουν αιώνια άνοιξη στην καρδιά» (συνέντευξη του Κ.Β.).

Γυναίκα της Ελλάδος, Η

Δεκαπενθήμερο Γυναικείο Τεχνικό και Φιλολογικό Περιοδικό

1947 Έτος Α', αρ. 1

Δελτίο

Μηνιαία Έκδοση των Τμημάτων Μελετών του Ελληνοσοβιετικού Συνδέσμου
1947 τόμ. 1, αρ. 5-6

Δελτίο Ελληνοσοβιετικού Συνδέσμου

1961 Χρόνος Α', αρ. 7

Δελτίο της Εργατικής Βοήθειας της Ελλάδος

1934 Χρόνος ΣΤ', αρ. 88

Δελτίο του Εκπαιδευτικού Ομίλου

1913 τόμ. 3, αρ. 1-4 ■ 1914 τόμ. 4, αρ. 1-4 ■ 1915 τόμ. 5, αρ. 1-2, 3-4 ■ 1920 τόμ. 8, αρ. 1-4 ■ 1921 τόμ. 9, αρ. 4 ■ 1922 τόμ. 10, αρ. 1-4

Δημοκρατική, Η Βλ. ΦΑΚ. 57**Δημοκρατική Εύβοια** Βλ. ΦΑΚ. 57**Δημοκρατικός Τύπος** Βλ. ΦΑΚ. 57**Διανόηση**

1925 Χρόνος Α', αρ. 4

Διανοούμενος, Ο

Μηνιαία Επιθεώρηση Τέχνης και Επιστήμης

1964 Χρόνος Β', αρ. 16. Βλ. σχόλιο για το ποίημα του Κ.Β. «Λευτεριά» στη στήλη «Σχόλια – Απόψεις – Ειδήσεις».

Διδασκαλικόν Βήμα

Επίσημον Όργανον της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας

1926 Χρόνος Β', αρ. 62

Δρόμοι της Ειρήνης

Μηνιαία Έκδοσις Ελληνικής Επιτροπής Ειρήνης

1960 τεύχος ανάρημο (μηνός Φεβρουαρίου)

Δρόμος, Ο

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1957 Χρόνος Α', αρ. Ι. Βλ. σκόλιο στη στήλη «Σημειώματα».

ΦΑΚΕΛΟΣ 36

Εθνική Αλληλεγγύη

Όργανο του Κεντρικού Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Αλληλεγγύης Ελλάδος

1946 Χρόνος Ε', αρ. 3

Εθνικόν Βήμα Βλ. ΦΑΚ. 57

Εθνικός Κήρυξ Βλ. ΦΑΚ. 57

Ειδήσεις του Αίμου Βλ. ΦΑΚ. 57

Εικονογραφημένη της Ελλάδος, Η

1925 Χρόνος Α', αρ. 2

Εκλογή

1958 τόμ. Ι4, αρ. Ι55

Εκπαιδευτική Επιθεώρησης

1917 τόμ. Ι, αρ. 2

Ελευθέρα Γνώμη Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελεύθερα Γράμματα

Περιοδικό της Ζωντανής Σκέψης

1945 αρ. Ι-Ι9, 21-33. Βλ. αρ. 2: Κ.Β. «Το Χαϊδάρι», αρ. 3: Κ.Β. «Νίκου Παπά Το αίμα των αθώων», αρ. 9: Κ.Β. «Μέρες Οργής [του Α. Πανσέληνου]», αρ. Ι0: Κ.Β. «Γαλλία», αρ. Ι6: «Ο Παλαμάς για το Βάρναλη», αρ. Ι8: «Οι πνευματικοί μας άνθρωποι εμπρός στα μεταπολεμικά προβλήματα. Μιλούν οι Κ. Βάρναλης και Πέτρος Χάρης», αρ. 22: Α. Πανσέληνου «Η προσωπικότητα του Κώστα Βάρναλη», αρ. 32-33: Κ.Β. «Ο Γληνός δάσκαλος». Επίσης, σύντομη μνεία στον αρ. 24-25.

ΦΑΚΕΛΟΣ 37

Ελεύθερα Γράμματα (συνέχεια)

1946 αρ. 34-44, 51-58. Βλ. αρ. 52-55, 57-58, όπου σύντομες αναφορές στον Κ.Β. ■ 1947 αρ. 59-62, 65. Περίοδος Β': αρ. Ι, 2, 4, 5. Βλ. αρ. 61: Κ.Β. «Κωστής Παλαμάς», αρ. 65: Κ.Β. (μτφρ.) «Ο αφέντης Φραμποαζύ», Α.Κ. «Κώστα Βάρναλη Το ημερολόγιο της Πηνελόπης» ■ 1948 αρ. 7-17 ■ 1949 Περίοδος Γ', αρ. Ι-2, 3-4, 7-8. Βλ. αρ. 7-8: Δύο ποιήματα του Πούσκιν μεταφρασμένα από τον Κ.Β. ■ 1950 Περίοδος Δ': αρ. Ι, 2-4, 5-7. Βλ. αρ. Ι: Κ.Β. Άτταλος ο Γος (Πρόλογος) ■ 1951 Περίοδος Δ', αρ. 5-7

Ελεύθερα Συνδικάτα Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελεύθερη Ελλάδα Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελευθερία Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελεύθερο Πνεύμα (Γιάννινα)

Στοχασμός-Τέχνη-Κριτική

1965 Χρόνος Α', αρ. Ι. Βλ. «Τέρμα» (ανέκδοτο ποίημα του μεγαλόπνοου βάρδου του κοινωνικού μας προβληματισμού Κώστα Βάρναλη).

Ελεύθερος Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελεύθερος Άνθρωπος Βλ. ΦΑΚ. 57

ΦΑΚΕΛΟΣ 38

Ελλάδα μας, Η

Ι5ήμερο Περιοδικό της Ελληνικής Πραγματικότητας

1947 Χρόνος Β', αρ. 22, 23. Βλ. αρ. 23: Αναφορά στον Κ.Β. στη στήλη «Τα Σαββατόβραδα του Τρίκκη».

Ελλάς Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελλάς, Η Βλ. ΦΑΚ. 57

Έλλην-Ελληνίδα (Νέα Υόρκη)

Μηνιαία Επιθεώρησης Δημιουργίας και Κριτικής

1956 τόμ. 7, αρ. 61. Βλ. Κ.Β. «Η μάνα του Χριστού».

Ελληνικά Γράμματα

Δεκαπενθήμερο Περιοδικό

1927 αρ. Ι2. Βλ. Γ.Ν. Π[ολίτης], «Κ. Βάρναλη: Σκλάβοι πολιορκημένοι».

Ελληνικά Χρονικά

Εβδομαδιαία Πολιτική, Οικονομική και Πνευματική Επιθεώρησης

1952 Χρόνος Α', αρ. Ι8, 33

Ελληνικά Φύλλα

Μηνιαία Τεύχη Γραμμάτων, Καλλιτεχνίας, Επιστημών και Πολιτικής

1935 Χρόνος Α', αρ. 4

Ελληνική, Η Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελληνική Δημιουργία

Δεκαπενθήμερη Έκδοση

1948 Χρόνος Α', αρ. Ι2, Ι9 ■ 1949 Χρόνος Β', αρ. 29 ■ 1953 αρ. Ι33 (Αφιέρωμα στην αλεξανδρινή ποίηση)

Ελληνική Επιθεώρηση (Λονδίνο)

Τριμηνιαία Έκδοση του Ελληνικού Ινστιτούτου Αγγλίας

1973 αρ. 4

Ελληνική Λαολογία

Μηνιαίο Λαογραφικό Περιοδικό

1936 αρ. 1

Ελληνικοί Ορίζοντες (Αλεξάνδρεια)

Μηνιαία Εικονογραφημένη Έκδοσις του Αποδήμου Ελληνισμού

1955 αρ. 12. Βλ. βιβλιοπαρουσίαση των Ποιημάτων του Κ.Β. από τον Νικήτα Ορφανίδη.

Ελληνίς

Μηνιαίον Περιοδικόν του Εθνικού Συμβουλίου των Ελληνίδων

1936 Χρόνος ΙΣΤ΄, αρ. 7, 8-11 ■ 1937 Χρόνος ΙΣΤ΄, αρ. 1, Χρόνος ΙΖ΄, αρ. 2

Ελληνισμός της Ρωσσίας Βλ. ΦΑΚ. 57

Ελληνισμός του Εξωτερικού

Χριστιανο-σοσιαλιστικό Μηνιαίο Περιοδικόν του Οργανισμού Νεοελληνικής Αναγεννήσεως

1948 Χρόνος Α΄, αρ. 10 ■ 1949 (Ιούν.-Δεκ.), x.αρ.

Ελληνο-Αυστραλιανή Επιθεώρηση (Μελβούρνη)

Μηνιαίο Περιοδικό της Κοινωνικής, Καλλιτεχνικής και Αθλητικής Ζωής της Ελληνικής Παροικίας της Αυστραλίας

1951 τόμ. 1, αρ. 3, 4 ■ 1952 τόμ. 1, αρ. 6, 7, 8, 9, τόμ. 2, αρ. 13 ■ 1953 τόμ. 2, αρ. 17, 18.

Βλ. αρ. 18: αναδημοσίευση του χρονογραφήματος του Κ.Β. «Υψηλή φιλοσοφία».

Ελπίδα της Βοιωτίας Βλ. ΦΑΚ. 57

Εμπρός Βλ. ΦΑΚ. 57

Επανάσταση

Όργανο του Κομμουνιστικού Πυρήνα της Φιλοσοφικής Σχολής

1927 Χρόνος Α΄, αρ. 1

Επαρχιακά Γράμματα

1944 Χρόνος Α΄, αρ. 1

ΦΑΚΕΛΟΣ 39

Επιθεώρηση Τέχνης

Μηνιαίο Περιοδικό Γραμμάτων και Τεχνών

1954 αρ. 1 ■ 1955 αρ. 3-11 (από το αρ. 8 η ένδειξη: Έτος Ι, Τόμος Β΄). Βλ. αρ. 3: Κ.Β. «Σολωμός - Το μεγάλο μάθημα», αρ. 7: Μανόλη Λαμπρίδη «"Il gran rifiuto" (Καβάφης - Βάρναλης - Καρυωτάκης, και η παρακμή)», αρ. 8: Τάσου Βουρνά «Φαινόμενα "διαλεκτικού" εκλεκτικισμού», αρ. 11: Κ.Β. «Καλιγούλας "Το άστρον του λαού"». ■ 1956 Χρόνος Β΄, τόμ. 3-4, αρ. 13-24. Βλ. αρ. 13: Μάρκου Αυγέρη «Ο πεσσιμισμός στην ελληνική ποίηση (Καβάφης, Καρυωτάκης, Βάρναλης)», αρ. 14: Τάσου Βουρνά «Κώστα Βάρναλη, Οι δικτάτορες [...]», αρ. 15: Μ. Μ. Παπαϊωάννου «Φαινόμενα ακμής και παρακμής στη νεοελληνική ποίηση. ΙΙΙ». ■ 1957 Χρόνος Γ΄, τόμ. 5-6, αρ. 25, 26, 33. Βλ. αρ. 26 «Αφιέρωμα στον Βάρναλη». ■ 1958 Χρό-

νος Δ΄, τόμ. 8, αρ. 43. Βλ.: «Τέσσερα ποιήματα του Κώστα Βάρναλη». ■ 1964 Χρόνος Ι΄, τόμ. 19-20, αρ. 109

ΦΑΚΕΛΟΣ 40

Επιστήμη

Μηνιαίον Επιστημονικόν Περιοδικόν

1945 Χρόνος Α΄, αρ. 1

Εργασία

Δεκαπενθήμερο Παιδαγωγικό Περιοδικό

1924 τόμ. 2, αρ. 21 (με το εξώφυλλο του πρώτου τεύχους) ■ 1925 τόμ. 2, αρ. 11-20 (31-40), τόμ. 3, αρ. 2

Εργασία

Εβδομαδιαία Επιθεώρησις. Όργανον Ερεύνης των Ζωντανών Προβλημάτων της Χώρας.

1932 Χρόνος Γ΄, αρ. 112, 139. Βλ. αρ. 112: Σωτήρης Σκίπης, «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη», αρ. 139: Άριστος Καμπάνης, «Ενας σατυρικός». ■ 1939 Χρόνος Ι΄, αρ. 489. Βλ. Γ. Μυλωνογιάννη «Μία πνευματική γενεά», όπου παρουσιάζει το βιβλίο του Κ.Β. Ζωντανοί Άνθρωποι.

Έρευνα Βλ. ΦΑΚ. 57

Ερωτόκριτος (Χανιά)

Μηνιαία Πανελλήνιος Επιθεώρησις

1924-1925 Χρόνος Α΄, αρ. 4-5

Έσπερος (Σύρα)

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1923 Χρόνος Α΄, αρ. 9, 11. Βλ. αρ. 9: Φώτος Γιοφύλλης, «Δήμου Τανάλια, Το Φως που καίει».

Εστία Βλ. ΦΑΚ. 57

Ευβοϊκός Λόγος (Χαλκίδα)

Μηνιαία Επιθεώρηση Κριτικής, Μελέτης και Τέχνης

1958 Χρόνος Α΄, αρ. 2-10 ■ 1959 Χρόνος Α΄, αρ. 11-12, Χρόνος Β΄, αρ. 13, 14-15, 16-17, 19-20, 21-22. Βλ. αρ. 11-12: Β. Ρώτα «Ρίκα», ποίημα αφιερωμένο στον Κ.Β., αρ. 14-15, όπου χαιρετισμός του Κ.Β. με την ευκαιρία του Βραβείου Λένιν, εξώφυλλο σ. 19. ■ 1960 Χρόνος Β΄, αρ. 23-24, Χρόνος Γ΄, αρ. 25-26, 27-28, 29-30, 31-33 ■ 1961 Χρόνος Γ΄, αρ. 34-36, Χρόνος Δ΄, αρ. 37-39, 40-42, 43-45 ■ 1962 Χρόνος Δ΄, αρ. 46-48, Χρόνος Ε΄, αρ. 49-51, 52-55 ■ 1963 Χρόνος ΣΤ΄, αρ. 61-65, 66-70 ■ 1964 Χρόνος Ζ΄, αρ. 71-73, 74-76, 77-82

Ευφορίων

Περιοδική Προσωπική Έκδοσις [του Ι. Μαιναλιώτη]

1934 Χρόνος Α΄, αρ. 1

Έφηβος

Μηνιαίο Περιοδικό της «Συντροφιάς των μαθητών του Προτύπου Λυκείου Αθηνών»

1943 αρ. Ι

Εδώ τοποθετήθηκε και η «Εύθυμη Συντροφιά» (Μάιος 1945), επετειακή έκδοση για τα 10 χρόνια του ομώνυμου ψυχαγωγικού ομίλου. Στη σ. Ι χαιρετισμός του Κ.Β.

ΦΑΚΕΛΟΣ 41

Εφημερίδα των Ελληνίδων

Δεκαπενθήμερο Όργανο της Πανελλαδικής Ομοσπονδίας Γυναικών και της Πανελληνίου Ενώσεως Γυναικών

1947 αρ. Ι-Ι6. Λείπει το φύλλο αρ. ΙΙ. Τα φύλλα Ι και 4 είναι διπλά.

Εφημερίδα των Ποιητών, Η

Μηνιαίο Περιοδικό Ποιητικής Δημιουργίας και Διεθνούς Επικοινωνίας

1956 Χρόνος Α', αρ. Ι, 2, 3, 4, 6 ■ 1957 Χρόνος Α', αρ. 7-12, Χρόνος Β', αρ. Ι3 ■

1958 Χρόνος Β', αρ. Ι6, 20

Ζυγός

Περιοδικό Καλών Τεχνών

116 1955 Χρόνος Α', αρ. Ι, 2

Ημέρα, Η βλ. ΦΑΚ. 58

Ηχώ της Ελλάδος βλ. ΦΑΚ. 58

Θαρραλέος, Ο βλ. ΦΑΚ. 58

Θάρρος βλ. ΦΑΚ. 58

Θεατής

Εικονογραφημένη Επιθεώρησης

1934 Χρόνος Ι', αρ. 481. βλ. Κ. Παράσχος, «Οι συγγραφείς μας από την γνωστήν και την άγνωστον πλευράν των. Με τον ποιητήν κ. Κ. Βάρναλην» (συνέντευξη).

Ιδέα

Μηνιαίο Περιοδικό-Όργανο της Ελεύθερης Σκέψης και Τέχνης

1933 Χρόνος Α', αρ. Ι-4. βλ. αρ. 2: Γιώργου Θεοτοκά «Το Φως που καίει», αρ. 3, όπου ο Α. Δελμούζος επικρίνει το έργο του Κ.Β.

Καθημερινά Νέα βλ. ΦΑΚ. 58

Καινούργια Ζωή

Περιοδικό Φιλολογικό

1928 Χρόνος Α', Ι, 2. βλ. αρ. Ι: Μετάφραση του ποιήματος του Charles Vildrac «Τραγούδι ενός φαντάρου» από τον Κ.Β., αρ. 2: «Μια απάντηση», όπου επικρίνεται ο Ν. Γιαννιός για ένα σμειώμα του εναντίον του Κ.Β. στη Νέα Εστία.

Καλλιτεχνικά Νέα

Εβδομαδιαίο Θεατρικό, Λογοτεχνικό, Κινηματογραφικό & Καλλιτεχνικό Περιοδικό

1943 Χρόνος Α', αρ. Ι8, 20, 22, 29 ■ 1944 Χρόνος Α', αρ. 30, 31, 33. βλ. αρ. 30: Δύο ποιήματα του Κ.Β. για παιδιά: «Ο κορυδαλλός», «Ποντικός και ταύρος».

Καλλιτεχνική Ελλάδα

Γράμματα-Τέχνες

1945 αρ. Ι-3

Καρχαρίας του «Τραστ» βλ. ΦΑΚ. 59

Κάστρο, Το (Ηράκλειο Κρήτης)

Περιοδική Έκδοση Στίχου και Κριτικής

1934 Χρόνος Α', αρ. Ι, 2 ■ 1935 Χρόνος Β', αρ. 3 ■ 1937 Χρόνος Δ', αρ. 6 («Φύλλο κριτικής»)

Κλωστοϋφαντουργική Εγκυκλοπαιδεία

1944 Χρόνος Β', αρ. 4-5 ■ 1945 Χρόνος Γ', αρ. 5-6, 7-9

Κοινωνική Έρευνα

1932 αρ. Ι. βλ. Κ.Β. «Το πρόβλημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας» ■ 1935 Περίοδος Β', αρ. 4. βλ. Θ.Ν. Τσαβέας, «Η περίπτωση Βάρναλη».

Κόκκινο Ημερολόγιο, Το

Χρονιάτικο Παράρτημα της εφημερίδας Ριζοσπάστης... Βγαίνει κάθε Πρωτοχρονιά

1935 βλ. στις σ. 185-86 το ποίημα του Κ.Β. «Ο Οδηγητής».

Κομμουνιστική Επιθεώρησης

Μηνιαίον Θεωρητικόν Όργανον του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος της Ελλάδος (Κομμουνιστικού)

1922 Χρόνος Β', αρ. 8

Κορινθία βλ. ΦΑΚ. 58

Κόσμος. Επιστήμη και Ζωή 1960 Χρόνος Β', αρ. 55. βλ. σ. 16-18, 49: Συνέντευξη του Κ.Β. στον Παύλο Κριναίο.

Κρητικές Σελίδες (Ηράκλειο)

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1936 Χρόνος Α', αρ. Ι

Κρητική Επιθεώρησης βλ. ΦΑΚ. 58

Κρητική Εστία (Χανιά)

Περιοδικό Ιστορικό-Λαογραφικό

1952 Χρόνος Δ', αρ. 33-34 ■ 1953 Χρόνος Δ', αρ. 35-36

Κρίκος (Λονδίνο)

Μηνιαία Πνευματική Έκδοση του Αποδήμου Ελληνισμού

1950 Χρόνος Α', αρ. 1 ■ 1952 Χρόνος Γ', αρ. 23 ■ 1953 Χρόνος Γ' [=Δ'], αρ. 25-26, Χρόνος Δ', αρ. 35-36. Βλ. αρ. 35-36: Λούλα Ιερωνυμίδου, «Κώστας Βάρναλης».

Κριτική και Ποίηση

1919 Χρόνος Α', αρ. 10-12

Κροκόδειλος Βλ. ΦΑΚ. 59

Κυκλάδες (Σύρα)

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1932 Χρόνος Γ', αρ. 20. Βλ. Νίκος Δ. Παππάς, «Το ωραιότερο ελληνικό ποίημα (Η μάννα του Χριστού: Κ. Βάρναλη)».

Κύκλος, Ο

Φύλλα του Λόγου και της Τέχνης

1931 Χρόνος Α', αρ. 2 ■ 1932 Χρόνος Α', αρ. 3 ■ [:] Χρόνος Δ', αρ. 9. Βλ. αρ. 2: Κ.Β. Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη (προδημοσίευση), αρ. 3: Ι. Ζερβός, «Κώστα Βάρναλη, Η αληθινή απολογία του Σωκράτη».

Κυπριακά Γράμματα (Λευκωσία)

Δίμηνο Περιοδικό Μελέτης και Τέχνης

118 1946 Χρόνος ΙΑ', αρ. 137-138

Κυπριακά Χρονικά (Λευκωσία)

Μηνιαίο Πνευματικό Περιοδικό

1961 Χρόνος Α', αρ. 5, ΙΙ, Ι2

ΦΑΚΕΛΟΣ 42

Λαϊκός Λόγος

Μηνιαίο Περιοδικό Ζωής και Τέχνης

1966 αρ. 6. Βλ. επαινετικό σημείωμα για τη συλλογή του Κ.Β. «Ελεύθερος Κόσμος» στη στήλη «Ματιές στα βιβλία».

Λαχανίδα, Η Βλ. ΦΑΚ. 59

Λευκαδίτικα

Μηνιαίον Όργανον [...] των απανταχού Λευκαδίων [...]

1960 Χρόνος Β', αρ. 25-26

Λόγος (Μυτιλήνη)

Μηνιαία Επιθεώρηση της Πνευματικής Επαρχίας

1954 Χρόνος Α', αρ. 9, Χρόνος Β', αρ. 14-15, 16 ■ 1955 Χρόνος Β', αρ. 21-22

Λογοτέχνης

Δεκαπενθήμερη Φιλολογική Επιθεώρηση

1927 Χρόνος Α', αρ. 1

Λογοτέχνης, Ο

Μηνιαίο Φιλολογικό Περιοδικό

1956 Χρόνος Α', αρ. 1, 2 ■ 1957 Χρόνος Α', αρ. 6-8, 10. Βλ. αρ. 8, όπου δημοσιεύονται στίχοι του Κ.Β. (σ. 9, ΙΙ), ενώ δεν δημοσιεύεται το ανέκδοτο διήγημα του ίδιου που περιλαμβάνεται στα περιεχόμενα του τεύχους (βλ. εξώφυλλο). ■ 1958 Χρόνος Β', αρ. 15, Χρόνος Γ', αρ. 17

Λογοτεχνία

Δεκαπενθήμερο Φιλολογικό και Κριτικό Περιοδικό

1920 τόμ. Α', αρ. 1, 2

Λογοτεχνικά Χρονικά

Τρίμηνη Έκδοση του "Κέντρου Σπουδών"

1970 Χρόνος Α', αρ. 1

Λογοτεχνικές Σελίδες (Χανιά)

Μηνιαίο Περιοδικό

1923 Χρόνος Α', αρ. 1

Λογοτεχνική Επιθεώρηση

Μηνιαίο Φύλλο Κριτικής και Τέχνης

1927 αρ. 2, 4. Βλ. αρ. 2: Κ.Β. «Ο Καλός πολίτης», αρ. 4: Πέτρος Πικρός, «"Απολεμικός" κομπογιανντισμός», Α'. Κριτική στη μελέτη του Κ.Β. «Πόλεμος και Τέχνη».

Λυτρωμός

Μηνιαίο Περιοδικό Κριτικής και Τέχνης

1933 αρ. 5-6. Βλ. Βάσσου Βαρίκα «Ο Βάρναλης και η αντίδραση».

Λωτός

Μηνιαίο Περιοδικό της Τέχνης

1970 αρ. 9

Μακεδονικά Γράμματα

Δεκαπενθήμερο Λογοτεχνικό και Ιστορικό Περιοδικό

1944 Χρόνος Α', αρ. 4, 5, 6

Μάχη, Η Βλ. ΦΑΚ. 58

Μελέτη-Κριτική

Μηνιαίο Όργανο του «Ακαδημαϊκού Ομίλου»

1932 Χρόνος Α', αρ. Ι. Βλ. Γ. Κοτζιούλας, «Κώστα Βάρναλη, Η αληθινή απολογία του Σωκράτη».
■ 1933 Χρόνος Α', αρ. 6

Μορφές

Λογοτεχνία – Τέχνη – Επιστήμη – Φιλοσοφία

1948 Χρόνος Γ', αρ. 2

Μόρφωση

(Δεκαπενθήμερη Έκδοση της Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε)

1946 Χρόνος Α', αρ. 6, τόμ. 2, αρ. 1, 2, Χρόνος Β', τόμ. 3, αρ. 1, 2, 3 ■ 1947 Χρόνος Β', τόμ. 3, αρ. 4-12

Μούσα

Μηνιαίο Περιοδικό

1921 Χρόνος Β', αρ. 5(17). Βλ. Κ.Β. «Αλητεία». ■ 1922 Χρόνος Γ', αρ. 5(29). Βλ. Κ.Β. «Λευτεριά». ■ 1923 Χρόνος Γ', αρ. 6(30), 9(33). Βλ. αρ. 6(30): Ι. Μ. Π[αναγιωτόπουλος], «Δήμου Τανάλια: Το φως που καίει [...] Αλεξάνδρεια, 1922».

Μπουκέτο

Εβδομαδιαία Εικονογραφημένη Φιλολογική Επιθεώρησης

1931 Χρόνος Η', αρ. 389. Βλ. «Οι Έλληνες διανοούμενοι... μεγάλοι ζωγράφοι!...», όπου χιουμοριστικό σκίτσο του Κ.Β. από τον Μιχάλη Τόμπρο.

ΦΑΚΕΛΟΣ 43

120

Νέα Αγωγή, Η

Μηνιαίο Παιδαγωγικό Δελτίο

1927 Χρόνος Α', αρ. 1-5, 7-8, 11-12. Μέσα στον αρ. 2 το Καταστατικό της «Διεθνούς των εργατών της παιδείας» και στον αρ. 7-8 η Διακήρυξη της Διοικητικής επιτροπής του «Εκπαιδευτικού Ομίλου» (1927). ■ 1928 Χρόνος Β', αρ. 1

Νέα Γράμματα, Τα

Τρίμηνη Λογοτεχνική Επιθεώρηση

1940 Χρόνος ΣΤ', αρ. 1

Νέα Ελλάδα

Δεκαπενθήμερη Πολιτική Επιθεώρηση της Κεντρικής Επιτροπής του ΕΑΜ

1944 Περίοδος Β', αρ. 1, 2. Βλ. Κ.Β. «Οι "Πατρίκιοι"».

Νέα Επιθεώρηση

Μηνιαία Έκδοση

1928 Χρόνος Α', αρ. 1-12. Βλ. αρ. 1: Θ.Ν. Τσαβέας, «Κ. Βάρναλη: Σκλάβοι πολιορκημένοι [...]», αρ. 3: Κ.Β. «Ο Ιδεαλιστής ήτοι η παιδική αθωότητα», αρ. 5: Κ.Β. «Εξαγνισμός». ■ 1929 Χρόνος Β', αρ. 3(15)

Νέα Εποχή (Λευκωσία)

Μηνιαίο Περιοδικό Σύγχρονης Σκέψης

1959 Χρόνος Α', αρ. 5, 6. Βλ. αρ. 6: Θεοδόσης Πιερίδης, «Κώστας Βάρναλης». ■ 1960 Χρόνος Β', αρ. 19

Νέα Εστία

1933 τόμ. 13, αρ. 155 ■ 1951 τόμ. 50, αρ. 576. Βλ. «Άγγελος Σικελιανός (Τα πρώτα άρθρα των αθηναϊκών εφημερίδων)», όπου αναδημοσιεύεται άρθρο του Κ.Β. για τον θάνατο του Σικελιανού. ■ 1960 τόμ. 68, αρ. 803

Νέα Ζωή (Αλεξάνδρεια)

Λογοτεχνικό Περιοδικό

1927 τόμ. 14, αρ. 2. Βλ. Γλαύκος Αλιθέρης, «Κώστας Βάρναλης».

Νέα Ζωή

Ζωντανή Τέχνη-Κοινωνική Επιστήμη-Εκλαϊκείωση

1945 αρ. 4

Νέα Ζωή Βλ. ΦΑΚ. 58

Νέα Οικονομία, Η

Μηνιαία Οικονομική και Κοινωνική Επιθεώρηση

1956 Χρόνος Ι', αρ. 3(III), 8-9(II6-II7)

Νέα Ποίηση, Η

Ποιητικό Περιοδικό

1974 αρ. 1. Βλ. τα ποιήματα του Κ.Β. «Δικτατορίες» και «Η λευτεριά του Σολωμού» (αργότερα στην Οργή Λαού).

121

ΦΑΚΕΛΟΣ 44

Νεοελληνικά Γράμματα

Εβδομαδιαία Φιλολογική, Καλλιτεχνική και Επιστημονική Εφημερίς

1935 Χρόνος Α', αρ. 2-6, 8, 10-12, 14, 16, 21-25, 38 ■ 1936 Χρόνος Β', αρ. 39-42, Περ. Β', αρ. 1 ■ 1937 Περ. Β' / Χρόνος Β', αρ. 6, 8, 10, 12, 17, 27, 40, 45, 52, 53, 55 + 2 ακέφαλα, ελλιπή τεύχη ■ 1938 Περ. Β' / Χρόνος Β', αρ. 58, 65, 66, 70-73, 76, 78, 83, 89, 93, 98.

ΦΑΚΕΛΟΣ 45

Νεοελληνικά Γράμματα (συνέχεια)

1939 Περ. Β', αρ. 110, 121, 122, 128, 129, 135, 138-142, 145, 146, 148, 155, 156, 158, 160. Βλ. αρ. 128: Γ. Μ. Μυλωνογιάννης, «Κώστα Βάρναλη, Ζωντανοί άνθρωποι [...]», αρ. 145: Β. Ρώτας, «Στον Κώστα Βάρναλη». ■ 1940 Περ. Β', αρ. 162, 166, 168, 174, 177, 196, 197 (ελλιπές), 199 (ελλιπές)-201, 203, 204, 206-208. Βλ. αρ. 201: «Αριστοφάνη Ειρήνη. Εισαγωγή-Μετάφραση: Κώστα Βάρναλη», όπου δημοσιεύεται απόσπασμα (στ. 508-728) από τη μετάφραση του Κ.Β. αρ. 204: «Η λογοτεχνία μας από εβδομάδα σ' εβδομάδα», όπου γίνεται αναφορά σε πρόσφατες επιφυλλίδες του Κ.Β. στην Πρωία («Τέχνη και Ζωή»). ■ 1941 Περ. Β', αρ. 214-217, 219

ΦΑΚΕΛΟΣ 46

Νεοελληνική Μούσα (Πειραιάς)

1943 αρ. 1, [3:]

Νεοελληνική Τέχνη

Λογοτεχνική Επιθεώρηση

1927 αρ. 2

Νέοι Καλλιτέχνες

Περιοδικό Πλαστικών Τεχνών

1947 αρ. 1

Νέοι Πρωτοπόροι

Μηνιαίο Όργανο των Πρωτοπόρων της Ελλάδας

1931 αρ. 1. «Κ. Βάρναλη, Η αληθινή απολογία του Σωκράτη». Απόσπασμα από το Μέρος Τέταρτο.

■ 1932 αρ. 2-4, 6-12. Βλ. αρ. 2: «Κ. Βάρναλη, Το φως που καίει (Νέα διασκευή)». Απόσπασμα από το "Χορό της πριμαντόνας και της μαϊμούς", αρ. 3: Γ. Γιανέλης, «Κ. Βάρναλη Η αληθινή απολογία του Σωκράτη 1931», τχ. 4: Κ.Β. «Ο καλός πολίτης», αρ. 7-8: «Ένα γράμμα του Κώστα Βάρναλη», αρ. 11: Σχόλια στις στήλες «Το παραμιλητό του κόσμου που πεθαίνει» και «Η σκοπιά μας», αρ. 12: Κ.Β. «Ο λαός». ■ 1933 αρ. 2-9, 12. Ακόμη ανάρτημα τεύχος-αφιέρωμα για τον Μαρξ (14/3/1933). Βλ. αρ. 5: Κ.Β. «Διανοούμενοι λακέδες».

122

ΦΑΚΕΛΟΣ 47

Νέοι Πρωτοπόροι (συνέχεια)

1934 αρ. 1, 4 -7, 9, 10, 12. Επίσης, ανάρτημα τεύχος-αφιέρωμα στο Συνέδριο των Σοβιετικών Συγγραφέων (Σεπτέμβρης 1934). Βλ. αρ. 6: Κ.Β. «Διανόηση Ε.Ε.Ε.», αρ. 9: «Δηλώσεις των συνεργατών μας Γληνού και Βάρναλη στη Μόσχα», αρ. 10: Σχόλιο στη τακτική στήλη «Η σκοπιά μας», αρ. 12: Κ.Β. «Ο δεύτερος εξώστης». ■ 1935 αρ. 3, 6, 7-8, 9. Βλ. αρ. 3: Σχόλιο στην τακτική στήλη «Η σκοπιά μας», αρ. 7-8: Δ. Γληνού «Το φως, που καίει», αρ. 9: Δ. Γληνού «Το φως, που καίει» Β'. ■ 1936 αρ. 1, 2, 3, 5, 6, 7. Βλ. αρ. 1: Δ. Γληνού «Το φως, που καίει» Γ'.

ΦΑΚΕΛΟΣ 48

Νέον Πνεύμα

Λογοτεχνία – Καλλιτεχνία – Κριτική – Ιστορία

1944 Χρόνος Α', αρ. 1-2, 3, 7-8

Νέος Δρόμος Βλ. ΦΑΚ. 53

Νέος Δρόμος, Ο

1928 Χρόνος Α', αρ. 4

Νέος Νουμάς

Δίμηνο Περιοδικό Γραμμάτων και Διανόησης

1950 Χρόνος Α', αρ. 6 ■ 1951 Χρόνος Β', αρ. 1-6. Βλ. αρ. 5: Σχόλιο στην τακτική στήλη «Σχόλια – Απόψεις».

Νίκαια, Η

Μηνιαία Εκπολιτιστική Επιθεώρηση

1955 αρ. 5

Νουμάς, Ο

1911 Χρόνος Θ', αρ. 436-444, 456-460 ■ 1912 Χρόνος Ι', αρ. 469-470, 486-490

ΦΑΚΕΛΟΣ 49

Νουμάς, Ο (συνέχεια)

1919 Χρόνος Α' (16), αρ. 8(617)-55(664)

ΦΑΚΕΛΟΣ 50

Νουμάς, Ο (συνέχεια)

1920 Χρόνος ΙΖ', αρ. 665-681, 683-691, 697, 699-711, 713-716

ΦΑΚΕΛΟΣ 51

Νουμάς, Ο (συνέχεια)

1921 Χρόνος ΙΗ', αρ. 717-730, 732-734, 742-751 ■ 1922 Χρόνος ΙΘ', αρ. 752-766 ■ 1930 Χρόνος ΚΒ', αρ. 4(789) ■ 1931 Χρόνος ΚΓ', αρ. 2(799), 4(801), 5-6 (802-803)

ΦΑΚΕΛΟΣ 52

Ξεκίνημα (Θεσσαλονίκη)

Δεκαπενθήμερο Περιοδικό του Εκπολιτιστικού Ομίλου Πανεπιστημίου

1944 Χρόνος Α', αρ. 1, 4, 5

Ξεκίνημα

Μηνιαία Χριστιανική Ριζοσπαστική Επιθεώρηση Νέων

1946 Χρόνος Δ', αρ. 7(28). Βλ. Πέτρος Ν. Λινάρδος, «Κώστας Βάρναλης (Δήμος Τανάλιας)».

Ξεκίνημα, Το

Λογοτεχνικό Περιοδικό των Νέων

1933 Χρόνος Α', αρ. 3, 5. Βλ. αρ. 3: Λιλή Πριονιστή, «Προσωπικά ή άγνοια; Βάρναλης – Θεοτοκάς», αρ. 5: Λιλή Πριονιστή, «Λίγες γραμμές από μία κριτική εντύπωση. Κ. Βάρναλη: Το Φως που καίει».

123

Όρθρος

Μηνιαίο Φιλολογικό Περιοδικό

1923 αρ. 6. Βλ. Σπ. Παναγιωτόπουλος, «Δήμου Τανάλια: Το Φως που καίει, "Γράμματα", Εκδότης Στέφανος Πάργας, 1922».

Ορίζοντες

Μηνιαία Τεύχη Γραμμάτων και Τέχνης

1944 Χρόνος Α', αρ. 1-5. Βλ. αρ. 5: Δ. Ψαθάς, «Ποιοι είναι;; Χιουμοριστικά σκίτσα απ' τον κόσμο της τέχνης του πνεύματος», όπου σκίτσο του Κ.Β.

Ορίζοντες

Περιοδικό Τέχνης και Γραμμάτων

1970 Νέα Περίοδος, Χρόνος Α', αρ. 2 ■ 1971 Νέα Περίοδος, Χρόνος Β', αρ. 8

Παγκανίνι (Βόλος)

Φιλολογική Έκδοσις

1951 χ.αρ. (ένδειξη: Μάρτιος). Βλ. «Στον κ. Βάρναλη», ανοικτή επιστολή του Ν. Στάθη. ■ 1952 αρ. 42

Παιδαγωγική

Έκδοσις του «Παιδικού Κόσμου»

1938 Χρόνος Β', αρ. 4

124 Παιδικός Κόσμος

Δεκαήμερο Περιοδικό εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας

1943 Χρόνος ΙΓ', αρ. 14-16

Παλαμικά Γράμματα

Μηνιαίο Φιλολογικό Περιοδικό

1943 Χρόνος Α', αρ. 1

Παναθήναια

Μηνιαία Επιθεώρηση Τέχνης και Κριτικής

1960 Χρόνος Β', αρ. 13-14

Παπαγάλος των Ευθυμογράφων, Ο Βλ. ΦΑΚ. 59

Πάροικος της Κυριακής, Ο Βλ. ΦΑΚ. 58

Παρόν, Το

Πολιτική και Οικονομική Επιθεώρησης

1960 Χρόνος ΙΗ', αρ. 100

Παρουσίες

Μηνιαία Έκδοση Γραμμάτων και Τεχνών

1972 αρ. 1

Πάφος

Μηνιαίο Παγκύπριο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1937 Χρόνος Β', αρ. 10, 11 ■ Χρόνος Γ', αρ. 2. Βλ. Κ.Β. «Πορτραίτο της μικρούλας Μιράντας σε ρίμες». Επίσης σκίτσο του Κ.Β. από τον Ευθ. Παπαδημητρίου. ■ 1947 τόμ. 12, αρ. 1 (Ο πλήρης τίτλος: Φιλολογική Πάφος)

Πειραικά Γράμματα

1940 Χρόνος Α', [αρ. 1;], αρ. 3, 4 ■ 1942 Χρόνος Β', αρ. 1, 3, 5, 6. Βλ. αρ. 3: στήλη «Ο Τύπος», όπου σύντομες αναφορές στον Κ.Β., αρ. 5 και 6: στήλη «Ο Τύπος», όπου αναφορές στα άρθρα του Κ.Β. στην Πρωία με αφορμή τον «Πρόλογο στο Λυρικό Βίο» του Α. Σικελιανού. ■ 1943 τόμ. 3, αρ. 3, 5

Πειραική Έρευνα

Δεκαπενθήμερη Επιθεώρηση

1953 Χρόνος Α', αρ. 7

Περιοδικό μας, Το

Μηνιαίο Όργανο του Πειραικού Λόγου

1958 Χρόνος Α', αρ. 3, 5. Βλ. αρ. 3: το ποίημα του Κ.Β. «Απ' τον άλλο κόσμο», αρ. 5: Τ. Μαλάνος, «Ο Καβάφης και ο Βάρναλης».

Πλώρη, Η

Λογοτεχνική, Καλλιτεχνική και Κοινωνική Επιθεώρηση

1963 αρ. 3, 5. Βλ. αρ. 3: «Ο Κώστας Βάρναλης για τον Τ. Ανθία» στη στήλη «Λογοτεχνία: Ειδήσεις».

Πνευματική Ζωή

Μηνιαίο Μορφωτικό, Λογοτεχνικό και Καλλιτεχνικό Περιοδικό

1952 Χρόνος Α', αρ. 5 ■ 1953 Χρόνος Β', αρ. 13, 14, 15, 17 ■ 1954 Χρόνος Β', αρ. 20, 22, 23, 24

Πνευματική Παράδοση

Μηνιαίο Περιοδικό Προβολής και Έρευνας της Νεοελληνικής Πνευματικής Παράδοσης

1969 αρ. 2

Πνευματική Πορεία (Πειραιάς)

Μηνιαίο Περιοδικό-Όργανο των Νέων Πνευματικών Ανθρώπων

1953 αρ. 1 ■ 1954 αρ. 4, 6. Βλ. αρ. 4: Χρήστος Λεβάντας, «Κώστα Βάρναλη: Ποιήματα (Εκλογή από το έργο του)», Αθήνα 1954».

Πνοή

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1929 Χρόνος Α', αρ. 4. Βλ. σχόλιο για βιβλιοκρισία Κ.Β. με τίτλο «Ένα ζήτημα κριτικής».

Πολεμικά Παρασκήνια, Τα Βλ. ΦΑΚ. 58

Πολιτικά και Οικονομικά Νέα Βλ. ΦΑΚ. 58.

Πολιτικά Φύλλα

1931 Χρόνος Α', αρ. 4-8, 10. Βλ. αρ. 7: Ο Κ.Β. απαντά σε έρευνα σχετικά με τη Σοβιετική Ρωσία.
■ 1932 Χρόνος Β', αρ. 1, 2, 3. Βλ. αρ. 3: Βάσσος Βαρίκας, «Η Αληθινή απολογία του Σωκράτη, κριτική».

Στον φάκελο αυτόν έχουν επίσης τοποθετηθεί (λόγω σχήματος) τα περιοδικά:

ΑΟΔΟ [= Απ' Όλα Δι' Όλους]

Εβδομαδιαία Εγκυκλοπαιδική Έκδοσις

1938 Χρόνος Α', αρ. 1

Γενιά μας, Η

1966 Ι/Ι. Βλ. Κ.Β. «Το κελάδημα της τσίχλας».

Νέος Δρόμος

Πολιτική Επιθεώρησης

1957 αρ. 25/2, 25/3, [14], 15, 16

Πρωτεύουσα

Δημοσιογραφική και Φιλολογική Επιθεώρησης

[1950] αρ. 1, 2

126

Ταχυδρόμος, Ο

Εβδομαδιαίο Πολιτικό, Φιλολογικό, Επιστημονικό, Εγκυκλοπαιδικό Περιοδικό

1964 Χρόνος Ι', αρ. 516. Βλ. Στρατής Τσίρκας, «Ο Βάρναλης στα ογδόντα του».

Τετράδιο

1974 αρ. 4, 6. Βλ. αρ. 4: «Πώς δεν έγιναν δύο συνεντεύξεις» (σ. 19), αρ. 6: «Οργή λαού. Η ποιητική προσφορά του Κώστα Βάρναλη στα χρόνια της δικτατορίας».

Τέχνη

Εφημερίς των Εικαστικών Τεχνών

1938 αρ. 4, 5, 7, 10, 11, 12

Πολιτική-Οικονομική Έρευνα

1961 Περ. Β', αρ. 48-52 ■ 1962 Περ. Β', αρ. 65-71 ■ 1963 Περ. Β', αρ. 72-79, 81-84 ■ 1964 Περ. Β', αρ. 85, 86, 87, 89-96 ■ 1965 Περ. Β', αρ. 97, 98, 100, 102, 104 -108. Βλ. αρ. 108: Ηλία Σιμόπουλου «Ματιές στη νεοελληνική ποίηση», όπου σύντομη αναφορά στο έργο του Κ.Β. ■ 1966 Περ. Β', αρ. 110, 118, 119 ■ 1967 Περ. Β', αρ. 121, 122, 123

Πορεία μας, Η

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1952 τόμ. Α', αρ. 1. Βλ. «Τα τριάντα χρόνια ενός βιβλίου. Το φως που καίει». Από τα «Φιλολογικά Απομνημονεύματα» του Κ.Β. στην εφ. Ανεξάρτητος.

Προβλήματα εκκλησιαστικά κοινωνικά

Ελεύθερα Αγωνιστικά Φύλλα

1971 αρ. 24-27 ■ 1972 αρ. 28, 29. Βλ. αρ. 29: «Θέατρο» Παρουσιάσεις Χρήστου Κατσιγιάννη όπου γίνεται επαινετική παρουσίαση του θεατρικού έργου του Κ.Β. Άτταλος ο Τρίτος.

Προοδευτική Αλλαγή, Η Βλ. ΦΑΚ. 58**Προοδευτικός Φιλελεύθερος, Ο** Βλ. ΦΑΚ. 58**Πρόοδος** Βλ. ΦΑΚ. 58**Προσπάθεια (έκδοση του Γ' Γυμνασίου Αρρένων)**

1934 Χρόνος Γ', αρ. 4-5. Βλ. το ανέκδοτο του Κ.Β. στο «Οι εκλεκτοί μας λόγιοι διηγούνται από ένα ανέκδοτο της μαθητικής τους ζωής».

Πρόσωπα και Μάσκες

Φυλλάδα για Θέατρο και Τέχνη. Όργανο του Λαϊκού Θεάτρου Αθηνών

1930 αρ. 1

Πρώια, Η Βλ. ΦΑΚ. 58**Πρωϊνή, Η** Βλ. ΦΑΚ. 58**Πρωτεύουσα** Βλ. ΦΑΚ. 53**Πρωτοπορία**

Περιοδικό για την Καλλιτεχνία και τη Λογοτεχνία

1929 αρ. 2, 3. Βλ. αρ. 2: Βιβλιοκρισίες του Κ.Β. για τα: Ταξείδια του Φώτη Κόντογλου, Λίγα τραγούδια του Κωστή Βελμύρα, αρ. 3: Βιβλιοκρισίες του Κ.Β. για τα: Μανώλης Λέκας κι άλλα διηγήματα του Ηλία Βενέζη, Ρυθμοί ζωής και Στίχοι του Γιάννη Κλ. Ζερβού. ■ 1930 Χρόνος Β', αρ. 3

Πρωτοπόρος (Νέα Υόρκη)

Μηνιαίο Όργανο της Ομοσπονδίας των Ελληνικών Εργατικών Εκπαιδευτικών Συνδέσμων Αμερικής

1936 Χρόνος Α', αρ. 11, 12

Πρώτο Σκαλί, Το (Κέρκυρα)

Περιοδική Έκδοση Νέων

1954 Χρόνος Α', αρ. 2-3. Βλ. απάντηση του Κ.Β. στην έρευνα «Πώς βλέπετε αυτούς που πατούν το πρώτο σκαλί της ζωής τους;».

Πρωτότυπη Φιλολογική Επιθεώρηση (Πειραιάς) [αρχικά: Η πρωτότυπη]

1957 Χρόνος Α', αρ. 5 ■ 1958 Χρόνος Β', αρ. 7, 15. Βλ. αρ. 7, σ. 13, «Ανθολογία από τους

127

μεγάλους μας ποιητές», όπου δημοσιεύεται το ποίημα του Κ.Β. «Τσιγγάνικο». ■ 1960 Χρόνος Δ', αρ. 28-30 ■ 1961 Χρόνος Δ', αρ. 33-34 ■ 1969 Χρόνος ΙΒ', αρ. 5-6

Πυρσός

Μηνιαία Λογοτεχνική Έκδοση

1919 Χρόνος Β', αρ. 19-20

Πυρσός (Istanbul)

Περιοδικό Γραμμάτων και Τέχνης

1954-1955 Χρόνος Α', αρ. 1-5, 8, 9, 12 ■ 1956 Χρόνος Β', αρ. 13-24. Βλ. «Χρονικά» στους αρ. 15, 16, 17, 23, 25, όπου ειδήσεις αναφερόμενες στον Κ.Β. ■ 1957 Χρόνος Γ', αρ. 25

ΦΑΚΕΛΟΣ 56

Ραδάμανθυς

Πανελλήνιος Μηνιαία Εγκυκλοπαιδική Επιθεώρησης

1956 Χρόνος ΜΑ', αρ. 674

Ραμπαγός κι' ο σκύλος, Ο βλ. ΦΑΚ. 59

ΡΙζοσπάστης βλ. ΦΑΚ. 60

ΡΙζος της Δευτέρας, Ο βλ. ΦΑΚ. 60

Σαλαμίνα, Η βλ. ΦΑΚ. 58

Σάτιρα

Δεκαπενθήμερη έκδοση

1945 αρ. 4

Σίφνος

Εφημερίς Πολιτική, Κοινωνική & των Ειδήσεων [...] Η αρχαιότερα [...] των Κυκλάδων

1944 1/4, 1/7

Σκριπ βλ. ΦΑΚ. 58

Σλαύοι κατά των Ελλήνων, Οι

Μηνιαία Εθνική Επιθεώρησης

1950 Χρόνος Α', αρ. 1. Ένθετο φυλλάδιο της Εθνικής Παμφοιτητικής Ένωσης.

Συνέχεια, Η

Γράμματα, Τέχνες, Επιστήμες του Ανθρώπου

1973 αρ. 1, 2, 6, 8

Ταξίδι, Το

Περιοδικό της Ελεύθερης Τέχνης και του Ελεύθερου Στοχασμού

1945 Χρόνος Α', αρ. 1, 2. βλ. αρ. 2, στήλη «Αλληλογραφία»: αναφορά στη μετάφραση του Μισάνθρωπου από τον Κ.Β.

Ταχυδρόμος βλ. ΦΑΚ. 58

Ταχυδρόμος, Ο βλ. ΦΑΚ. 53

Τετράδιο βλ. ΦΑΚ. 53

Τέχνη βλ. ΦΑΚ. 53

Τέχνη και Ζωή

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

1944 αρ. 3, 5-7. βλ. αρ. 5-7: Κ.Β. «Στην κορούλα του Βενέζη».

Τηλέγραφος βλ. ΦΑΚ. 58

Φανός, Ο βλ. ΦΑΚ. 59

Φανός των Σκιτσογράφων του «Τραστ», Ο βλ. ΦΑΚ. 59

Φιλική Εταιρία

Περιοδικό Τέχνης και Ελέγχου

1925 Χρόνος Α', αρ. 1, 2, 4, 5-6. βλ. αρ. 1: Κ.Β. «Ο ξυλογράφος Γιάννης Κεφαληνός».

Φιλολογική Πάφος, βλ. Πάφος

Φιλολογική Πρωτοχρονιά

Ετήσια Λογοτεχνική και Καλλιτεχνική Έκδοση

1948 τόμ. 5 ■ 1949 τόμ. 6 ■ 1951 τόμ. 8. βλ. τόμ. 6: γνώμη Κ.Β. για τον Ξερόπουλο.

Φιλότεχνος (Βόλος)

Μηνιαίο Καλλιτεχνικό και Φιλολογικό Περιοδικό

1926 αρ. 4-5. Τεύχος αφιερωμένο στον Κ. Θεοτόκη.

Φρουροί της Ειρήνης βλ. ΦΑΚ. 58

Φρουρός της Δωδεκανήσου, Ο βλ. ΦΑΚ. 58

Φρουρός της Ημαθίας, Ο βλ. ΦΑΚ. 58

Φύλλα Τέχνης (Ηράκλειο)

1935 Χρόνος Α', αρ. 1, 2

Φωνή του Αιγυπτιώτου Ελληνισμού, Η βλ. ΦΑΚ. 58

Φωνή του Βιβλίου, Η

Μηνιαία Επιθεώρησης

1931 Χρόνος Α', αρ. 7, 10. βλ. αρ. 10: Ι. Ζερβού «Κώστα Βάρναλη, Η αληθινή απολογία του Σωκράτη».

Χρόνια μας, Τα

Όργανο Πνευματικού και Καλλιτεχνικού Ελέγχου

1951 Χρόνος Α', αρ. 1

Χρονικά

Εβδομαδιαία Επιθεώρησις

1912 Χρόνος Α', αρ. II

Χρονικά της Νίκαιας

Δίμηννη Εκπολιτιστική και Φιλολογική Επιθεώρηση

1964 Χρόνος Β', αρ. 19-20. Βλ. το Αφιέρωμα στον Κ.Β.

Χρονογράφος Βλ. ΦΑΚ. 58

ΦΑΚΕΛΟΣ 57 (Επίπεδη φύλαξη)

Άνθρωπος, Ο

Μεγάλη Εβδομαδιαία Πολιτική και Φιλολογική Εφημερίδα

1945 31/12

Ατλαντίς (Νέα Υόρκη)

"Atlantis" An American Newspaper published in Greek

1971 4/10. Βλ. Αιδ. Ζ. Γουγουτάς «Από την Αληθινή απολογία του Σωκράτη». ■ 1972 4/1. Βλ. Αιδ.

Ζ. Γουγουτάς «Του ποιητού Κώστα Βάρναλη».

Αυγή, Η

Καθημερινή Δημοκρατική Εφημερίδα του Λαού

1954 5/11. Βλ. το χρονογράφημα του Κ.Β. «Παιδοπάζαρο». ■ 1955 25/4 (λείπουν οι σ. 3-4) ■

1956 9/12. Βλ. ειδήσεις σχετικά με τον εορτασμό της λογοτεχνικής 50ετηρίδας του Βάρναλη (σ. 1, 2) και αφιέρωμα στον ποιητή (σ. 3). ■ 1957 24/4. Βλ. «Αμνηστίας μνήμη» (χρονογράφημα του Κ.Β.) και «Κλείσε στην ψυχή σου...» (αναδημοσίευση άρθρου του Κ.Β. από την Πρώτα, 1943). ■ 1958 24/8, 14/9, 21/9, 28/9, 12/10. Βλ. 24/8: ποίημα του Κ.Β. «Ο "άγνωστος ήρωας"»

και συνέντευξη στον Α. Τσουπαρόπουλο: «Ο Βάρναλης μιλά για τη ζωή, για την τέχνη και την πολιτική», 14/9: ποίημα του Κ.Β. «Βάστα, καρδιά...», 21/9: ποίημα του Κ.Β. «Αλαμπάμα», 28/9: ποίημα του Κ.Β. «Δύο κόσμοι», 12/9: ποίημα του Κ.Β. «Χινόπωρος». ■ 1959 2/5, 5/5. Βλ. 2/5: «Ο Κώστας Βάρναλης τιμήθηκε με το Βραβείο Λένιν για την Ειρήνη», 5/5: «Πλήθος συγχαρητήρια τηλεγραφήματα στον Κώστα Βάρναλη». ■ 1963 29/5 ■ 1965 8/4, 12/12. Βλ. 12/12: Τάσου Λειβαδίτη «Ο μεγάλος Βάρναλης. (Με την ευκαιρία της έκδοσης του "Ελεύθερου κόσμου")».

Βήμα, Το (Λονδίνο)

Εβδομαδιαίο Προοδευτικό Εκφραστικό Όργανο των Κυπρίων της Αγγλίας

1964 21/8. Βλ. το ποίημα του Κ.Β. «"Αρχή σοφίας..."» και του Κύπρου Τοφαλή «Κώστας Βάρναλης. Σημαιοφόρος του αγώνα μας».

Βήμα της Κυριακής, Το

1973 30/9. Βλ. Γ.Π. Σαββίδη «Ο Άτταλος του Βάρναλη».

Δημοκρατική, Η

Ειρήνη – Δημοκρατία – Αμνηστία. Καθημερινή Πρωινή Εφημερίς

1951 2/9

Δημοκρατική Εύβοια (Χαλκίδα)

1966 2/3

Δημοκρατικός Τύπος

1951 3/6

Εθνικόν Βήμα (Ντιτρόιτ)

The Greek Weekly Newspaper Most Widly Read [...] in Detroit, the United States [...]

1972 2/3. Βλ. Αιδ. Ζάνος Γουγουτάς, «Χαμένοι στο δάσος της καρδιάς», όπου γίνεται αναφορά στον Άτταλο τον Τρίτο.

Εθνικός Κήρυξ (Νέα Υόρκη)

[...] Progressive Greek Daily Newspaper

1936 20/1. Βλ. Μιχαήλ Ροδά «Το δράμα των εξορίστων. Οι εξέχοντες διανοούμενοι Γληνός και Βάρναλης με τα σίδερα στα χέρια [...]».

Ειδήσεις του Αίμου (Φιλιππούπολις)

Εφημερίς εκδομένη κατά πάσαν Δευτέρα, Τετάρτην και Παρασκευήν

1904 8/12. Βλ. «Αθηναϊκόν σκαρίφημα».

Ελεύθερα Συνδικάτα

Δημοσιογραφικό Όργανο του Δημοκρατικού Συνδικαλιστικού Κινήματος

1956 1/5. Βλ. Τάσος Βουρνάς, «Κώστ. Βάρναλης. Τα πενήντάχρονα της πνευματικής του δράσης».

Ελευθέρα Γνώμη

Καθημερινή Εφημερίς εκδομένη εν Τρικάλαις

1956 4/11, 6/11, 7/11. Βλ. 7/11: «Τα σαββατόβραδα του Τρίκκη», όπου εκτενείς αναφορές στον Κ.Β.

Ελεύθερη Ελλάδα

Απογευματινή εφημερίδα, όργανο του πολιτικού συνασπισμού των κομμάτων του ΕΑΜ

1946 4/6 ■ 1947 29/7 (πρώτη σελίδα), 8/8, 11/8, 13/8, 16/8, 10/9, 13/9, 22/9

Ελευθερία

Εφημερίς Υγιών Κοινωνικών Αρχών

1937 αρ. 48. Βλ. Σπύρος Μεγαλοοικονόμος, «Λογοτεχνία αλλά και λογοπρέπεια!», όπου γίνεται εκτενής αναφορά σε παλαιό δημοσίευμα του Κ.Β. (22/2/36).

Ελευθερία (Κέρκυρα)

Ημερήσιον Όργανον Μάχης των Ελλήνων Πατριωτών

1950 8/8, 12/8, 19/8 ■ 1951 31/1, 4/2, 22/2, 25/2, 4/3, 6/3, 11/3, 3/6, 6/7, 5/8, 14/8

Ελευθερία (Λευκωσία)

1972 19/10 (λείπουν οι σ. 3-4). Βλ. το ποίημα του Κ.Β. «Ελεύθερος Κόσμος» στην παρουσίαση του διπλού τεύχους 95-96 της Νέας Εποχής.

Ελεύθερος

Πανελλήνιος Εφημερίς-Πολιτική-Οικονομική-Αγροτική

1961 14/5. Βλ. αναφορά στον Κ.Β. στο «Τεφτέρι» και Ακαδημία» του Π. Χαλκέντερου. ■ 1965 21/11. Βλ. «Η νέα συλλογή με ποιήματα του Κώστα Βάρναλη “Ελεύθερος κόσμος”».

Ελεύθερος Άνθρωπος

Πρωινή Πανελλήνιος Εφημερίς Πολιτικής και Κοινωνικής Πρωτοπορείας

1933 14/2 (πρώτη σελίδα), 14/9 (πρώτη σελίδα) (σκάνδαλα ιερωμένων) ■ 1934 27-30/9, 1-7/10, 12-14/10, 16-22/10, 29/10-1/11. Βλ. σειρά δημοσιευμάτων του Κ.Β. με γενικό τίτλο «Τι είδα εις την Ρωσσίαν των Σοβιέτ». Μαζί και αποκόμματα σχετικά με το Α΄ Διεθνές Συνέδριο Συγγραφέων στη Μόσχα και την αποστολή της εφημερίδας στην ΕΣΣΔ όπου συμμετείχαν ο Κ.Β. και ο Δ. Γληνός.

Ελλάς

Ανεξάρτητος Εβδομαδιαία Σαμιακή Εφημερίς

1952 15/3

Ελλάς, Η

Εβδομαδιαία Πολιτική και Οικονομική Εφημερίς

1943 16/8

Ελληνική, Η

Ημερησία Πρωινή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίς

1933 16/9 (πρώτη σελίδα), 14/10 (πρώτη σελίδα), 16/10, 29/10 (πρώτη σελίδα), 30/10 (πρώτη σελίδα), 31/10 (σ. 3-4). Περιλαμβάνουν δημοσιεύματα για σκάνδαλα ιερωμένων. Μαζί και αποκόμματα ιδίου περιεχομένου από διάφορες εφημερίδες του 1933.

Ελληνισμός της Ρωσσίας

Εβδομαδιαία Εφημερίς Όργανον των εκ Ρωσσίας Ελλήνων

1934 21/10. Βλ. «Γληνός, Βάρναλης και Σια».

Ελπίδα της Βοιωτίας (Θήβα)

Ανεξάρτητη Τοπική Εφημερίδα

1965 25/12. Βλ. «Ο πνευματικός κόσμος για την Ελπίδα και την ελληνική μας γλώσσα», όπου, μεταξύ άλλων, γράμμα του Κ.Β.

Εμπρός

Ημερησία Εθνική Εφημερίς

1926 28/5. Βλ. «Αι κομμουνιστικάι συκοφαντίαι εις το εξωτερικόν. Έλλην κομμουνιστής κατά της εκκλησίας και της πατρίδος [...]», όπου αναδημοσιεύεται άρθρο γερμανικού περιοδικού για τα μορφωτικά προβλήματα της νεότερης Ελλάδας. Κατά την εφημερίδα συντάκτης του άρθρου του γερμανικού περιοδικού είναι ο Κ.Β. ■ 1950 17/6

Έρευνα

Εφημερίς Κοινωνιολογική Αιγίου

1933 22/1. Βλ. Γιάννης Α. Βαλαμίδης, «Τα δώρα των θεών. Το Φως που καίει».

Εστία

1951 5/11. Βλ. Χρ. Αγγ. «Από τα Θέατρα. Νεφέλαι».

ΦΑΚΕΛΟΣ 58 (Επίπεδη φύλαξη)

Ημέρα, Η

Πρωινή Ανεξάρτητος Εφημερίς Πατρών

1952 23/5 ■ 1971 25/4. Βλ. Κ.Β. «Στο πέρασμά σου», στη στήλη «Ο στίχος».

Ηχώ της Ελλάδος

Μεγάλη Πρωινή Εφημερίς απολύτως Ανεξάρτητος

1935 12/7. Βλ. απάντηση του Κ.Β. στην έρευνα της εφημερίδας: «Οι Έλληνες διανοούμενοι επί των επάλξεων της δημοκρατίας».

Θαρραλέος, Ο

Εφημερίς Βερροίας

1974 4/11

Θάρρος (Σύρος)

1962 16/7. Βλ. Ευαγγ. Ν. Ασπιώτη «Η ποίηση και ο ποιητής».

Θάρρος

Η Αρχαιότερα Εφημερίς εν Δράμα

1964 8/8, 12/8

Καθημερινά Νέα

1945 25/2

Κορινθία (Κιάτον)

Εβδομαδιαία Ανεξάρτητος Εφημερίς

1959 15/11 ■ 1963 10/3. Βλ. «Κωστής Παλαμάς. Η εμπνευσμένη ομιλία του Κώστα Βάρναλη».

Κρητική Επιθεώρησης

Η Αρχαιότερα Ημερησία Εφημερίς της Κρήτης

1975 26/2. Βλ. «Η διάλεξη του καθηγητού Γιάννη Δεληγιώργη: Ο ποιητής Κ. Βάρναλης».

Μάχη, Η

Εβδομαδιαία Έκδοση του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΛΔ

1947 14/7

Νέα Ζωή

Όργανο του Συλλόγου των Προσφύγων από την Ελλάδα στη Σ.Δ. Ρουμανίας

1966 11/1. Βλ. Μενέλαος Λουντέμης, «Ο Δάσκαλος ξαναδίνει το ποιητικό του “παρών”».

Πάροικος της Κυριακής, Ο (Αλεξάνδρεια)

1960 3/1, 28/2. Βλ. 3/1: «Ο ποιητής Κ. Βάρναλης ομιλεί για τον “κοινωνικό” Καβάφη». ■ 1961 2/4 (λείπουν οι σ. 3-6). Βλ. «Ο Κώστας Βάρναλης και οι ανησυχίες του», συνέντευξη στον Κ. Βαξεβανάκη.

Εδώ τοποθετήθηκαν και δύο σελίδες της εφ. Ο Πάροικος, φύλλο 28/10/1955. Βλ. «Η συννομωσία της σιωπής», καθώς και Κ.Β. «Το "Όχι" του λαού».

Πολεμικά Παρασκήνια, Τα

Εβδομαδιαία έκδοση ειδήσεων έρευνας και κριτικής της τέχνης

1940 30/11, 7/12. Βλ. 30/11: Κ.Β. «Αυτός θα μας αγαπούσε;» (αναδημοσίευση από την Πρωία).

Πολιτικά και Οικονομικά Νέα (Θήβα)

Ανεξάρτητος τοπική Εφημερίς Όργανον του λαού της Αττικοβοιωτίας

1964 17/8

Προοδευτική Αλλαγή, Η

Πρωινή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίς

1952 9/3

Προοδευτικός Φιλελεύθερος, Ο

Απογευματινή Εφημερίς εις τας Επάλξεις της Δημοκρατίας

1951 26/10, 27/10, 29/10, 30/10, 24/12. Βλ. 26-30/10: Κ.Β. «Οι Νεφέλες» (Ιον-4ον) και «Αίμα και όργιο στις όχθες του Τίβερι» (8ον-11ον), 24/12: Κ.Β. «Σήμερα είτανε...» και «Αίμα και όργιο στις όχθες του Τίβερι» (Βεσπασιανός, Ιο). ■ 1952 31/1, 22/11. Βλ. χρονογραφήματα Κ.Β. («Από μέρα σε μέρα»).

Πρόοδος

134

Ανεξάρτητος Ημερησία Πρωινή Εφημερίς εκδιδόμενη εν Ρόδω

1964 21/7. Βλ. Π. Αταβύριος, «Κώστας Βάρναλης», στη στήλη «Ροδίτικοι περίπατοι».

Πρωία, Η

1937 28/3. Βλ. Κ.Β. «Ανοιξιάτικα κέφια». ■ 1939 1/9. Βλ. Κ.Β. «Οι Νεφέλες του Αριστοφάνη» Δ', «Κλεοπάτρα, η εστεμμένη Αφροδίτη» 26ον.

Πρωινή, Η

Καθημερινή Εφημερίς της Καβάλας

1964 8/8

Σαλαμίνα, Η

1975 26/1. Βλ. Ακριβή Ράκκα, «Ένας...άνθρωπος. Ο Κώστας Βάρναλης».

Σκριπ

Εφημερίς Πολιτική και των Ειδήσεων

1906 16/4

Ταχυδρόμος (Αλεξάνδρεια)

1950 12/2

Τηλέγραφος

Η Αρχαιότερα Πρωινή Εφημερίς των Πατρών

1939 1/6. Βλ. Σωτήρης Θεοδωρόπουλος, «Ζωντανοί Άνθρωποι του κ. Κώστα Βάρναλη».

Φρουροί της Ειρήνης

1952 13/1

Φρουρός της Δωδεκανήσου, Ο

1957 6/12, 7/12. Βλ. 6/12: Κ.Β. «Το πέρασμά σου», Ανταίος «Ποιος είναι;» (στήλη «Αλήθειες της ζωής»), 7/12: Κ.Β. «Για λευτεριά και δίκιο», Ανταίος «Συμπλήρωμα» (στήλη «Αλήθειες της ζωής»).

Φρουρός της Ημαθίας, Ο

Εβδομαδιαίον Κοινωνικοπολιτικόν Όργανον Νομού Ημαθίας

1964 30/11. Βλ. «Εξαιρετικήν επιτυχίαν εσημείωσεν η ομιλία του κ. Γ. Βαλέτα διά τον ποιητήν Κ. Βάρναλην».

Φωνή του Αιγυπτιώτου Ελληνισμού, Η (Κάιρο)

1952 8/11, 15/11, 29/11, 6/12. Βλ. 8/11: «Μια έκκλησις Ελλήνων διανοουμένων για την Ειρήνη»

Χρονογράφος (Πειραιάς)

Ημερησία Πολιτική – Οικονομική – Ναυτιλιακή Εφημερίς

1961 27/6. Βλ. Βελ. Μουστάκας, «Η θάλασσα στην νεοελληνική μούσα».

ΦΑΚΕΛΟΣ 59 (Επίπεδη φύλαξη)

Βουνίσια Χαμπέρια

Φημερίδα πέρα για πέρα Χωριότικη

1963 αρ. 1, 2

Καρκαρίας του «Τραστ»

[1949 τεύχος Σεπτ.:]

Κροκόδειλος

Πολιτικοκοινωνική σάτιρα – Έλεγχος – Χιούμορ

1951 19/9, 26/9 (πρώτη σελίδα), 3/10 (πρώτη σελίδα), 10/10

Λαχανίδα, Η

Εβδομαδιαία σατιρική εφημερίδα

1945 14/7, 25/8, 29/12 ■ 1946 26/1

Παπαγάλος των Ευθυμογράφων, Ο

1950 4/2-1/7 (αρ. 1-22). Λείπουν τα φύλλα: 18/3 (7), 29/4 (13), 6/5 (14), 27/5 (17), 18/6 (20).

Ραμπαγός κι' ο σκύλος, Ο

Εφημερίδα ποιητική με μέτρο και με ρίμα. Μηνιάτικη σατυρική [...]

1963 Χρόνος Α', αρ. 3 ■ 1964 Χρόνος Α', αρ. 4 ■ 1966 Χρόνος Γ', αρ. 28, 30

Φανός, Ο

Μεγάλη μηνιαία σατιρική πολιτική εφημερίς

1945 10/5 [= 9/5:] ■ 1946 3/3 [ελλιπές] ■ 1947 21/2 [ελλιπές:]

Φανός των Σκιτσογράφων του «Τραστ», Ο
[1949 4/3;]

ΦΑΚΕΛΟΣ 60 (Επίπεδη φύλαξη)

Ριζοσπάστης

1935 24/2 ((λείπουν οι σ. 3-4). Βλ. άρθρο του Στάρκου για τα Πενηντάχρονα του ποιητή: «Ο Κώστας Βάρναλης». ■ 1936 19/1 (σ. 3-4), 26/1 (σ. 3-4), 27/2, 7/3 (σ. 3-4). Βλ. 19/1: Κ.Β. «Η πνευματική διεθνική αλληλεγγύη», 26/1: Κ.Β. «Μια καλλιτεχνική συζήτηση στη σοβιετική Πρεσβεία», 27/2: λόγος του Κ.Β. για τα 70χρονα του Ρομαίν Ρολλάν, 7/3: Κ.Β. «Άη Στράτης και... σοσιαλιστικός ρεαλισμός». Μαζί και απόκομμα από το φύλλο της 22/2/1936(;) με το άρθρο του Κ.Β. «Λογοτεχνικός ερασιτεχνισμός».

Ρίζος της Δευτέρας, Ο

Εβδομαδιαία Δημοκρατική Εφημερίδα του Λαού

1946 18/11 (5) - 30/12 (11). Το φύλλο της 23/12 (10) χωρίς την πρώτη σελίδα. Μαζί και αποκόμματα, τα περισσότερα από τον κυριακάτικο *Ριζοσπάστη*, με γενικό τίτλο «Το κόκκινο πιπέρι». Βλ. 18/11, 25/11: Βιβλιοκρισίες του Κ.Β. ■ 1947 6/1 (12) - 10/2 (17), 3/3 (20), 10/3 (21), 15/9 (48), 29/9 (50) - 10/11 (56). Βλ. 6/1, 27/1, 10/2: Βιβλιοκρισίες του Κ.Β., 10/3: Κ.Β. «Ο Δικτάτορας του Σαρλώ», 15/9, 6/10: Βιβλιοκρισίες του Κ.Β., 13/10: Κ.Β. «Ξέρξης και Ξέρξηδες», 27/10: Κ.Β. «Γιορτή και λαός» και βιβλιοκρισία, 3/11: Κ.Β. «Οι τυραννοκτόνοι» (με αυτόγραφη σημείωση), 10/11: Κ.Β. «"Πνευματική επιστράτευση"».

ΦΑΚΕΛΟΣ 61

Action Βλ. ΦΑΚ. 63

Annales politiques et littéraires, Les

Revue Universelle paraissant le Dimanche

1910 αρ. 1432 bis ■ 1914 αρ. 1614 ■ 1915 αρ. 1645-1647

Athens News Βλ. ΦΑΚ. 66

Avant-Scène, L'

1959 αρ. 197

Bulletin d'Information (Μόσχα)

1927 αρ. 3, 5, 7-18, 34-38, 42-52 ■ 1928 αρ. 1-6, 10-15, 18-23, 38-41 ■ 1929 αρ. 3-10, 13-22, 25-26, 33-34, 39-40, 45-47

Clarté

[1924] Τεύχος χωρίς εξώφυλλο.

Combat Βλ. ΦΑΚ. 66

Démocratie Nouvelle

1947 αρ. 1, 5

Dialectica (Μπουένος Άιρες)

Revista mensual

1936 αρ. 5, 6, 7

ΦΑΚΕΛΟΣ 62

Europe

Revue mensuelle

1924 αρ. 22, 23 ■ 1925 αρ. 25, 28, 30, 34, 35 ■ 1927 αρ. 54, 55, 56 ■ 1930 αρ. 96 ■ 1931 αρ. 98

Femme de nos Jours

Mensuel Illustré, Edité par le Conseil Central des Syndicats de l'U.R.S.S. et le Comité des Femmes Soviétiques

1959 Χρόνος Β', αρ. 6. Φωτογραφίες των βραβευμένων με το Βραβείο Λένιν 1959. Μεταξύ αυτών φωτογραφία του Κ.Β.

Figaro Littéraire, Le Βλ. ΦΑΚ. 66

Gavroche Βλ. ΦΑΚ. 66

Gazette des Lettres, La Βλ. ΦΑΚ. 63

Humanité, L' Βλ. ΦΑΚ. 67

Journal de Moscou, Le Βλ. ΦΑΚ. 66

Konyvbarat (Βουδαπέστη)

1959 αρ. 7. Βλ. Έβα Κορπ, «Kosztasz Varnalisz».

Libre

1923 αρ. 8. Βλ. Ν. Χατζη-Κυριάκος, «Το Φως που καίει υπό Δήμου Τανάλια [...]». ■ 1932 αρ. 114-115. Βλ. [Louis Roussel], «La véritable apologie de Socrate par M. C. Varnalis [...]».

Littérature Internationale, La

1936 αρ. 5

ΦΑΚΕΛΟΣ 63

Messenger d'Athènes, Le Βλ. ΦΑΚ. 66

Monde

1929 Χρόνος Β', αρ. 79, 80 ■ 1930 Χρόνος Γ', αρ. 85, 87-104, 107, 109, 111-124, 126-127, 130-134 (ο αρ. 127 ελλιπής).

Στον φάκελο αυτόν έχουν επίσης τοποθετηθεί (λόγω σχήματος) τα περιοδικά:

Action

Hebdomadaire de l'Indépendance Française

1948 αρ. 192

Gazette des Lettres, La

1949 αρ. 94

Présence

Hebdomadaire français

1945 Χρόνος Β', αρ. 35

Tajekoztato (Βουδαπέστη)

1958 φύλλο Δεκεμβρίου

ΦΑΚΕΛΟΣ 64

Monde (συνέχεια)

1931 Χρόνος Δ', αρ. 135-163, 165-184 ■ 1934 Χρόνος Ζ', αρ. 316

ΦΑΚΕΛΟΣ 65

Nentelia (Нечеля) βλ. ΦΑΚ. 67

Nouvel Âge

Revue mensuelle de littérature et de culture

1931 αρ. 4, 6

Nouvelles de Moscou, Les βλ. ΦΑΚ. 67

Nouvelles soviétiques, Les

Organe mensuel de la Société pour les Relations Culturelles entre l'U.R.S.S. et l'Étranger
1933 αρ. 6

Petite Illustration, La

Revue hebdomadaire

1927 αρ. 361 ■ 1928 αρ. 408

Présence βλ. ΦΑΚ. 63

Realismo Lirico

Rivista Bimestrale di Letteratura

1956 Nuova Serie, αρ. 13-14. βλ. δημοσίευμα για τον Κ.Β. στις σ. 50-51.

Résistance unie (Βιέννη;)

Revue internationale de la résistance

1966 Χρόνος ΙΔ', αρ. 11

Revue des Études Grecques

Publication Trimestrielle de l'Association pour l'Encouragement des Études Grecques

1929 τόμ. 42, αρ. 194

Roumanie Nouvelle, La βλ. ΦΑΚ. 66

Samedi-Soir βλ. ΦΑΚ. 66

Secolul 20

Revista de Literatura Universală

1963 αρ. 12 ■ 1970 αρ. 7-8 (= 115-116). βλ. Kostas Varnalis : «Corul Oceanidelor» (= «Ο χορός των Ωκεανίδων»)

Semaine Égyptienne, La

La plus importante revue d'Orient. Organe Officiel du Comité Egypte-Grèce.

1949 αρ. 5-6

Svetova Literatura

Revue Zahranicnich Literatur

1959 αρ. 3. βλ. Kostas Varnalis: *Pravdivá obrana Sokratova* (= Η αληθινή απολογία του Σωκράτη).

Tajekoztato βλ. ΦΑΚ. 63

Temps Nouveaux βλ. ΦΑΚ. 67

Tribuna βλ. ΦΑΚ. 66

Union Soviétique, L'

Revue mensuelle illustrée

1959 αρ. 112. Φωτογραφίες των βραβευμένων με το Βραβείο Λένιν 1959. Μεταξύ αυτών φωτογραφία του Κ.Β.

Unità, L' βλ. ΦΑΚ. 66

Zagaglia, La

Rassegna di Scienze, Lettere ed Arti

1964 Χρόνος ΣΤ', αρ. 22. βλ. σύντομο βιογραφικό του Κ.Β. στα ιταλικά και το ποίημα «Η μάνα του Χριστού» στα ελληνικά.

ΦΑΚΕΛΟΣ 66 (Επίπεδη φύλαξη)

Athens News

1953 17/7. βλ. L.D. "The Greek Columnist Writes...D. Kostas Varnalis".

Combat

Hebdomadaire paraissant le Samedi

1937 27/2

Figaro Littéraire, Le

1952 26/7 (ελλιπές) ■ 1956 1/9 (ελλιπές)

Gavroche

Le Périodique de Paris hebdomadaire littéraire [...]

1946 11/4

Journal de Moscou, Le

1934 25/8, 1/9. Με σημειώσεις και υπογραμμίσεις του Κ.Β.

Messenger d'Athènes, Le

1939 12/8. Βλ. τη στήλη "Le Livre Grec", όπου σύντομη βιβλιοκρισία του έργου του Κ.Β. *Άνθρωποι Ζωντανοί* (= *Hommes Vivants*).

Roumanie Nouvelle, La

Bimensuel Social et Culturel

1958 1/1

Samedi-Soir

1951 7/7

Tribuna (Βουκουρέστι)

Saptaminal de cultura

1966 17/2. Βλ. μετάφραση ποιήματος του Κ.Β. από Petre Pascu.

Unità, L'

1964 [12/2:] Επετειακό φύλλο για τα 40 χρόνια της ιστορικής εφημερίδας που πρωτοκυκλοφόρησε στις 12/2/1924. Βλ. τον χαιρετισμό του Κ.Β.

ΦΑΚΕΛΟΣ 67 (Επίπεδη φύλαξη)

Τα έντυπα του φακέλου αφορούν το Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ειρήνη και τον Αφοπλισμό (Μόσχα, 9-14 Ιουλίου 1962), στο οποίο συμμετείχαν ο Κ.Β. και η Δ.Μ.

Humanité, L'

1962 11/7, 13/7, 14/7. Μαζί και ένα φύλλο της *Humanité Dimanche* χωρίς σελίδα τίτλου.

Nentelia (Ненталия)

1962 αρ. 28

Nouvelles de Moscou, Les

Hebdomadaire

1962 αρ. 27 (564), 28-A (565-A), 28-B (565-B)

Temps Nouveaux

Hebdomadaire de politique internationale

1962 αρ. 27, 28

ΦΑΚΕΛΟΣ 68 (Επίπεδη φύλαξη)

Σοβιετικές εφημερίδες με δημοσιεύματα για τους βραβευθέντες με το Βραβείο Λένιν 1958. Μεταξύ αυτών και ο Κ.Β. Μαζί και 3 φύλλα σοβιετικών εφημερίδων, του 1929, του 1964 και του 1965. Στα φύλλα του 1964 και του 1965 δημοσιεύονται δύο κείμενα του Κ.Β.

Ὑμνος γιά τήν Εἰρήνη Hymne pour la Paix

Μουσική: Γ. ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ
Musique: G. SACHINIDIS

Ποιήμα: ΝΙΚΗΦ. ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ
Poème: NIKIF. VRETTAKOS

VII. ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

ΦΑΚΕΛΟΣ 69

Υποφ. 69.1 Κλαιρ Σαιντ-Σολίν, Αντιγόνη

Σελίδες της εφ. *Η Πρωία* με το μυθιστόρημα της Κλαιρ Σαιντ-Σολίν *Αντιγόνη ή Ένα ειδύλλιο στην Κρήτη* (Claire Saint-Soline, *Antigone ou L'idylle en Crète*), που άρχισε να δημοσιεύεται σε συνέχειες στις 18/3/1937.

Υποφ. 69.2 Δημοσιεύματα για τον Δ. Σολωμό

Αποκόμματα με τη βιογραφία του Σολωμού από τον Ρόμιλυ Τζένκινς (Romilly Jenkins, *Dionysius Solomos*), που άρχισε να δημοσιεύεται στην εφ. *Το Βήμα* στις 29/2/1940. Επίσης, σελίδες από το περ. *Ο Διόνυσος* (1901), όπου και τα Προλεγόμενα του Πολυλά, σελίδες από τη *Νέα Εστία* (1936) με άρθρο του Γ.Θ. Ζώρα, αποκόμματα με άρθρα του Κ. Πορφύρη και του Ν. Βέη.

143

Υποφ. 69.3 Ιλιά Έρενμπουργκ, Λιώνουν τα χιόνια

Αποκόμματα με το μυθιστόρημα του Έρενμπουργκ *Λιώνουν τα χιόνια*, που άρχισε να δημοσιεύεται σε συνέχειες στην εφ. *Η Αυγή* στις 6/2/1955.

Υποφ. 69.4 – 69.6 Ποικίλα αποκόμματα

Αποκόμματα κυρίως λογοτεχνικού, αισθητικού και πολιτιστικού περιεχομένου από διάφορες χρονικές περιόδους (ως επί το πλείστον της δεκαετίας του 1950).

Υποφ. 69.7 – 69.9 Ποικίλα αποκόμματα

Αποκόμματα κυρίως κοινωνικού, ιστορικού και πολιτικού περιεχομένου από διάφορες χρονικές περιόδους (ως επί το πλείστον της δεκαετίας του 1950): μάλλον υλικό για τη συγγραφή χρονογραφημάτων.

Στον Υποφ. 69.9 τοποθετήθηκαν επίσης:

- *Εφημερίς των Ελλήνων Νομικών*, αρ. 1-3 (Ιαν.-Φεβρ. 1942)
- ΦΕΚ 65/23.6.1953 με υπογραμμίσεις και αυτόγραφες σημειώσεις.

ΦΑΚΕΛΟΣ 70

Υποφ. 70.1 – 70.2 Αποκόμματα στα γαλλικά (1934-1960)

Αποκόμματα πολιτιστικού περιεχομένου ως επί το πλείστον από τον γαλλικό Τύπο (*Le Figaro littéraire*, *Le Temps*).

Υποφ. 71.1 – Υποφ. 71.3

Προσκήσεις και προγράμματα καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, δελτία της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, φυλλάδια και μονόφυλλα σχετικά με τη λειτουργία της ΕΣΗΕΑ, έντυπα εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος (Δελτίον Υπουργείου Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως, Η Μαθητική Εφημερίς, Παιδικός Καζαμίας κ.ά.).

Υποφ. 71.4

Ποιήματα και μεταφράσεις τρίτων: χειρόγραφα, δακτυλόγραφα, έντυπα. Μεταξύ άλλων αυτόγραφα των Ρώμου Φιλύρα, Λευτέρη Αλεξίου, Βασίλη Ρώτα, Πωλ Μενεστρέλ.

Υποφ. 71.5

Τρία έργα: Michelle Avéroff, *L'Arche de Noé, ou le Domaine des Bêtes* (δακτυλόγραφο αντίγραφο), Παύλου Παπά «Αγωνία» (δακτυλόγραφο αντίγραφο), Απόστολου Σπήλιου *Φροντιστήριο ξένων γλωσσών Hellas* (πολυγραφημένο αντίγραφο).

Υποφ. 71.6

Μελέτες του Ρώσου υφηγητή Γ. Μπ. Πούζις για την αισθητική και τη μαρξιστική θεωρία της τέχνης. Μαζί και επιστολή προς τον Κ.Β. καθώς και ελληνική μετάφραση της επιστολής.

Υποφ. 71.7

Διευθύνσεις και αριθμοί τηλεφώνων, κατάλογοι εκθεμάτων, βιβλιογραφικές καταγραφές κ.ά.: όλα χειρόγραφα – ως επί το πλείστον του Κ.Β. και της Δ.Μ.

ΦΑΚΕΛΟΣ 72

Υποφ. 72.1 – Υποφ. 72.2

Φυλλάδια, προκηρύξεις, ανοιχτές επιστολές κ.λπ. πολιτικού και πολιτιστικού περιεχομένου (έντυπα και δακτυλόγραφα): αντίτυπο του μανιφέστου «*La révolution d'abord et toujours*», «Δευτέρα ανοικτή επιστολή των δημοκρατικών ηγετών προς τον Έκπντων», δύο επιστολές τρίτων προς Π. Παλαιοδόγο κ.ά. Στον Υποφ. 72.2 πληροφοριακά δελτία πρεσβειών (ΕΣΣΔ, Λ.Δ. Πολωνίας, Ισραήλ) κ.ά.

Υποφ. 72.3

Ανάτυπα, σπαράγματα βιβλίων, χειρόγραφο άρθρο κ.ά. Όλα αφορούν ζητήματα της κλασικής γραμματείας και της μεσαιωνικής ελληνικής φιλολογίας.

Υποφ. 72.4

Ανάτυπα, σπαράγματα βιβλίων, πλακέτες φιλολογικού και λογοτεχνικού περιεχομένου. Αφορούν, ως επί το πλείστον, πρόσωπα και πράγματα της νεοελληνικής γραμματείας (Σολωμός, Κορδάτος, Λεκατσάς και δημοτικισμός, Ανθολογία Αποστολίδη κ.ά.).

Επίσης, αυτόγραφα του Γιώργη Ζάρκου συνημμένα στο ανάτυπο: «Άλκης Θρύλος, Χάρης, Ζεβγάς και Σ'».

ΦΑΚΕΛΟΣ 73

Υποφ. 73.1

Χειρόγραφα και δακτυλόγραφα λυτά φύλλα εντός διφύλλου με μεταγραφές παραμυθιών από όλον τον κόσμο. Το δίφυλλο –τίτλος πέντε μετοχών του Εκδοτικού Οίκου Δημητράκου (6ης Σεπτ. 1928)– φέρει χειρόγραφες ενδείξεις: «20 Παραμύθια διαφόρων λαών. Περιέχει 30 κομμάτια. Να διαλεχτούν». Πρόκειται μάλλον για υλικό προς επεξεργασία, που προοριζόταν για έκδοση με επιμέλεια του Κ.Β. (πβ. Κ. Βάρναλη, *Δώδεκα Διαλεχτά Παραμύθια*, Εκδοτικός οίκος «Αστήρ», Αθήνα 1975).

Υποφ. 73.2

Χειρόγραφα και δακτυλόγραφα λυτά φύλλα εντός διφύλλου με μεταγραφές παραμυθιών της Χαλιμάς. Το δίφυλλο –τίτλος 5 μετοχών του Εκδοτικού Οίκου Δημητράκου (της 6ης Σεπτ. 1928)– φέρει τη χειρόγραφη ένδειξη: «Παιδικά παραμύθια από τη Χαλιμά». Πρόκειται μάλλον για υλικό προς επεξεργασία, που προοριζόταν για έκδοση με επιμέλεια του Κ.Β. (πβ. Κ. Βάρναλη, *Δώδεκα Διαλεχτά Παραμύθια*, Εκδοτικός οίκος «Αστήρ», Αθήνα 1975). Μαζί και σπαράγματα από το περ. *Le Petit Français illustré*.

Υποφ. 73.3

Μουσικά έργα Ελλήνων συνθετών σε ποίηση Κ.Β. και άλλων: «Οι Μοιραίοι» (1952). Μουσική Γ. Ζαμπούνη. Με ιδιόχειρη αφιέρωση του συνθέτη. «Θάλασσα» (1955). Μουσική Αλέκου Ξένου. Με ιδιόχειρη αφιέρωση του συνθέτη. «Ύμνος της νιότης» (1961). Μουσική Αλέκου Ξένου. Με ιδιόχειρη αφιέρωση του συνθέτη. «Ένας-όλοι» (χ.χ.). Μουσική Γ. Σαχινίδη. Μαζί και πέντε ακόμη τραγούδια του ίδιου συνθέτη σε ποίηση Ν. Βρεττάκου, Σ. Μαυροειδή-Παπαδάκη κ.ά. «Τ'άσπρα φτερά σας νάειχα...» (1963). Ποίηση και μουσική Τεύκρου Ανθία. Δύο παρτιτούρες με ιδιόχειρη αφιέρωση του δημιουργού. «Μονάχος πίνω το κρασί» (1966). Στίχοι Νίκου Μπίστη-Δικαίου. Μουσική Τάκη Μηλάτου. Επίσης, δύο τραγούδια των Σοβιετικών συνθετών Ε. Κολμανόφσκι και Β. Μουραντέλι σε ποίηση Γ. Γεφτουσένκο και Α. Σομπόλεφ αντίστοιχα. Μαζί και λυτά φύλλα με τους στίχους των τραγουδιών σε γαλλική, γερμανική και ισπανική μετάφραση.

VIII. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ 74

Φωτογραφίες που ανήκουν σε τέσσερις χρονολογικές ενότητες: 1900-1918, 1919-1929, 1930-1939 και 1940-1950.

ΦΑΚΕΛΟΣ 75

Φωτογραφίες της περιόδου 1950/51-1962. Η εσωτερική ταξινόμηση διακρίνεται σε θεματικές ενότητες μεταξύ των οποίων οι κυριότερες είναι: «Τα 50χρονα του Βάρναλη. Ο εορτασμός στο θέατρο Ιντεάλ (1956)» και «Βραβείο Λένιν. ΕΣΣΔ (1959)».

ΦΑΚΕΛΟΣ 76

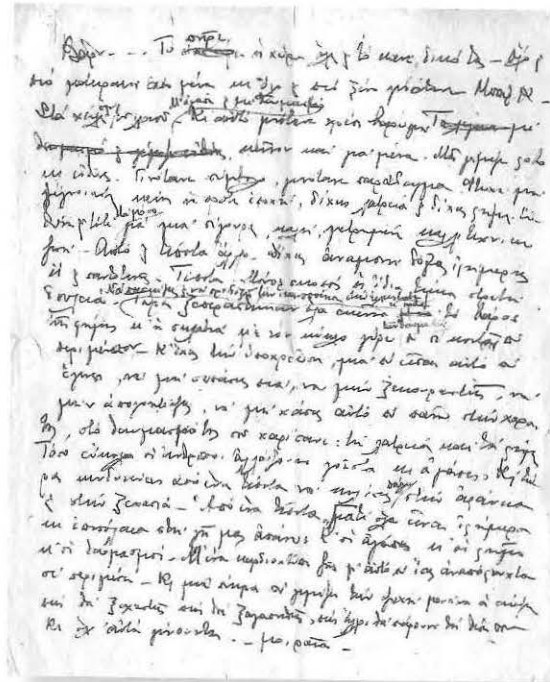
Φωτογραφίες της περιόδου 1960-1969 και 1970-1974. Μαζί και αχρονολόγητες φωτογραφίες, οι περισσότερες μάλλον της δεκαετίας του 1960, που αφορούν δεξιώσεις πρεσβειών, επετειακούς εορτασμούς και άλλες δημόσιες εκδηλώσεις.

ΦΑΚΕΛΟΣ 77

Πορτρέτα του Βάρναλη από διαφορετικές χρονικές περιόδους. Μεταξύ αυτών τρεις φωτογραφίες πορτρέτων του από τους Γ. Γουναρόπουλο, Α. Κανά, Τσελέποφ (με αφιέρωση του Κ.Β. στην Γκαλίνα Σεργκέγιεβα, 12/5/1959) και μία προσωπογραφία με μολύβι από τη Λίζα Ζώη, τότε μαθήτρια ακόμη του Εθνικού Ωδείου. Εδώ τοποθετήθηκε και το σημείωμα του Άγγελου Αγγελόπουλου (2/1/1935), συνοδευτικό του πορτρέτου που φιλοτέχνησαν οι πολιτικοί κρατούμενοι των φυλακών της Αίγινας. Ο φάκελος περιλαμβάνει επίσης: α) φωτογραφίες συγγενών, φίλων και θαυμαστών του ποιητή, β) 11 φωτογραφίες του Μαξίμ Γκόρκι, γ) φιλμ, δ) διάφορες διπλές φωτογραφίες του ποιητή.

ΔΩΡΑ ΜΟΑΤΣΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ

148

Βάρν... Το πήρε η χώρα όλη και το 'κανε δικό της.— Όλο και πιο μάκραινε από μένα κι όλο πιο ξένο γινότανε. Μπάρ[μπα] Κ[ώστας].— Στα χείλη όλου του λαού. Μ' αγάπη και με θαυμασμό. Κι αυτό γινότανε χρέος βαρύ για κείνον και για μένα. Μας γέμιζε φόβος κι ευθύνες. Γινότανε σύμβολο, γινότανε παράδειγμα. Φτωχή μα ξέγνοιαστη κείνη η πρώτη εποχή, δίχως λατρεία και δίχως φήμη. Ευθύνη και τότε. Μα μόνο για μια σίγουρη, καλή, λυτρωμένη καλλιτεχνική ζωή. Αυτό και τίποτα άλλο. Δίχως αναμονή δόξας εφήμερης ή και παντοτινής. Τίποτα. Μόνος σκοπός η ίδια «τίμια» στρωτή δουλειά. Να πασκίζεις και να προσδοκός την ικανοποίηση στην τελειότητα. Τώρα ξεπεράστηκαν όλα εκείνα: το βάρος της φήμης κ' η σκλαβιά με τον κύκλο γύρω των θαυμαστών που σε κοιτούν, που περιμένουν.— Κ' έχεις την υποχρέωση, μια που είσαι αυτό που έγινες, να μη σωπάσεις πια, να μην ξεκουραστείς, να μην απογοητέψεις, να μη χάσεις αυτό που πάνω στη χαρά τους, στο θαυμασμό τους σου χάρισαν: τη λατρεία και τη φήμη. Τόσο εύκολα οι άνθρωποι αλλάζουνε γούστα κι αγάπες. Και τώρα κινδυνεύεις πάλι από ένα τίποτα να κυλίσεις πάλι στην αφάνεια και στην ξεχασιά.— Από ένα τίποτα. Γιατί όλα είναι εφήμερα κι επιπόλαια στη γη μας απάνω: Κ' οι αγάπες κ' οι φήμες κ' οι θαυμασμοί. Μ' ένα καρδιοχτύπι ζεις μ' αυτό που ίσως αναπόφευκτα σε περιμένει.— Κι μια πίκρα σου γεμίζει την ψυχή μονάχα η σκέψη πως θα ξεχαστείς, πως θα ξεαπαηθείς, πως άλλοι θα πάρουν τη θέση σου. Κι όλ' αυτά γίνονται... μοιραία.—

* Βλ. σημ. 6 της Εισαγωγής στην παρούσα έκδοση.

Μετά τον κ. Κωστή Παλαμά, το γενάρχη και το σχολάρχη, όπως τον ονόμασαν, των ποιητών μας, έρχεται σήμερα η σειρά του κ. Κώστα Βάρναλη, ποιητή όχι της τελευταίας ώρας (αυτοί συνηθίζουν να σβύνονται με την ίδια ευκολία που επιβάλλονται), αλλά της πρωτοπορίας. Ο παραπάνω τίτλος, τόσο ζηλευτός και τιμητικός για την ανήσυχη κι' αεικίνητη εποχή μας, αξίζει ολωσδιόλου δίκαια να του δοθεί, γιατί ο Βάρναλης δεν αντιπροσωπεύει και δεν πραγματοποιεί μονάχα μια απλή ποιητική αναζήτησι, από τις πολύ φυσικές και συνηθισμένες στην ιστορία της τέχνης, αλλά βρίσκεται επικεφαλής —στον τομέα βέβαια της ιδικής του ασχολίας— ενός κινήματος με γενικότερη σημασία και με απροσδιόριστα ακόμη αποτελέσματα. Γι' αυτό και οι σημερινοί νέοι, οι φυσικοί σηματοφόροι και πρόμαχοι κάθε καινούργιας ιδέας, καλλιτεχνικής ή κοινωνικής, που δεν έπιασε ακόμη ρίζες μες στο χώμα, αναγνωρίζουν στον ποιητή του «Καλού πολίτη» τον αποκλειστικό ποιητή τους, μ' ένα φανατισμό ολότελα νεανικό, φτάνοντας κάποτε ως την αδικία με το να μην παραδέχονται κανέναν άλλον επί γης. Οι «Μοιραίοι» του, που μες στους καπνούς και τις βρισιές της υπόγειας ταβέρνας κλαίνε την τύχη τους κι' ανιστοράνε τις κακομοιριές των, έχουν γίνει ένα από τα δημοτικώτερα ποιήματα της νέας γενεάς κι' έχουν ανυψωθεί σε αληθινό σύμβολο, μολονότι, εδώ που το 'φερε ο λόγος, δεν πρόκειται παρά για ένα ποίημα με μέτρια τεχνική αξία, από τα παλιότερ' άλλωστε του ποιητή.

Για το Βάρναλη κυκλοφορεί η φήμη πως περνάει τον καιρό του στα κρασοπουλειά, άμα δε ραχατεύει στον καφενέ της Δεξαμενής παίζοντας τάβλι, και πως σπάνια μπορείς να τον πετύχεις αλλού πουθενά. Όμως η διάδοσις αυτή, όπως κι' όλες τους, είναι υπερβολική και μπορώ, νομίζω, να την διαψεύσω. Εγώ τουλάχιστο ομολογώ πως δεν εδυσκολεύτηκα καθόλου να τον ανταμώσω και πως κατώρθωσα να του πάρω τη συνέντευξι από την πρώτη στιγμή που τον είδα και τον ε γνώρισα. Τον εβρήκα στο σπίτι του, ένα καθόλου πολυτελές ανώγειο της οδού Ζαλοκώστα, το μεσημέρι την ώρα που είχε στρωμένο το τραπέζι κι' έτρωγε... ντολμάδες. Ομοτράπεζός του ήταν η κυρία του, με το πατρικό όνομα Μοάτσου, που υπηρετεί στην Αθήνα ως καθηγήτρια της γαλλικής και γράφει και η ίδια στίχους —έχει εκδώσει κιόλας μια συλλογή—, ολότελα βέβαια διαφορετικούς από τους επαναστατικούς και υπερόχους του αντρός της. Η ώρα ήταν ακατάλληλη φυσικά για τη δουλειά που πήγα εγώ —ο άνθρωπος πεινούσε κι' ήθελε να φάη—, αλλά ο ποιητής, πρόθυμος κι' ευγενικός,

149

* Βλ. σημ. 8 της Εισαγωγής στην παρούσα έκδοση.

μου 'δωσε την άδεια ν' αρχίσω. Κι' έτσι μαζί με τις μπουκιές του... κατάπινε και τις ερωτήσεις μου.

– Θα σας ρωτήσω ό,τι θυμηθώ και θα μου απαντήσετε όπως σας αρέσει. Θα σας ακούω και δε θα κρατώ σημειώσεις...

– Σύμφωνα. Λέγετε!

Η τελευταία λέξη μου 'ρχεται σαν απήχησι παλιά των γυμνασιακών χρόνων και θυμάμαι το... δεύτερο επάγγελμα του ποιητή.

– Εκάνετε καθηγητής στο γυμνάσιο, του λέω, δυναμώνοντας όμως τη φωνή μου, γιατί, καθώς είχα μάθει και καθώς ξέρουνε πολλοί, ο ποιητής πάσχει από βαρικοΐα.

– Ναι, κάθισα κάμποσα χρόνια. Όταν όμως έβγαλα το «Φως που καίει», μ' έδιωξαν για τα φρονήματά μου. Είμουν τότε όταν συστήθηκε η Παιδαγωγική Ακαδημία με διευθυντή το Γληνό, καθηγητής της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Αλλά ύστερ' από ένα χρόνο καταργήθηκε κι' αυτή η σχολή.

– Τι εντυπώσεις σας έχουν μείνει από το σκολειό; Ευχάριστες, δυσάρεστες; Πώς τα πηγαίνατε με τα παιδιά;

– Α, τα παιδιά μ' αγαπούσανε πάντα. Μ' αγαπούσανε, αλλά μαζί και με υπέβλεπαν, όπως συμβαίνει μ' όλους τους δασκάλους. Έτσι γίνεται με τα παιδιά. Μπορεί να σ' έχουν στην καρδιά τους, αλλά την ίδια στιγμή θέλουν να σου βγάλουν το μάτι. Προσπαθούν να βρουν το πάτημά σου και, μόλις κάνεις να γυρίσης λιγάκι, αρχίζουν την κοροϊδία. Καλά είνε τα παιδιά, αλλά εγώ δεν θα μπορούσα να ξαναγυρίσω κοντά τους, με το κουσούρι που έχω. Αν ήσαν λίγα, καμμιά δεκαριά, ή μεγάλα και δεν εχρειάζονταν εξετάσεις, κάτι γινόταν. Έτσι όμως... Α, κι' ένα άλλο. Τα παιδιά ως ένα διάστημα είνε καλά. Πέρα όμως απ' τα δώδεκα, τα δεκατρία χρόνια αρχίζουν να γίνονται Έλληνες, ψεύτες, πατριώτες, κι' άσ' τα...

Ρωτώ για την καταγωγή και τα πρώτα του χρόνια και μαθαίνω πως γεννήθηκε στον Πύργο της Βουλγαρίας, από Έλληνες εγκατεστημένους εκεί. Προέρχεται από τη μεσαία κοινωνική τάξη κι' ο πατέρας του ήταν δερματέμπορος, όπως μου είπε η κυρία του, παπουτσή, όπως μου τόνισε ο ίδιος, χωρίς όμως να καταλάβω αν η διαφορά ήταν απλή διαφορά λέξεων. Έχει κάμποσα αδέρφια ακόμα κι' ένας μάλιστα απ' αυτούς χρημάτισε διευθυντής σ' ένα τραπεζτικό κατάστημα της Σόφιας.

– Κανένας τους όμως δεν γράφει, μου εξήγησε σε σχετική ερώτησι ο ποιητής. Α, όλα κι' όλα... Αυτή η κατάρρα έπεσε μονάχα σε μένα.

– Μείνατε πολύ στη Βουλγαρία;

– Καλύτερα να 'μενα για πάντα, να μην ερχόμουν ποτέ στην Ελλάδα, μου απαντά με πίκρα και με κάποια αποστροφή στο πρόσωπό του, που είνε σχεδόν αναπόσπαστη από την έκφρασί του κι' έχει βάλει, θαρρείς, τη σφραγίδα της απάνω του. Φεύγοντας από κει πήγα στη Φιλιπούπολι και τελείωσα το γυμνάσιο. Κατόπιν ήρθα στην Αθήνα και γράφτηκα στο πανεπιστήμιο όπου παρακολούθησα και πήρα δίπλωμα φιλολογίας.

– Θυμάστε τίποτε από τότε;

– Ένα μηδενικό που μου 'βαλε ο Μιστριώτης. Οι καθηγητές ήσαν και τότε χωρισμένοι σε κόμματα. Άμα λοιπόν ο φοιτητής πήγαινε με το μέρος του ενός, ο άλλος τον κατάρχε. Έτσι κι' εγώ πήρα το μηδενικό από το Μιστριώτη, επειδή στους αντιπάλους του είχα καλούς βαθμούς. Δούλευαν και τότε οι χαφιέδες στο πανεπιστήμιο...

– Κάνατε καθόλου ταξείδια;

– Ναι, πέρασα δυο-τρία χρόνια στο Παρίσι. Στην αρχή είχα πάει με υποτροφία. Κόπηκε όμως και γύρισα. Αλλά ξαναπήγα αργότερα, πριν από πεντέξη χρόνια. Παρακολούθησα και μαθήματα αισθητικής και νεοελληνικής, από τον Μπας και...

– Τον Περνώ! συμπληρώνω.

– Α, τον έχετε ακουστά; Σπουδαίος κι' αυτός. Μέγα μηδενικόν!

Προσέχω πως ο Βάρναλης, κάθε φορά που θέλει να ειρωνευτεί ή να σαρκάσει, αντί να κάμει μορφασμούς και χειρονομίες ή να φωνάξει δυνατά σαν τους άλλους, περιορίζεται να ρίχνει καμμιά καθαρευουσιάνικη λέξι, διατηρώντας πάντα αμετάβλητο το στεγνό κι' αγέλαστο πρόσωπό του, με τις ζωηρές κιόλας ζάρες και με τα ψαρά μαλλιά.

– Πώς σας εφάνηκε το Παρίσι;

– Πολύ ωραία πόλις. Έχει απ' όλα. Φαγιά, κρασί, γυναίκες...

– Κάνατε παρέα με Γάλλους;

– Προ πάντων με... Γαλλίδες!

– Εδώ πέρα;

– Εδώ είναι απελπισία. (Και παίρνει τον κατήφορο). Εδώ δεν μπορεί κανείς ούτε να ζήσει. Οι καλλιτέχνες είναι σκλάβοι, η θέσι τους φοβερή... Για να δημιουργήσης, χρειάζεται να 'χης άνεσι και κέφι, να περνάς μια ζωή «οτσιοζαμ», τεμπέλικη, όπως λεν κι' οι Λατίνοι. Και πότε στο διάβολο να γράψης και να διαβάσης, όταν δουλεύεις οκτώ-εννιά ώρες την ημέρα, στη σύνταξι των λεξικών, δουλειά πληρωμένη; Το λογοτεχνικό βιβλίο δεν πουλιέται, θα το δουν δέκα άνθρωποι. Μην κυττάτε μένα που έχω κάποια φίρμα και μ' αγοράζουν. Εδώ οι λογοτέχνες, για να μπορέσουν να προκόψουν, ή διορίζονται σε δημόσιες θέσεις καλές ή γίνονται συγγραφείς... διδακτικών βιβλίων. Ναι, ναι, αυτά έχουν πέρασι σήμερα κι' αυτή είναι η αλήθεια...

– Και σεις πώς ζήτε;

– Δεν σας είπα; στα λεξικά! Πότε στο ένα, πότε στο άλλο, πότε μόνιμος, πότε αναπληρωματικός...

– Και δεν απελπίζεστε;

– Βέβαια. Ελπίζω όμως κάποτε. Λέω πως κάτι μπορεί να γίνη. Αν και μεις δε θα δούμε τίποτε. Αγωνιζόμαστε για τους αυριανούς, για τα παιδιά μας... Που λέτε, ένας άνθρωπος, στη σημερινή κοινωνία, μονάχα κατά δύο τρόπους μπορεί να συντηρηθή, ή κλέπτων ή ψευδόμενος. Εγώ προτίμησα το δεύτερο. Και δουλεύω στα λεξικά από το πρωί ως το βράδυ...

– Και πότε γράφετε;

– Μα δε γράφω... Γιατί να γράψω; Για τη δόξα; Αφού δε βγαίνουν χρήματα...

– Και όμως σκοπεύετε να ξαναβγάλετε το «Φως που καίει».

– Ναι, ολότελα διορθωμένο κι' αλλαγμένο, αλλιώςτικο απ' το πρώτο. Το βγάζω όμως για παράδες. Αν δεν ήταν γι' αυτό, τι χρειαζόταν; Και στίχους δεν ξανάγραφα πια ύστερ' απ' τους «Σκλάβους πολιορκημένους». Γιατί να τους γράψω; Για να λέγωμαι από άλλους μέγας, από άλλους ελάχιστος, καλύτερος από τον έναν, χειρότερος από τον άλλον;...

Ο τόνος της φωνής του παίρνει σε αυτό το σημείο μίαν ειλικρίνεια συγκινητική, σχεδόν τραγική. Κι' αληθινά, δεν είναι δύσκολο να καταλάβης, άμα τον ζυγώσεις, πως αυτός ο περιγελαστής και σαρκαστής, που χαχανίζει για να μην κλάψη, είναι ένας άνθρωπος τραγικός κι' αληθινός όσο λίγοι του καιρού μας.

– Και την «Αληθινή απολογία του Σωκράτη», συνεχίζει, την έβγαλα μονάχα για να κερδίσω και να βρίσω... Έτσι κάνει ο τεχνίτης. Βγάζει με το έργο το άχτι του. Κι' έπειτα έρχεται η δόξα, όταν είναι νά 'ρθη. Αλλά και πάλι, αν υποθεθεί πως διακρίνεσαι, έρχεται άλλος και σε σκεπάζει. Και στο τέλος ο θάνατος...

– Κάποτε είχατε κάμει στον «Παρνασσό» μια ομιλία για το Βιζυηνό. Τι απόγινε;

– Την έκανα κομμάτια. Ήταν όλο ενθουσιασμούς και ρομαντισμούς. Το ίδιο κάνω για όλα μου τα παλιά. Τρέμω μήπως βρεθεί στα χαρτιά μου κανένα απ' τα υπολείποντα που να με ρεζιλέψει...

– Όστε λογαριάζετε, βλέπω, την υστεροφημία...

– Όχι, σαν μέλλον, σαν τμήμα του παρόντος.

– Έστω. Γράφατε πολύ νέος στίχους;

– Από μαθητής. Και τους δημοσίευα σ' επαρχιακά φύλλα. Παν αυτοί πια...

Ήθελα να του προσθέσω πως παν όλοι μονάχα αυτοί, αλλά κι' η πρώτη του συλλογή, η «Κερήθρες», αλλά βαστάχτηκα και δεν του ξανάφερα στο νου δυσάρεστες αναμνήσεις.

– Μπορώ τώρα να σας ρωτήσω για μερικούς λογοτέχνες μας;

– Ό,τι θέλετε.

– Ποιους πεζογράφους εκτιμάτε;

– Τον Παπαδιαμάντη που είναι άφθαστος, το Βουτυρά που έχει τεράστιο ταλέντο, φτάνει να μην ανακατεύεται με... ουράνια θέματα, και από τους τελευταίους πολύ πολύ το Μυριβήλη και το Βενέζη...

– Ποιητές;

– Α, να σας πω. Όταν ήρθα εγώ, βρήκα έτοιμες αυθεντίες, όπως τον Παλαμά, να πούμε... Είναι μεγάλη η σημασία του και για τ' άλλα, αλλά προ πάντων για το δημοτικισμό. Έπειτα έκανα ταχτικά συντροφιά και κουβέντα με το Μαρτζώκη. Εκτιμώ ακόμα το Γρυπάρη, το Μαλακάση, τον Πορφύρα, τον Καβάφη, το Φιλύρα. Αυτούς όλους τους θαυμάζω, άλλον λιγότερο, άλλον περισσότερο. Εδώ δεν υπάρχουν βαθμολογίες. Δεν είναι όπως το σκολειό, όπου η γυναίκα μου μετράει και βάζει – εννιά, εννιάμιση, πέντε, πεντέμιση...

– Για τον Καρυωτάκη, τι γνώμη έχετε;

– Μου αρέσει πάρα πολύ. Τον έχω μες στην καρδιά μου. Εκφράζει τις διαθέσεις μου...

Παραξενεύομαι και του το λέω.

– Μα κι' εγώ είμαι απαισιόδοξος, απαντά. Με τη διαφορά ότι προχώρησα λίγο παρακάτω. Δε μπορούσα να βαστάξω αυτή τη δυστυχία κι' έλεγα κάτι να ιδώ, να γελάσω τον εαυτό μου. Η διαφορά μεταξύ των δυο μας είναι μονάχα τυπική, όχι αξιολογική...

– Θα σας ρωτήσω ακόμα για δυο άλλους... συνομηλίκους σας, το Σικελιανό και τον Καζαντζάκη.

– Ο πρώτος έχει μέγα τάλαντον και μέγαν ταρταρινισμόν, έχει γράψει στίχους θαυμαστούς και στίχους αρλούμπες. Είναι φοβερά ασυγκέντρωτος και ακατάστατος. Όσο για τον άλλον... μηδέν τάλαντον. Ξέρει μονάχα και γράφει ωραία. Σαν τους παληούς Αλεξανδρινούς, τον Απολλώνιο το Ρόδιο...

Βρίσκω πως αρκετά βασάνισα τον ποιητή με την ανάκρισί μου, τον ευχαριστώ και τον αποχαιρετώ μαζί με την υποχρεωτική κυρία του. Πριν φύγω του ζητώ μια φωτογραφία και βάζει τη γυναίκα του να ψάξη.

– Αυτήν, αυτήν να του δώσης, όχι την άλλη... Αυτή με δείχνει γέρον... όπως και είμαι... Σαρανταοχτώ χρονών...

L.D.

Kostas Varnalis, the "chronographos" of both "Allaghi" and "Phileleftheros", two liberal left-wing papers has the reputation of championing "the poor and the oppressed". But he is also, or rather used to be, a Professor of Literature. So he combines his passion for a better and fairer (Marxist) society with an anxiety to help in preserving the purity of the Greek demotiki language, the "language of the people" which, according to him, has nothing or very little to do with the scholastic, dead "καθαρεύουσα". A recent decision by the Ministry of Education to cut out demotiki from the elementary education has been repeatedly attacked and criticised in his column.

154

Like many extremists, Varnalis is often bitter and almost always prejudiced in his comments on social injustice. His style, however, is perfect and he has a most amusing sense of humour which enables him often to add considerable weight to his arguments.

There are many people who consider Varnalis, since the death of Palamas and Sikelianos, the best living Greek poet. Curiously enough for a Mediterranean people who are distinguished for political misalliance, this opinion is shared by many people who most emphatically disagree with his political ideas. Unfortunately Varnalis, who is not far off seventy, does not write poems any more: either because his poetic inspiration is exhausted or because he is too busy earning his daily bread to find time to dip into it. But now and then poetry does intrude into his daily polemics and then he is really worth reading even by those who usually cannot agree with him.

Varnalis "chronographima" printed below appeared yesterday in "Phileleftheros". Pavlos Paleologos, the columnist of "Vima", will be the next Greek chronographos to be presented to you.

-L. D.

LITTLE TALES

"A few more little tales to pass the time until our tongues are cut, as well, when it

* Athens News, 17/7/1953. Φάκελος 66.

will be too late. And when that moment is reached – writing or conversing will give way to whispering.

Note: Varnalis is hinting at the alleged effort of the Government to suppress the freedom of the Press.

GREAT ANTHONY

"Once upon a time Anthony the Great launched his greatest and most spectacular campaign against Armenia. Not even Napoleon the Great had concentrated a larger force when he marched against Holy Russia.

Tigranokerta, the "Dionysus of Rome", and capital of Armenia, was then an immensely rich city. And Anthony was after its wealth. Has not robbery always been the wonderful Ideal of all the Great?

"To cut a long story short, the Armenians massacred the invading rascals. 'To defend one's Fatherland' also happens to be an Ideal. So Anthony wrapped himself in his lion-skins and sped back, all alone, to Alexandria, the capital of Love. And what did he do after his disgrace? Festivities to celebrate his victories over the barbarians. Festivities. Why not? The women and men of Egypt had mouths but no tongues to talk with.

* * *

155

HIS BUSINESS

"There were once upon a time in a slave market in Egypt many kinds of human flesh for sale with a Black Man included in the merchandise.

"A white slave dealer asked him:

"Should I buy you, Yusuf?"

"That's your business, boss".

"Will you run away from me?"

"That's my business, boss".

How awful if all the slaves, black and white, should run away when one needs them...

* * *

THE STORM

"Necker was, once upon a time, appointed Minister of Finance in the bankrupt France of the day in order to try to save what was in fact impossible for him to save. And the economic chaos continued. But he did his best to create the impression that better days were coming. He wrote an "Assessment of Public Finance" the figures in which were so cleverly constructed as to present deficits as surpluses. What then?

"Après moi le déluge". And the storm came and swept everything away — including fictitious surpluses...

* * *

FARMER'S GRATITUDE

"Once upon a time Vizir of Chalima ate all the wheat of his farmers. And the "farmers", in order to express their gratitude, kept sending congratulatory messages: "We faithfully remain at the side of the Government, deeply grateful for its wheat policy".

Some of the "farmers" names: G. Lepidas, barber; D. Kopanos, porter; P. Ligouras, restaurant-owner; S. Tavano, white washer, etc.

* * *

THE OIL-PAINTER

"To round up today's tales, here is a double one:

The first issue: "Willy Gaetling, an innocent and sober oil-painter, went to East Berlin to collect his dole... A few hours later his wife heard over the radio that he had been executed by the... East Germans".

The second issue: "Reports from Berlin state that Willy Gaetling had been a relentless persecutor of Cretan patriots during the occupation".

And third message: "For us (Cretans) his death was an Act of God. We are only sorry that we did not kill him ourselves".

"That was the man over the death of whom the fascist press shed so many tears".

KOSTAS VARNALIS 1884-1974
Poet, prose writer, and critic*

THEANO MICHAÏLIDOU

Kostas Varnalis's work — more than the work of his contemporaries Angelos Sikelianos and Nikos Kazantzakis — could be read as a striking paradigm of "the anxiety of influence", with the persona of blind Oedipus in his poem *Proskynitis* ("Pilgrim", 1919) functioning as an emblem of this anxiety. His most important texts constitute a disciplined distortion of powerful precursors such as Aeschylus, Plato, Xenophon, Aristophanes, Solomos, Rabelais, Goethe, and Flaubert, in the name of a truth they failed to discover. The historical and ideological conditions at the end of the 20th century encourage an evaluation of Varnalis as a poet who was defeated in his struggle to assert himself against his renowned precursors. Furthermore, literary ideologies that dismiss traditional poetics or the ideals of human emancipation and solidarity as tedious anachronisms classify Varnalis as an overvalued writer, while ideologies that resist the modernist and postmodernist "prejudices" consider him as either a twilight hero or a pioneering figure. Irrespective of the validity of such value judgements, the relationship of his oeuvre with the ancient Greek tradition and the poetics of the demoticist school remains a significant and appealing issue in the history of modern Greek letters.

Varnalis's work is usually separated schematically into two periods: the first (1901-19) includes all the poems he wrote before he embraced dialectical materialism, and the second (1922-74) his lyrical and satirical texts written from a revolutionary, demystifying perspective. His long idealistic poem *Proskynitis* does not belong to either period because of its transitional character.

After the Graeco-Turkish War of 1897, the relative uniformity of the demoticist attitude towards antiquity broke down. The older generation of demoticists headed by Kostis Palamas continued to regard the ancient past as a reviving symbol which was to serve the present. For the younger demoticists however, and among them Varnalis, ancient tradition in their early poetry was to function as an "independent", autonomous symbol of beauty and vitality, apparently devoid of any social and political preoccupations. Contrary to established literary practice at that time, they adapted the Parnassian and Nietzschean readings of antiquity to their own aspirations in order to deliver Greek poetry from any social and political associations, from long-winded lyricism and ornate language. Whereas in Palamas's mature work Parnassianism and

* Πρώτη δημοσίευση: *Encyclopaedia of Greece and the Hellenic Tradition*, τόμ. Β', επιμ. Graham Speake, Fitzroy Dearborn Publishers, Λονδίνο-Σικάγο 2000, σ. 1693-94.

Nietzscheanism served the modern Greek search for a historical and cultural self-identity, in Varnalis's early poetry these were related to the attainment of beauty and the celebration of the Dionysian spirit.

The centrality of the category of the beautiful, the perception of art as the supreme value in life, the cult of instincts, the liberation of poetic language from the bonds of conventional morality, the lack of any nationalistic mystique, all constitute dominant features of the Varnalian use of ancient tradition up to 1919. It was mainly because of his "unpoetic" language and coarse realistic imagery that he was acclaimed by many critics of his time as the initiator of new and unconventional elements in Greek poetry and a champion of the so-called "poetic revolution of 1910".

The period of painfully wrought, impeccable sonnets came to an end when Varnalis went to Paris in 1919. There, in an extraordinary atmosphere of ideological and literary effervescence, the need for a renewal of his poetic practice became self-evident. At this crucial point, the national literary tradition performed an important role in the transition from the aesthetic/hedonistic Hellenism of his first period to the idealistic Hellenism of *Proskynitis*. It was in the light of the Parisian experience that Varnalis decided to follow Dionysios Solomos's example and become a national bard. In *Proskynitis*, for the first time, an interest in the national collective psyche enters the domain of his poetic practice. The ideological representation of Hellenism as the incarnation of "the human Essence" is central to the poem. Thematic subdivisions devoted to the Homeric world, the cult of Dionysus, the folk songs, Cretan poetry, and Solomos stress the continuity and "eternal greatness" of the Hellenic historical-cultural tradition. Nevertheless, this embellished and idealized picture of the Greek nation is undermined by the anticlimactic epilogue where the tension between the real and the ideal appears unresolved.

Varnalis's idealism achieved its full embodiment in *Proskynitis*, but the poem already adumbrates an opposite standpoint. To *Phos pou Kaiei* ("The Burning Light", 1922), *Sklavoi Poliorkimenoi* ("Enslaved Besieged", 1927), and *I Alithini Apologia tou Sokrati* ("The True Apology of Socrates", 1931) are the three major works of his artistic maturity. They all oscillate between bitter scepticism about the human condition and the expectation of a classless society as a historical imperative. *Sklavoi Poliorkimenoi* – a refutation in verse of Solomos's *Eleftheroi Poliorkimenoi* ("Free Besieged") – is the only one which does not draw on symbols from antiquity. The demystification of war, religion, and Solomos's idealist notion of freedom is effected through the radical reappropriation of Christian myth and folk tradition.

To *Phos pou Kaiei* is a symbolic dramatic composition in the manner of Goethe's *Faust* and Flaubert's *La Tentation de Saint Antoine*. The assimilation of traditional material from the standpoint of internationalism and class humanism is achieved through the dialectical tripartite organization of the work, the reinterpretation of mythological archetypes as familiar human figures, and the intensity of satirical unmasking. The symbols of Prometheus and Jesus were used to point out the deficiencies of Hellenic

and Christian thought, while ancient sources (Hesiod, Aeschylus, Aristophanes, Nicander, Lucian) were treated in such a way as to present a demystified antiquity. The poetics of unmasking reached its culmination with *I Alithini Apologia tou Sokrati*, one of the three major satirical texts of modern Greek literature, the other two being Solomos's *I Ginaika tis Zakynthou* ("The Woman of Zakynthos") and Emmanouil Roidis's *I Papissa Ioanna* ("Pope Joan"). The tension and synthesis between the ancient and the modern, the radical and the regressive, the realistic and the symbolic, satire and lyricism, emerge as the ideological and formal principle of the work. The Varnalian Socrates, functioning simultaneously as an apostle of idealism and a social rebel, an advocate of social discriminations and a prophet of the classless society, a sensitive lover of nature and a relentless critic of the Athenian polis, reenacts and defies in a Rabelaisian fashion the Socrates of Plato, Xenophon, and Aristophanes.

This highly dialectical combination of antitheses based on ambivalence is absent in Varnalis's two postwar prose works, *To Imerologio tis Pinelopis* ("The Journal of Penelope", 1947) and *Attalos o Tritos* ("Attalus III", 1972). The first, a satirical demythologization of Penelope and the Homeric world, does not achieve the balanced combination of symbolism and satire found in *Alithini Apologia*. The second, the poet's sole play, reveals the network of power relationships in Hellenistic Pergamum as similar to that in postwar Greece, but is lacking in ambivalence and suggestiveness.

With the exception of *Proskynitis*, the relation of Varnalis's oeuvre to the Hellenic tradition never entailed a notion of Greece as a hypostasized essence. During the poet's first creative period Hellenism was a source of symbols and metaphors for the celebration of aesthetic life. From 1922 onwards its artistic assimilation subserved a twofold objective: to unmask and censure the dominant readings of past and present alike. The Varnalian use of tradition, far from constructing an ahistorical concept of "Greekness", exposes the recurrence of relations of power and exploitation in different forms. And in doing so, it indirectly demonstrates intertextuality as a poetic device, as a critical practice, as much as an inherent property of writing itself.

BIOGRAPHY

Born in Burgas in 1884, Varnalis studied classics at the University of Athens and was a militant member of the demoticist movement. In 1919 he won a state scholarship to study in Paris, where he attended courses on aesthetics and modern Greek literature. He worked as a teacher but was relieved of his post in 1926 on the grounds of being a communist. From then onwards he lived as a journalist and translator. The inter-war years were the most creative period of his life. In 1959 he was awarded the Lenin Prize for peace. He died in Athens in 1974.

«Στου Μπαρμπακώστα
την ταβέρνα (πρώτος εγώ)».

Ο Βάρναλης με τον φίλο του
Νεράντζη (10 Σεπτ. 1909).

Πάνω: Βερσαλλίες 1919. Ο Βάρναλης με τη Δώρα Μοάτσου δίπλα του.

Κάτω: Παρίσι 1923(ι). Από δεξιά: Βάρναλης, Χατζηκυριάκος-Γκίκας και Ελευθεριάδης (Tériade).

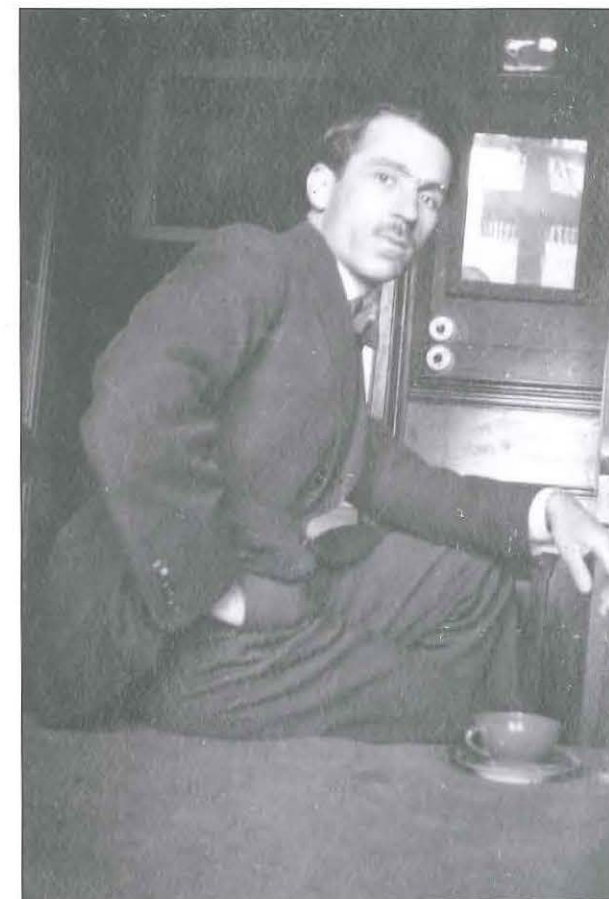

Πάνω: Σαιν Μαρ Λα Πιλ, δεκαετία του 1920. Ο Βάρναλης και η Σουζάνα Κεφαλληνού (στο κέντρο) μαζί με ένα ζευγάρι Γάλλων.

Κάτω: Πορ Ναβαλό (Βρετάνη), Αύγουστος 1925. Ο Βάρναλης με τον Γιάννη Κεφαλληνό.

1919. Ο Βάρναλης και η Δώρα Μοάτσου στις Βερσαλλίες.

Από τα χρόνια του Παρισιού.

Στην Αίγινα, 1931.

Στην Ακρόπολη.

Ο Βάρναλης (πρώτος από αριστερά) με τον Γληνό (δεύτερος από δεξιά), 1934.

Δαφνί 1934, με τον Henri Vendel.

Πάνω: «Βαρυμπόμπη 1938(;)». Στην άκρη δεξιά ο Φώτος Πολίτης. Μπροστά εγώ.
(Γεύμα της Πρωίας)».

Κάτω: Με τον Κ. Μπίρη, 1949(;)».

Πάνω: «Βραδιά του Άη Κωνσταντίνου στο σπίτι μου στα 1947». Από αριστερά, όρθιοι: Δ.
Βεζύρογλου, Γ. Λαμπρινός, Δίπλα στον ποιητή ο Κ. Καραγιώργης.

Κάτω: Τέλη δεκαετίας 1940.

1956. Από τον εορτασμό για τα Πενηντάχρονα της δημιουργικής του πορείας.

Πάνω: 1954. Με φόντο τη θάλασσα.

Κάτω: Απονομή Βραβείου Λένιν 1959. Με τον Ιλιά Έρενμπουργκ.

Πάνω: Πάρος 1961.

Κάτω: Απρίλης 1963.

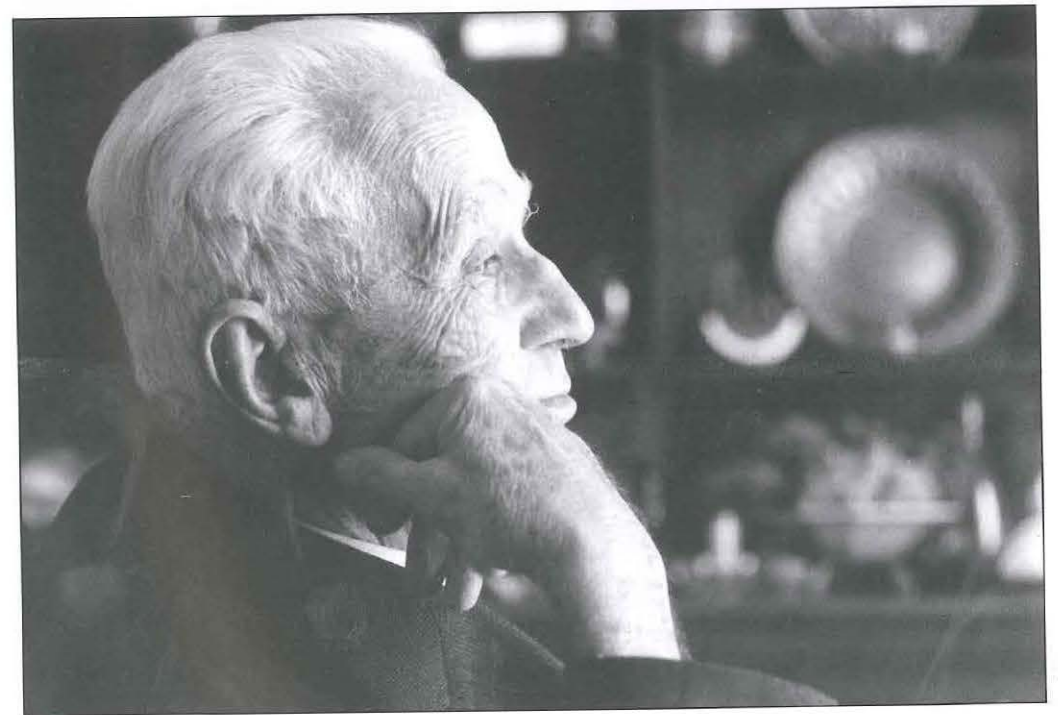
Έκθεση Γ. Γουναρόπουλου, δεκαετία 1950(;). Δίπλα στον Βάρναλη ο ζωγράφος και ο Σπύρος Βασιλείου.

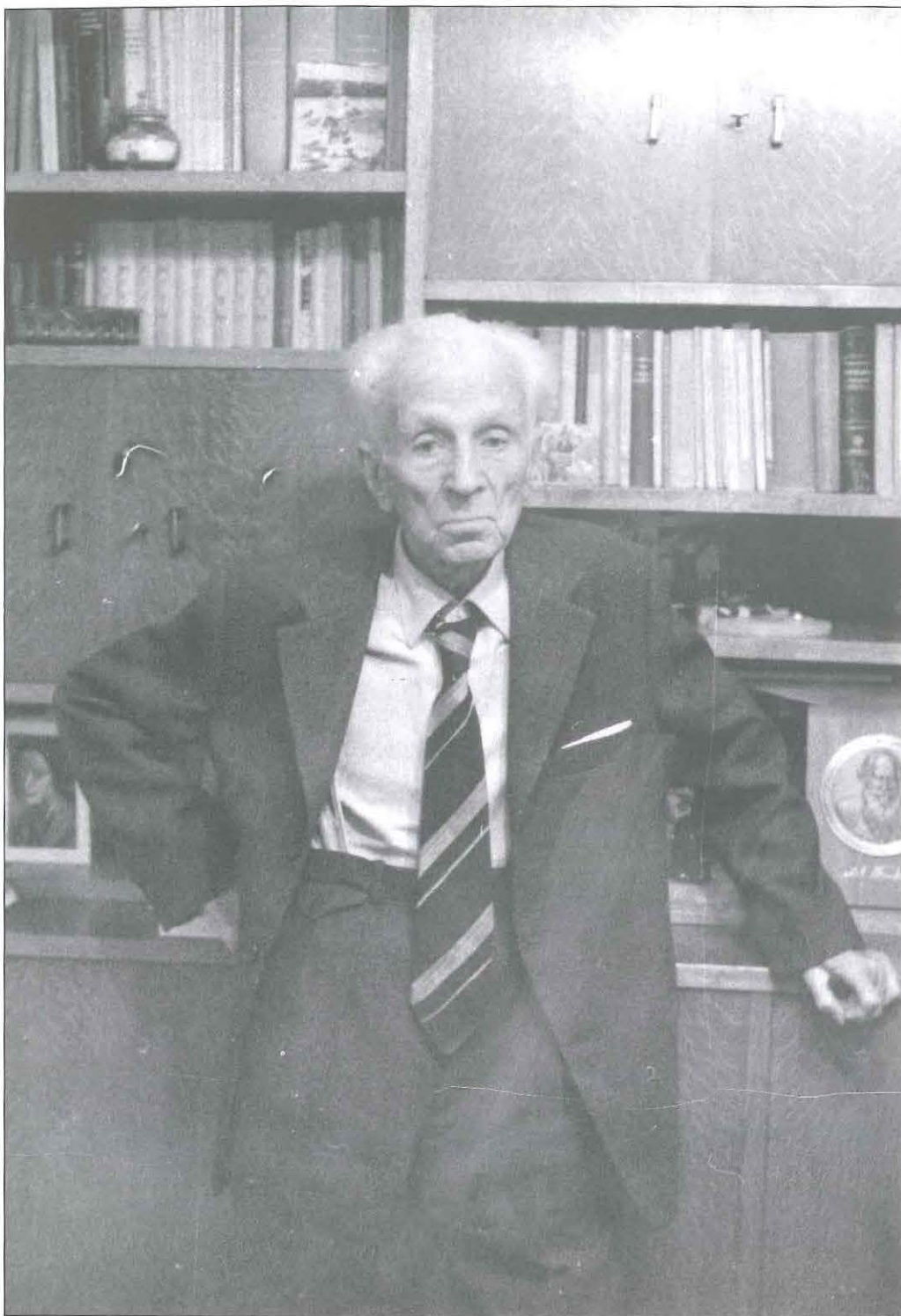

Πορτρέτο του Βάρναλη
καμωμένο από τη Λίζα Ζώη.

«Στη συνεστίωση για τα 15χρονα της ΕΔΑ (28 Δεκεμβρίου, 66)».
Το ζεύγος Βάρναλη με τον Γιάννη Ρίτσο.

1972, στο σπίτι της οδού Σπύρου Μερκούρη 27.

Αβατάγγελος Γιώργος 71
Αγιάδης 48
Άγρυπνος 96
Αδάμ Πέτρος Β. 70
Αδάμα Αργυρώ Γ. 101
Αδάμος Τάκης 96
Αθανασιάδης Τάσος 99
Αθανασίου Δημήτριος 71
«αι μαθήτριάι σας...» 54
Αλεξανδρίδης-Στεφανοπώλης Χαρ. 58
Αλεξίου Έλλη 63, 79, 83, 85, 86, 97, 98
Αλεξίου Χρίστος 101
Alfred Scherz Éditions 75, 76
Αλιθέρης Γλαύκος 64, 65, 68, 90
Αναπλιώτης Α., βλ. Λεκόπουλος Αντώνιος Κ.
Ανδρεάκου Έφη 77
Ανθίας Τεύκρος 69, 89, 93
Αποστολόπουλος Αποστόλης 50, 51, 52, 53,
54, 59, 61, 71, 73
[Αποστόλου] Απόστολος 87, 88
Αρβανίτης Νικόλαος 85
Αργυρός Πέτρος 71
Αρώνης Θόδωρος 68
Association Internationale des Ecrivains pour la
Défence de la Culture 61, 64
«Αστήρ», Σύλλογος 49

Βαϊάνος Μάριος 102
Βαλμάς Κρίτων 85
Βαλασμάκης Διονύσιος 101
Βαλασμίδης Αντώνης 60
Βάρναλης Βίκτωρ 102
Βασσανός Γεώργιος 87
Βεζύρογλου Δημήτρης 98, 100, 102
Βέης Νίκος Α. 67

Βελλάς Γιώργος (και Τατιάνα, Γιαννάκης) 93,
94, 99, 101
Βέλλη Φροσύνη 81
Βέλλης Στρατής 81
Βενέζης Ηλίας 58, 60, 61
Beniuc Mihai 92
Βλασσοπούλου-Σάθα 65
Βλαχάκης Ευθύμης 68
Bloch J.-R. 61
Βουλγαράκης Γ.Δ. 92
Bour Jacqueline 63, 64
Bour Jacques 63, 64
Βουρνάς Τάσος 69
Βουτέρης Γ.Μ. 61
Βουτυράς Δημοσθένης 68
Βουναουρίσ Α. 48

Γαρίδη Ελένη 60, 92
Γελαδόπουλος Δ. 75
Γεωργιάδης Μιχ. 94
Γιαγκίνης Μάκος 86
Γιάναρης Γιώργης 76
Γιανίδης Ελισσαίος 65
Γιαννοπούλου Μαρία 78
Γιοκαρίνης Ν. 65
Γιοφύλλης Φώτος 93, βλ. και Μουσούρης Σπύ-
ρος
Γκαμέζ Σουζάνα (Σ.Γκ.) 55, 56, 57, 58
Γκάτη Αφροδίτη 100
Γλέζος Δ.Φ. 69
Γλέζος Μανώλης 89
Γουγουτάς Ζάνος 98, 99, 100
Γουναρόπουλος Γιώργος 58
Γραικός Ρένος 65
Γραμμένος Θ. 82

* Παραλείπονται όσα ονόματα αποστολέων δεν περιλαμβάνονται στην αναλυτική χρονολογική αποτύπωση της αλληλογραφίας, π.χ. τα ονόματα των συγγενών (βλ. Υποφ. 27.Ι). Τα ερωτηματικά δηλώνουν, φυσικά, αμφιβολία ως προς την ταύτιση και την ανάγνωση.

Γρηγοριάδης Νεόκοσμος 76, 82
Γρηγοριάδης Παναγιώτης 69

Casartelli Victorio 93
Cauvel Micheline S. 103
Chaussereau Mado 50, 51, 54
Cholier Yves 89
Cipolletta Bonaventura 94
Comunità Europea Degli Scrittori 88, 89
Czollek W. 87

Dalven Rae 67
Δαμιανάκου Βούλα 81, 82, 99
Δανιηλίδης Δ. 66
D' Annas Dante 57
Dauna D.(;) 55
Δάφνης Στέφανος 65
Δέλφης Φοίβος 96, 97
Δεμερτζής Ε. 90
Δενδρινού Ειρήνη Α. 93
Δημακόπουλος Νικ. Π. 72
Δημητριάδης Γεώργιος 74
Δημητρίου Χρήστος 74
Δημητσάκης Δημ. 69
Dilia (Czechoslovak Theatrical and Literary Agency) 74
Djagarov Gheorghe 71
Dorticós Torrado Osvaldo 97
Δούκας Στρατής 79, 81
Δραγούμης Ίων 49
Δρότσιος Θωμάς 60
Δωρικός Γιώργος 89

Ε.Δ.Α. Μαγνησίας 84
Edwards John B. 58
Ειρηνικός, βλ. Παπαπερικλής Νίκος
Ελευθεριάδης Στρατής (Tériade) 59, 82
Embajada de Cuba (Πρεσβεία της Κούβας) 88
Έξι Μεγαρείς πρώην μαθητές του Κ.Β. 89
Εργατικόν Κέντρον Αθηνών 80
Ευαγγέλου Δ. 48
Εφραιμίδης Βασίλης 71

Ζάθας (:) Σ. 75
Ζαμάνος Στέλιος 73
Ζαργανίτης Παναγ. 74
Ζαφειριάδη Άννη 90

Ζαχαρίου Πάνος 71

Gavara Joan 78
Glückmann Timothée 59, 60
Gorchkov Victor 91
Görög E. 82

Η σπουδάζουσα και εργαζόμενη νεολαία 78

Θεοχαρίδης Γιάννης Μυραίνης 102
Θερμός Β. 90
Θρακιώτης Κώστας 95

Ιβάνοβιτς Βίκτωρ 92, 93, 98
Ιβανούδης Σωτήρης 79
Irmischer Johannes / Ίρμσερ, Δρ. 73, 91
Ιωαννίδη Ελένη 100
Ιωαννίδης Αριστείδης 78

Καζαντζάκης (:) 81
Καζαντζάκης Νίκος 50
Κακούρινα Τατιάνα 78, 82, 83, 88, 89, 91, 94, 99

Κακριδής Ι. 92
Καλιαντζόγλους Δ. 49
Καλλές Μήτσιος Σπύρου 75
Καλλίας Ευστράτιος 75, 80
Καλλιγάκη Θάλεια 85
«Καλλιτεχνική Συντροφιά» 50
Καλογεράς Α. 59
Kaltchev Kamen 91
Κάμος Γ. 91
Κανελλόπουλος Παναγιώτης 101
Καπερώνης Βασίλης 66
Καπετανέας Βασίλης 66
Κάππας Δημήτριος 69
Καραγάτσης Μ. 66
Καραγιάννης Βάγιος 94
Καραδήμας Θανάσης 81
Καράκογλου Άγγ. 73
Καραμάνζης(;) Χρύσανθος 57
Καρανικολός Γ. 58
Καράντζας Γεώργιος 65
Καραντινός Σωκράτης 77, 98
Καρασάββα Σωτηρούλα 94, 95, 96
Καρατζόγλου Δήμος 87
Καρέλλας Δημήτρης 72
Καρθαίου Ρένα 72

Karig Sára 76
Καρρέρ Άρης 102
Κάσης Κούλης 90
Καστανάκη Ελπίδα 60, 64
Καστανάκης Θράσος 60, 63, 64
Κατραμάτος Γερ. 69
Κατσαούνης Κων. Ν. 75
Κατσιγιάννης Γιάννης 68
Καψωμένος Στυλιανός 99
Κεφαλληνός Γιάννης 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58
Κηös Böhje 67, 74
Κοβάτσεβιτς Α. 47, 48
Κολτζόφ Μ. 61
Κόμης Α. 93
Κομπόπουλος Γιάννης 81, 83
Κόντογλους Φώτης 58
Κορρ Ενα / Κοππ Εύα 83, 85, 89, 92
Κοτζιούλας Γ. 70
Κουκούλας Λέων 79, 81
Κουνούσος Δ. 75
Κουράγιος Κώστας 99
Κρανάκη Μιμικά 67
Κυκώτης Ιερόθεος 71
Κωνιός Εμμανουήλ 70
Κωνσταντινίδης Σπ. Κ. 68
Κωνσταντόπουλος Τάκης 84
Κωνσταντοπούλου Αθηνά 84
Κωνσταντουδάκης Γιάννης 75, 91
Κωσταβάρας Θανάσης 74

Λαζαρίδης Δημ. 93
Λαζαρίδης Τάσος 76
Laffite Jean 70
Λάκων Κ. 58
Lambrev Kosta / Λάμπρεβ Κώστα 98, 100
Lambrev Natalia / Λάμπρεβ Ναταλία 98, 100
Λαμπέτη Έλλη 95
Λαμπρόπουλος Ανδρέας 65
Λαμπψίδης Γαβριήλ 78
Lavagnini Bruno 78
Λεβάντας Χρήστος 97
Légation de la République Tchecoslovaque 75
Legrand Mercedes 54, 55
Λεκόπουλος Αντώνιος Κ. 66
Λεοντίδης Αντώνιος 77
Λιλίκα, βλ. Αλεξίου Έλλη
Λιόκης Γιώργος Κ. 95

Λίτσης Γεώργιος Ευθ. 72
Λορεντζάτος Παναγής 65
Λούντζης Αλέκος 55
Λούντζης Ερμάνος 55, 56, 60

Μαγκάκης Πέτρος 67
Μαδεμτζόγλου Ι. Χρ. 76
Maeyer Edward A. de 97
Μαθιουδάκης Αντώνης 68
Μακρής Π. 84
Μαλακάσης Μιλτιάδης 61
Μαλάνος Τίμος 73
Μαλικέντζου Έρση 78, 80
Malraux André 64
Μανδρέκος Παναγιώτης 82
Manuel-Lelis Fotios 64
Μαρινέσκου-Χύμου Μαρίκα 90
Μαρίνος Μανώλης (Ορνιθοδόδωρος) 80
Μαρίνος Μενέλαος 78
Μαρκέτης Χρήστος 77
Μαρουδής Γ. 80, 86
Martelloti Guido 84
Ματζιορίνη Τρ. Κ. 80
Ματσούκας Ελευθέριος 81, 90, 94
Μαυραντζάς Βασίλης 70
Μαυρικάκης Νίκος 75
Μαυρομμάτης Κώστας 94, 98, 99
Mauray André 63, 64
Mauray Clea 63, 64
Μενεστρέλ Πωλ 100
Μητρόπουλος Αργύρης 72, 79, 80, 87
Μητσάκης Κάρολος 99
Michel Jean N. 57, 58
Milliex Roger 66, 101
MIM PET 77
Μινώτου Μαριέττα 57
Μιτυληναίος Π. 82
Μιχαλακέας Λάμπης 76, 84
Μοάτσου Δώρα (Δ.Μ.) 62
Μουζενίδης Παναγιώτης 70
Μουσούρης Σπύρος 80, βλ. και Γιοφύλλης Φώ-
τος
Μπάσκε 81
Μπαρμπαγιάννης Θωμάς 74, 85
Μπεζάνοφ 61
Μπελαβίλας Γιώργος 80
Μπεναρδής Παναγ. 94
Μπενιούκ Μιχάι 81

Μπίρης Κώστας Η. 66
 Μποζίλωφ Μποζιτάρ 74
 Μπόκοτας Δημήτρης 76, 77
 Μπούρης Μιχαήλ 95
 Μπρεδήμας Ηλίας 66
 Μυλωνάς Σπύρος 72
 Μυριβήλης Στρατής 58, 59
 Μυρσίνης Νίκος 79
 Μωραΐτη Έλλη 93
 Μωραΐτης Λ. 87

Νακοριάκοφ Ν. 61
 Νέγρη Νέλλη-Εσθήρ 100
 Νικηφορίδου Ευγενία 80
 Νικολαΐδης Γιώργος 73, 79, 85, 89, 97
 Νικολαΐδης Ρήγας 68
 Νικολάου Ευστάθιος 47
 Νικολόπουλος Χρίστος 71, 75
 Νόου Νίκος 70
 Νταϊφάς Κ. 60
 Ντόκας Χρίστος 101

Ξανθάκης Ι. κ.ά. 97

Ο Διευθυντής του Ραδιοφωνικού Σταθμού Σόφιας 85
 Οι Δημογέροντες της Ελληνικής Θρησκευτικής Κοινότητας Βάρνης 47
 Οι οικογένειες των πολιτικών κρατουμένων 92
 Οι πολιτικές κρατούμενες των Φυλακών Αβέρωφ 89
 Οι συντάκτες και το προσωπικό της Αυγής 78
 Οι 400 πολιτικοί κρατούμενοι των Φυλακών Αίγινας 84
 Ολλανδέζου Σόνια 78
 Ολυμπιακόν Φως, περ. 79
 Ολύμπιος Τάκης 79, 81, 82
 Ομαδική επιστολή (Ουλάνοβα, Γκαγκάριν κ.ά.) 94
 Ορφανίδης Νικήτας 67

Painlevé Jean 64
 Παλαιολόγου-Πετρώνδα Ευγενία 80
 Παλαμάς Κωστής 60
 Πανάκης Δημήτρης, βλ. Σουλιώτης Πάνος
 Πανσέληνος Ασημάκης 91, 99, 100, 102
 Παπά Κατίνα 72

Παπαδημητρίου Ι. 73
 Παπαδημητροπούλου Σάσσα 88, 89
 Παπαδόπουλος Λυσίμαχος 77, 87
 Παπαδόπουλος Σάββας 67
 Παπαδοπούλου Αγγελική 95
 Paradorulu M. 77
 Παπαδούκα Ολυμπία 95, 99
 Παπαθανασίου Ασπασία 90, 94, 98, 99
 Παπακόγκου Βάγια 76
 Παπανούτσος Ε.Π. 100
 Παπαπερικλής Νίκος (Ειρηνικός) 95
 Παπασταύρου Ντίνα 72
 Παπατζώνης Τάκης 65
 Παπαχριστοδούλου Πολύδ. 72
 Παπουτσάκης Γιώργος 71
 Πάργας Στέφανος 54
 «Παρνασσός» Φιλολογικός σύλλογος 49
 Πάρνης Αλέξης 73
 Πασαγιάννης Κ. 57
 Πασαλίδης Ιωάννης 96
 Πασχαλίδης Λάμπης 67
 Πατρινέλης Νικόλαος 71
 Pazurkiewicz Stanislaw 60
 Περίδης Μιχάλης 62
 Πετράκη Στέλλα 96, 101
 Πετράς Σπύρος 96
 Pétrotchenko-Sauer Lucienne 103
 Petrov L. 88
 Πετσόπουλος Γιώργος 90, 95
 Πετσόπουλου Ματίνα 90, 95
 Πιερίδης Θεοδόσης 59, 72, 74, 76, 83, 89, 90
 Pire Dominique 86
 Πισπιρίγκου Φούλα 78
 Πολεβόι Μπορίς 82
 Πολίτη Λιλή 96
 Πολίτης Γιώργος 48, 49, 96
 Πολίτης Ν.Γ. 49
 Πολίτης Φώτος 48
 Porona Nina 91
 Ποριώτης Νικόλαος 65
 Πούζις Γένριχ Μπορίσοβιτς 77
 Πρεβελάκης Παντελής 59
 Προκοπίου Σταύρος 93
 Prudkov 82

Ράδιο Σόφια 95
 RAI – Radiotelevisione Italiana 88
 Ράλλης Μιλτ. 73

Ραλλίδης Αντώνης / [Antoine] 64
 Ribakov Boris 91
 Ρίτσος Γιάννης 89
 Rivière Joseph 51
 Ροδάς Μ. 66
 Ρουσόπουλος Α. 96
 Roussel Louis 59
 Ρουσιιά Μαρία 71
 Ruglio Elena 93
 Ρώτας Βασίλης 67, 81, 82, 99, 100

Σαββίδης Γ.Π. 99
 Σάκκης Ευστράτιος 64
 Σαμακοβίδου-Κρεκ Β. 94
 Σάντας Ευστάθιος Σ. 70
 Σαράτσης Δημήτρης 61
 Σαριβασίλης Δημήτρης 71
 Sauvage Marthe 103
 Σαφός Β. 75, 79, 80, 92
 Σακίνης Απόστολος 99
 Σαχτούρης Κώστας 71
 Seckendorff Brigitte v. 97
 Serveau Clement 63
 Σεφέρης Γιώργος 59
 Σιδέρη Δήμητρα 88
 Σιδέρης Νίκος 88
 Σικελιανός Άγγελος 49
 Σκάλκου Κάτια 94
 Σκαρίμπας Γιάννης 86
 Σκομπέλτσιν Δ. 84
 Sörbom Elsa 103
 Σουλιώτης Πάνος 102
 Sourovntseva Klavdia 85
 Σόφιος Ηλίας 92
 Σ.Π. 78
 Σπανός Σ. 98
 Σταματίου Θεμιστοκλής 91
 Σταράντζης Γεώργιος 102
 Σταυρόπουλος Γεώργιος 48
 Σταύρου Γερ. 63
 Σταυρούσης Θανάσης 87
 Στεφανόπουλος Δ.Η. 53, 58
 Στρατηγόπουλος Αντώνης 85, 86
 Sturik Frantisek, Dr 80, 81, 87, 92
 Σύλλογος Σπουδαστών Σχολής Θεάτρου και Κινηματογράφου «Αριστοτέλης» 91
 Σύλλογος Φίλων Σαλαμινομάχων 90
 Suzannaki, βλ. Γκαμέζ Σουζάνα (Σ.Γκ.)

Svetova literatura 83, 85
 Szentiványi, Dr. 76, 77, 82
 Σωτήρχου Π.Μ. 66

Ταζεδάκης Νικόλαος 63
 Τασιόπουλος Βαγγέλης 79
 Τερζοπούλου Τζίνα 68
 Τέριαν, βλ. Ελευθεριάδης Στρατής
 Τζιβας Παναγιώτης 79
 Τζοάνου Θάλεια Χ. 101
 Τζώνης Κ. 85
 The Byron Society 101
 Thomson George 95, 97, 99, 100
 Τριανταφύλλου Δημήτρης 88, 95
 Τριανταφύλλου Ιωάννα 49
 Τριανταφύλλου Μαρία Δ. 86, 88, 95
 Τσακουλέρης Θ. 82
 Τσαούσης Κ. 69
 Τσάρας Γιάννης 66
 Τσιρακίδης Κων/νος 75, 77
 Τσιριμώκος Ηλίας 96, 102
 Τσολάκης Κων/νος 96
 Τυτολερ Gyula 86
 Τωμαδάκης Ν.Β. 66

Vendel Henri 61, 63
 Vernochet Léon 57
 Vigorelli Giancarlo 88

Φειδοπιάστης Χρ. 94
 «Φιλόθεος Νικοδήμου» 66
 Φίλοι από το Περιστέρι 78
 Φοιτητές της Ιατρικής 78
 Φριλίγγος Κωνσταντίνος 67
 Φυματικοί πολιτικοί κρατούμενοι 90
 Φωτιάδης Δημήτρης 99

Χαλβατζάκης Μανώλης 83, 87
 Χαλκιάς Κώστας Δ. 86
 Χαρατσίδα Τώνια 102
 Χαρατσίδης Γιάννης 102
 Χαριτάτος Μάνος 93
 Χατζηδάκη Φούλα 65, 72, 80, 82, 86, 90
 Χατζηευθυμίου Θ. 89
 Χατζηιωάννου Χαρίκλεια 77
 Χατζηκυριάκος-Γκίκας Νίκος 58
 Χατζής Τάκης 77
 Χελιώτης Νίκος 102

Χριστοδούλου Οδυσσέας 69

Wahl Olsen Ole / Βαλ Όλσεν Όλε 98, 99, 102

Ψαλτήρας Πότης 65

Ψυρρή Φιλάνθη Δ. 91, 92

Ψυχάρης Γιάννης 50, 58

ΑΠΟΣΤΟΛΕΙΣ ΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΠΩΝΥΜΟΥ

Ανδρέας 68

Alice 58

Assimaquis / Assimakis 48

Γεώργης 61

Γιώργος 64

Γιώργος 78

Cathina 47

Constance 86

[Διαμαντής:] 101

Ζοέ 48

Ιουλίτ 60

Helga 100

Kiki 61

Κώστας 53

Marguerite / Μαργαρίτα 47, 49

Μαρία 95, 96

Μαρίκα 48

Marika 61

Μίλια 49

Μιράντα 66

Νίκος 93

Παναγιώτης 73

Πάνος 54

Πάνος 95

Περικλής 68

Σάββας 95

Στάθης 79, 83

Χρίστος 60

ΑΡΧΕΙΟ ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ

I. ΤΟ ΕΡΓΟ

ΦΑΚ. 1-19

Α'. ΠΟΙΗΣΗ – ΠΕΖΟΣ ΛΟΓΟΣ – ΘΕΑΤΡΟ

ΦΑΚ. 1-6

Β'. ΜΕΛΕΤΕΣ – ΔΟΚΙΜΙΑ – ΑΡΘΡΑ

ΦΑΚ. 7-9

Γ'. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΦΑΚ. 10-14

Δ'. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΦΑΚ. 15-18

Ε'. ΠΟΙΚΙΛΑ (ΟΜΙΛΙΕΣ, ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ κ.ά.)

ΦΑΚ. 19

II. ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΦΑΚ. 20-21

III. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΦΑΚ. 22

IV. ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΦΑΚ. 23-28

V. ΓΙΑ ΤΟΝ ΒΑΡΝΑΛΗ: ΕΠΙΚΑΙΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

ΦΑΚ. 29-31

VI. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΦΑΚ. 32-68

VII. ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

ΦΑΚ. 69-73

VIII. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΦΑΚ. 74-77